COLECȚIA ARTA REGALĂ

Jean-Marie Ragon

Ortodoxie masonică

„Francmasoneria are drept caracter fundamental universalitatea. Acest caracter este indispensabil esenței masoneriei. Masoneria este Una singură și orice rit sau națiune care se îndepărtează de la acest principiu se rătăcește și iese de pe calea masonică."

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
RAGON, JEAN-MARIE, Ortodoxie masonică : istorie, rituri,
doctrine / Jean-Marie Ragon; trad.: Gabriel Doru Avram;
pref.: Vasile Zecheru. – ed. a 2-a – Bucureşti : Herald, 2017
ISBN 978-973-111-649-5
I. Avram, Gabriel Doru (trad.)
II. Zecheru, Vasile (pref.)
06

Jean-Marie Ragon,
Orthodoxie maçonnique
© 1853, J.-M. Ragon,
Éditions Dantu, Paris.

JEAN-MARIE RAGON

Ortodoxie masonică

Istorie. Rituri. Doctrine

Studiu introductiv:
VASILE ZECHERU

Traducere din limba franceză:
GABRIEL AVRAM

EDITURA HERALD
Bucureşti, 2017

Redactor:
Radu Duma

Concepția grafică a copertei și DTP:
Diana Șerbănescu

Corector:
Nicoleta Arsenie

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare a informației, fără permisiunea editorului. Ediție în limba română publicată de Editura Herald. Copyright © 2017

STUDIU INTRODUCTIV

> Francmasoneria are drept caracter fundamental universalitatea. Acest caracter este indispensabil esenței masoneriei. Masoneria este una singură și orice rit sau națiune care se îndepărtează de la acest principiu se rătăcește și iese de pe calea masonică. Nu concepem o veritabilă masonerie care să se denumească engleză, o alta scoțiană, o a treia franceză, alta americană etc. [...] Există oare matematică engleză, matematică scoțiană sau franceză?
>
> Ragon

Cu peste un secol și jumătate în urmă și cu referire strictă la problematica regularității masonice, Jean-Marie Ragon de Bettignies (1781-1862) reușea să impună în literatura de profil o celebră sintagmă – *ortodoxia masonică* – care a generat numeroase dezbateri și cercetări ulterioare și, astfel, a făcut vogă în epocă. La fel ca și atunci când cel mai instruit francmason al acelor timpuri a publicat lucrarea sa de căpătâi, vom fi surprinși să constatăm că reperele la care ne putem raporta în privința regularității masonice sunt destul de relative, mult prea subtile și, de aceea, foarte greu de definit. Din această cauză, dar și ca urmare a ignoranței atotstăpânitoare, masoneria speculativă rătăcește haotic în peregrinările sale, consumându-se inutil în confuzii și acțiuni profane care, de fapt, n-au nimic de-a face cu inițierea și cu Arta regală. Drept consecință, vom constata, de asemenea, că este lăsat în nelucrare însuși procesul intern specific – transmiterea influenței spirituale autentice – imperativul fundamental, asumat solemn prin jurământ și consacrare.

S-ar putea spune, de asemenea, că, în momentul publicării sale (1853), cartea a marcat ferm un punct de inflexiune în ceea ce privește conștientizarea nocivității fenomenului de continuă atomizare a Ordinului masonic. Totuși, în contrast cu recunoașterea unanimă a caracterului de universalitate pe care, de altfel, și Ragon îl proclama cu atâta convingere, proliferau la, vremea respectivă, diverse inițiative centrifuge care, fără nici o excepție, au generat, în timp, consecințe dintre cele mai nefaste. Ca atare, lucrarea la care ne referim poate fi considerată ca fiind o operă de pionierat, dar și un veritabil monument istoric, o piatră de hotar ce marchează explicit faptul că problematica în sine devenise acută și că rezolvarea acesteia nu mai putea fi amânată. Din păcate însă, de la acel moment s-au scurs, iată, mai bine de 160 de ani și situația a involuat regretabil fără ca o soluționare să se întrevadă la orizont. Pentru o succintă edificare privind inconsecvența haotică ce guvernează aplicarea cerințelor de regularitate, vom prezenta aici un mic exemplu pe care-l considerăm reprezentativ:

> Marea Lojă Unită din Anglia[1] recunoaște Marea Lojă din Israel care corespunde criteriilor ei de regularitate, pe când Tel-Avivul nu corespunde criteriilor Marilor Loji Scandinave; cele două Supreme Consilii din Franța [...] sunt recunoscute ca regulare de către unele Supreme Consilii și respinse de către altele; Marile Loji americane recunosc în Europa obediențe pe care Londra le consideră iregulare etc. (Ligou 2008, p. 869)

Date fiind toate acestea, *Orthodoxie maçonnique* rămâne o carte importantă pentru înțelegerea corectă și profundă a conceptului de regularitate masonică autentică. Regularitarea reprezintă una dintre cele mai controversate și mai complexe noțiuni ale Francmasoneriei actuale, ea putând fi cercetată temeinic doar din perspectiva principiilor pure. Tocmai de aceea, organizațiile inițiatice cu adevărat regulare își găsesc fundamentul și menirea de a fi în metafizică, atât cât poate fi transpusă aceasta în reguli și principii. La rândul lor, preceptele tradiționale și practicile inițiatice decurg din cunoașterea revelată care, în timp, s-a coagulat în ritualuri, legende și simbolistică. Pe de altă parte, regularitatea poate fi cercetată inclusiv sub aspectul adaptărilor formale ce survin în viața organizațiilor cu pretenții inițiatice.

Între altele, regularitatea presupune un raționament calificat și o continuă raportare a tuturor deciziilor și acțiunilor organizației cu pretenții inițiatice la preceptele tradiționale, fie că sunt acestea principii (*landmark*-uri) sau reguli[1]. Prin natura sa un astfel de raționament comportă o doză mare de interpretare și subiectivism. În plus autorii care contează în această materie condiționează regularitatea de autenticitatea instrumentelor tradiționale utilizate în mod curent pentru vehicularea mesajului inițiatic și pentru îndrumarea pe cale a aspirantului.

Se știe că, în limbajul uzual, termenul *regularitate* este asociat cu *regula* (simbolizată prin riglă). Chiar dacă acest instrument masonic sugerează un Principiu suprem[2] distinct (rectitudinea menită să călăuzească ferm deciziile și acțiunile aspirantului, precum și pe cele ale atelierului), regula în sine nu este și nu trebuie să fie considerată un fundament pentru o rigiditate excesivă și inhibantă. Totuși trebuie spus răspicat aici că regularitatea presupune o anumită dogmatică și o structură fermă de credințe imuabile ce nu pot fi supuse criticii și nu pot admite obiecții de natură speculativă.

> O linie dreaptă se poate prelungi la infinit în ambele sensuri, or, împingând dreptatea la extrem, înseamnă a fi lipsiți de măsura pe care ne-o amintește Rigla... (Wirth 2016, p. 204)

---

[1] *Grand Lodge of London* (GLL) în perioada 1717-1738 și *Grand Lodge of England* (GLE) în perioada 1738-1813; începând din 1813, GLE se transformă în *United Grand Lodge of England* (UGLE), Mother Lodge.

---

[1] Există o distincție de rang între principii și reguli. (Stoenescu, A. M. 2015)

[2] Etern, imuabil și infinit, posibilitatea totală, cauza cauzelor. (Guénon, R. 2016, pp. 96-108)

În orice tradiţie care se respectă, maestrul autentic este aureolat cu o competenţă specială: el „vede" *Principiul* şi regula şi, astfel, face dovada că stăpâneşte o veritabilă „logică" iniţiatică, bazată pe claritatea excepţională a mentalului său. Această competenţă îi permite maestrului să extragă corect din *Principiu* preceptele aplicabile la realitatea înconjurătoare. În totalitatea lor, aceste precepte (cerinţe) alcătuiesc Tradiţia[1] ca rânduială, orânduire (regularitate) şi conformitate cu Legea supremă[2]. Într-un catehism medieval, la întrebarea ce face un maestrul mason – constructor de catedrale – se consemnează următorul răspuns: *Maestrul îţi arată regula. Asta face Maestrul!* Acest răspuns simplu în aparenţă poate fi interpretat în următorii termeni: *Cel care este capabil să enunţe regula, acela este cu adevărat maestru.* Regula[3] este şi trebuie să fie în legătură cu *Principiul.* Tocmai de aceea, identificarea şi proclamarea regulii constituie un atribut esenţial şi nedelegabil al maestrului. (Dangle 2010, pp. 83-84 şi Verescu 2015, p. 32)

RAGON ŞI *DREAPTA CREDINŢĂ* MASONICĂ

În această cartea a sa, intitulată atât de sugestiv, Ragon realizează o amplă trecere în revistă a fenomenului masonic, cu o focalizare expresă asupra perioadei secolelor al XVII-lea, al XVIII-lea şi prima jumătate a secolului al XIX-lea. Trebuie spus că, încă din „Introducere", Ragon exclude orice filiaţie tradiţională a

---

[1] Vom nota pentru început că „...nu există şi nu poate să existe nimic cu adevărat tradiţional care să nu conţină un element supraumam. Acesta este punctul esenţial, care constituie oarecum însăşi definiţia tradiţiei şi a tot ce se leagă de ea" (DCSV, p. 244). În esenţă, Tradiţia este universală şi imuabilă asemenea *Adevărului*, care, la rândul său, nu poate fi decât riguros identic cu *Principiul*.

[2] Voinţa şi ordinea divină, armonia cosmică, proporţionalitatea, simetria, ciclicitatea etc.

[3] Regula, norma, reglementarea etc., toate aceste sunt simbolizate, în masonerie, prin riglă; în timpul călătoriilor calfei, rigla este mutată inexplicabil, dintr-o mână într-alta, sugerându-se astfel ambivalenţa acestui instrument masonic. Tradiţia însăşi s-a perpetuat prin regulile stabilite, în timp, de maeştri spirituali.

Ordinului masonic, eliminând astfel, *avant la lettre*, o întreagă istorie iniţiatică desfăşurată vreme de secole pe bătrânul continent şi, odată cu aceasta, toată literatură privind companionajul, ordinele cavalereşti şi ezoterismul creştin din Evul Mediu european. Ragon lasă impresia că, pur şi simplu, nu percepe legătura masoneriei cu vechile tradiţii ezoterice. Pentru el, Ordinul masonic „datează doar din anul 1717". Punct! Desigur, *stricto sensu*, aşa stau lucrurile, cum spune Ragon, dacă vrem să ne limităm doar la puţinele documente scrise şi să nu ţinem cont de caracterul preponderent oral al transmisiei iniţiatice. Totuşi să nu uităm că raţionalismul excesiv admite ca fiind adevărat doar ceea ce se poate dovedi. Adevărul este însă independent de capacitatea omului de a-l „vedea" sau nu. Pe de altă parte, o teorie privind Tradiţia unică, din care toate celelalte forme tradiţionale ar fi derivat ulterior, deşi plauzibilă, este greu, dacă nu chiar imposibil, de susţinut cu probe materiale şi cu argumentaţie raţională. Prin urmare, vom accepta că există adevăruri care nu au fost încă dovedite, ele putând fi cunoscute doar prin intuiţie şi revelaţie. (Verescu 2015, pp. 36-37)

Chiar dacă vom lua în considerare doar această condiţionare raţionalistă, excesiv de prudentă şi de restrictivă, nu se poate trece cu vederea, totuşi existenţa lojilor operative şi similitudinea frapantă a proceselor iniţiatice derulate în cadrul atelierelor respective cu cele parcurse de către aspirantul pitagoreic, caldeean sau egiptean, în egală măsură. De altfel, chiar aceasta i s-a şi reproşat lui Ragon, şi anume că ar fi adoptat cu prea mare uşurinţă punctul de vedere oficial al UGLE şi astfel a expediat între paranteze tot ezoterismul continental.

Cu toate că nu există suficiente mărturii scrise, cercetările converg către concluzia potrivit căreia masoneria operativă din Evul Mediu nu era altceva decât o ramură, poate uşor decăzută şi, desigur, vădit insuficientă în raport cu exigenţele Tradiţiei, dar care, cu certitudine, provenea dintr-un *corpus* doctrinal vechi și autentic, transmis în Europa prin colegiile romane (*Collegia fabrorum*). La rândul lor, aceste colegii au preluat de la Platon și Vitruvius învățătura inițiatică a școlii pitagoreice. Concluzia pe care am subliniat-o capătă o susținere și mai consistentă în urma studierii celor peste o sută treizeci de documente masonice anterioare momentului 1717. În totalitatea lor, aceste vechi documente masonice la care facem aici o succintă trimitere sunt de natură să susțină o imagine cât de cât coerentă în privința tradiției masoneriei operative și a rădăcinilor sale istorice.

O simplă parcurgere fără mari pretenții a textului cărții lui Ragon este mai mult decât suficientă pentru a identifica preocuparea autorului pentru a semnala numeroasele intervenții mai mult sau mai puțin calificate asupra instrumentarului masonic, intervenții care, desigur, au afectat profund statutul de regularitate. Avem în vedere aici, îndeosebi, acele inițiative de modificare nejustificată a ritualurilor și de reformare forțată a simbolismului consacrat, acțiuni săvârșite fraudulos, prin intervenții nu doar voluntariste și excesive, ci și profund neconforme cu preceptele tradiționale. În timp, toate aceste demersuri au avut repercusiuni majore în ceea ce privește deteriorarea statutului de unitate și regularitate al Ordinului masonic. Sub acest aspect, lucrarea lui Ragon ar putea fi asimilată cu un sever rechizitoriu la adresa celor care au modificat instrumentarul inițiatic. Această realitate dezolantă este relevată indirect prin însuși faptul că o întreagă secțiune a cărții (cap. XXIV) este dedicată reformării simbolismului masonic, o atare intervenție fiind absolut inadmisibilă într-un cadru de regularitate. Cu toate acestea, este clar totuși că autorul nostru nu a avut nici cea mai vagă intenție în a sancționa neconformitatea cu tradiția a intervențiilor abuzive operate asupra instrumentarul inițiatic.

Pentru țara sa și la momentul când și-a publicat cartea, Ragon considera că Grand Orient de France (GOF)[1] era singura putere legitimă, așadar unica obediență regular constituită și, astfel, continuatoare și păstrătoare a tradiției masonice. În 1773, în cadrul GOF fusese adoptat *Statutul ordinului regal al franc-masoneriei din Franța*, document care, pentru prima dată, făcea o referire explicită la statutul de regularitate masonică. La acea vreme, diferența dintre regular și iregular era proclamată expeditiv, doar în baza unor considerente conjuncturale și de apartenență formală, enunțându-se pentru aceasta o simplă invocare a autorității obedienței asupra lojei. Totul pornea de la constatarea că masonii excluși din GOF își continuau activitatea. Ca atare,

> Marele Orient se vede [...] nevoit să facă distincție, printr-o titulatură aparte, între lojele respective [alcătuite din masoni excluși, n.n.] și lojele aflate sub jurisdicția sa. Cuvântul regular exprimă scopul pe care ni-l propunem, planul nostru de a alcătui lojile doar din masonii dornici să-și îndeplinească datoria [și să achite cotizația, n.n.]; a fost în consecință adoptat acest termen ca fiind cel mai apt să-i caracterizeze pe cei care alcătuiesc o lojă. O lojă regulară este o lojă atașată Marelui Orient, adică corpului reprezentativ al masoneriei din Franța, singurul autorizat de Supremul Mare Maestru să lucreze sub autoritatea sa, iar un mason regular este un membru al unei loje regulare. (pp. 100-101)

Logica acestui demers se baza pe o axiomă simplistă, potrivit căreia o lojă este regulară doar dacă deține o patentă emisă de către GOF prin care se confirma că atelierul făcea parte din *corpus*-ul de loji obediente. Or, în timp, această exigență s-a dovedit a fi nu doar insuficientă, ci și nejustificat de exclusivistă, fapt pentru care, din perspectiva evenimentelor care au urmat, a și fost catalogată drept o eroare istorică. În fond, lojile excluse din GOF lucrau tot după aceleași ritualuri ca și lojile obediente, astfel că, în realitate, nu existau deosebiri de natură tradițională. De aceea, putem presupune că singurul și cel mai important aspect care îi deranja pe ierarhii vremii era acela că grupările din prima categorie nu mai cotizau la fondul comun.

---

[1] Înființat la 24 decembrie 1772, după decenii de lupte fratricide, numeroase excese și rătăciri doctrinale.

Mai departe, pe Ragon îl preocupă în mod special problematica gradelor înalte[1] în legătură cu care relevă, în esență, o atitudine potrivnică și categorică în ceea ce privește utilitatea acestora. În opinia autorului, introducerea gradelor înalte în practica masonică reprezintă un important factor de neconformitate și destabilizare în raport cu exigențele tradiției inițiatice:

> ...toate aceste instituții, zise ale „înaltelor grade", sunt iregulare, căci niciuna dintre ele nu poate justifica cu documente vreun patent serios provenind din instituția inițială, primordială. (p. 273)

În continuare, Ragon arată că

> a ajuns ca francmasonii [alergând după gradele înalte, n.n.] să se lase aburiți și să dezerteze de la cultul adevărului.

Și, chiar mai mult decât atât:

> Spiritul de unitate este cel ce trebuie să conducă Francmasoneria; scopul ei, care este universalitatea, nu se află decât în primele trei grade; doar în acestea se revelează unitatea masonică reprezentată printr-un singur decor. Sectele apar imediat ce alte legături vin să corupă simplitatea instituției, fapt ce s-a și întâmplat. Speculatori, șarlatani, intriganți sectari au făcut din adevărata și unica masonerie ceea ce novatorii ambițioși au făcut în religie. Morala celor două instituții era astfel croită pentru a-i uni pe toți oamenii. [...] Cele trei grade simbolice, care au drept fundament natura, nu au produs și nici nu vor produce vreo schismă. (p. 131)

În acest sens, Ragon susține, de pildă, că Ramsey[2] ar fi cel care

> a alcătuit primul sistem supramasonic, care a rupt în mod tranșant unitatea doctrinară, a falsificat dogma masonică și a denaturant simplitatea ordinului. (p. 84)

La rândul său, referindu-se la această problematică, Guénon consideră că

> cei care au conceput Sistemul Scoțian s-au inspirat dintr-un discurs pe care el [Ramsey, n.n.] l-a pronunțat în 1737, în care asocia Masoneria, pe de o parte, Misterelor Antichității, iar pe de altă parte, Ordinelor religioase și militare ale Evului Mediu. (Guénon 2016, p. 93)

Tot din această perspectivă ostilă este privită de către Ragon și nașterea Ritului Scoțian Antic și Acceptat (RSAA). În 1761, Stephen Morin pleacă în Santo Domingo având asupra sa o patentă care-l autoriza să inițieze și să înființeze grupări supramasonice în numele și sub obediența Ritului Perfecțiunii (de Heredom), având douăzeci și cinci de grade (Guénon 2016, pp. 287-290). După patru decenii, această inițiativă care nu anunța nimic spectaculos se transformă în RSAA și se întoarce în Europa sub un alt nume și cu încă opt grade adăugate, „atribuite în mod mincinos unui suveran, Frederic al II-lea, care ura gradele înalte" (p. 276). Privind retrospectiv, ne este clar acum că, de fapt, Ragon nu a pătruns fondul problemei și că atitudinea sa a fost una mai degrabă partinică și chiar, pe alocuri, neconformă cu ideea de regularitate. Cu tot sincretismul lor evident, ritualurile gradelor înalte vin tot din Tradiție și din practica inițiatică europeană.

Ragon nu pune niciun moment problema că o mare iregularitate s-ar fi produs în chiar perioada de început a masoneriei speculative, când Anderson, Desaguliers et comp. au ars *Old Charges* și au intervenit brutal asupra ritualurilor moștenite din vechime. Prin pledoaria sa, Ragon pare, totodată, incapabil să-și reprezinte apariția RSAA ca fiind o contrapondere franco-nord-americană la inițiativa britanică (protestantă) de a confisca în totalitate fondul ezoteric născut natural sub acoperământ romano-catolic. Mai mult decât atât, Ragon nu vrea să vadă că autoproclamarea GLL ca centru al masoneriei universale ar reprezenta o negare grosolană a întregii tradiții continentale în materie de inițiere.

---

[1] „...creații mincinoase,... labirint de vicleșuguri și intrigi folosite de inventatorii de grade, sisteme și false masonerii... ordine fantasmagorice ale căror material de construcție sunt doar îndrăzneala, frauda și minciuna" etc.

[2] Discursul lui Andrew Michael Ramsey (1686-1743) diferă de doctrina promovată de GLL și continuă să fascineze atât prin idealurile enunțate, cât și prin actualitatea mesajului. Ramsey și-a structurat orația pe trei mari secțiuni, astfel: (1) calitățile (aptitudinile) necesare unui profan pentru a fi inițiat; (2) vechile tradiții; (3) adevărata istorie a Ordinului. (Dorobăț, V. V. *Discursul Cavalerului Ramsey*, Trivium, nr. 1/2016, pp. 76-96.)

Ca sistem al gradelor înalte, RSAA nu este și nu poate fi, cu siguranță, un Ordin distinct al masoneriei, tot astfel cum nici o Mare Lojă, la rându-i, nu-și poate fi pe deplin suficientă. Eroarea s-ar amplifica exponențial dacă am atribui RSAA o putere ierarhică, dominatoare. În același timp, trebuie să subliniem că o Mare Lojă, oricare ar fi aceasta, nu dispune de mijloacele ritualice pentru a transmite toate instrumentele realizării spirituale și, cu deosebire, acele elemente ale realizării descendente despre care vorbesc René Guénon și Michel Vâlsan, și, astfel, nu poate gestiona până la capăt nici perfecționarea maestrului mason, așa cum este aceasta relevată în mod tradițional în ritualul gradelor înalte, și nici realizarea descendentă – edificarea Templului ideal al umanității (IRS, pp. 216-230 și Verescu 2015, pp. 121-166).

Din punct de vedere conceptual, dar și pentru a echilibra lucrurile, vom spune că Marea Lojă asigură baza (Nivela), în timp ce RSAA va indica Perpendiculara (Firul cu plumb). Ordinul masonic astfel rezultat (dintr-o Orizontală și o Verticală în unitatea lor indisolubilă) este unic și nu admite limitări sau complementarități. Atât în interiorul Ordinului, cât și în lumea profană, opoziția surdă dintre cele două structuri ierarhice ale Francmasoneriei (Marele Consiliu și Supremul Consiliu) este constantă și evidentă de mai bine de două secole. Frecvent, opoziția respectivă a fost văzută nu ca un dualism[1], ci ca o dualitate[2] și, pe cale de consecință, istoria s-a scris deseori

---

[1] Coexistența a două principii diferite și ireductibile, precum materia și spiritul, de pildă.

[2] Raport de opoziție între două entități, astfel încât a doua poate fi obținută prin negarea simultană a celei dintâi; situație instabilă și temporară, care se manifestă prin existența concomitentă a două puteri opuse.

potrivit acestei judecăți profane și păguboase (Naudon 2003, pp. 367-380).

Din perspectivă istorică, doctrina masonică – decurgând din misteriile Antichității – aduce în societatea occidentală o reprezentare tradițională privind universul, lumea și ființa umană, dar și un îndemn ferm de eradicare a viciilor și de cultivare a virtuților și a spiritului fratern pentru a se ajunge la o moralitate conformă cu ordinea sacră și voința divină. Începând cu secolul al XVII-lea și dincolo de frazeologia grandilocventă ce însoțește învățătură masonică, ritualul urmează, treaptă cu treaptă, o schemă îndelung exersată în practica inițiatică, aspirantul întru cunoaștere fiind astfel ajutat și îndrumat în efortul său de elevare spirituală. Ragon a înțeles bine acest lucru și, ca atare, subliniază, în repetate rânduri, contribuția masoneriei la o construcție socio-umană ce se dorește a fi mai în acord cu armonia universală.

Prin atitudinea pe care o adoptă față de intervențiile antitradiționale, Ragon lasă să se înțeleagă, chiar dacă nu o spune explicit, că regularitatea masonică și universalitatea Ordinului se întemeiază pe respectarea vechilor canoane și pe păstrarea nealterată a ritualurilor. În concepția sa, Francmasoneria are drept caracter fundamental universalitatea, iar aceasta constituie însăși esența fenomenului. Universalitatea decurge din tradiția masonică[1] și constituie temelia unității. Ca atare, în mod logic și evident, Ordinul nu poate avea plural. Cu toate acestea, în prezent, există însă numeroase obediențe care, deși lucrează regular, nu se recunosc între ele și, uneori, din motive ce țin de domeniul profan, își transmit excomunicări reciproce. Iată ce spune Ragon, în acest sens:

> Câteva nuanțe adăugate în redactarea ritualului, în ceremonial sau modul de primire a inițiaților (chiar dacă uniformitatea este preferabilă), nu sunt suficiente pentru a naționaliza o masonerie, în ciuda dreptului ei la universalitate. S-a spus:

---

[1] Cele două legende fundamentale (legenda lui Hiram și legenda Templului), simbolistica, ritualuri specifice și *Old Charges*.

> fraternitatea universală va da naştere la unitate. Dar ce este în realitate fraternitatea universală dacă nu Francmasoneria, ai cărei membri răspândiţi pe toată suprafaţa pământului vor alcătui într-o zi o singură şi mare familie de fraţi, pentru a se ajunge la unitatea umanităţii! (p. 320)

În penultimul capitol, Ragon face ample referiri la iniţiativele, mai mult sau mai puţin calificate, privind reformarea simbolismului. Autorul trece succint în revistă intervenţiile care au modificat şi deformat spiritul masonic tradiţional. Ragon îi numeşte „novatori inspiraţi de şarlatanie, orgoliu şi speculaţie" pe cei care au promovat şi impus diverse asemenea modificări:

> Toţi au dorit să adauge, să amelioreze, să inoveze, dar nu au produs decât o făcătură informă peste anticul simbolism masonic, care nu are nevoie decât să fie remaniat, mai ales în ce priveşte cel de al treilea grad, alterat din motive politice la sfârşitul secolului al XVII-lea. Am fost de părere că toate aceste sisteme, al căror neajuns este că nu sunt masonice, ar trebui exilate în biblioteci, doar pentru a ajuta la instruirea generală a fraţilor care, poate, vor găsi câteva seminţe bune în tot acest talmeş-balmeş. (p. 326)

Desigur, vom fi de acord cu judecata lui Ragon referitoare la sincretismul[1] doctrinei masonice, aşa cum s-a plămădit aceasta începând cu anul 1717 şi până în vremea sa. Toate curentele ezoterice europene[2] au intervenit, prin reprezentanţii lor, asupra ritualurilor originare pentru a impune astfel diverse accente, grade sau modificări străine spiritului masonic, cel care este strict legat de geometrie, arhitectură şi arta edificării spaţiului sacru. Eclectismul doctrinei masonice actuale este evident şi, în mare parte, cum spune şi Ragon, este contraproductiv din perspectiva eficacităţii procesului intern specific, având ca scop realizarea

---

[1] Stare de nediferenţiere rezultată din combinarea elementelor eterogene provenite din tradiţii diferite.

[2] Kabaliştii, templierii, alchimiştii, rozacrucierii, iluminati etc.

spirituală a individului şi, în plan social, edificarea Templului ideal al umanităţii – o lume mai în acord cu ordinea universală şi voinţa supremă revelată.

Treptat, interesul pentru Ragon şi cărţile lui s-a diminuat constant. În mediile avizate, verdictul a fost categoric şi glacial[1]. Privită în acest context, prezenta iniţiativă de reeditare a *Ortodoxiei masonice* ar putea fi etichetată ca inoportună, fără consecinţe majore în planul redresării tradiţiei masonice şi, implicit, în ceea ce priveşte restaurarea climatului de regularitate şi unitate. Cu toate acestea, apreciem că, prin conţinut şi îndemnurile pe care le avansează, cartea merită pe deplin să fie republicată[2]. Ca om al timpului său, Ragon nu avea cum să argumenteze temeinic necesitatea restabilirii unităţii pierdute a Ordinului. De aceea, o parte dintre considerentele „tehnice" pe care le vom utiliza în cadrul acestui studiu introductiv s-a coagulat la mult timp după ce autorul nostru a trecut la cele veşnice.

Ca atare, cititorul avizat va constata că, în continuare, am apelat la argumente inedite comparativ cu cele preponderant istorice, etalate de către Ragon. Mai mult decât atât, am găsit de cuviinţă să relansăm sub aspect conceptual întreaga problematică a regularităţii masonice, utilizând, în acest sens, raţionamentele calificate puse la dispoziţia noastră de către René Guénon, Oswald Wirth, Marius Lepage sau Louis-Marie Oresve. Vom reţine, totuşi, de la Ragon pledoaria sa pentru universalitatea şi unitatea Ordinului masonic. Totodată, vom reţine argumentele referitoare la necesitatea unui centru unanim recunoscut al Francmasoneriei, precum şi sublinierile privind consecinţele nocive ale unui sincretism excesiv și ale numeroaselor modificări intervenite asupra instrumentarului inițiatic autentic.

---

[1] „Literatura lui Ragon nu are valoare de fond, [...]. Acest scriitor a contribuit la crearea de confuzii prin comentarii critice asupra filosofiilor şi religiilor din Egipt, Asiria şi alte ţări caldeo-macedonene, care i-a atras pe cercetători foarte aproape de adevăratele surse ale Ordinului" (Jean Baylot în Ligou - 2008, p. 857).

[2] Lucrarea a fost publicată pentru prima dată în limba română de către Editura Herald, în anul 2011.

GUÉNON DESPRE REGULARITATEA TRADIȚIONALĂ

Într-un articol de tinerețe dedicat regularității[1], René Guénon (1886-1951) consemna că numeroasele definiții, puncte de vedere și abordări nu au lămurit, nici pe departe, această materie. De la acel moment a trecut, iată, mai bine de un secol și, în ciuda unor inițiative și demersuri lăudabile, de altfel, se poate constata că starea de confuzie s-a adâncit iremediabil. În opinia autorului, principala cauză care face ca această situație să persiste constă tocmai în aceea că fundamentarea regularității s-a făcut exclusiv pe considerente istorice și,

> pe baza dovezilor adevărate sau presupuse ale unei transmiteri neîntrerupte a puterilor, dintr-o epocă mai mult sau mai puțin veche. Or, din acest punct de vedere, trebuie să mărturisim că este ușor să descoperi orice neregularitate vrei la originea tuturor Riturilor practicate astăzi. Dar credem că acest lucru este departe de avea importanța atribuită de unii, din diverse rațiuni, și că adevărata regularitate rezidă în chiar ortodoxia masonică.

Cu autoritatea sa incontestabilă în materie, Guénon propune ca, pe viitor, reperele la care să ne raportăm când emitem un verdict de regularitate să fie întemeiate pe argumente tradiționale, așa cum decurg acestea din ritual și simbolistică.

Înainte de toate, Guénon stabilește că regularitatea rezidă

> în a urma cu fidelitate Tradiția, în a păstra cu grijă simbolurile și formele ritualice care exprimă această Tradiție și care sunt un fel de veșmânt al ei, precum și în a respinge orice inovație suspectă de modernism. (Guénon 2016, pp. 87-91)

Pe cale de consecință, iregularitatea este definită sumar ca fiind acea

> tendință [...] care, în Masonerie, ca peste tot de altminteri, se caracterizează prin abuzul de critică, prin respingerea simbolismului, prin negarea a tot ce constituie Știința ezoterică și tradițională. (Guénon 2016, p. 85)

Ar fi totalmente greșit să se înțeleagă aici că autorul nostru pledează pentru prezervarea unui formalism îngust, limitat și excesiv de conservator sau pentru un ritual care să rămână neschimbat, sub sancțiunea acuzației că s-ar comite un sacrilegiu. O asemenea atitudine îi este străină lui Guénon, ea fiind nimic altceva decât o dovadă de dogmatism și o abatere evidentă de la spiritul masonic aflat mereu în căutarea *Adevărului*.

> Tradiția nu scapă evoluției și progresului; ritualurile pot și trebuie deci să se modifice ori de câte ori este necesar, pentru a se adapta condițiilor schimbătoare de timp și de loc, dar, bineînțeles, în măsura în care aceste modificări nu aduc atingere niciunui aspect esențial. Schimbările în ceea ce privește detaliile ritualului contează prea puțin, cel puțin atunci când învățătura inițiatică aferentă nu suferă vreo alterare. (Guénon 2016, p. 88)

Desigur, prin modificările respective nu trebuie să se aducă atingere integrității ideale a spiritului masonic. Guénon deplânge pe bună dreptate faptul că un mare număr de masoni au abandonat, pur și simplu, studiile inițiatice, făcând ca, astfel, ritualurile, planșele de arhitectură și ținutele în general să devină simple formalități și ceremonii golite de sens și de conținut. Nu trebuie să ne mirăm dacă vom constata că, în timp, o asemenea atitudine conduce sistematic la instalarea unui climat de ignoranță crasă în ceea ce privește simbolismul tradițional și interpretarea ezoterică.

---

[1] Articolul intitulat *Ortodoxia masonică* a apărut în *La gnose* nr. 6/1910, fiind reluat în volumul *Études sur la Franc-maçonnerie et le Compagnonnage* (1964); recent, articolul a fost tradus și în lucrarea *Francmasonerie și companionaj*, Ed. Herald, Buc., 2016.

Un lucru și mai grav ar fi, în opinia autorului, suprimarea sau simplificarea exagerată a probelor inițiatice, precum și înlocuirea acestora cu formule aproape nesemnificative în ceea ce privește transmiterea unei veritabile influențe spirituale. În fond, toate acestea nu sunt altceva decât niște izvoare de iregularitate. Pentru a ilustra cele spuse în legătură cu studiile inițiatice, interpretarea ezoterică și importanța simbolismului tradițional, Guénon reproduce un citat semnificativ pe care, la rândul nostru, îl vom reda *ad litteram:*

> Simbolismul masonic reprezintă forma sensibilă a unei sinteze filosofice de ordin transcendent sau abstract. Concepțiile care prezintă simbolurile masoneriei nu pot da naștere niciunui învățământ dogmatic; ele se află dincolo de formulele concrete ale limbajului vorbit și nu se lasă traduse prin cuvinte. Acestea sunt [...] mistere ce scapă curiozității profane, adică adevăruri pe care mintea nu le poate pricepe decât după ce a fost bine pregătită anterior. Pregătirea pentru aprofundarea misterelor este pusă alegoric în scenă, în cadrul inițierilor masonice, prin încercările (probe și purificări, n.n.) la care este supus candidatul la intrarea în cele trei grade fundamentale [...]. Contrar a ceea ce-și imaginează unii, aceste încercări nu au nicidecum menirea de a observa curajul sau calitățile morale ale candidatului, ci simbolizează o învățătură pe care cel care gândește o va putea desluși, pentru a medita la ea pe parcursul întregii sale perioade de inițiat. (Guénon 2016, p. 89)

Esența regularității – conformitatea cu preceptele Tradiției – așa cum este aceasta definită sumar de către Guénon pe parcursul articolului invocat, se află într-o strânsă corelație cu ansamblul ritualurilor și simbolismului inițiatic, ansamblu văzut ca un tot organic – unitar și coerent. Ritualurile și simbolurile nu pot proveni dintr-o inițiativă particulară. Cu alte cuvinte, niciun demers strict personal (individual) sau organizațional nu este suficient pentru fi considerat conform cu Tradiția. Ca dovadă, inițiativa GOF, din 1877, de a suprima obligativitatea credinței în *Principiu* a constituit, pe bună dreptate, la vremea respectivă, un veritabil motiv de iregularitate. De altfel, în epocă, această

problemă a făcut obiectul unei dispute extrem de interesante între Oswald Wirth și Charles M. Limousin. Cu privire la această dezbatere, Guénon menționează în esență că

> simbolul Marelui Arhitect al Universului nu reprezintă expresia unei dogme [...], dacă este înțeles cum trebuie, poate fi acceptat de toți masonii, fără deosebire de opiniile lor filosofice, căci lucrul nu implică din partea lor recunoașterea existenței vreunui Dumnezeu oarecare [...]. Este regretabil că masoneria franceză nu a știut să abordeze cum se cuvine acest subiect, dar trebuie să recunoaștem și faptul că, referitor la acest aspect, nu a făcut decât să împărtășească o greșeală destul de împământenită. Dacă vom ști să risipim această confuzie, toți masonii vor înțelege că, în loc să suprimăm noțiunea de Mare Arhitect al Universului, trebuie – după cum a spus Fratele Oswald Wirth, la concluziile căruia aderăm în întregime – să căutăm a ne face o idee rațională despre acest lucru și să-l tratăm ca și pe celelalte simboluri inițiatice. (Guénon 2016, p. 90)

În finalul articolului său, publicat la doar 24 de ani, Guénon își exprimă speranța într-un acord definitiv asupra principiilor fundamentale care să guverneze, în viitor, Ordinul Masonic, precum și asupra aspectelor esențiale ale doctrinei noastre tradiționale. Doar așa toate ramurile Francmasoneriei universale vor reveni la adevărata ortodoxie, de care unele obediențe s-au îndepărtat, și, astfel, toate aceste fracțiuni se vor reuni, în sfârșit, pentru a lucra la edificarea Templului ideal al umanității.

CRITERIILE GUÉNONIENE

În opinia lui Guénon, inițierea este un proces laborios și deosebit de complex în care sunt implicați doi factori importanți: (1) individul în calitatea sa de candidat la inițiere și aspirant întru cunoaştere; (2) organizaţia iniţiatică tradiţională[1] ca depozitară a unei influenţe spirituale. Dată fiind această relaţie biunivocă, precum şi faptul că (3) ritualul (ca element fundamental şi esenţial privind transmiterea cunoaşterii) trebuie să se derulează după (4) reguli ferme şi imuabile, discursul guénonian despre regularitate este structurat logic în raport cu aceste patru condiţionări majore (SPAI, pp. 35-39 şi 104-118).

Primul nivel al argumentaţiei se rezumă la aspirant, un individ limitat şi condiţionat ce urmează să devină, după iniţiere, asemenea fraţilor săi, un instrument al adevăratei Fiinţe. Guénon acordă o atenţie deosebită calificărilor (aptitudinilor) pe care trebuie să le demonstreze candidatul pentru a putea fi declarat iniţiabil[2]. În acest sens, principalele calificări menţionate constau în existenţa unei dotări intelectuale şi emoţionale corespunzătoare (aspect esenţial), integralitate corporală[3], precum şi o senzitivitate sporită în ceea ce priveşte sacrul. Nota bene: un individ excesiv de cartezian, cu o gândire preponderent analitică şi secvenţială, va fi, aşadar, greu de integrat în mediul masonic, unde, pentru a putea înţelege cu adevărat mesajul iniţiatic, este nevoie îndeosebi de o abordare holistică, intuitivă, mitică.

Accesul la iniţiere al unor persoane iresponsabile (delirante) sau, pur şi simplu, rău intenţionate generează consecinţe dintre cele mai dramatice pentru Ordin şi menirea sa în lume. Altfel spus, acceptarea aspirantului la iniţiere fără ca el să deţină calificările necesare constituie, în sine, o iregularitate crasă, de natură a genera vulnerabilităţi în cascadă, aceasta fiind

> una dintre principalele cauze ale degenerescenţei anumitor organizaţii iniţiatice: admiterea de elemente non-calificate, fie pur şi simplu din ignorarea regulilor care ar fi trebuit să le elimine, fie din imposibilitatea de a le aplica ferm, este într-adevăr unul dintre factorii care contribuie cel mai mult la această degenerescenţă, şi poate chiar, dacă se generalizează, să ducă în final la ruina completă a unei asemenea organizaţii. (SPAI, p. 108)

Prin urmare, nu este suficient ca individul să caute cu ardoare iniţierea, ci, îndeosebi, ca acesta să fie acceptat de către o organizaţie regulară şi legitimă, potrivit Tradiţiei, având, aşadar, calitatea intrinsecă de a conferi aspirantului o influenţă spirituală. Asiduitatea individului în căutările sale poate fi încununată de succes doar dacă el deţine calificările necesare care-l fac iniţiabil; tot astfel, nu toţi cei care vor să fie artişti, de pildă, vor putea fi recunoscuţi ca atare, dacă le lipsesc acele aptitudini şi talente specifice.

Cel de-al doilea nivel este rezervat cadrului iniţiatic propriu-zis, organizaţia ca entitate văzută prin prisma exigenţelor ce se impun a fi respectate de către aceasta pentru ca transmiterea influenţei spirituale să se efectueze cu eficacitate şi cu real folos (SPAI, pp. 39-42). În esenţă, organizaţia nu poate transmite decât ceea ce posedă şi, ca atare, este necesar ca aceasta să fie cu adevărat depozitara unui tezaur de cunoştinţe şi metode de elevare spirituală. Organizaţia iniţiatică nu poate fi produsul unei fantezii individuale şi, prin urmare, nu poate fi fondată precum o asociaţie profană oarecare, adică din iniţiativa unor persoane care decid să-şi combine eforturile în vederea realizării unui scop comun.

Transmiterea influenţei spirituale este imposibilă şi inexistentă în absenţa unei filiaţii regulare, aşa încât, într-un asemenea caz, nu avem de-a face decât cu o pseudoiniţiere, o contrafacere jalnică, lipsită de efectele scontate. Rataşarea iniţiatică nu este posibilă decât la o entitate care are o existenţă vie şi autentică; pentru aceasta, organizaţia însăşi trebuie să fie acceptată de către reprezentanţii autorizaţi ai tradiţiei respective. Cu alte cuvinte, o organizaţie nou înfiinţată nu va putea fi legitimă decât ca o prelungire a unei organizaţii preexistente, pentru ca, în acest mod, să se poată menţine continuitatea lanţului iniţiatic.

---

[1] În cazul francmasoneriei, unitatea de bază în transmiterea influenţei spirituale este Loja justă şi perfectă (alcătuită din cel puţin şapte maeştri). Lojile sunt grupate în cadrul unei Obedienţe (Mare Lojă sau Mare Orient), care asigură coordonarea în plan administrativ. Această distribuţie de roluri a fost înţeleasă corect în perioada de început a reconstrucţiei Ordinului. Aşadar, Loja are o finalitate de natură iniţiatică, în timp ce Marele Consiliu care conduce Obedienţa are rol integrator, de reprezentare şi de administrare a treburilor interne (Wirth 2016, pp. 182-186).

[2] În plan uman, lucrarea iniţiatică poate fi asimilată unei tentative de a regăsi regimul ontologic primordial şi are sorţi de izbândă doar dacă vocaţia aspirantul este puternică şi autentică.

[3] Lipsa defectelor corporale (infirmităţi fizice, dizarmonii, anomalii), care sunt văzute ca semne exterioare ale unor imperfecţiuni de ordin psihic sau intelectual.

Este de la sine înţeles că nu trebuie să ne lăsăm înşelaţi de denumirile cu iz iniţiatic pe care şi le atribuie anumite organizaţii încercând astfel să-şi confere, prin ele însele, o aparenţă de autenticitate şi regularitate. În asemenea cazuri, nu trebuie văzută decât nevoia unora de a se împodobi cu titluri de efect sau de a impune voinţa lor asupra unor semeni naivi, ignoranţi şi slabi de înger. Chiar dacă admitem că înfiinţarea unor asemenea grupări este animată de dorinţa sinceră de a se rataşa în mod „ideal", din punct de vedere iniţiatic, aceasta n-ar fi decât o pură fantezie fără conţinut lucrativ. În fond, asemenea iniţiative nu pot fi calificate decât ca fiind pseudoiniţiatice, din moment ce organizaţiile respective nu au absolut nimic de transmis, iar ceea ce pot ele oferi nu este decât o banală contrafacere, o parodie jalnică şi caricaturală, fără efect în planul realizării spirituale. Sentinţa lui Guénon este definitivă şi categorică în acest sens:

> Unele investigaţii făcute asupra acestui subiect, cu mult timp în urmă, ne-au dus la o concluzie formală şi de netăgăduit, pe care trebuie să o exprimăm aici net, fără să ne preocupe furiile pe care riscă să le suscite din diverse părţi; în afară de posibila supravieţuire a câtorva rare grupe de hermetism creştin din Evul Mediu, de altfel, extrem de restrânse în orice caz, dintre toate organizaţiile cu pretenţii iniţiatice, răspândite actualmente în lumea occidentală, nu sunt decât două care, oricât de decăzute ar fi ca urmare a ignoranţei şi a incomprehensiunii imense majorităţi a membrilor lor, pot revendica o origine tradiţională autentică şi o transmisiune iniţiatică reală; aceste două organizaţii care, la drept vorbind, n-au fost la început decât una singură, deşi cu multiple ramuri, sunt Companionajul şi Masoneria. Tot restul nu e decât fantezie sau şarlatanism, atunci când nu serveşte la disimularea a ceva mai rău, şi, în această ordine de idei, nu există invenţie, oricât de absurdă sau de extravagantă, care să nu aibă în epoca noastră oarecare şansă de a reuşi şi de a fi luată în serios, de la reveriile ocultiste asupra „iniţierilor în astral" până la sistemul american, cu intenţii mai ales comerciale al pretinselor „iniţieri prin corespondenţă". (SPAI, pp. 40-41)

Membrii unei organizaţii iniţiatice nu au puterea şi nici nu trebuie să-şi propună schimbarea instrumentarului iniţiatic după bunul lor plac; desigur, nu este exclusă o anumită adaptare la circumstanţe, care însă nu trebuie să aducă atingere instrumentelor destinate să asigure păstrarea şi transmiterea influenţei spirituale a cărei depozitară este organizaţia respectivă. În cazul în care această condiţie este încălcată, rezultă o ruptură cu tradiţia, astfel încât putem constata că o asemenea organizaţie şi-a pierdut regularitatea. Tot astfel, o organizaţie iniţiatică autentică nu poate încorpora în ritualurile sale elemente împrumutate din alte tradiţii, diferite deci de tradiţia după care ea a fost regular constituită. Asemenea iniţiative nu pot fi decât simple fantezii inutile, fără nici o eficacitate în plan iniţiatic. Ceea ce s-a întâmplat în secolul al XVIII-lea cu ritualurile simbolistice şi legendele masonice este inadmisibil în raport cu cerinţele Tradiţiei. Toate adăugirile provenite din alte tradiţii, denaturările voluntariste şi lungul şir de intervenţii nu au făcut decât să corupă şi să slăbească statutul iniţial de regularitate.

Din discursul guénonian rezultă cu claritate, de asemenea, că orice iniţiativă individuală privind constituirea unei organizaţii iniţiatice este nulă şi neavenită, atât în ceea ce priveşte originea acesteia, cât și aspectul formal. Este un lucru ușor de înțeles, dacă ne gândim că scopul esențial și final al inițierii depășește domeniul individualității și posibilitățile sale particulare. Fie chiar și din această simplă remarcă și fără a merge la esența lucrurilor, se poate concluziona că un astfel de parcurs necesită prezența unui element non-uman, căci, într-adevăr, în aceasta rezidă caracterul și natura influenței spirituale și obiectul transmisiei inițiatice.

La cel de-al treilea nivel, logica guénoniană privind regularitatea se concentrează asupra instrumentarului tradițional (ritualul și simbolistica). Doar un instrumentar tradițional autentic și nealterat poate fundamenta și garanta o regularitate inițiatică veritabilă. (SPAI, pp. 119-153) Pe cale de consecință, o organizație inițiatică regulară decade, în mod natural, din drepturile și prerogativele sale dacă, în procesul transmiterii influenței spirituale, se face simțită impostura doctrinală. În astfel de situații, recunoașterea regularității este sub semnul întrebării, aceasta nefiind dependentă de dogmatismul normativ. De altfel, ca act strict birocratic, patenta obținută la un moment dat nu poate fi substituită regularității autentice pentru simplul motiv că aceasta din urmă este de o cu totul altă natură. Așadar, doctrina inițiatică este conținută și transmisă exclusiv prin ritual și simbolistică, transferul în sine bazându-se înțelegere, acceptare și libertate de conștiință ca demnitate umană supremă și absolută. Este demn de reținut că nu există instrumente tradiționale cărora să li se poată desemna ca autori indivizi istoricește determinați.

De subliniat aici, de asemenea, că funcționarea cu eficacitate a ritualurilor

> este o trăsătură comună tuturor instituțiilor tradiționale [...]. Acest caracter este o consecință a elementului „non-uman" implicat în mod esențial în asemenea instituții, deoarece se poate spune că riturile [ritualurile, n.n.] au totdeauna ca scop să pună ființa umană în raport direct sau indirect cu ceva care îi depășește individualitatea.

Cel de-al patrulea nivel este rezervat preceptelor tradiționale care, așa cum se știe, nu pot fi modificate sub nicio formă și a căror suprimare sau neglijare ar antrena o veritabilă nulitate inițiatică. Concret, Tradiția presupune o rânduială stabilă și călăuzitoare constând în reguli, o îndrumare competentă și, pe cale de consecință, existența unor maeștri spirituali autentici. Cu toate că, în principiu, cerințele inițiatice s-au păstrat în variantă orală, ele au făcut totuși, adesea, obiectul unor enumerări sau definiri mai mult sau mai puțin detaliate. Preceptele inițiatice trebuie înțelese ca fiind asemenea unor condiționări generale și universal valabile, având menirea de a determina derularea corectă a ritualurilor tradiționale, precum și o interpretare consacrată și calificată a legendelor simbolurilor utilizate. (SPAI, pp. 111-118)

Pe cale de consecință, actele constitutive (juridice) ale unei organizații inițiatice, deciziile adoptate, precum și acțiunile întreprinse trebuie să fie și ele în deplină conformitate cu cerințele de regularitate. În caz contrar, anomia se va introduce prin însăși reglementările și demersurile respective. În acest cadru, izvoarele principiilor de regularitate și doctrina masonică însăși se impun a fi căutate în doctrina inițiatică, așa cum se prefigurează aceasta prin legendele fundamentale și metodologia specifică. Pe de altă parte, regularitatea presupune existența unui raționament calificat care, astfel, să poată face posibil un control al conformității deciziilor și acțiunilor cu regulile predeterminate și, dacă situația o cere, să restabilească supremația Tradiției. Raporturile de recunoaștere (acordarea patentei, semnarea unor tratate, precum și retragerea recunoașterii) sunt subsecvente constatării regularității sau iregularității, după caz (Maestrul Z & Discipolul A., 2013).

Spre finalul cărții sale, Guénon evidențiază încă un aspect de luat în considerație, și anume o apreciere generală privind însăşi regularitatea formei tradiţionale în completitudinea sa. Astfel,

> pentru a fi regulară şi completă, [tradiţia, n.n.] trebuie să cuprindă concomitent, [...], cele două iniţieri sau mai exact cele două trepte ale iniţierii, adică „marile mistere" şi „micile mistere", a doua fiind, de altfel, esenţialmente subordonată primeia. (SPAI, pp. 275-280)

În istoria omenirii, această subordonare a fost anulată de nenumărate ori şi, astfel, s-au constituit forme tradiţionale iregulare şi incomplete, reduse la ceea ce corespunde îndeobşte domeniului *micilor mistere*, ca şi în cazul masoneriei, de pildă.

DEVIEREA ŞI SUBVERSIUNEA

În fine, în cartea sa fundamentală despre criza Occidentului, Guénon menţionează că iniţierea, ca transmisie a unei influenţe spirituale, nu poate fi veritabilă[1] decât atunci când se realizează printr-o rataşare la o organizaţie regulară. În caz contrar, avem de-a face cu o simplă parodie, o pseudoiniţiere care

> nu reprezintă nimic prin ea însăşi, fiind goală de orice realitate profundă [...] nici negativă, ca în cazul „contrainiţierii", ci pur şi simplu nulă. (DCSV, pp. 280-281).

Prin modul în care acţionează, o organizaţie iniţiatică poate fi iregulară, pe fond, chiar dacă ea a primit în prealabil o patentă de recunoaştere. Mai gravă decât pseudoiniţierea şi cu efecte mult mai devastatoare este contrainiţierea; aceasta nu mai poate fi doar o simplă contrafacere iluzorie şi amăgitoare ci, dimpotrivă,

---

[1] Iniţierea este considerată ca o *a doua naştere*, o regenerare prin care aspirantului i se deschide accesul către un alt univers de cunoaştere, câmp de dezvoltare a unor posibilităţi de rang superior.

> ceva extrem de real în ordinea sa, [pentru că, n.n.] ea imită în mod necesar iniţierea ca o umbră inversată, deşi adevărata sa intenţie nu este aceea de a o imita, ci de a i se opune.

În continuare, Guénon precizează că întreaga contrainiţiere

> urmăreşte să-şi introducă agenţii în organizaţiile „pseodoiniţiatice", pe care le „inspiră" fără ştirea membrilor lor obişnuiţi şi chiar, de cele mai multe ori, a şefilor lor aparenţi, care nu sunt mai conştienţi decât alţii în privinţa cauzei pe care o servesc. (DCSV, p. 280)

Iată, aşadar, cum lucrează anti-tradiţia:

> Unul dintre mijloacele cele mai simple pe care le au la dispoziţie organizaţiile „pseodoiniţiatice" pentru a confecţiona o tradiţie falsă spre folosul aderenţilor lor este în mod cert „sincretismul", care constă în a aduna de bine şi de rău nişte elemente împrumutate din mai multe părţi şi a le juxtapune oarecum „din exterior", fără nici un fel de înţelegere reală a semnificaţiei lor adevărate în diferitele tradiţii din care provin ele de fapt. (DCSV, p. 284)

În opinia lui Guénon, sincretismul nu este altceva decât

> o simplă juxtapunere de elemente de provenienţe diverse, „adunate din afară", [...] fără ca vreun principiu de ordin mai profund să le unifice. (DCSV, p. 44)

În raport cu regularitatea, Guénon vorbeşte despre deviere şi subversiune ca fiind stări anti-tradiţionale. Astfel, prin deviere şi subversiune ia naştere o contrafacere în care dezordinea, tot acest haos, va determina negarea oricărui principiu de ordin sacru, afirmând o sumedenie de pseudo-principii şi înlocuind astfel, treptat, ordinea iniţiatică cu impostura şi cu anti-tradiţia devastatoare (DCSV, pp. 228-234). Totodată, Guénon acordă o atenţie specială şefilor de organizaţii pseudo-iniţiatice. În fond, prin ceea ce fac, ei demonstrează că nu sunt altceva decât nişte

> hotărâtoare pe calea şlefuirii individuale. S-au făcut încercări de a le transforma […] în masoane. Denumirea însăşi nu sună bine. (Wirth 2016, p. 158)

Pentru a-l defini pe iniţiabil, Wirth insista asupra formulei tradiţionale *născut liber şi de bune moravuri*. Astfel, libertatea este considerată ca fiind o condiţie indispensabilă pentru aderarea la Frăţie.

> Pentru a fi născută liberă din punct de vedere iniţiatic, persoana trebuie să scape de sclavia lumii profane. Câtă vreme suntem prizonierii iluziilor, nu ne bucurăm de independenţa necesară căutării adevărului. Robi ai convenienţelor, […], nu ne putem uni cu spiritele emancipate, care se ambiţionează să descopere singure adevărul, pe care refuză să îl primească din partea altcuiva. (Wirth 2016, pp. 112-113)

UN MASON LIBER ÎNTR-O LOJĂ LIBERĂ

Marius Lepage (1902-1972), cel care cu o autentică şi deplină smerenie se declară ucenic şi continuator al maestrului Oswald Wirth, a lăsat posterităţii un admirabil şi superb opuscul[1] în care prezintă considerentele sale referitoare la problematica regularităţii masonice şi a recunoaşterii oficiale a marilor loji de către UGLE, aşa cum a fost acest proces instituit în 4 septembrie 1929 prin proclamarea celor opt principii fundamentale. Cartea la care ne referim, unică şi inconfundabilă în felul său, „atât prin viziune, cât şi prin construcţie”, rămâne şi astăzi un instrument indispensabil în ceea ce priveşte „descifrarea corectă a orizonturilor Ordinului Masonic Universal”[2].

---

[1] Lepage (1956), *L'Ordre et les Obédiences – Histoire et Doctrine de la Franc-Maçonnerie*, Éd. Dervy; lucrarea a fost tradusă în limba română, fiind specificată în bibliografie.

[2] Vezi prefaţa semnată de V. Agapiescu la ediţia românească a cărţii, apărută la editura Nestor, în 2010.

În deschiderea lucrării sale, Lepage trece în revistă atât bibliografia anglo-saxonă semnificativă în materie, cât şi pe cea franceză. Iniţial, autorul tratează problematica regularităţii pornind de la aspectele de natură istorică, după care continuă cercetarea sa cu analiza elementelor doctrinale (cap. VII, „Bazele Doctrinei” şi cap. VIII, „Evoluţia Doctrinei”), pentru ca, în final, să conchidă cu „Situaţia actuală”[1] şi „Fondul problemei”. Lepage constată aici eşecul abordării strict istorice în ceea ce priveşte cercetarea şi definirea fenomenului masonic şi sugerează noi abordări, dintre care cea mai importantă ar fi studierea preceptelor Tradiţiei iniţiatice. La toate acestea vom adăuga aici că la fel de contraproductivă, în acest domeniu, este şi abordarea strict academică, bazată pe metodologii riguros ştiinţifice.

Pentru Lepage, bazele „oficiale” ale doctrinei masonice – *landmark*-urile,[2] constituţiile şi ritualurile – sunt cele trei mari pietre de temelie pe care se construieşte conceptul de regularitate. Aceste trei elemente fundamentale menţionate mai sus decurg, la rândul lor, din tradiţia masonică, atât cât s-a păstrat aceasta încifrată în simbolistică şi ritual, dar şi în *Old Charges*, acele documente misterioase, laconice şi, în mod fatal, pierdute iremediabil în anii de început ai masoneriei moderne, speculative. În acest sens, Lepage menţionează chiar mărturisirea lui Anderson care, cu o nonşalanţă dezarmantă, precizează că, în timpul redactării *Constituţiilor*, unii „fraţi scrupuloşi au ars, în mare grabă, mai multe manuscrise de valoare privind Fraternitatea, Lojile, Regulamentele, Obligaţiile, Secretele şi Uzanţele, ca nu cumva aceste hârtii să cadă în mâini profane” (Lepage 2010, p. 114).

Iată şi judecata lui Guénon în privinţa acestui episod nefast:

---

[1] Starea *de facto* a masoneriei în 1956, cu cele trei tendinţe intitulate Roma, New York, Moscova.

[2] Termenul *landmark* are o dublă semnificaţie: (a) la propriu, bornă care delimitează conturul unei construcţii; (b) la figurat, regulă de funcţionare a unui atelier masonic.

> De prea de multe ori ne înșelăm când ne gândim doar la Masoneria modernă, fără să înțelegem că aceasta este pur și simplu o deviație. Primii responsabili de acest lucru sunt, după cât se pare, pastorii protestanți Anderson și Desaguliers, care au redactat Constituțiile [...], publicate în 1723, și care au făcut să dispară toate vechile documente pe care au pus mâna, pentru ca să nu se vadă toate inovațiile pe care le-au introdus și pentru că aceste documente conțineau formule care li se păreau supărătoare, cum ar fi obligația de a fi „credincios lui Dumnezeu, Sfintei Biserici și Regelui", ceea ce era o marcă incontestabilă a originii catolice a Masoneriei[1]. Această activitate de deformare a fost dusă de protestanți vreme de 15 ani care s-au scurs de la moartea lui Christophor Wren, ultimul Mare Maestru al Masoneriei vechi (1702), și înființarea noii Mari Loje a Angliei (1717). Cu toate acestea, ei au lăsat să existe simbolismul, fără să știe că acesta, pentru cine-l înțelegea, mărturisea contra crimei lor la fel de evident ca și textele scrise, care, de altfel, nu au fost toate distruse. Iată, pe scurt, rezumatul a tot ceea ce trebuie să știe cei care doresc să combată cu eficacitate tendințele Masoneriei actuale. (Guénon 2016, pp. 154-155)

Lepage avansează supoziția potrivit căreia Constituțiile lui Anderson au reușit să alinieze masoneria Protestantismului[2], acestea fiind străine de spiritul original ce emană din *Old Charges*[3]. În paranteză fie spus, Constituția lui Anderson (1723) – o compilație de texte din hermetism, rosacrucianism, cabala – a fost precedată de un prim *draft* (1722) prin care se reglementa activitatea atelierelor; ediția 1738 a fost o reluare corectată și adăugită a celei din 1723; varianta din 1738 a fost și ea republicată cu numeroase modificări în anii 1756, 1767 și 1784. Tot astfel, păstrând proporțiile, constituțiile actuale nu mai seamănă defel cu Constituțiile lui Anderson. În argumentarea acestei teze, Lepage arată că manuscrisul Cooke (1410), de pildă, recomanda masonului „să-l iubească, înainte de toate, pe Dumnezeu, să iubească sfânta Biserică [exoterismul catolic, n.n.] și pe toți sfinții", și că Protestantismul a ucis acest spirit, marcând, astfel, o schimbare profundă și irevocabilă în gândirea masonică. De menționat că, imediat ce Anderson și Desaguliers au decedat, a existat o puternică tentativă de negare a spiritului imprimat de către aceștia, dar, în cele din urmă, Constituțiile lui Anderson au supraviețuit asemenea unui îndreptar strâmb pentru un *corpus* doctrinal constituit după canoane și rigori străine masoneriei operative.

Modificarea dramatică prezentată succint mai sus nu putea trece nesancționată și, astfel, în 1738, a fost emisă prima condamnare papală a Francmasoneriei. La acel moment, pentru Vatican devenise clar că Ordinul – inițial, nucleu ezoteric al catolicismului – fuseseră confiscat definitiv și fără drept de apel. În concluzie, la

> data primei condamnări romane, situația politică a Angliei excludea, pentru un viitor nedeterminat, orice posibilitate de reîntoarcere a acestei țări în sfera romană iar, pe de altă parte, dezvoltarea neo-masonică a pastorilor Desaguliers și Anderson interzicea, de asemenea, orice speranță de a readuce Francmasoneria la ortodoxia tradițională într-un viitor previzibil. În aceste condiții, Roma a trebuit să se pronunțe și a făcut-o de o manieră absolut justificată. (Lepage 2010, pp. 123-124)

Cel de-al doilea constituient al regularității masonice actuale – *landmark*-urile în ansamblul lor – este, și el, la fel de superfluu precum Constituțiile lui Anderson. Așa cum ne prezintă Lepage această problematică, pur şi simplu, *landmark*-urile nu au existat până la 1717, ele fiind o pură invenţie andersoniană[1].

---

[1] În secolul al XVIII-lea, Masoneria scoțiană a încercat o reîntoarcere la tradiția catolică reprezentată de dinastia Stuarților, în opoziție cu Masoneria engleză, devenită protestantă și devotată Casei de Orania.

[2] Protestantismul (biserica luterană / evanghelică, calvinismul, biserica anglicană cea unitariană, precum și numeroase alte secte) reprezintă o confesiune creștină apărută în secolul al XVI-lea prin separarea de catolicism; Protestantismul respinge categoric ideea unui mijlocitor între individ și Dumnezeu.

[3] În esența lor și sub aspect doctrinal, aceste vechi documente sunt profund romano-catolice.

> Nu a existat niciodată, nu există şi nu vor exista nişte landmark-uri, în afara celor – mereu bătaie de câmpi – redactate zi după zi, după necesităţile momentului, de către un corp administrativ total lipsit de cunoştinţe şi de valoare pe planul iniţierii tradiţionale. (Lepage 2010, p. 125)

O definiţie târzie a termenului nu reuşeşte, totuşi, să salveze situaţia, ci, dimpotrivă, amplifică incertitudinea. Iată această definiţie, la care facem referire aici:

> Numim landmark-uri acele principii care au existat din timpuri imemoriale, fie că este vorba de legea scrisă sau despre cea orală, care se identifică cu esenţa Societăţii; aceste principii, după avizul marii majorităţi, nu pot fi modificate şi trebuie obligatoriu respectate de fiecare mason (Lepage 2010, p. 126)

Aşadar, aceste principii aşa-zis imemoriale (pe care, însă, nimeni nu le-a putut declara explicit, împreună cu o firească indicare a sursei) au fost adoptate prin votul majorităţii, ceea ce, în sine, constituie un non-sens evident din punct de vedere tradiţional. Ca un corolar ironic şi halucinant, acest clar-obscur cu iz metafizic, ultimul *landmark*, cel care le rezumă şi le defineşte admirabil pe celelalte, decretează solemn că nimeni nu le poate schimba conţinutul. Lucrurile ar fi simple dacă nu am şti cu exactitate că acest ultim *landmark* este, de fapt, al douăzeci şi cincilea pe lista lui Albert G. Mackey. El a furnizat masoneriei, la mijlocul secolului al XIX-lea, un cadru normativ (ansamblu de reguli) care, în opinia sa, constituie reperele supreme în judecarea deciziilor şi faptelor masonice sub aspectul regularităţii (Maestrul Z & Discipolul A. 2013, pp. 56-65). Pentru a fi şi mai sugestiv, Lepage redă un citat referitor la *landmark*-uri din *The Masonic World* (1955), revista Marii Loji din Missouri:

> Nimeni nu ştie ce conţin şi ce exclud. Ele nu se raportează la nicio autoritate umană pentru că totul este landmarks pentru interlocutor, atunci când vrea să vă închidă gura, dar nimic nu este landmarks din ce ar putea să-i bareze calea. (Lepage 2010, p. 128)

În fine, despre cel de-al treilea determinat al regularităţii masonice, ritualurile, Lepage menţionează că oricât de modificate ar fi fost acestea de-a lungul timpului, el constituie, totuşi, un instrument tradiţional veritabil, destinat să fie vehiculul transmiterii unei influenţe spirituale autentice. Ca atare, ritualul şi simbolistica tradiţionale alcătuiesc împreună zestrea noastră de aur, conţinând reperele la care să ne raportăm atunci când vrem să judecăm regularitatea masonică. Lepage nu dezvoltă suficient acest subiect şi nu insistă asupra enunţului său iniţial, absolut remarcabil, de altfel. El se mulţumeşte să producă doar o scurtă analiză a ritualurilor franceze în contrast cu cele engleze şi să sublinieze penuria de instrumente simbolice a acestora din urmă comparativ cu ritualurile continentale care au beneficiat, în mod natural, de numeroase transferuri din doctrinele templierilor, hermetiştilor şi rozacrucienilor. Pe scurt, regularitatea se defineşte prin calitatea instrumentarului iniţiatic şi prin practicile tradiţionale, aşa cum sunt acestea codificate în legende şi reguli de conduită, nicidecum prin acte administrative sau prin tot felul de politici şi iniţiative de natură profană.

Lepage analizează pe larg evoluţia doctrinei masonice după înfiinţarea GLL, alocând acestei teme un întreg capitolul din cartea sa. Autorul evidenţiază profundele divergenţe dintre centrala londoneză şi GOF (cea mai puternică obedienţă continentală), care insista întru dobândirea autonomiei sale. Acest îndelung foc mocnit a fost tranşat relativ târziu, în 1877, din păcate printr-o decizie profund iregulară pe care partea franceză a adoptat-o, şi anume suprimarea obligaţiei privind credinţa în Marele Arhitect al Universului. Acest gest a constituit pentru UGLE un pretext plauzibil pentru ruperea relaţiilor cu obedienţa franceză. Totuşi trebuie arătat aici că GOF a respins cu insistenţă calomnia privind faptul că ar respinge ideea de divinitate ca principiu ordonator al universului. Explicaţiile formulate pentru contracararea acestei defăimări care a circulat în epocă introduceau numeroase nuanţări între care cea mai semnificativă a fost aceea potrivit căreia forul ierarhic francez a lăsat la latitudinea fiecărui atelier şi a fiecărui frate, în parte, grija de a înţelege toată această problematică, precum şi libertatea de a adopta o atitudine în acord cu convingerile intime. În argumentarea acestei judecăţi, Lepage precizează că acest adevăr

---

[1] Pentru cititorul român există o analiză temeinică, aprofundată şi foarte bine documentată privind problematica *landmark*-urilor în lucrarea J.B.M. 2003.

> este azi confirmat prin faptul că unele Loji ale GOF lucrează sub invocaţia Marelui Arhitect al Universului, altele au Biblia pe altar, fără ca responsabilii Obedienţei sau ceilalţi Fraţi să găsească ceva de spus. În fond, GOF a procedat la o „revenire la surse", punând în practică cel mai vechi „landmark", principiul fundamental al Ordinului; „Mason liber într-o Lojă liberă". (Lepage 2010, p. 83)

Nu fără just temei, Lepage insistă asupra sintagmei *mason liber* în contrast cu sintagma *mason strivit,* expresia fiind preluată din cartea stareţului Larudan (1746). Ideea de libertate este esenţială. Nu poate fi mason un om cu conştiinţa întinată. Doar un spirit eminamente liber şi care se păstrează liber, ca atare, poate fi creditat cu calitatea de membru al Camerei de mijloc.

> Cine spune mason spune om liber, fidel legilor, prieten al regilor şi al ciobanilor, când sunt plini de virtuţi. [...] Se înţelege prin om liber şi fidel legilor un om fără prejudecăţi, care priveşte evenimentele vieţii cu o filosofie platoniciană, mereu deasupra vicisitudinilor [...] Se înţelege prin prieten al regilor şi al ciobanilor, când dau dovadă de virtute, acela care nu-şi murdăreşte niciodată inima prin acea josnică linguşire care deifică viciile unui puternic atunci când speră să obţină favoruri. (Lepage 2010, pp. 132-133)

În finalul acestei secţiuni, să reţinem din cartea semnată de Lepage câteva idei care pot sta la baza unei viitoare definiţii privind regularitatea masonică. Astfel, prin forţa împrejurărilor, Ordinul masonic a fost scos de sub acoperământul său exoteric tradiţional, confiscarea acestui miez ezoteric fiind un simplu episod al confruntării dintre catolicism şi protestantism. Lepage precizează că un verdict privind regularitatea unei organizaţii cu pretenţii iniţiatice nu se poate rezuma doar la o abordare de ordin istoric şi că adevăratele temeiuri privind regularitatea le găsim în ritualurile şi simbolistica autentic tradiţionale. Lepage acordă o atenţie deosebită libertăţii de spirit a membrilor Ordinului. Libertatea, astfel înţeleasă, este esenţială şi definitorie atât în cadrul relaţiilor dintre fraţi, cât şi în cadrul relaţiilor dintre atelier şi Marea Lojă.

ACCENTE ORESVIENE

În cartea sa, prin care, în substrat, mărturiseşte o experienţă personală încununată cu trăirea iluminării, Louis-Marie Oresve demonstrează că francmasoneria modernă se află într-o profundă criză de identitate. În mare parte, argumentele pe care le relevă în susţinerea tezei sale sunt cele invocate anterior de către Guénon cu privire la criza lumii moderne şi, cu deosebire, accentul pe cantitate în detrimentul calităţii (număr mare de membri), asaltul profanului asupra mediului iniţiatic, un prozelitism imprudent, legătura strânsă dintre francmasonerie şi mediul corupt din politică şi afaceri, ingerinţa perturbatoare a factorilor pseudo şi contrainiţiatici etc. (Oresve 2010, pp. 37-50)

Autorul cărții evidențiază, totodată, condiționarea specială a domeniului inițiatic de ceea ce am putea denumi generic ezoterism tradițional. *Iată marele cuvânt!* – spune Oresve, identificând corect și calificat Tradiția cu *Philosophia perennis* – acel ansamblu de adevăruri transcendente având valoare permanentă și origine non-umană.

> În mod esențial și fundamental, ea [philosophia perennis, n.n.] este de ordin spiritual, are un caracter religios[1] și implică o doctrină metafizică [...] ce ține de cunoașterea principiilor ultime, invariabile și universale. Este o vocație supraumană, care manifestă existența unui ordin superior realității. (Oresve 2010, p. 111)

Reducând totul la esența lucrurilor, vom constata că Tradiția presupune transmiterea unei influențe spirituale, dar și a instrumentarului consacrat (metoda și raționamentul calificat) prin care să se faciliteze conștientizarea de către aspirant a principiilor imanente de ordin universal. Monopolul transmisiei și ansamblul acestor metode este (mai exact, ar trebui să fie) deținut de către organizațiile inițiatice tradiționale a căror regularitate și continuitate nu poate fi pusă la îndoială. În acest context, și menținându-se strict în sfera conceptelor generale, Oresve denumește trei teme metafizice fundamentale ce se impun a fi pe deplin înțelese pentru ca apoi să putem afirma că am înțeles corect termenul Tradiție. Aceste teme sunt: (1) nondualitatea realității, (2) stările multiple ale ființei (Guénon 2012), (3) teoria ciclurilor. După tot acest scurt periplu teoretic, Oresve precizează că Tradiția este:

> Acest fir conducător ce ne-ar permite, dincolo de diferențele particulare, istorice, geografice și culturale legate de timp și spațiu, de civilizații, de religii, de mituri, să regăsim prin intermediul lor manifestarea Unității exprimată sub forma

---

[1] În acest context, religia este văzută de către Oresve ca un acoperământ exoteric a unui miez ezoteric.

> unei înțelepciuni primordiale atemporale, [...] de origine non-umană. (Oresve 2010, p. 120)

Într-un cadru definit astfel de către Oresve, Ordinul masonic ar avea o singură datorie, și anume să transmită ceea ce a primit. Așadar,

> scopul oricărei organizații inițiatice (așa cum este francmasoneria sau, cel puțin, așa cum ar trebui să fie) este [...] acela de a transmite o influență spirituală, dar și căile și mijloacele [instrumentarul consacrat, n.n.] de a o fructifica. (Oresve 2010, p. 18)

De la acest moment al primirii influenței spirituale, în funcție de propriul său bagaj de cunoștințe și aptitudini, aspirantul trebuie să reactualizeze cunoașterea, să transforme potențialul în act și să tindă a trăi ființial întâlnirea cu Lumina cea mare, așa cum, de altfel, ne sugerează și ritualul masonic. Așadar, prin metodă, ritual și simbolistica specifică, fiecare frate este invitat să parcurgă la propriu un program de transformare personală care să includă corpul, mintea și sufletul său, pentru ca, în final, să devină un nou spirit, conștient de Sine, de interconectarea cu ceilalți și cu universalul, deopotrivă.

În plan personal și dincolo de toate îndemnurile și sugestiile consemnate în carte, după mai bine de 15 ani de frecventare cu asiduitate a ținutelor francmasonice, Oresve constată că Ordinul nu este totuși în măsură să-i ofere o metodă clară de transformare personală și că doar simpla participare la ritual și la interpretarea simbolurilor nu sunt suficiente sub acest aspect. Chiar dacă, uneori, ritualurile masonice fac vorbire despre anumite practici de elevare spirituală, în realitate Oresve constată că nu există aici decât rudimente de metodă și simple aluzii la ceea ce am putea denumi instrument calificat de devenire întru Ființă. Tot astfel, un monah nu se poate mântui doar prin simpla sa participare la procesiunile de ordin exoteric și, de aceea, trebuie să urmeze, în paralel, o tainică lucrare lăuntrică sub îndrumarea părintelui său duhovnicesc (maestrul spiritual).

Guénonian convins și om cultivat, Oresve intuiește că, în cazul său, ar fi nevoie de o ratașare inițiatică. După îndelungi și, uneori, sterile căutări, el primește, în cele din urmă, o inițiere în tantra-yoga și astfel își începe propria *sadhana*[1]: lucrarea lăuntrică personală care l-a ajutat să trăiască efectiv experiența iluminării și, astfel, să stabilească numeroase conexiuni cu *logos*-ul despre care avea cunoștință din doctrina masonică. În tantrism, totul constă în relația ucenic-maestru, spre deosebire de masonerie, unde relația ucenicului rezidă în legătura acestuia cu o entitate impersonală – loja ca atare. În fond, loja nu propune aspirantului o practică anume, pentru că nu o mai deține. De altfel, suntem avertizați, la un moment dat, că *Masoneria nu are o lumină proprie!* Lucrarea masonică, în schimb, abundă în speculații mentale generate de interpretarea simbolurilor, toate acestea nefiind altceva decât simple exerciții intelectuale, total ineficiente în ceea ce privește elevarea spirituală autentică, cea care are ca prim rezultat concret *vederea Stelei înflăcărate* – iluminarea.

Mai trebuie adăugat aici că, din perspectivă strict ezoterică, nu există decât două demersuri pe care le poate urma aspirantul pentru a trăi și el, precum inițiații din timpuri străvechi, acel fior indicibil al ordinii universale care să-i întărească credința în Entitatea supremă. Primul și cel mai la îndemână dintre demersuri constă în descifrarea și interpretarea ritualurilor și a simbolurilor, cu focalizare pe dimensiunea inițiatico-sacramentală a acestora. Cel de-al doilea demers, mult mai laborios și mai profund decât primul, constă în efectuarea de exerciții spirituale tradiționale sub îndrumarea unui maestru veritabil, astfel încât iluminarea[2] poate să fie experimentată la propriu. Desigur, prima dintre abordări,

---

[1] Cale tradițională de realizare spirituală.

[2] *Samadhi* (în budism), *satori* (în zen) sau *Vederea lui Dumnezeu ca trăire lăuntrică* (în ortodoxie).

cea interpretativă și speculativă, constituie doar anticamera celei de-a doua, aceasta din urmă fiind decisivă și obligatorie în ceea ce privește realizarea spirituală propriu-zisă. În expunerea sa, Oresve insistă asupra momentelor importante care marchează istoria francmasoneriei din perspectiva deteriorării climatului de regularitate.

Prima cotitură majoră este însuși momentul nașterii masoneriei moderne, moment ce nu poate fi înțeles decât în contextul mai larg al războiului dintre catolicism și protestantism. Așa cum rezultă, de altfel, și din faimoasele *Old Charges*, în perioada de început a catolicismului, toți masonii operativi erau creștini, iar lojile din care făceau parte își desfășurau activitățile sub autoritatea Bisericii. În paralel cu preocupările lor de natură ezoterică, masonii din acele vremuri practicau un exoterism care le era comun, cel tradițional aparținând catolicismului. Prin pastorii protestanți Anderson și Desaguliers, protestantismul își adjudecă, definitiv și irevocabil, miezul ezoteric al Catolicismului. Sub masca trecerii de la masoneria operativă,

> în care, grație metodelor, printre care cea a incantației, practica [de accesare personală a sacrului prin trăire nemijlocită, n.n.] era încă posibilă,

la cea speculativă,

> o nouă formă de masonerie ușor deistă, lipsită de suportul său ancestral catolic și limitându-se la o activitate „ritualică" foarte sobră,

în perioada 1717-1738, au fost operate multiple intervenții antitradiționale sancționate la vremea respectivă de către numeroși observatori contemporani (Oresve 2010, p. 190).

Pentru a conchide asupra acestui subiect, Oresve menționează că, treptat,

> fractura declanșată odată cu Reforma între două tipuri de acces la supranatural, unul profund legat de o liturghie al cărui aspect simbolic și operatoriu este esențial, altul mult mai sobru, lăsând individual singur responsabil de relația sa cu partea divină, va consfinți două viziuni foarte diferite – ca să nu spun opuse – ale francmasoneriei „operative". Din acel moment era consemnat în fapte că, format din oameni care nu mai împărtășesc același exoterism, francmasoneria, până atunci monolită, se scindează. (Oresve 2010, p. 191)

Tot ceea ce a urmat acelui moment nu este altceva decât o atomizare din ce în ce mai pregnantă. În paralel, acest parcurs decadent a fost dublat de o continuă căutare a unității pierdute a Ordinului masonic.

Cea de-a doua cotitură majoră a constituit-o Revoluția franceză din 1789, care, prin contaminare, a bulversat toată vechea ordine socio-economică și politică a lumii prin faptul că, pe fond, a contestat dreptul monarhic divin. Tot altfel cum, în timpuri imemoriale, cei care aparțineau castei *kshatrya* (puterea temporală) au surclasat prin forță casta *brahmanilor* (autoritatea sacerdotală), la 1789 cei din casta *vaisya* (burghezia) surclasează aristocrația tradițională, pentru ca mai târziu, în 1917, să fie la rându-i decăzută din drepturi de către proletariat (casta *sudra*). Se cuvine să introducem aici o paranteză lămuritoare, și anume celebrul verdict formulat, în 1929, de către Guénon în acest sens:

> Și, cum uzurparea cheamă după sine uzurparea, după Vaisya, acum aspiră la dominare Sudra: aceasta este, în mod foarte exact, semnificația bolșevismului. Nu vrem să formulăm, în această privință, nicio previziune, însă, n-ar fi desigur foarte greu să anticipăm, din ceea ce precede, anumite consecințe pentru viitor: dacă elementele sociale net inferioare acced la putere, într-un mod sau în altul, domnia lor va fi cu siguranță cea mai scurtă dintre toate, și va marca ultima fază a unui anumit ciclu istoric, deoarece nu este posibil să se coboare mai jos; chiar dacă un asemenea eveniment nu are o deschidere mai generală, e de presupus că el va fi, pentru Occident cel puțin, sfârșitul perioadei moderne. (ASTP, p. 105)

În tot acest periplu de degradare continuă a Tradiției, Oresve constată și un moment de reviriment, anume cel din 1786, când s-au semnat Marile Constituții ale RSAA,

> o ultimă tentativă de rectificare a acestei duble mișcări care conduseseră la însușirea de către protestantism a francmasoneriei operative și la suprimarea oricărei referințe transcendente în domeniul puterii politice, făcând astfel nule raporturile dintre autoritatea spirituală și cea materială (puterea temporală). (Oresve 2010, p. 192)

Acțiunea de a se înființa un organism masonic atotcuprinzător, așa cum este RSAA, Ordin inițiatic, tradițional, masonic regular, cavaleresc, internațional și universalist,

> desfășurată în mod misterios și în circumstanțe care nu vor fi niciodată total elucidate, a fost dusă de niște persoane, prin reunirea într-un ansamblu coerent, constituit sub forma unui ordin inițiatic și cavaleresc, a tot sau aproape a tot ce dețineau [...] numeroase organizații mici sau chiar curente de gândire fără o structură bine definită. (Oresve 2010, p. 193)

După Oresve, masoneria operativă era deținătoarea unor tehnici de invocare a Numelui inefabil[1] care, în mod gradual, erau transmise aspirantului.[2]

> Mi se pare legitim să cred că francmasoneria deținea tehnici concrete, dintre care cea a invocării Numelui. Astfel, ne putem imagina că, într-o societate complet creștină, ea permite anumitor indivizi care doreau, pe lângă angajamentul lor religios, și fără ca el să fie adus în discuție, să acceadă la o

---

[1] Cuvântul pierdut (*Verbum demissum*) care, în forma sa scrisă, constituie Tetragramatonul – YHVH.

[2] Și Guénon susține această teză potrivit căreia „cuvântul pierdut" era, la origine, o mantră, o pronunție. (Guénon 2016, pp. 267-286)

> experiență personală a sacrului, grație punerii în practică a tehnicilor operatorii. (Oresve 2010, p. 189)

Oresve creditează, de asemenea, ordinele cavalerești din Evul Mediu în privința deținerii unor tehnici prin care aspirantul putea să se realizeze în plan spiritual. Între altele, aceasta ar explica inclusiv afinitatea tradițională bazată pe spiritualitate dintre breasla masonilor liberi și casta cavalerilor, precum și faptul că în ritualurile masonice actuale, îndeosebi în cele ale RSAA, regăsim frecvent pasaje semnificative referitoare la spiritul cavaleresc. (Guénon 2016)

Reținem din cartea lui Oresve accentul privind absența metodei inițiatice în cadrul organizației masonice actuale, ceea ce conduce la o importantă carență privind regularitatea. Eliberarea cu majuscule – finalitatea procesului de realizare spirituală, așa cum este acesta definit de către René Guénon (IRS, pp. 64-68) – nu poate fi înfăptuită de către aspirant, decât dacă acesta își va parcurge cu deplină dedicare și asiduitate itinerariul său inițiatic, beneficiind, totodată, de o îndrumare calificată din partea unui maestru pe deplin calificat. Dincolo de particularitățile diferitelor căi[1], principalele tradiții existente în cadrul prezentului ciclu temporal al umanității relevă trei aspecte constitutive: (1) o doctrină metafizică proprie, având în centrul său *Principiul*; (2) o practică specifică trasată prin reguli ferme de purificare și cultivare a virtuților; (3) o artă (măiestrie) prin care se edifică pas cu pas devenirea aspirantului, având ca esență inițiatică o metodă, o tehnică[2] proprie de elevare spirituală. Cu toate că sunt deosebit de importante în economia întregului proces, primele două aspecte alcătuiesc doar contextul exoteric, în timp ce al treilea aspect – măiestria cu esența sa, metoda – are un rol determinant privind trăirea iluminării de către aspirant.

În varianta sa tradițională, ascensiunea spirituală presupune, așadar, existența unui instrument adânc ocultat, și anume o metodă practică și tradițională de liniștire a mentalului și de oprire a dialogului interior. În urma prestării unui jurământ de obediență[1], discipolul primește gradual esența inițiatică de la maestrul său. Prin jurământ este perfectat astfel un pact solemn prin care sunt asumate, și de o parte, și de cealaltă, responsabilitățile aferente acestei transmisii. Ca atare, instrumentul inițiatic, ca obiect al predaniei, poartă adânc impregnată personalitatea celui care va asigura îndrumarea aspirantului pe cale. Metodele pot îmbrăca diverse forme, dar, cel mai adesea, sunt menționate la acest capitol rugăciunea[2] și meditația[3]. Similitudinile dintre rostirile incantatorii ale ortodoxiei, ***dikhr*** din sufism și mantrele din meditația yoga sunt nu doar remarcabile, ci și profund echivalente, dacă privim prin prisma rezultatului final; tot astfel sunt corespondente și tehnicile respiratorii asociate instrumentelor inițiatice respective.

Pentru a elimina orice neînțelegere, trebuie precizat în mod explicit că seminariile, conferințele, lecturarea unor texte ezoterice și participarea la ritualuri nu au calitatea să apropie momentul iluminării sau pe cel al realizării spirituale. În cel mai bun caz, toate cele menționate nu pot decât să-l „trezească" pe aspirant și să-l încarce cu o cunoaștere de tip analitic-secvențială privind doctrină metafizică și necesitatea unei conduite adecvate. Doar acțiunea sistematică (metoda) îndreptată spre un asemenea scop poate produce devenirea scontată și, ca atare, saltul pe o nouă spiră a cunoașterii. Simpla acumulare de cunoștințe nu

---

[1] Cale (spirituală) – *Methoda* (*meta-hodos*), în limba greacă; cu același înțeles, în lexicul tradițional, întâlnim termeni: rânduială, meșteșug, tehnică ezoterică etc.; calea, prin excelență – *turuq* (*tariqah*, la singular), în limba arabă; *dao* – calea cerului (unul dintre cele patru sensuri ale cuvântului chinez originar)

[2] Gr. *Techné* – artă, măiestrie.

---

[1] Care presupune păstrarea secretului, tăcere, ascultare, perseverență și o deplină dedicare.

[2] O psalmodiere repetitivă, rostită lăuntric în corelație cu ritmarea respirației.

[3] Rostire în gând a unei mantre pe care discipolul se străduiește să o pronunțe așa cum a auzit-o de la maestrul său în momentul inițierii.

schimbă nimic; experienţa autentică se naşte doar în urma practicării metodice a unor exerciţii spirituale calificate.

Esenţa metodei constă în liniştirea treptată a minţii, culminând cu întreruperea dialogului interior, căci, pentru o fracţiune de secundă, solilocviile pot fi într-adevăr anulate. Pare imposibil şi totuşi este la îndemâna aspirantului, însă pentru aceasta el trebuie să urmeze cu perseverenţă canoanele (regulile) prescrise de către maestru. În debutul periplului iniţiatic, candidatul este supus unui veritabil „şoc iniţiatic” prin care se determină trezirea propriu-zisă şi îndreptarea celui aflat la început de drum cu faţa către scopul suprem. Privindu-l necruţător cu ochii săi de foc, părintele duhovnicesc îi va spune fiului spiritual: *Tu trebuie să-l cunoşti pe Dumnezeu! Dumnezeu vrea ca tu să-l cunoşti!* Trecerea aspirantului de la informaţie la revelaţie trebuie să fie abruptă şi definitivă. Acestui moment unic din viaţa unui bărbat *născut liber şi de bune moravuri* îi urmează transmisia propriu-zisă a metodei de elevare spirituală care, în esenţă, este o anume rostire, o vibraţie unică şi distinctă reprezentând „unealta” de lucru predată ucenicului potrivit aptitudinilor sale. Astfel se explică de ce iniţierea nu poate fi transmisă decât pe cale orală (şoapta maestrului la urechea ucenicului) şi doar în cadrul unui ritual destinat acestui scop (Maestrul Z & Discipolul A., 2015).

Prin urmare, un iniţiat poate fi declarat maestru doar dacă stăpâneşte o metodă de elevare spirituală pe care o poate transmite ca atare. Obiectul transmisiei este, aşadar, un instrument tradiţional patentat prin care ucenicul-aspirant poate fi condus, treaptă cu treaptă, către iluminare. În toate spiritualităţile autentice, maestrul[1] a fost acela care a transmis „tehnica” elevării, cea prin care ucenicul să acceadă într-o stare superioară a conştiinţei. Poate fi *magister* veritabil doar cel care a trăit cu adevărat experienţa iluminării. Aceasta este „certificatul” maestrului. De altfel, în toată istoria omenirii, profeţii, apostolii, sfinţii şi maeştrii spirituali au vorbit şi au scris despre Dumnezeu doar după ce au trăit la propriu întâlnirea cu Lumina cea mare. Dintotdeauna şi pretutindeni, pentru orice trăitor autentic, experienţa transcendentă a constituit singurul imbold de împărtăşire cu semenii a cunoaşterii excepţionale pe care el a dobândit-o odată cu pogorârea Duhului Sfânt asupra sa (Maestrul Z & Discipolul A, 2012, p. 159).

Dintr-o altă perspectivă, autoritatea maestrului este profund justificată numai dacă acesta a atins statutul de om adevărat (eliberat, întreg, „perfect”), precum şi acele sublime „ceruri” (trăiri deosebite, stări de conştiinţă non-ordinară) pe care omul obişnuit nu le poate accesa din cauza condiţionărilor sale bio-socio-culturale. Extinderea conştiinţei maestrului se va fi realizat treptat, prin exerciţii şi asiduitate, prin transcenderea condiţiei personale, finite, perisabile şi, totodată, prin trăirea la propriu a contopirii depline, încă în viaţă fiind, cu infinita şi impersonala Conştiinţă absolută. În final, să reţinem din cartea lui Oresve convingerea sa fermă potrivit căreia masoneria speculativă nu posedă un instrument autentic de elevare spirituală, ci doar rudimente de metodă, aşa cum au rămas acestea presărate în ritual şi simbolistică.

ÎN LOC DE CONCLUZII, O SUCCINTĂ REFERIRE LA PROBLEMATICA RECUNOAŞTERII MASONICE

Recunoaşterea presupune trei paliere de manifestare, şi anume: (1) nivelul individual, unde, cum se ştie, există o procedură tradiţională (cuvinte, semne şi atingeri) de identificare reciprocă a fraților[1]; (2) nivelul atelierului, care, și acesta la rându-i, trebuie să fie recunoscut în cadrul obedienței din care face parte; astfel, Marea Lojă emite o patentă în acest sens, iar atelierul se poate înfrăți cu alte loji din cadrul aceluiași pol de recunoaștere; (3) nivelul obedienței, unde recunoașterea se exercită printr-un ritual consacrat de aprindere a luminilor[2] și se materializează în tratate de amiciție încheiate cu alte Mari Loji recunoscute.

---

[1] Guru, shaykh, părinte duhovnicesc etc.

Pe lângă toate acestea, nimic nu împiedică obediențele să se grupeze, la rândul lor, în baza unor principii și valori comune, alcătuind astfel un pol internațional de recunoaștere masonică. Așa au apărut, relativ recent, două asemenea grupări: *Centre de Laison et d'Information des Puissances maçonniques Signataires de l'Appel de Strasbourg* – CLIPSAS, având 90 de obediențe, și *Society of Grand Lodges in Alliance* – SOGLIA, având 30 de obediențe.

CLIPSAS a luat ființă în anul 1961, din inițiativa GOF, care a rămas consecvent concepției sale din 1877 de a nu impune credința în Ființa supremă. În acest cadru permisiv, se acceptă ca pe timpul lucrărilor masonice să fie abordate inclusiv unele subiecte politice, religioase și economice. CLIPSAS admite loji masculine, feminine și mixte. În loc de *landmark*-urile britanice implicite și ambiguu exprimate, CLIPSAS proclamă valorile sale preponderant socio-umane: democrația, laicitatea, solidaritatea socială, cetățenia (libertate, egalitate, fraternitate, toleranță etc.), conservarea mediului, demnitatea umană, drepturile omului.

La rândul său, SOGLIA a fost fondată în anul 2010 de către *Gran Loggia D'Italia della Massoneria Universale*. Inițiativa înființării acestui nou pol internațional de recunoaștere masonică a pornit de la constatarea că, de-a lungul timpului, UGLE a gestionat deficitar problematica regularității / recunoașterii și, îndeobște, pare vag depășită de realitățile lumii actuale. Pe de altă parte, inițiatorii demersului au reclamat faptul că CLIPSAS s-ar fi îndepărtat periculos de mult de ceea ce numim tradiție masonică autentică. SOGLIA afirmă cu fermitate credința în Ființa supremă, nu acceptă ca în ateliere să fie dezbătute subiecte politice și religioase, dar admite loji masculine, feminine și mixte pe motiv că această abordare ar răspunde corespunzător exigențelor și tendințelor actuale.

Este de la sine înțeles că regularitatea nu trebuie confundată cu recunoașterea. În principiu, regularitatea dovedită prin ceea ce se numește *lucrare masonică autentică* constituie fundamentul recunoașterii masonice. Pe cale de consecință, încălcarea de către o obediență recunoscută a principiilor (standardelor, uzanțelor, cerințelor) de regularitate astfel cum sunt stabilite acestea de către polul internațional de recunoaștere masonică poate atrage după sine anularea statutului respectiv. În prezent, atomizarea[1] accelerată a Francmasoneriei face mai necesară ca oricând existența grupurilor de recunoaștere internațională pentru ca astfel să se evite, pe cât posibil, impostura, derapajele, falsurile și amestecul de ideologii profane, simulacrul, corupția, afacerile dubioase și practicile contrainițiatice.

De departe, cel mai important eveniment care a zguduit lumea masonică în ceea ce privește problematica regularității și recunoașterii l-a constituit momentul 1877, când UGLE a retras recunoașterea GOF. De la acest moment, timp de o jumătate de secol nu a mai intervenit nimic special. În fond, UGLE a precizat ferm doar un suprem *landmark*: credința în Marele Arhitect al Universului (devenit ulterior Ființa supremă) și, în baza acestui principiu, au putut fi recunoscute ca regulare unele obediențe străine.

---

[1] În acest sens, este elocventă cunoscuta formulă ritualică: *Toți Frații mei mă recunosc ca atare!*

[2] Prin care se asigură legitimitatea de origine (continuitatea transmisiei).

---

[1] În treacăt fie spus, atomizarea masoneriei se produce și ca urmare a faptului că ierarhii unor obediențe recunoscute ca fiind regulare produc iregularitate și dezbinare prin deciziile și acțiunile lor contrainițiatice.

Un ecou tardiv la toată această lipsă de direcție care a durat mai bine de două secole și pe care am descris-o succint în secțiunile anterioare se va produce la 29 septembrie 1929, când UGLE adresează un ultimatum tuturor puterilor masonice[1] privind adeziunea formală la *Basic Principles for Grand Lodge of Recognition (Principiile)*. După acest moment, unora dintre obediențele care inițial primiseră recunoașterea oficială din partea UGLE li s-a retras acest statut. Cât privește procesul în sine, ca mod general de lucru, acesta se finalizează cu acordarea sau nu a recunoașterii de către UGLE, în funcție de răspunsul primit la scrisoarea pe care am menționat-o. Pe cale de consecință, obediența astfel recunoscută va fi menționată în Anuarul publicat la Londra. Cele opt principii UGLE privind recunoașterea masonică se referă la: (1) regularitatea de origine (fiecare Mare Lojă trebuie să fie înființată legal de către o Mare Lojă recunoscută sau de cel puțin trei loji regular constituite); (2) credința în Marele Arhitect al Universului și în voința sa relevată (condiție esențială de admitere a membrilor); (3) toți inițiații își asumă obligațiile (îndatoririle) pe / în prezența unui volum deschis al Cărții Legii Sacre; (4) membrii Marii Loji și ai Lojilor individuale trebuie să fie numai bărbați, și nicio Mare Lojă nu va întreține legături cu Lojile mixte sau cu obediențe feminine; (5) Marea Lojă va avea jurisdicție suverană asupra Lojilor din obediență; Marea Lojă (organizație responsabilă și autonomă ce dispune de autoritatea unică și indiscutabilă asupra gradelor simbolice – ucenic, calfă, maestru) nu va împărți această autoritate cu nicio altă putere care revendică controlul sau autoritatea asupra acestor grade; (6) întotdeauna, cele Trei Mari Lumini ale Francmasoneriei – Cartea Legii Sacre, Echerul și Compasul – vor fi expuse pe Altarul jurămintelor, în timpul lucrărilor masonice, cea mai importantă dintre Lumini fiind Cartea Legii Sacre; (7) sunt interzise discuțiile pe teme politice

---

[1] Obediențe naționale (Mari Loji sau Mari Oriente).

sau religioase în interiorul Lojei; (8) vor fi respectate cu strictețe vechile *landmark*-uri, obiceiurile și uzanțele fraternității[1] (Dachez, R., 2015).

Lista *Principiilor* din 1929 este valabilă și astăzi, chiar dacă ulterior acestui moment s-a vorbit inclusiv despre o iminentă modificare. *Principiilor* inițiale li s-au adăugat în anul 1949, totuși, unele clarificări, dintre care cele mai importante au fost specificate în declarația *Aims and Relationships of the Craft*, adoptată de către cele trei *Home Grand Lodges* (Anglia, Scoția, Irlanda). În linii generale și pentru a simplifica expunerea, menționăm că documentul invocat mai sus nu reprezintă decât o variantă cosmetizată a listei inițiale. Tot astfel, în anul 1952, *Conference of Grand Masters of Masons in North America*[2] (COGMINA) a adoptat un document intitulat *Standards of Recognition*, prin care au fost enunțate trei criterii fundamentale privind recunoașterea masonică, după cum urmează: (1) legitimitatea de origine; (2) jurisdicția teritorială exclusivă, doar prin consimțământ mutual sau tratat; (3) adeziunea la vechile *landmark*-uri și specificitatea credinței în Dumnezeu, Cartea Legii Sacre fiind, în acest sens, un element indispensabil.

La ora actuală, Ordinul este evident centrifug, pe mapamond putând fi identificate mai multe poluri de recunoaștere și numeroase tendințe de natură contrainițiatică. Aceste centre de recunoaștere utilizează criterii proprii de constatare a regularității și de acordare a patentei. Cum, încă din secolul al XIX-lea, lojile și obediențele sălbatice au tendința de a se multiplica exponențial, pe cale de consecință se pot anticipa evenimentele ce vor urma. Pentru ilustrare, vom preciza că, în anul 2016, activau în România peste cincizeci de Mari Loji, dintre care circa douăzeci se declară ca fiind regulare. În Franța, există un număr de peste patruzeci de obediențe, dintre care doar zece prezintă garanții privind calificările masonice autentic regulare. În Belgia există peste zece obediențe, dintre care opt sunt regulare. În Elveția sunt șase obediențe, dintre care cinci sunt perfect regulare.

---

[1] De precizat aici că UGLE nu a specificat, în mod explicit, *landmark*-urile pe care le are în vedere și că unicul său enunț dogmatic se referă la credința în *Principiu* – Marele Arhitect al Universului, Ființa supremă – ca simbol pentru Dumnezeul unic în legătură cu care este mărturisită credința că Acesta își manifestă înțelepciunea și iubirea divine în univers și în lume, deopotrivă. Prin revelație, Dumnezeul manifest și omniprezent face cunoscut omului planul său, constând într-o ordine cosmică prestabilită, armonic și echilibru.

[2] S.U.A., Canada, Mexic.

Chiar dacă Ordinul are adânci rădăcini în istoria lumii, pe fond fiind exclusiv legat de spiritualitatea cea mai profundă, chiar dacă doctrina Ordinului nu are tangență cu ceea ce denumim generic religie și nici cu angajarea ideologică, partinică sau de altă culoare, constatând că demersului inițiatic este abandonat în mare parte și că inițiativele antitradiționale și alunecările devin din ce în ce mai periculoase, este de așteptat ca toate acestea la un loc să alimenteze constant speculațiile adversarilor Francmasoneriei. De aceea, doar simpla constatare a iregularității și a deteriorării unității Ordinului nu poate fi suficientă pentru o redresare viguroasă a Tradiției. Este nevoie de mult mai mult! Întâi de toate se impun a fi promovate principiile inițiatice autentice. Mai apoi este nevoie de un dialog corect și riguros pentru a se conveni asupra căilor de urmat. În fine, este nevoie de o acțiune energică și concertată pentru eradicarea imposturii. Desigur, pentru ca toate acestea să se întâmple aievea, este nevoie de un centru unic, universal și unanim recunoscut. În paralel, este nevoie de o acțiune concertată de eradicare a oricărei autorități masonice care, prin fraudă, toleranță excesivă și nerespectarea preceptelor tradiționale, uzurpă sistematic buna credință a fraților și înălță altar după altar, incitând astfel la ură și dezbinare.

Ca și în cadrul domeniului exoteric, schismele apar în masonerie atunci când aceasta nu este guvernată de *Adevăr*. Scindarea este un semnal cert al faptului că sistemul nu are drept fundament regularitatea, principialitatea și corectitudinea. În matematică nu există schisme, ci doar o continuă căutare a *Adevărului*! Tot astfel, pentru a se evita continua fragmentare, decidenții Ordinului masonic au ca responsabilitate supremă să mențină starea de pace și armonie și să nu permită ca unitatea să devină obiect de dispută. În numeroase cazuri însă, motorul dezbinării l-a reprezentat chiar diletantismul ierarhilor incapabili să înțeleagă specificul fenomenului inițiatic; în istorie, acest amatorism debordant a fost egalat doar de vanitatea furibundă a celor care, prin forța împrejurărilor, au exercitat puterea temporală în Ordin.

În linii generale, regularitarea înseamnă conformitatea cu Tradiția, așa cum rezultă aceasta din legendele, ritualurile și simbolistica masonică. Esența Tradiției o constituie doctrina metafizică – filosofia primă cuprinzând adevăruri cu cel mai înalt grad de universalitate – un ansamblu de cunoștințe, principii și credințe de natură pur spirituală și supraumană (Aristotel 1965). La rândul său, doctrina metafizică are *Principiul*, ca element central. Fie chiar și parțială, renunțarea la acest raționament expus succint mai sus este în măsură să anuleze întreaga aură de sacralitate a activităților inițiatice. (CLM, pp. 5-20, Guénon 2005, pp. 33-31, și Mihăescu, Fl. & Cristian, R. 2001, pp. 9-23.)

Principium înseamnă cauza cauzelor, element fundamental de la care toate celelalte încep să curgă în cascadă, factor generator de consecințe în toate planurile și etapele ulterioare, motor inerent al acțiunii și al consecințelor. În această viziune, regula / reglementarea exprimă, așadar, ansamblul exigențelor generale și omnivalabile, cerințele obiective ce alcătuiesc un cadru condițional unitar, menit să favorizeze, să concentreze și, în final, să garanteze coerența și sustenabilitatea procesului de edificare a umanității. Știm din științele juridice că legea (norma, regula) trebuie aplicată în litera și spiritul său. Ei bine, spiritul legii este chiar *Principiul* menit să determine structura și direcționarea întregului edificiu conceptual și procedural specific și, în general, întreaga acțiune pusă în slujba unui ideal. Pentru ca această manifestare să fie conformă cu Tradiția, adică regulară (justă și perfectă), condiționările generale trebuie să se răsfrângă fractal în toate demersurile subsecvente și adiacente (Guénon, R. 2016, pp. 96-108 și Verescu 2015, pp. 21-26).

Vasile Zecheru

BIBLIOGRAFIE

Aristotel (1965) – *Metafizica*, Ed. Academiei, Buc.

Buluță, Gh. (2016) – *Esoterica sau în căutarea tradiției autentice*, Ed. Maiko, Buc.

Dachez, R. (2015) – *Franc-maçonerie: Régularité et reconnaissance, Histoire et postures*, Ed. Conform, Paris.

Dangle, P. (2010) – *Le livre du Maître*, Maison de Vie Éditeur, Paris.

Guénon, R. (2016) – *Francmasonerie și companionaj. Studii și articole*, Ed. Herald, Buc.

Guénon, R. (2012) – *Stările multiple ale ființei*, Ed. Herald, Buc.

Guénon, R. (2010) – *Autoritate spirituală și putere temporală* (ASPT), Ed. Herald, Buc.

Guénon, R. (2008) – *Scurtă privire asupra inițierii* (SPAI), Ed. Herald, Buc.

Guénon, R. (2008) – *Inițiere și realizare spirituală* (IRS), Ed. Herald, Buc.

Guénon, R. (2008) – *Domnia cantității și semnele vremurilor (DCSV)*, Ed. Humanitas, Buc.

Guénon, R. (2005) – *Demiurgul*, Ed. Herald, Buc.

Guénon, R. (1993) – *Criza lumii moderne* (CLM), Ed. Humanitas, Buc.

J.B.M. (2003) – *La porțile templului*, Ed. Libripress, Buc.

Lepage, M. (2010) – *Ordinul și Obediențele. Istoria și Doctrina Franc-masoneriei*, Ed. Nestor, Buc.

Ligou, D. - coord. (2008) – *Dicționar de francmasonerie*, Ed. Ideea europeană, Iași.

Maestrul Z & Discipolul A. (2012) – *Ab initio*, Ed. Herald, Buc.

Maestrul Z & Discipolul A. (2013) – *Decus in labore*, Ed. Herald, Buc.

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Înainte de a intra în studiul problematicii noastre, să ne reamintim, pentru a ușura înțelegerea subiectului care ne preocupă, ceea ce spuneam într-o altă carte a mea, *Fastes Initiatiques* (*Sărbătorile inițiatice*), despre originea cât se poate de modernă a Francmasoneriei în Europa. Am văzut în acel volum cum au dispărut, în întreaga lume, vechile mistere inițiatice odată cu distrugerea Alesiei (sau Alisei), marele oraș al Galiei celtice, capitală a mandubienilor, primul oraș din zona lioneză, un fel de Teba a celților, veche metropolă și mormânt al inițierilor, al cultului druidic și al libertății galilor.

Se cunoaște faptul că Vercingetorix, născut în ținutul Arvernes[1], a răsculat întreaga Galie, supusă jugului lui Cezar, cu 53 de ani înainte de Cristos. Vercingetorix a fost numit șeful confederației răsculaților, dar, în ciuda capacităților sale organizatorice de excepție, acest șef celebru al galilor răzvrătiți a fost învins; apoi fiind asediat în anul următor în Alesia, a ținut piept cu mare eroism romanilor, dar a fost nevoit să se predea. După ce a servit drept trofeu de război al învingătorilor, Vercingetorix a fost sugrumat în anul 47 î. Hr., la Roma. Cezar, fiind cuprins de o furie barbară, a masacrat întreaga garnizoană a orașului Alesia, i-a măcelărit pe locuitori și pe preoții colegiului, a jefuit și a ras de pe fața pământului acest oraș bogat și ilustru.

Nu departe de Alesia se afla înfloritorul oraș Bibracte, capitală a celților eduini, suflet al națiunilor primitive, oraș al ştiinţelor, faimos, de asemenea, prin colegiul sfânt al Druizilor, prin civilizaţia sa, prin şcolile în care 40 000 de discipoli învăţau materii precum: medicină, filologie, gramatică, jurisprudenţă, filosofie, astrologie, ştiinţe oculte, arhitectură şi altele. Rival al Tebei, Memphisului, Atenei şi Romei, oraşul Bibracte avea un amfiteatru pentru gladiatori, înconjurat de statui colosale, care putea adăposti 100 000 de spectatori, un Capitoliu, temple consacrate lui Ianus, Pluton, Proserpina, Jupiter, Apollo, Minerva, Cibele, Venus sau Anubis, iar în mijlocul acestor somptuoase edificii se afla cel destinat *naumachiilor*[1], cu vastul său bazin de apă, o construcţie incredibilă, un monument gigantesc pe care navigau bărci şi galere destinate jocurilor nautice. Tot în Bibracte mai existau un Câmp al lui Marte, un apeduct, fântâni, băi publice şi vestigii ale unor ziduri antice a căror datare ne duce în timpurile eroice. Dar Sacrosir, şeful galilor revoltaţi contra despotismului roman în vremea lui Tiberiu, a fost înfrânt în anul 21 d.Hr. de către Silvius, în apropiere de acest mare oraş, sinucigându-se împreună cu conjuraţii săi, sub ochii asediatorilor. Curtezanii şi curtezanele epocii (nici în Galia nu lipseau) au schimbat numele celebru de Bibracte în Augustonodum, care, prin contracţie şi pentru a eterniza ruşinea linguşitorilor, a devenit Autun.

---

[1] Astăzi Auvergne, cu capitala la Clermont-Ferrand. (*N. tr.*)

Oraşul Arles, înfiinţat cu 2 000 de ani înainte de Cristos, a fost vandalizat în anul 270 d.Hr. Această metropolă a galilor, descoperită la patruzeci de ani după aceea de împăratul Constantin, încă mai păstrează vestigii ale anticei sale splendori: un amfiteatru, un capitoliu, un obelisc de granit de 17 metri înălţime, un arc de triumf, catacombe etc. Astfel s-a sfârşit civilizaţia celtică sau galică; deja Cezar, ca un barbar demn de Roma sa, înfăptuise mai demult distrugerea misterelor antice prin jefuirea templelor şi colegiilor iniţiatice şi prin masacrarea iniţiaţilor şi a druizilor.

---

[1] Spectacole cu bătălii navale. (*N. tr.*)

Roma a rezistat timpurilor, dar nu a păstrat decât *micile mistere*, adică acele umbre ale ştiinţei secrete; *Marea iniţiere* se pierduse.

Istorici ai masoneriei operative vorbesc despre acele corporaţii de constructori pe care senatul roman le-a trimis în Galia, în urma armatelor romane, pentru a reconstrui cele opt sute de oraşe pe care, după spusele lui Pliniu, Cezar le distrusese împreună cu toate monumentele lor celtice şi druidice. Aceşti constructori se poate să fi reconstruit casele sau edificiile mai importante, dar nu au putut să reînfiinţeze colegiile iniţiatice. Savanţi în arhitectura civilă şi sacră, aceştia erau străini de misterele doctrinei secrete, care urma să intre în adormire mai bine de cincisprezece secole, până a fi redescoperită. În fond, aceste asociaţii de constructori şi de feluriţi meseriaşi nu aveau nimic în comun cu vechea doctrină filosofică, pe care nici nu aveau sarcina s-o răspândească, precum nu aveau nimic în comun cu francmasoneria actuală, care nici nu exista în acele vremuri. Dar, se spune, în acele confrerii de lucrători, ei se apelau între ei cu titlul de *frate*; acest lucru nu dovedeşte însă nimic, căci un inchizitor care se adresa asistenţei se servea de aceeaşi expresie, iar aceia dintre *fraţii* care nu gândeau şi făceau ca el erau condamnaţi fără zăbavă şi arşi de vii pe rug. De altfel, exista la Roma un colegiu de *Fraţi arvali*, alcătuit din doisprezece cetăţeni de vază, pentru *Sacrificiile Ambarvale*[1], care, fără doar şi poate, nu aveau pretenţia de a fi iniţiaţi în misterele egiptene.

Lucrătorii în construcţii nu aveau şi nici nu puteau avea pretenţia de a fi iniţiaţi în mistere. Doar scriitorii neiniţiaţi au fost aceia care, de la renaşterea iniţierii, spre sfârşitul secolului al XVII-lea, au conferit acestor confrerii de *masoni operativi* o importanţă mult mai mare decât aceea a profesiei lor. Aceşti autori neîndemânatici, ca să folosim un eufemism, au avut succesori care, dispreţuind luminile timpului care *înaintează* şi

---

[1] Făcute în cinstea zeiţei Ceres, un fel de rugăciuni romane publice. (*N. tr.*)

dezvăluie, merg pe același drum al rătăcirii, adică cu spatele la lumină, orbecăind prin aceleași tenebre, continuând să confunde lucrările de zidărie cu lucrările masonice.[1]

Toate ordonanțele care acordă privilegii acestor confrerii utile confirmă ceea ce spuneam; trebuie doar să consultăm constituția din anul 926, a regelui Edwin, și aprobată de reprezentanții corporațiilor de lucrători ai regatului, constituție prin care s-a întemeiat la York co-fraternitatea lucrătorilor-zidari (*freemasons*). Nu găsim în aceste statute nimic regulamentar, pentru a vorbi despre o societate de tip filosofic; Francmasoneria nu are deci nimic în comun cu această înțelegere a zidarilor constructori, care nu poate fi considerată că a întemeiat mai târziu instituția francmasonică. Regretăm că suntem, față de acest subiect, în dezacord cu frații noștri din Statele Unite ale Americii, care se cred urmașii zidarilor din York. Eroarea lor temporală este prea mare pentru ca frații lor care se pricep la scris să nu-i dezamăgească mai devreme sau mai târziu. Masoneria din York nu era în acele vremuri ceea ce este astăzi Francmasoneria *ritului de York*.

Ceea ce poate fi adevărat în istorisirile care s-au spus despre co-fraternitatea din Heredom (Kilwining)[2] în favoarea lucrătorilor-zidari care făceau parte din armata regelui Robert Bruce, în bătălia de la Bannockburn, din 1314, nu poate avea nicio legătură cu instituția francmasonică, ale cărei doctrină și misiune nici măcar nu erau cunoscute în acele vremuri. Înălțarea turnului din Kilwinning, în 1151, este citată ca fiind prima construcție făcută în Scoția de către o corporație de lucrători străini. Trubadurii, apăruți mai târziu pe acele meleaguri, au atribuit acest fapt ca fiind la originea masoneriei scoțiene, lucru absurd însă; faptul că un arhitect abil ar fi dat exemplu această construcție drept un nou stil, sub numele de *arhitectură scoțiană*, este de înțeles,

---

[1] Cuvântul franțuzesc pentru „zidar" este *maçon*; zidărie = *maçonnerie*. (*N. tr.*)

[2] În completare, vezi Guénon, R. (2016) – *Francmasonerie și companionaj. Studii și articole*, Ed. Herald, Buc. pp. 287-290. (n. V.Z.)

dar în niciun caz nu ar fi denumit construcția *zidărie* (*masonerie*) *scoțiană*, căci nu vorbim despre *zidărie corintică* sau despre *zidărie dorică*.

Societatea *Capela Sfintei Marii*, fondată la Edinburgh, în 1298; jurisdicția stabilită de regele Iacob I în favoarea lucrătorilor zidari în regatul Scoției; patronatul ereditar acordat, se zice, în 1437 de Iacob al II-lea, în vârstă de 7 ani, lui William Saint-Clair pentru prosperitatea co-fraternității; scrisoarea lui Iacob al VI-lea, protector al acestor zidari, adresată pe 25 septembrie 1590 lui Patrick Copland cu titlul: *supraveghetor în arte și meserii* în districtele Aberdeen, Bamff și Kincardine – ei bine, toate aceste acte nu au nicidecum legătură cu adevărata lume a francmasoneriei. În 1425, parlamentul Angliei a suprimat, pe întreg teritoriul regatului, adunările *masonilor liberi*, pentru că ele *deranjau ordinea prestabilită și pentru că munca lucrătorilor era întreruptă în mod public*. Altfel spus, acestea erau sărbătorile pașnice ale masonilor, care se făceau la solstiții; au întrerupt însă ele vreodată activitatea instituțiilor publice? Lucrul acesta s-ar fi întâmplat înainte de domnia minorului Henric al VI-lea, despre care se spune că, odată ajuns pe tron, a revocat aceste interdicții. Romancierii masoni atribuie această hotărâre a regelui pe seama lămuririlor pe care le-ar fi primit de la un *freemason* asupra doctrinei corporației sale. De aici se trage acel interogatoriu fabulos, comentat în 1696 de către Leche, pe care monarhul sus-pomenit l-ar fi luat unui novice care urma să se inițieze, înainte de a intra în Ordin; dar confreria constructorilor de clădiri nu a fost niciodată un Ordin, iar o așa-zisă conversație între un rege și un inițiat în științe secrete nu ne este cunoscută oficial. Așadar, și această poveste rămâne una dintre fabulele de care este plină istoria pretins masonică.

Să aruncăm o privire asupra statutelor și regulamentelor co-fraternității șlefuitorilor în piatră din Strasbourg; datate 25 aprilie 1459, aceste acte sunt prost reproduse în câteva culegeri masonice și se bazează pe statutele masonilor liberi din Germania. Nu vom întâlni în ele decât regulamente pentru lucrători; cu toate acestea, unii autori, asupra erudiției cărora ne abținem să ne pronunțăm, văd în aceste statute și regulamente originea Francmasoneriei, în timp ce textele acestor regulamente nu fac aluzie decât la o origine monahală, cea a *călugărilor constructori*, cu ceremonialul lor, care se mai poate întâlni și astăzi în celebrarea anuală a sărbătorilor confreriilor de meseriași, unde messa solemnă și binecuvântarea pâinii sunt obligatorii.

În 1681, William Penn, un mare număr de englezi și, printre ei, mulți membri ai co-fraternității masonilor liberi au plecat în America, unde a luat ființă Pennsylvania (adică „Pădurea lui Penn", ținut care a fost cedat acestui quaker de către regele Carol al II-lea). Colonia a întemeiat pe Delaware, în 1683, frumosul oraș Philadelphia, sau Orașul fraților, sau orașul quakerilor (teiști filantropi și republicani). Până în 1880, congresul Statelor Unite ale Americii se ținea în acest oraș, după care a fost mutat la Washington.

O dovadă cât se poate de evidentă și de convingătoare că acești numeroși membri, acceptați în confreria engleză a muncitorilor constructori, nu erau și nici nu se credeau francmasoni este faptul că niciun atelier francmasonic – acest mijloc suprem de unitate și de civilizație, aproape indispensabil într-o colonie ce se înființează – nu a fost întemeiat de ei în capitala lor, pentru singurul motiv că francmasoneria încă nu exista pe globul pământesc. Succesorii lor au fost aceia care, la 51 de ani după întemeierea orașului Philadelphia, au primit mai mulți francmasoni în comunitate și, pe 24 iunie 1734, s-au adresat Marii Loje din Boston (înființată pe 30 aprilie 1733 de către Marea Lojă a Angliei), cerând și obținând constituții pentru a deschide o lojă în orașul lor. Benjamin Franklin, atât de celebru după aceea, a fost primul venerabil al acestei loje.

Dar, în 1646, renumitul anticar Elias Ashmole[1] (1617-1692), mare alchimist, fondator al Muzeului din Oxford, a fost admis

---

[1] Vibert, L. (2014) – *Masoneria înainte de apariția Marilor Loji*, Ed. Nemira, Buc. pp. 94-05. (n. V.Z.)

împreună cu colonelul Mainwarring în confreria lucrătorilor masoni din Warrington, în care începuseră a fi admiși și indivizi străini de arta zidăriei. În același an, o societate rosacruciană, formată după ideile din *Noua Atlantidă* a lui Bacon[1], s-a reunit în sala de întrunire a freemasonilor din Londra. Ashmole și ceilalți frați ai Ordinului Rosacrucian, recunoscând faptul că numărul muncitorilor meseriași era depășit de cel al indivizilor care lucrau cu inteligența, întrucât numărul primilor scădea pe zi ce trece, iar cei care lucrau cu capul sporeau mereu, s-au gândit că a venit momentul să se renunțe la formulele de primire a acestor muncitori zidari, care nu constau decât în câteva ceremonii aproximativ asemănătoare cu cele folosite de toți meseriașii, ceremonii ce slujiseră până atunci drept pavăză inițiaților, pentru a-și face noi adepți. Ashmole și ai lui au substituit acestor ceremonii, prin intermediul tradițiilor orale de care se foloseau pentru cei care aspirau la inițiere în științele oculte, un mod scris de inițiere, calchiat pe vechile mistere și pe cele egiptene și grecești. Astfel se face că ceremonia de primire în primul grad inițiatic a fost consemnată în scris, aproximativ în felul în care o cunoaștem noi astăzi.

Primul grad având astfel aprobarea inițiaților, gradul de calfă (sau companion, sau tovarăș) a fost înființat în 1648, iar cel de maestru, la puțină vreme după aceea. Dar decapitarea regelui Carol I în 1649 și preferința lui Elie Ashmole pentru Stuarți au adus cu sine mari modificări în structura celui de al treilea grad, cel de maestru, devenit acum biblic, lăsându-i în același timp drept bază această mare hieroglifă a naturii aflată la sfârșitul lunii decembrie. Tot în această epocă s-au înființat gradele de *maestru secret, maestru perfect, ales, maestru irlandez*, al căror erou a fost regele Carol I, sub numele de Hiram; însă aceste grade de coterie politică nu erau profesate nicăieri în altă parte; cu toate acestea, mai târziu, aceste grade vor face parte din panoplia ordinului scoțian.

---

[1] În completare, vezi Stoenescu, A.M. (2015) – *Istoria ideilor masonice*, (vol. 2) Ed. Rao, Buc. pp. 69-115. (n. V.Z.)

În 1650 însă, membrii ne-zidari, *acceptați* în corporație, i-au conferit ordinului, în secret, mai ales în Scoția, o tendință politică: șefii (*protectorii*) muncitorilor scoțieni, partizani ai Stuarților, conspirau din umbră pentru reinstaurarea tronului și a regalității abolite de către Cromwell. Aceștia s-au folosit de izolarea în care se găseau freemasonii, pentru a-și ține în localurile lor conciliabulele în care planurile lor puteau fi concepute în siguranță. Decapitarea regelui Carol I trebuia răzbunată; pentru a înfăptui acest lucru și pentru a se recunoaște între ei, partizanii regalității au propus un grad de *templier*, prin care se făcea trimitere la moartea violentă a nevinovatului Jacques de Molay, deci la răzbunare. Ashmole, care împărtășea același sentiment politic, a modificat deci gradul său de maestru și i-a substituit doctrinei egiptene, care alcătuia un tot unitar cu primele două grade, o anvergură biblică, un văl incomplet și disparat, după cum erau cerințele iezuite, în care inițialele cuvintelor secrete ale acestor trei grade le reproduceau pe cele ale numelui marelui maestru al templierilor. Iată de ce, din această epocă, inițiații au privit întotdeauna gradul de Maestru, singurul complement al Francmasoneriei, ca pe un grad ce trebuie refăcut; fără îndoială că, după această reformă, cele două coloane ale templului masonic și parolele primelor două grade au primit nume biblice.

În 1703, s-a luat o decizie importantă a masonilor liberi care admiteau în mod deschis în asociația din Londra persoane străine de arta construcției de edificii. Deja în 1641, conform jurnalului lui Ashmole, corporația primea, ca membri externi, persoane străine de arta arhitecturii materiale, persoane de la care spera să tragă vreun folos sau vreo influență; de aici vine și expresia *acceptat*, adăugată cuvântului francmason pe care, mai târziu, trubadurii au adăugat-o în mod ilegal titlului unui rit echivoc. Însă doar după anul 1691 s-a pus în practică denumirea *free and accepted* (liber și acceptat) și s-a trecut la admiterea în mod liber în sânul organizației de lorzi, duci, jurisconsulți, negustori, comercianți etc. Masonii filosofi, denumiți *acceptați*, amestecați astfel de multă vreme printre lucrătorii constructori, vor deveni destul de puternici pentru a opera *în mod public* transformarea mult dorită a acestei societăți.

În anul 1714 și-a început domnia regele George I. Autorii masonici privesc această perioadă ca pe *sfârșitul timpurilor obscure ale Ordinului masonic*. Dar se înșală; încă nu exista un ordin masonic; această epocă nu reprezintă decât sfârșitul asociațiilor de muncitori constructori, a căror existență devenise extrem de precară de când secretele lor în domeniul arhitecturii deveniseră domeniu public.

CAPITOLUL II

ORDINUL MASONIC

Ordinul Masonic datează doar din anul 1717; asociația lucrătorilor în construcții nu fusese alcătuită decât dintr-una sau mai multe bresle de meseriași și nu a avut niciodată caracteristicile unui Ordin. În ceea ce privește cuvântul *mason* (zidar), acest calificativ nu a fost creat pentru ei, a fost atribuit lor doar din ignoranță și lipsă de gândire, căci, repetăm lucrul acesta, o lucrare de zidărie (de masonerie) nu este o *lucrare masonică*. În acest an, 1717, corporația nu număra la Londra decât patru societăți denumite Loje, care dețineau registrele și vechile titluri ale co-fraternității și care operau sub șefia ordinului de York. Aceste asociații se reuneau în luna februarie și au adoptat cele trei ritualuri redactate de Elie Ashmole; s-au eliberat de sub jugul ritului de York și s-au declarat *independente*, au constituit un fel de *guvern al confraternității* sub titulatura de Marea Lojă a Londrei[1]. Tocmai din acest focar central și unic s-a întemeiat francmasoneria, adică din reînnoirea fățișă a filosofiei secrete a misterelor antice[2], răspândindu-se la toate popoarele pământului. Primul mare maestru ales a fost Ant. Sayer, care era un gentilom cu gradul de comis. Alți pretinși mari maeștri precedenți nu erau decât patroni ai acestei corporații, la fel cum aveau toate corporațiile protectorii lor.

---

[1] Altfel spus, Marea Lojă a Londrei s-a desprins din Ritul de York în urma unei schisme. (n. V.Z.)

[2] Din perspectiva Tradiției, ceea ce Ragon numește *reînnoirea fățișă a filosofiei* *lor antice* nu este altceva decât o iregularitate. (n. V.Z.)

Este deci evident faptul că francmasoneria a fost profesată la Londra înainte de a fi cunoscută la York, care, cu acest prilej, a organizat proteste și manifestații perfect inutile; compoziția membrilor și scopul acestor două instituții se deosebeau prea tare pentru a le confunda. Masoneria filosofică sau știința civilizației trebuia, mai devreme sau mai târziu, să predomine asupra masoneriei instrumentale sau a artei de a construi clădiri. Această creație a masoneriei speculative, care a fost semnalul unei lupte îndelungate între francmasoni și masonii operativi, dusă între șefii ordinelor din Londra și York, a făcut ca noua organizație să traseze limitele jurisdicției respective. Pentru a-și întări supremația, confreria din York și-a acordat calificativul de Marea Lojă a întregii Anglii. Un calificativ acordat degeaba, căci influența ei scădea, în timp ce societatea rivală făcea progrese rapide. Atunci ritul de York a început să tragă de timp, iar relațiile, în aparență amicale, s-au instaurat între cele două ordine rivale.

În 1720 a avut loc un eveniment regretabil, și anume arderea, la Londra, a arhivelor acestor lucrători. De ce aceste regrete? Ce s-a ars atunci? Devize, planuri, prețuri pentru construcții, memorii de proiectare, regulamente etc. Existau oare inițiați printre acești constructori, se întreabă unii? Cu siguranță, nu. Dacă arhitectura materială a pierdut unele documente pentru a face comparație cu mijloacele de construcție actuale, arhitectura morală și filosofică nu a pierdut nicio pagină pe care s-o regrete. Însă, fără a se gândi prea mult, unii conferă o importanță exagerată acestui eveniment, comparând arderea acestui maldăr de chitanțe incomode sau neimportante cu incendiul Bibliotecii din Alexandria; este aceeași metaforă care încă îi mai compară pe *zidarii de tencuială* (*maçons de mortier*) cu francmasonii.

O dovadă că Marea Lojă din Londra nu dorea să-și întemeieze reîntoarcerea la filosofia antică pe baza corporației meșteșugărești din York este reprezentată de faptul că ea și-a datat primele acte în anul 5717. Fapt ce i-a făcut să creadă pe unii scriitori ignoranți, făcători de mituri, că, întrucât francmasoneria ar data de la începutul lumii (conform datei evreiești), atunci Adam ar fi fost venerabilul primei loje; în acest caz, unitatea masonică ar fi fost atunci un lucru incontestabil.

Începând din 1725, francmasoneria se răspândește în diferitele state ale Europei. Ea debutează în Franța în 1721, prin instituirea pe 18 octombrie a lojei *Prietenie și Fraternitate*, la Dunkerque; la Paris, în 1725; la Bordeaux, în 1732 (loja *L'Anglaise*); la Valenciennes, pe 1 ianuarie 1733, loja *Perfecta Uniune*. Masoneria a pătruns în Irlanda în 1729, în Olanda în 1730, iar în același an o lojă s-a stabilit în Savannah, în statul Georgia (America), apoi în Boston, în 1733. Masoneria a apărut apoi în Germania, în 1736; Marea Lojă din Hamburg s-a înființat pe 9 decembrie 1737, după care masoneria s-a împânzit și în celelalte state ale Europei, ba chiar în țările extra-europene, mereu sub influența activei și inteligentei conduceri a Marii Loje din Anglia.

Trebuie să recunoaștem, în mod evident, că apariția francmasoneriei pe scena mondială a dat naștere spontan, ca prin vrajă, la sentimente ignorate până atunci între oamenii cei mai îndepărtați prin climat, religie, moravuri, opinii, politică și limbă și că au fost suficienți doar 20 de ani pentru a exista francmasoni la principalele popoare ale Terrei; lucru care dovedește faptul că este absolut adevărată nevoia oamenilor de a se cunoaște, pentru a se înțelege și a se iubi.

În 1736, în Scoția, a sosit momentul în care masonii practici au fost aproape expulzați din ordin de către cei care operau cu inteligența; vălul a rămas, dar scopul s-a schimbat; Biserica a înțeles această schimbare, iar prelații nu au mai acceptat înaltele demnități ale noului ordin. Din 1695, toate corporațiile de masoni liberi se aflau în adormire în Scoția. Pe 30 noiembrie, în ziua de Sf. Andrei, 32 de corporații, convocate printr-o circulară datată 11 iulie, s-au reunit la Edinburgh, în localul capelei Sfintei Maria, pentru a organiza asociația pe noi baze și pentru a se constitui

în Marea Lojă a Sfântului Ioan din Edinburgh. S-a dat aici citire unui act, datat 24 noiembrie, prin care, cedând forței împrejurărilor, William de Saint-Clair renunța, pentru sine și pentru urmașii săi, la funcția de șef și guvernator ereditar al masonilor liberi din Scoția, acordând libertatea sufragiului. A fost însă ales în unanimitate de către adunare drept mare maestru.

Pe 24 iunie 1737, Marea Lojă a decis că toate lojele din Scoția care doresc să îi recunoască jurisdicția sunt invitate să confirme și să-și precizeze titlurile lor constituționale. Cea mai mare parte a acestor loje s-a supus acestei decizii. Doar pretinsa Lojă-Mamă a micului orășel Kilwinning a refuzat să adere, dorind să-și conserve independența și supremația, ca și cum mai era loc de a continua cu tradiția corporațiilor de meseriași. Noul curent de inițiere filosofică pe care această din urmă lojă nu mai avea drept să-l practice, fără a deveni schismatică, îi făcea, din acea zi, existența nulă din punct de vedere francmasonic, iar Marea Lojă din Edinburgh și-a văzut de treaba ei, fără a se mai sinchisi de această asociație bastardă, ca și cum nu ar mai fi aparținut în niciun fel, ea și aderenții ei, la familia lărgită a francmasonilor care tocmai se năștea. Însă, mult timp după aceea, loja din Kilwinning a emis constituții către alte loje.

Această rivalitate, care nu-și avea sorgintea decât în ignorarea înșelătoriilor pe care le făcea, a iscat vii dispute care au tulburat adeseori în modul cel mai serios pacea confraternității, certuri care nu au încetat decât în 1807, epocă în care această pretinsă Lojă-Mamă a consimțit în sfârșit să recunoască autoritatea Marii Loje a Scoției și să se pună sub tutela sa, împreună cu toate lojele care țineau de ea. Ea a fost amplasată, fără număr de ordine, în capul listei lojelor scoțiene; lucrările sale au fost regularizate, iar președintele ei a fost instituit marele maestru provincial din Ayrshire.

Marea Lojă a luat în aceeași zi o altă decizie, care abroga obiceiul de a ține marea adunare în ziua de Sfântul Ioan de iarnă, fixând această reuniune pe data de 30 noiembrie, în ziua dedicată Sfântului Andrei, patronul religios şi spiritual al Scoţiei. Această decizie nu face cinste cunoştinţelor iniţiatice ale Marii Loje Sfântul Ioan din Edinburgh; ba, chiar este o derogare de la titulatura sa. Masonii operativi erau mult mai îndreptăţiţi în această privinţă; dar poate că loja a dorit, în acea vreme, să consacre prin această dată aniversarea înfiinţării sale. Trebuie să amintim faptul că solstiţiile erau sărbătorite cu multă vreme înaintea domniei regelui roman Numa Pompilius; aceste sărbători nu au luat titlul de Sărbătorile Sf. Ioan decât în timpul călugărilor zidari, în secolul al IV-lea d. Hr. Putem citi în instrucţiunile referitoare la gradul de Cavaler Kadosh, zis de Sudermania, grad de număr treizeci, următoarele:

> Mulţi fraţi iniţiaţi în arta regală cred că lojele noastre dedicate sfântului Ioan sunt închinate sfântului Ioan Botezătorul sau sfântului Ioan Evanghelistul, dar este o greşeală. Cel căruia îi sunt consacrate este sfântul Ioan Capelanul, care era Marele maestru al cavalerilor Sfântului Ioan de Ierusalim, în secolul al XIII-lea, şi care a fost întotdeauna cel mai reprezentativ simbol al ordinului şi patronul Templierilor.

Oare nu trebuie să observăm aici un anacronism, defect extrem de des întâlnit la fabricanţii de grade înalte? Ioan, zis Capelanul, patriarh al Alexandriei, s-a născut la Amathoute (Cipru), prin anul 550, şi a murit prin anul 619 d.Hr. Nu putea fi deci mare maestru în secolul al XIII-lea decât dacă au existat două persoane care au purtat acest nume, de Ioan Capelanul. Dar să părăsim pentru moment teritoriul Scoţiei.

CAPITOLUL III

INSTAURAREA FRANCMASONERIEI ÎN FRANŢA

Prima lojă fondată în afara regatului Angliei a fost cea a Prieteniei şi Fraternităţii, la Dunkerque, pe 13 octombrie 1721, de către Jean, duce de Montaigue, mare maestru al Marii Loje din Anglia.

FRANCIZA DE LA PARIS A MASONERIEI ENGLEZE

În anul 1725, masoneria engleză debutează la Paris împreună cu obiceiurile, ceremonialurile şi ritualurile aprobate la Londra în ultima vreme; a fost introdusă în capitala Franţei de către reputaţi masoni englezi. Aceştia au înfiinţat o primă lojă al cărei nume a rămas necunoscut, în casa lui Hure, furnizor de alimente pentru petreceri, pe strada Boucheries, după exemplul lojelor din Anglia, care îşi ţineau adunările în taverne. Englezii care se aflau la Paris, dar şi mulţi francezi au fost admişi în aceste noi mistere, care au primit, pentru prima dată, numele *Franche-Maçonnerie* (masonerie liberă). Fiindcă numărul fraţilor a început să crească, s-a înfiinţat loja de Gouftand, după numele unui meseriaş englez în şlefuirea pietrelor preţioase.

Pe 7 mai 1729, un frate numit Le Breton a înfiinţat pe strada Boucheries loja Sfântul Toma, la Louis d'Argent, adică într-un han care avea drept firmă un ludovic (monedă franceză) de argint. Chiar dacă această lojă este a treia ca datare, ea este prima lojă regulară a Parisului şi a doua în Franţa, întrucât a primit din partea Marii Loje din Anglia, după regimul căreia se conducea, *singurul regim care exista pe atunci*, o *constituție* pe care nu o posedau precedentele loje franceze înființate. Astfel, loja în cauză figurează cu numărul 90, din 129 de prime loje înființate, în catalogul existent în anul 1735 la Londra. Cronicile vremii mai menționează alte două loje, cu titlul de Saint-Martin și de Saint-Pierre & Saint-Paul, care ar fi fost întemeiate în același an.

În 1732 s-a înființat o nouă lojă în casa lui Landelle, furnizor și el de alimente, pe strada Bussy, lojă care a avut inițial un nume pe care l-a schimbat în cel de Loja d'Aumont, întrucât ducele care purta acest nume primise inițierea, ajungând până la gradul de maestru. Pe 24 decembrie 1736, cele patru loje s-au reunit și l-au ales drept mare maestru pe contele de Harnouester, în absența lordului Derwent-Water, care îndeplinise această demnitate ca fondator al primei loje din Paris. La această adunare electivă, scoțianul Ramsay, de tristă amintire, îndeplinea funcția de orator. Este regretabil faptul că, prea supuse interdicției de a nu consemna nimic în scris, aceste loje nu ne-au lăsat moștenire niciun document propriu, în stare să arunce o lumină asupra primelor lucrări francmasonice la Paris.

În această perioadă s-au înființat și alte loje în provincie; unele dintre ele, atribuindu-și puterile Marii Loje, au eliberat constituții și au înființat ateliere. Aceste abuzuri, care nouă ni se par astăzi bizare, erau destul de frecvente însă, pentru că, în acea perioadă, constituțiile se adresau personal fraților care le obțineau, iar funcția de venerabil era pe viață. Orice frate de condiție liberă, care avea gradul de maestru și fusese supraveghetorul unei loje, era apt să devină *venerabil inamovibil*. Patentele se eliberau în numele său, era proprietarul lor și avea dreptul să-și numească singur cei doi supraveghetori. Nu depindea decât de propria persoană și îi guverna pe frați la modul absolut, astfel că fiecare dintre ei putea să spună: *Loja este acolo unde sunt eu*, sau, ca și Ludovic al XIV-lea: *Loja sunt eu*. Aceste anomalii nu au întârziat să producă dezordine și scandaluri, care au fost reprimate abia mai târziu.

În 1738, lordul Harnouester, primul mare maestru regular ales, trebuind să se reîntoarcă în Anglia, și-a manifestat dorința

de a fi înlocuit de un mare maestru francez. Maeştrii din lojele pariziene s-au reunit şi şi-au îndreptat preferinţele spre ducele d'Antin, unul dintre nobilii curţii care manifestase un mare zel pentru prosperitatea instituţiei. Ludovic al XV-lea, fiind înşelat de curteni prea puţin luminaţi în această privinţă, sau de către fanatici, interzisese accesul la curte, fără prea mare succes, nobililor care erau francmasoni, dar, informat de proiectul de a fi ales un mare maestru francez, a declarat că oricine va fi ales şef al francmasonilor va fi întemniţat de îndată la Bastilia. Pe 24 iunie însă a fost acceptată alegerea noului mare maestru, care a fost instalat cu mare fast şi solemnitate. Monarhul francez nu a dat curs ameninţării sale, dar poliţia, mai puţin generoasă, a continuat, după sentinţa din 11 decembrie 1737, să-şi exercite prerogativele împotriva membrilor ordinului, care nu îi puteau opune decât influenţa numelor sau a funcţiilor lor.

Pe 11 decembrie 1743, lojele din Paris l-au ales mare maestru perpetuu pe contele de Clermont, prinţ de sânge, care i-a urmat ducelui de Antin, care decedase. Pe 27 decembrie, acelaşi an, a avut loc instalarea solemnă a noului mare maestru, a cărui alegere a fost confirmată şi de lojele din provincie. Lojele din Paris au întemeiat o Mare Lojă, alcătuită din persoane de vază. Pentru a recunoaşte bunăvoinţa Angliei, care a înzestrat Franţa cu instituţia masonică, lojele pariziene au luat decizia ca Marea Lojă să ia titlul de Marea Lojă Engleză a Franţei, titlul pe care l-a purtat până în 1756.

MAREA LOJĂ ENGLEZĂ A FRANŢEI

În ciuda acestei titulaturi, nu înseamnă că masoneria nu a fost una cât se poate de franceză, distinctă în spirit de cea a Marii Loje din Londra, de unde îşi avea originea, fiind superioară masoneriilor din Scoţia, America sau Germania; vrem să spunem că „freemasoneria" (adică masoneria materială), chiar dacă transformată în sânul acestor naţiuni, îşi conservase, odată cu numele (pe care uneori a trebuit să-l schimbe), un ţel originar, pe care doar perspicacitatea membrilor nu ar fi ştiut să-l păstreze, dar pe care vremurile nu l-au şters din memorie. Cuvântul *francmason*, care nu reprezintă traducerea cuvântului *freemason*, a produs asupra spiritului parizian efectul util ce trebuia să rezulte din crearea acestei noi instituţii. Freemasoneria nu ar fi prins în Franţa şi nu credem că francezii ar fi consimţit să poarte titlul vulgar de zidari liberi. Cu siguranţă, nu; dar titulatura de francmason i-a conferit într-atât tipului francez sentimentul înaltei importanţe a misiunii civilizatoare impuse de noua instituţie, încât lojele franceze au respins vanitatea ridicolă a procesiunilor publice, lăsate în sarcina corporaţiilor de artizani, cărora nici nu le mai solicitau părerea sau participarea la ceremoniile de punere a pietrei de temelie în cazul monumentelor publice, ceremonii cât se poate de străine de ritualurile şi scopurile actuale ale organizaţiei, cu singurele excepţii ale problemei construirii vreunui edificiu aparţinând ordinului, pentru folosinţă proprie sau pentru a fi consacrat de către acesta.

Francezii ştiau bine că nu se mai punea problema construirii vreunui zid oarecare adoptând titlul de francmason, ci au înţeles că, iniţiindu-se în misterele ascunse sub numele de Francmasonerie, care nu puteau fi decât continuarea sau restaurarea misterelor antice, ei deveneau masoni în felul în care stabilise Apollo sau Amphion. Se ştia că vechii poeţi iniţiaţi, vorbind despre *întemeierea unui oraş*, înţelegeau prin acest lucru *întemeierea unei doctrine*. Astfel se face că Neptun, zeu al mării şi raţiunii, şi Apollo, zeu al lucrurilor ascunse, s-au dus în calitate de masoni (citeşte *constructori, întemeietori*) la Laomedon, tatăl lui Priam, pentru a-l ajuta să construiască oraşul Troia, adică să întemeieze o religie troiană. Tot astfel, printr-o altă alegorie, Amphion a înălţat zidurile Tebei prin cântecul lirei sale.

I s-a adus, nu fără motiv, un grav reproş Marii Loje a Franţei, pentru inconvenientele care au rezultat: acordarea de statute

personale maeştrilor lojelor şi acordarea titlului de maeştri inamovibili doar pentru cei din Paris.

> Au existat două mari inconveniente: unul că venerabilii nu se ocupau decât de atelierele personale; celălalt că distinşii fraţi care conduceau Marea Lojă au neglijat treburile din plictiseală şi monotonie, iar acestea au căzut în decadenţă, iar întreaga masonerie din Paris a devenit demnă de dispreţ, în timp ce, în provincie, activitatea deborda de zel. (*Starea masoneriei Marelui Orient*, vol. I, p. 13)

Pe 5 noiembrie 1744, prefectura de poliţie a reînnoit interdicţiile contra francmasonilor de a se aduna în loje, interzicându-le proprietarilor de case şi cabarete să-i mai găzduiască, sub ameninţarea unei amenzi de trei mii de franci. Prinţul de Clermont, fiind sabotat de duşmanii ordinului, nu mai apărea la lucrări; după exemplul său, seniorii care-l secondau au încetat să mai apară la ateliere, care s-au aflat astfel abandonate, fără conducere. De altfel, Clermont şi adjuncţii săi au fost suplinţi de bancherul Baure, a cărui incapacitate sau neglijenţă l-au făcut nedemn de onoarea ce i s-a încredinţat. Acesta din urmă a neglijat reunirea Marii Loje şi a lăsat ca dezordinea să pună stăpânire pe administraţie; până şi alegerea venerabililor a fost neglijată. Pentru a întări administraţia, s-a crezut că este bine să se instituie la Paris şefi ai lojelor inamovibile, dar această procedură a produs doar anarhie, căci aceşti inamovibili, sau cei mai mulţi dintre ei, şi-au revendicat preşedinţia pe viaţă, ba chiar şi proprietatea lojei; atunci s-a văzut cum simplii maeştri fac pe alţii maeştri şi eliberează statute de constituire a altor loje, fabrică titluri false, antedatează chartele etc.

În acest sens i s-au făcut destule reproşuri Marelui maestru, care s-a grăbit să-i substituie inabilului bancher Baure un succesor mai demn, instalându-l în funcţie pe unul dintre agenţii afacerilor secrete ale prinţului, coregraful Lacorne, ce a ajuns să-i smulgă şefului neglijent un titlu care, sub titulatura de *substitut particular* *al Marelui maestru*, îl făcea pe acest intrigant maestrul absolut al întregii administrații masonice. Acest titlu derizoriu a stârnit atât indignarea, cât și durerea. Maestrul negustor de flic-flacuri, în ciuda protestelor, a pus bine mâna pe hățurile administrației, a populat Marea Lojă cu creaturile aduse de el și, având sprijinul lor, acest nedemn șef al asociației a devenit atotputernic. Toți oamenii de bine, onești și cinstiți, și-au dat atunci demisia sau au încetat să mai participe la lucrări.

Dacă adăugăm la aceste dezordini pe cele cauzate de cei din suita pretendentului englez, care îi acordau primului venit, pentru câteva parale, puterea de a înființa o lojă, constituind din propria lor voință loje-mamă și capitole, fără să fi fost autorizați de nicio putere legală, ne putem face atunci o idee despre starea masoneriei franceze în acea epocă; chiar și în ziua de astăzi mai resimțim efectele influențelor pernicioase produse în acea vreme și vom vorbi despre acest lucru în capitolul dedicat gradelor înalte. Acum, scopul nostru este să prezentăm faptele mai mult sau mai puțin masonice petrecute în Anglia, Scoția, Franța, până la înființarea Marelui Orient, pentru ca astfel să înțelegem originea înaltelor grade și să le apreciem valoarea.

CAPITOLUL IV

MAREA LOJĂ A FRANȚEI

În 1756, masoneria, în afara deplorabilelor sale disensiuni interne, continua să primească puternice atacuri din afară; era invadată de sisteme de rituri și de grade străine și indigene, a căror bază era minciuna sau răzbunarea, iar originea lor era necunoscută pentru cei mai mulți. Înclinația nemaipomenită a francezilor pentru noutăți a făcut ca, o perioadă, aceste producții ale șarlatanilor, care nu aveau decât o formă masonică, să primeze. În speranța de a stopa această influență dăunătoare, Marea Lojă, în ciuda stării deplorabile în care o adusese administrația lui Lacorne, a abandonat în mod solemn titulatura de Marea Lojă Engleză a Franței, pentru a lua titlul de Marea Lojă a Franței.

Această schimbare de titulatură nu a ajutat cu nimic puterii Marii Loje și nu a dus în vreun fel la ameliorarea situației critice în care se afla masoneria franceză. Independența și mașinațiunile masonilor turbulenți (din tabăra Lacorne și din alte tabere) au continuat. Aceștia au continuat să fabrice alți maeștri de lojă la Paris și în provincii, au fondat capitole (ateliere), consilii, tribunale, care, la rândul lor, au înființat și ele alte loje și ateliere, alte creații diverse și confuze, a căror istorie este imposibil s-o reconstituim, darămite să oferim nomenclatura acestora, întrucât în aceste asociații nu s-a ținut niciun registru regular; nici măcar Marea Lojă nu consemna cu exactitate procesele verbale ale adunărilor sale.

În 1758 a avut loc, la Paris, un *Consiliu al împăraților de Orient și de Occident, suverani prinți masoni, substituți generali ai artei regale,* *mari supraveghetori și ofițeri ai marii și suveranei loje a Sfântului Ioan din Ierusalim*. Această titulatură bufonă care, sub un văl uzurpat, distruge egalitatea masonică, deși reprezintă una dintre bazele acestei instituții, ar fi trebuit să fie respinsă și disprețuită cum se cuvine, dar vanitatea și goana după titluri judecă altfel: a fost înghesuială pentru a se obține cele douăzeci și cinci de grade din care se constituia pretinsul catehism al acestui ordin.

Până atunci, adevărata masonerie era alcătuită în mod logic și modest din trei grade: ucenic, calfă (companion sau tovarăș) și maestru. Dar tot ceea ce pasiunile umane reprezintă mai funest pentru umanitate, adică ambiție, orgoliu, falsa știință, au introdus în sânul acestei masonerii inițiale o altă masonerie ale cărei nume pompoase de grade și funcții nu au reușit să mascheze impostura. Ramsay a fost cel care a alcătuit primul sistem supramasonic, care a rupt în mod tranșant unitatea doctrinară, a falsificat dogma masonică și a denaturat simplitatea ordinului. Otrava s-a strecurat în sângele oamenilor creduli și avizi și, odată impulsul dat, masonii lyonezi au instituit *sistemul templier*, produs „natural" al cavalerilor templului lui Ramsay; Stuart a instituit apoi la Arras un capitol *primordial*; iar cavalerul de Bonneville a crezut că mai reduce răul dacă întemeiază un capitol al înaltelor grade pentru masonii de vază. După aceea, a avut loc Consiliul împăraților de Orient și Occident, suverani-prinți masoni, cu cele douăzeci și cinci de grade ale sale, la care s-au îngrămădit masonii ce aveau gradul de maestru și care au fost suficient de orbi să recunoască douăzeci și cinci de clase de superiori lor, care nu știau mai multe despre masonerie și rostul lor decât ei.

De abia se scursese secolul, că au apărut și empiricii care, văzând că întreprinderea masonică, la fel ca și alte activități ale speciei umane în general, este incapabilă să profite de lecțiile trecutului, și-au imaginat, cu ajutorul unei fabuloase minciuni, că trebuie să adauge acestor douăzeci și cinci de grade noi elemente

de discordie, clasificate în opt grade, pentru a duce astfel nomenclatura la un număr de treizeci și trei de grade.

La 10 ani după acest eveniment, au apărut speculatorii străini cu un maldăr imens de funcții, ale căror sertare erau majoritar goale, dar cu etichete care ajungeau la rotundul număr 90. S-au oprit lucrurile aici? Nicidecum. Căci „un nebun găsește întotdeauna pe unul mai nebun ca el, care să-l imite". Ei bine, într-un secol în care omul nu mai are nicio clipă de pierdut, în care electricitatea cu viteza ei enormă a devenit mesagera ideilor, iar viteza mașinilor cu aburi a devenit prea lentă, s-au găsit unii inventatori fecunzi care au găsit cu cale, pentru adepții lor, să alcătuiască o scară „științifică" de 92, apoi de 93 de trepte ierarhice și care se va continua probabil până la cea de-a nouăzeci și noua treaptă. Dar să nu anticipăm, aceste creații pretins masonice se reproduc în voie și nu putem face acum decât o singură observație: dacă aceste bizare aberații ar fi existat pe timpul lui Erasmus, ne îndoim că ar mai fi făcut *Elogiul nebuniei*.

În 1760, a existat o lojă înființată de contele de Bernonville, care era alcătuită din persoanele cele mai nobile ale capitalei și din primii seniori ai Curții regale și care a abuzat de mania de a se împopoțona cu noile grade. Ședințele acestei noi loje aveau loc în Noua Franță, la nord de Paris. În 1761, dezordinea în ceea ce privește masoneria atinsese apogeul la Paris și în provincii, unde se eliberau patentele și chartele de către trei puteri constituante, ce își aveau sediul în capitală, adică Marea Lojă, Facțiunea Lacorne și Consiliul împăraților. În 1762, Marea Lojă, dând curs plângerilor îndreptate împotriva dezastruoasei administrări a lui Lacorne, îl destituie pe acesta din funcția sa de substitut particular și îl numește drept înlocuitor, în calitate de substitut general, pe fratele Chaillou de Joinville. Alegerea este unanimă, iar taberele care alcătuiau cele două Mari Loje se apropie, fiind stabilită și o reconciliere. Marea Lojă a Franței anunță acest fericit eveniment printr-o circulară adresată tuturor lojelor din capitală şi din provincii.

Cele două corpuri rivale se reunesc pe data de 24 iunie 1762, pentru a nu mai forma de aici încolo decât o singură Mare Lojă. Reorganizarea lucrărilor dă naştere unor noi regulamente, iar sub autoritatea sa sunt eliberate noi constituţii, pentru unificarea şi regularizarea lucrărilor masonice. Umilit, dar în continuare îndrăzneţ, Lacorne reanimă zelul partizanilor săi, producând asemenea tulburări în organizaţie, încât Marea Lojă este forţată să-l excludă din rândurile ei. Marea Lojă a Franţei şi-a urmărit cu mult calm şi demnitate onorabilele scopuri pe care şi le-a propus, dar facţiunea Lacorne nu a rămas deloc inactivă. Vreme de mai mulţi ani s-a dus o luptă însufleţită, zi de zi, între aceste două facţiuni.

În anul 1763, lucrările Marii Loje a Franţei au fost tulburate de capitolul lui Clermont şi de capitolele şi conciliile care, dispreţuind autoritatea şi dreptul Marii Loje a Franţei, au continuat să elibereze constituţii de funcţionare la Paris şi în provincii. Această rivalitate a dăunat progresului instituţiei şi a favorizat introducerea în loje a tot felul de rituri, grade şi sisteme contrare scopului primordial al ordinului. În 1765, membrii fostei Mari Loje, care fuseseră forţaţi să-i admită în sânul lor pe membrii facţiunii Lacorne, îi priveau pe aceştia din urmă cu dispreţ, atât din prisma stării lor civile deloc onorabile, dar şi din pricina ignoranţei lor în administrarea lojelor şi de aceea au hotărât să-i expulzeze. Fiindcă în acele vremuri sosise data alegerilor, niciunul dintre aceşti lacornişti nu a mai fost ales în vreo funcţie; au exagerat însă cu acest procedeu, care s-a dovedit a fi până la urmă o greşeală, căci unii dintre adepţii lui Lacorne erau totuşi oameni capabili şi cu stare şi aceştia urmăreau răzbunarea; încă din ziua în care au fost alegerile, se putea prevesti sfârşitul Marii Loje. Pe 24 iunie 1765, au avut loc celebrarea sărbătorii Ordinului şi instalarea în funcţie a ofiţerilor aleşi. Niciunul dintre membrii facţiunii Lacorne nu a asistat la acest eveniment; s-au retras cu toţii din Marea Lojă,

împotriva căreia au editat şi distribuit broşuri pline de înjurături, protestând cu vigoare faţă de recentele alegeri.

Pe 5 aprilie 1766, Marea Lojă, fără a mai examina dacă are sau nu dreptate, a alungat de la lucrări şi din asociaţia masonică toţi autorii şi distribuitorii de broşuri îndreptate contra sa, broşuri în care se protesta contra alegerilor din 1765. Pe data de 14 mai, Marea Lojă a emis un nou decret împotriva fraţilor expulzaţi. Pe data de 14 august, hărţuită din toate părţile de operaţiunile administrative şi constitutive ale consiliilor, capitolelor şi colegiilor înaltelor grade, Marea Lojă emite un decret ce suprimă toate constituţiile de înfiinţare ale acestora, interzice celorlalte loje să aibă de a face cu ele şi să le recunoască, sub pedeapsa de a fi declarate iregulare şi radiate din registre. Cum să credem că prin acest act fraţii de grad înalt, care erau stăpânii şi conducătorii atelierelor lor, doreau să se degradeze singuri? Asta înseamnă să cunoaştem extrem de puţin orgoliul masonic, adică incorigibilul orgoliu omenesc. În principiu, trebuia ca Marea Lojă să se opună înfiinţării acestor false instituţii masonice sau, mai târziu, să le forţeze să adere la un centru comun, pentru a le conduce şi administra. Vom vedea cum Marea Lojă se îndrepta spre prăbuşirea ei.

Acest decret, care suprima în egală măsură marile loje provinciale, a stârnit noi divizări în sânul lojelor franceze. Consiliile înaltelor grade rezistau şi continuau să se constituie şi să adreseze circulare şi instrucţiuni perturbatoare. Aceste înalte ateliere aveau un succes cu atât mai mare, cu cât membrii lor stabiliseră în principiu cum concesionarea capitolelor sau a constituţiilor de înfiinţare pentru gradele superioare era un drept ce le revenea, fără să ţină cont de Marea Lojă. În ciuda evidenţei acestui act abuziv de uzurpare a puterii, un mare număr de masoni se supuneau acestei convenţii tacite şi făceau ca Marea Lojă să devină neputincioasă în actele sale, reducând-o la o existenţă secundară, vestitoare a sfârşitului iminent.

Pe 2 octombrie 1766, s-a citit în plenul Marii Loje raportul decretului din 14 august, îndreptat împotriva capitolelor și consiliilor de grad înalt; demonstrându-se necesitatea reunirii acestor corpuri la centrul comun al Masoneriei franceze, s-a propus divizarea Marii Loje în trei camere, dintre care una trebuia să se conducă după gradele simbolice, a doua trebuia să aibă grade înalte ca în ritul scoțian, iar a treia cameră trebuia să aibă alte grade superioare. Cererea fost, din nefericire, respinsă; Marea Lojă a refuzat să admită în sânul său capitolele de grad înalt; această greșeală capitală va fi mortală pentru ea, căci uniunea se va face cu disidenții. În fond, această respingere, coroborată cu decretul din 14 august 1766, nu convenea vanității unui mare număr de masoni care, și atunci, ca și acum, văd și înțeleg din masonerie doar titlurile, decorațiile și ceremoniile pompoase, în loc să se aplece asupra principiilor și dogmelor. Acești recalcitranți nu se vor mai mărgini la proteste, devenite acum inutile, ci vor distruge însăși încăpățânarea care ajunsese pentru ei un obstacol, introducând chiar în sânul Marii Loje dezordinea și neputința.

Pe 4 februarie 1767, Marea Lojă a continuat să încerce tot felul de piedici; reuniți pentru a celebra sărbătoarea ordinului, frații alungați s-au prezentat în mare număr, semănând discordie în cadrul ședinței, unde pătrunseseră în ciuda gardienilor. Aceștia au cerut imperios să fie lăsați să ia parte la solemnități; fiindu-le refuzat accesul, s-au dedat la violențe, iar lucrurile au scăpat de sub control, astfel încât scandalul a fost complet. A doua zi, autoritățile civile au ordonat Marii Loje (care a ascultat) să înceteze cu aceste adunări, care nu au fost reluate decât abia în anul 1771. Exercitarea legală a autorității masonice a fost astfel suspendată vreme de 4 ani.

CAPITOLUL V

SUSPENDAREA LUCRĂRILOR MARII LOJE

Frații expulzați, nerecunoscuți de autorități, chiar dacă au fost provocatorii și întreținătorii scandalului, s-au reunit clandestin, într-un local din cartierul Saint-Antoine, pentru a abuza de puterea uzurpată. Pe 28 februarie 1770, frații expulzați și-au continuat în mod activ lucrările lor clandestine, astfel încât membrii de drept ai Marii Loje au început să se îngrijoreze; au încercat un demers inutil pe lângă locotenentul poliției, pentru a obține o autorizație de a-și relua reuniunile, care fuseseră suspendate din 1767. Cu toate acestea, o ședință generală a fost convocată în ziua pomenită, dar lipsa de curaj a majorității membrilor a făcut ca aceasta să nu mai aibă loc. S-au dus doar câțiva frați cu state vechi, dar, neadunându-se decât un mic număr de membri, ședința nu a mai avut loc. Adormirea Marii Loje se prelungea în folosul adversarilor săi, pentru care toate căile de succes erau bune.

Pe 15 iunie 1771 moare marele maestru, prințul de Clermont, iar acest eveniment va pune capăt apatiei în care intrase Marea Lojă, astfel că aceasta reușește să se reunească. Însă adunările ei se consumă în proiecte de reorganizare și în discuții inutile; dând dovadă de o inerție sterilă, atunci când era vorba să acționeze în interesul general al ordinului, Marea Lojă le lasă disidenților, mai bine organizați, grija de a aduce servicii reale cauzei comune. Pe 16 iunie, a doua zi după decesul prințului de Clermont, frații alungați, cărora li se alăturaseră încet-încet un număr destul de mare de masoni de vază, lăsaţi fără funcţii, cu concursul şefilor de capitole şi consilii care, dornici să se răzbune pentru decretele îndreptate contra lor, au început să facă demersuri pentru a fi recunoscuţi şi a face parte integrantă dintr-un singur corp constituant. După ce aceşti izgoniţi s-au pus de acord, au reuşit să intre la ducele de Luxembourg, un mason plin de bunăvoinţă, şi să-i solicite sprijinul, sfârşind prin a obţine din partea ducelui de Chartres acceptul său pentru nominalizarea pe care doreau s-o facă pentru Alteţa Sa Regele în fruntea ordinului masonic francez. Cererea a fost acceptată.

La această întrevedere, fraţii disidenţi s-au dovedit a fi puternici pe lângă ducele de Luxembourg, demonstrându-i acestuia că era în interesul ordinului ca ducele de Chartres să reunească cele două funcţii de mare maestru, pentru a concentra toate lucrările masonice sub auspiciile unei singure autorităţi. Ducele a cedat acestor raţiuni, iar acceptul său a fost redactat în acest sens. Pe 21 iunie, fraţii expulzaţi, purtători ai promisiunii de acceptare a funcţiei din partea ducelui de Chartres, s-au prezentat în faţa plenului Marii Loje, reunită în adunare generală, punând drept condiţie de remitere a acestui accept eliminarea decretelor din 5 aprilie şi 14 mai 1766, care îi alungaseră din societate, cât şi revizuirea tuturor operaţiunilor făcute în lipsa lor. Condiţiile puse de aceştia au fost acceptate.

Pe 24 iunie, Marea Lojă, reunită iarăşi în adunare generală, a procedat la alegerea Marelui maestru, astfel că ducele de Chartres a fost numit în unanimitate Mare maestru al francmasoneriei franceze şi suveran mare maestru al tuturor consiliilor, capitolelor şi lojelor scoţiene ale Franţei. Acest prinţ a succedat astfel unchiului său, iar reunirea celor două mari măiestrii va opera de fapt şi de drept reunirea celor două corpuri. Pe 26 iulie şi pe 9 august, fraţii amnistiaţi, semnalând unele abuzuri, furturi şi nereguli comise în gestionarea Marii Loje, vor cere nominalizarea unei comisii de anchetă, însărcinată să prezinte un plan de

acţiune pentru a pune capăt dezordinilor ce afectau masoneria franceză. Marea Lojă numeşte opt comisari în acest sens, cărora le încredinţează puteri depline şi pe care îi însărcinează să redacteze un raport. Pe 14 august, pentru regularizarea lucrărilor lojelor, au fost publicate regulamente sub titlul următor: *Statute şi regulamente ale prea respectabilei Mare Lojă a Franţei, atât pentru guvernarea sa, cât şi pentru cea a lojelor regulare, în ceea ce priveşte relaţia lor cu ea, aprobate prin deliberare în cadrul Marii Loje din 14 august 1771, pentru a fi executate şi urmate din această zi încolo.*

10 septembrie: de multă vreme fuseseră eliberate constituţii de înfiinţare a lojelor de către masoni din toate taberele; altele fuseseră emise de fraţii expulzaţi, iar altele de Chaillou de Joinville în numele Marii Loje, în vremea suspendării lucrărilor sale, astfel că Marea Lojă a emis un decret prin care se stipula că toate lojele din Franţa trebuie să-şi reînnoiască constituţiile şi că, în acest scop, toate cele existente până acum trebuie depuse la un comisariat cu scopul de a fi examinate de şase comisari, pentru a le viza şi aproba în pre-şedinţa lojelor. Pe 17 octombrie, se emite o circulară a Marii Loje prin care se anunţă alegerea ducelui de Chartres în demnitatea de Mare maestru, cât şi acceptul său. Neprevăzând evenimentele, Marea Lojă avertizează lojele că instalarea Marelui maestru va avea loc la sfârşitul lunii noiembrie 1771, invitându-le să asiste, prin deputaţi, la această solemnitate. Marea Lojă împărtăşeşte lojelor subordonate proiectul de a redacta o *Istorie generală a ordinului masonic în Franţa* şi cere informaţii de la acestea. (Proiectul nu a fost materializat)

17 decembrie: este înfiinţat corpul celor 22 de mari inspectori provinciali, însărcinaţi să viziteze toate lojele din regat, să impună executarea regulamentelor, să verifice registrele, să îşi noteze în scris rezultatele verificării pentru a redacta apoi o dare de seamă Marii Loje în adunările de comunicare. Durata acestei verificări a fost fixată la 3 ani.

Anul 1772 este memorabil pentru sărbătorile masonice din Franţa. Starea de inerţie în care Marea Lojă a Franţei a lăsat prea multă vreme lucrările masonice, din cauza neînţelegerilor membrilor ei deveniţi prea numeroşi, a sfârşit prin a nemulţumi, descuraja şi îngrijora tabăra tradiţională şi numeroasă a masonilor francezi, care aspirau la o îmbunătăţire a lucrurilor, tabără capabilă să pună capăt unei anarhii din ce în ce mai puternice care ameninţa instituţia. Deja devenea evident faptul că această apatie a Marii Loje şi atacurile care o distrugeau vor da naştere în curând unei noi ere importante în cadrul francmasoneriei. În ianuarie, cei opt comisari numiţi pe 29 iulie anul precedent, cu puteri depline pentru a revizui actele Marii Loje, au ţinut conferinţe urmărite de o tabără numeroasă care îl proteja pe faţă pe marele administrator general, ducele de Luxembourg. Era vorba aici mai puţin de a satisface jurământul dat în ceea ce priveşte mandatul destul de extins al Marii Loje, cât de a aviza în secret metodele de a-i distruge puterea acesteia. Astfel începe conspiraţia pentru distrugerea Marii Loje.

Pe 18 iunie, administratorul general, într-o şedinţă prezidată de către el, depune două importante piese de dosar: una este reprezentată de acceptarea funcţiei de mare maestru de către ducele de Chartres; cealaltă se referă la puterea cu care a fost învestit ducele de Luxembourg de către ultimul mare maestru decedat, în virtutea căreia îi conferă iniţierea la noul grad de mare maestru. Iată şi o copie textuală a acceptării:

Dată în anul marii lumini, 1772, ziua a treia a lunii Jiar, ziua a cincea a celei de a doua luni a anului masonic 5772 şi a naşterii lui Mesia, a cincea zi a lunii aprilie 1772, în virtutea proclamaţiei făcute în cadrul Marii Loje reunite în a douăzeci şi patra zi a celei de-a patra luni a anului masonic 5771, cu acordul prea înaltului, prea puternicului şi prea excelentului prinţ regal Louis Philippe Joseph d'Orleans, duce de Chartres, prinţ de sânge, mare maestru al tuturor lojelor regulare din Franţa şi al suveranului consiliu al împăraţilor de Orient şi

Occident, sublima Mamă-Lojă scoţiană din data de 26 a lunii Elui 1771, mare maestru suveran al tuturor consiliilor, capito- lelor şi lojelor scoţiene a Marelui Glob al Franţei, funcţii pe care Alteţa Sa mai sus-pomenită le-a acceptat în virtutea dragostei sale pentru arta regală, pentru a concentra toate activităţile masonice sub o singură autoritate. În această calitate, Alteţa Sa a semnat procesul verbal de acceptare.

Urmează semnătura lui Philippe d'Orléans, duce de Chartres. Iată acum o copie textuală a procesului verbal nu mai puţin curios al ducelui de Luxembourg:

Noi, Anne-Charles-Sigismund de Montmorency-Luxembourg, duce de Luxembourg şi de Chatillon-sur-Loire, pair şi prim baron creştin al Franţei, brigadier al armatelor regale etc. Uns fiind de către răposata Sa Alteţă, prea respectatul şi prea ilustrul frate conte de Clermont, Mare maestru al tuturor lojelor regulare din Franţa, cu toate puterile respective, nu numai pentru a administra şi conduce întreg ordinul, dar şi pentru funcţiile cele mai înalte, cea de a iniţia în misterele noastre pe foarte respec- tabilul şi prea ilustrul frate Louis Philippe d' Orléans, duce de Chartres, chemat apoi de către întreaga masonerie la suprema guvernare, certificăm faptul că am primit, în calitatea noastră de administrator general, acceptul în scris al prinţului; astfel, însăr- cinăm Marea Lojă să facă invitaţii tuturor lojelor regulare pentru a participa la acest mare eveniment şi pentru a ni se alătura nouă, pentru gloria şi binele ordinului. Dată în orientul nostru, anul 1772 al erei vulgare, semnată cu pecetea blazonului nostru şi contra-semnată de unul dintre secretarii noştri.

Urmează semnătura ducelui şi a secretarului, Otessen.

Astfel, conspiraţia continuă; fraţii amnistiaţi, fiind mânaţi ori din răzbunare, ori dintr-un spirit de disidenţă, care se perpe- tuează adeseori la facţiunile unui corp numeros, a cărui compo- nenţă nu mai este omogenă, urmăreau cu îndârjire planurile revoluţionare, cu toate eforturile lor, pentru a dărâma ordinea existentă. În ceea ce-i priveşte, cei opt comisari cărora li se adăugau maeştrii lojelor, deputaţii, Consiliul împăraţilor de Orient şi Occident, cât şi Consiliul cavalerilor de Orient îşi continuau conciliabulele secrete; şedinţele se ţineau la Hotel de Chaulnes. Lalande ne spune că asistenţa din acele conciliabule era foarte numeroasă şi bine alcătuită (*Memorii istorice asupra masoneriei*). În acele conferinţe, s-au pierdut însă din vedere, în principiu, obiectul particular al reuniunilor, cât şi limitele mandatului emis de Marea Lojă: ideea unei reorganizări generale, pe care o propovăduia pe faţă ducele de Luxembourg şi care seducea pe toată lumea, adică o schimbare radicală imediată, care oricum părea inevitabilă. Marea Lojă încă mai păstra, în calitate de corp masonic, respectul pentru instituţie, din cauza vechimii şi a originii sale, dar puterea şi influenţa ei se diminuau pe zi ce trecea, într-o proporţie egală cu abuzurile pe care nu le mai putea împiedica. Trebuia deci instaurat un nou organism de comandă, pentru a combate haosul; de aceea nu este de mirare să vedem cum se eclipsa vechiul corp masonic, apoi cum dispărea sub puterea unei noi autorităţi, mult mai tinere şi mai viguroase, care îşi extrăgea originea şi forţa chiar din sânul Marii Loje, ale cărei eforturi de reanimare păreau a fi inutile.

Printre maeştrii şi deputaţii lojelor s-au regăsit unii care la ultimele conferinţe doreau să se reinstaureze principiile deja stabilite, dar aceşti onorabili fraţi nu au reuşit să adopte proiectele care urmau să ducă la distrugerea puterilor Marii Loje şi au fost expulzaţi. Imediat agitaţia a devenit extremă, s-au adus grave acuzaţii de furt, de abuz de putere între membrii cei mai influenţi ai vechii Mari Loje şi ofiţerii cu funcţii. Sub pretextul şi, poate, cu buna intenţie de a extirpa aceste abuzuri şi de a regenera administraţia ordinului, se conspira copios la ruinarea celui mai vechi corp masonic din Franţa. Se redactau, conform lui Lalande, noi statute; se încerca eradicarea abuzurilor prin retragerea inamovibilităţii maeştrilor lojelor şi prin introducerea eligibilităţii lor cu

majoritatea voturilor. Aici se înregistra un progres imens, întrucât stăpânirea pe viaţă a lojelor era un pericol iminent pentru ordin, cât şi cauza unei mulţimi de abuzuri; faptul în sine provenea de la bizara retragere de la şefie a contelui de Clermont. Această stare de fapt trebuia să înceteze, dar schimbarea deosebit de utilă trebuia să se producă fără tulburări şi doar raţiunea singură ar fi putut înfăptui treptat acest act, însă rezistenţa îndârjită a conspiratorilor a făcut ca lucrurile să nu se desfăşoare astfel.

Dacă cei opt comisari care au luat parte la toate aceste întruniri şi-ar fi îndeplinit cu fidelitate îndatoririle mandatului lor şi ar fi informat scrupulos Marea Lojă despre starea de fapt, îndemnând la ameliorarea ei, nu ar fi avut de ce să se teamă de vreun eşec, întrucât aveau sprijinul unei imense majorităţi, în fruntea căreia figura administratorul general. Dar aceşti simpli mandatari ai corpului masonic tradiţional s-au crezut omnipotenţi. Marea Lojă nu a revocat atribuţiile de putere ale unora care, după chiar cunoştinţele sale, nu respectau ordinele de la centru, fapt pentru care a fost aspru pedepsită. Şi în administraţie, şi în politică trebuie să existe fermitate, căci puterea care slăbeşte hăţurile este sortită de îndată prăbuşirii. Ca să fim cinstiţi însă, în acea epocă, după cum am mai spus, Marea Lojă nu se mai bucura de întreaga ei putere, din cauza discordiei dintre membrii ei influenţi, iar cea mai mare parte a lor conspirau şi aclamau lipsa de putere, etapă preliminară a oricărei schimbări de guvernare. Întrucât situaţia era critică, consecinţele au fost inevitabile.

Pe 24 decembrie 1772, cei opt comisari, care, fără să ştie, deveniseră agenţii celor mai luminaţi masoni, au acţionat în acest sens, punându-le la dispoziţie celor care se aflau în spatele lor rezultatele lucrărilor; cu ajutorul acestui *octovirat* s-a reuşit câştigarea celei mai mari părţi a masonilor prezenţi la lucrări şi, după un sufragiu general, s-a declarat în mod solemn că vechea Mare Lojă a Franţei a încetat să mai existe, fiind înlocuită de o nouă Mare Lojă naţională, din care va face parte un nou corp masonic ce va administra Ordinul, care se va numi de acum înainte Marele Orient al Franței. Astfel a avut loc, fără tulburări, dar nu fără regrete și proteste, această revoluție în care se afundară cei mai mulți membri ai Marii Loje. Majoritatea însă erau atât de sastisiți de disensiunile și de abuzurile ce otrăviseră în ultimii ani masoneria, încât lojele de corespondență, în speranța unui viitor mai bun, au aplaudat aproape în unanimitate noua stare de fapt.

Pe 24 mai 1773, fratele Chaillou de Joinville, fostul substitut general al marelui maestru Clermont, a abandonat tabăra fidelă fostei Mari Loje și a cerut Marelui Orient scrisori de acreditare pentru funcția de *substitut onorific*, după ce a declarat, prin intermediul fratelui Savalette de Langes, că aproba toate deciziile ce fuseseră luate. Acest eveniment a sporit și mai tare confuzia în care se afla defuncta Mare Lojă, care l-a numit în locul transfugului pe prințul de Rohan. Pe 30 august, Marea Lojă încă mai luptă și rezistă, dar tardiv, fără energie și fără oameni, un număr redus de masoni fideli, mai bine de jumătate din oamenii organizației, părăsind-o. Singurul act mai însemnat și care s-a dovedit steril a fost cel de a se reuni și a declara, în ziua menționată, că noua organizație ce s-a format sub titulatura de Mare Lojă națională este ilegală, clandestină și iregulară. Adunarea fostei Mari Loje i-a amenințat pe toți maeștrii care vor asista la lucrările noii Mari Loje cu excluderea, dacă nu retractează greșelile pe care le-au comis la instigarea câtorva zurbagii și turbulenți. O tentativă zadarnică a unei puteri muribunde! De altfel, o putere care își afișează neputința devine ridicolă și este sortită pieirii.

CAPITOLUL VI

MARELE ORIENT AL FRANȚEI

REGENERAREA ȘI REORGANIZAREA MASONERIEI ÎN FRANȚA

Am observat, studiind lucrările Marii Loje, cum s-a ajuns la căutarea unei modalități de a salva francmasoneria, compromisă de inerția acestei adunări. Influența ei scădea cu fiecare an, din cauza nesupravegherii și neglijenței în fața introducerii în jurisdicția sa a tot felul de sisteme monstruoase, o amestecătură pompoasă de doctrine ce luau ochii și stârneau ambiția masonilor puțin luminați, sisteme ce au invadat treptat un domeniu prost administrat și care au sfârșit prin a copleși puterea diriguitoare. Dacă cei opt comisari au lăsat impresia că nu și-au făcut datoria, neinformând Marea Lojă de transformările suferite, aceasta s-a întâmplat, fără îndoială, pentru faptul că, în acord cu administratorul general și cunoscând rezistența îndârjită a manipulatorilor, prevedeau inutilitatea și pericolul demersului lor, al cărui rezultat putea să se constituie într-un scandal general. Era vorba aici de a salva instituția, nu de a menaja amorul propriu al unor încăpățânați incapabili; de aceea ei au avut dreptate să procedeze astfel, iar succesul obținut pe cale pașnică îi absolvă de orice vină.

În fine, pe 24 decembrie 1772, s-a proclamat în mod solemn înființarea Marelui Orient al Franței, o putere nouă, cât se poate de străină de greșelile trecutului; o putere conferită de aproape întreaga unanimitate a tuturor masonilor care, obosiți de atâtea decepții, aspirau la un viitor mai bun; o putere legitimă, ca și celelalte care au dominat asupra oamenilor, datorată asentimentului general, pe care și alte puteri masonice străine au imitat-o de atunci și care avea sprijinul luminat al marelui administrator general al ordinului și, mai târziu, pe cel al Marelui maestru. Ce altă justificare mai bună a originii sale putea să existe decât adoptarea principiilor eminamente masonice proclamate, pentru prima dată, de acest corp în domeniul masonic!

Marele Orient, alcătuit din mari ofițeri, din venerabilii aleși ai tuturor lojelor sau din deputații acestora, este un fel de *dietă națională*, în care toate interesele se fac auzite și toate nevoile obțin satisfacție; Marele Orient le dă posibilitatea ofițerilor să țină alegerea anuală a fraților și admite ca lojele din provincie să poată concura, ca și cele din Paris, la administrarea și la alcătuirea legislației generale a asociației. Cu alte cuvinte, renunțându-se la *oligarhia* specifică fostei Mari Loje, întemeindu-și guvernarea ordinului pe baza *sistemului reprezentativ*, pentru a servi drept model guvernelor politice, Marele Orient încredințează această guvernare *reprezentanților* atelierelor masonice. Constituția sa, pe de-a întregul liberală, suprimă inamovibilitatea venerabililor care, de aici înainte, nu vor mai putea îndeplini aceleași funcții mai mult de trei ani consecutiv; astfel se pune capăt activității uzurpatorilor, care se prevalau de drepturile dobândite de viață. Marele Orient era conștient de faptul că, atacându-i în orgoliu și, poate, în mijloacele lor de existență pe acești venerabili inamovibili, care făceau contrabandă cu funcțiile masonice și care considerau lojele ca fiind propria feudă, aceștia vor deveni dușmanii noilor statute, fapt ce s-a și întâmplat. Dar Marele Orient nu a ezitat să ia aceste măsuri, preferând să sacrifice pe altarul justiției influența sa abia născută, pe care, printr-o bună administrare, avea s-o recâștige mai târziu.

Pe data de 5 martie 1773 a avut loc prima reuniune a Marelui Orient în Marea Lojă națională. Reuniunile s-au succedat aproape

fără întrerupere până pe 24 iunie. S-a adoptat noua constituție a ordinului sub numele de *Statutul ordinului regal al francmasoneriei în Franța*. Compoziția Marelui Orient era stabilită la un număr de 77 de membri, dispuși astfel: 3 mari ofițeri de onoare, 15 ofițeri de onoare, 45 de ofițeri în exercițiu, 7 venerabili în exercițiu, provenind din lojele din Paris, 7 deputați ai lojelor din provincie. Acest corp era împărțit în trei camere: o cameră administrativă, o cameră de Paris și ultima, a provinciilor; alături de acestea se mai afla o lojă de consiliu, pentru a se putea cunoaște deciziile acestor trei camere.

Pe 8 martie sunt confirmate nominalizările făcute de vechea Mare Lojă în ceea ce-i privește pe ducele de Chartres, în funcția de mare maestru, și pe ducele de Luxemburg, în funcția de administrator general. Continuă activitatea în interesul general al instituției nou create, împreună cu maeștrii lojelor din Paris și cu cei ai lojelor provinciale, prezenți la întruniri. Deciziile luate în adunarea care a dus la înființarea Marelui Orient sunt ratificate. Alegerea celor 15 ofițeri de onoare și nominalizarea ofițerilor obișnuiți sunt lăsate în sarcina ducelui de Luxemburg, care desemnează, pentru funcțiile onorifice, frați nobili de vază, cu poziții înalte în stat, pentru a se da bine cu puterea lumească și pentru a desfășura în liniște lucrările Marelui Orient. Pe 9 martie se proclamă Marea Lojă Națională a Franței ca fiind singurul și unicul tribunal însărcinat cu întreaga putere a Ordinului.

Pe 24 iunie, organizarea Marelui Orient fiind încheiată și statutele validate, ducele de Luxembourg îi adună pe membri, în număr de 81, oferindu-le un banchet strălucitor la Vaukhall de Torré, în strada Rondy; a fost prima sărbătoare a ordinului celebrată de Marele Orient. Pe 26 iunie, codul noilor legi masonice este adoptat de Marele Orient, care ordonă tipărirea lui și trimiterea către loje, însoțit de o circulară. Aceste statute, imprimate în format in folio (35 de pagini), sunt primele decretate de Marele Orient. Conțin patru capitole, dintre care ultimele trei au mai puţină importanţă şi reglementează formalităţile pentru alegerea ofiţerilor, vorbesc despre atribuţiile Marelui maestru în cadrul adunărilor, despre camerele sale şi despre organizarea birourilor, despre probleme de corespondenţă şi de administraţie. În ceea ce priveşte primul capitol, acesta prezintă un interes mult mai mare, întrucât înglobează întreaga constituţie nouă, sub titlul *Statutul ordinului regal al francmasoneriei în Franţa*. Putem citi aici următoarele:

Corpul ordinului regal al francmasoneriei, sub titlul distinctiv de Corpul masonic din Franţa, va fi compus doar din *masoni regulari* cunoscuţi a fi astfel de către Marele Orient, care nu va recunoaşte de azi încolo ca masoni regulari decât pe membrii lojelor regulare şi drept loje regulare doar pe acelea care vor dobândi constituţii acordate sau reînnoite din partea Marelui Orient, singurul în măsură să le elibereze.

Marele Orient nu va recunoaşte de aici înainte drept venerabil al lojei decât pe maestrul înălţat la această demnitate prin sufragiul liber al membrilor lojei sale. Corpul masonic din Franţa va fi reprezentat în Marele Orient de toţi venerabilii în exerciţiu sau de deputaţii lojelor. Marele Orient va fi alcătuit din Marea Lojă Naţională şi din toţi venerabilii în exerciţiu sau din deputaţii lojelor din Paris şi din provincii, care pot asista la lucrările sale; sediul ordinului se află fixat în mod invariabil la Orientul Parisului. Doar Marea Lojă Naţională singură are putere legislativă în cadrul Marelui Orient.

Trebuie să mai facem precizarea că în acest act este pentru prima dată când se vorbeşte despre masoni *regulari* sau *iregulari*, ori de loje *regulare* sau *iregulare*. Această distincţie a fost explicată într-o scriere a Marelui Orient, publicată sub titlul de *Scrisoare despre masonii regulari*, în care putem citi următoarele:

Masonii excluşi îşi continuă activitatea; Marele Orient se vede deci nevoit să facă distincţie, printr-o titulatură aparte, între lojele respective şi lojele aflate sub jurisdicţia sa. Cuvântul *regular* exprimă scopul pe care ni-l propunem, planul nostru de a alcătui lojele doar din masonii dornici să-şi îndeplinească datoria; a fost în consecinţă adoptat acest termen ca fiind cel mai apt să-i caracterizeze pe cei care alcătuiesc o lojă. O lojă regulară este o lojă ataşată Marelui Orient, adică corpului reprezentativ al masoneriei în Franţa, singurul autorizat de Supremul Mare Maestru să lucreze sub autoritatea sa, iar un mason regular este un membru al unei loje regulare.

Au urmat apoi reuniuni pentru alcătuirea Marii Loje Naţionale, a lojei consiliului şi pentru stabilirea componenţei celor trei camere prin care era guvernat ordinul, cu redactarea atribuţiilor acestora.

Înainte de a ajunge la instituţia asociaţiilor, a sistemelor şi gradelor supramasonice, să aruncăm repede o privire retrospectivă către masoneria (*freemasonry*) din Anglia şi din Scoţia.

CAPITOLUL VII

FRANCMASONERIA ÎN ANGLIA

Încă din anul 1728, scoţianul Ramsay încercase să implementeze la Londra noul său sistem masonic, alcătuit şi el tot din trei grade: scoţian, novice şi cavaler al Templului. Îşi înţelegea sistemul ca fiind descendentul cavalerilor cruciaţi, atribuind inventarea ordinului lui Godefroy de Bouillon şi pretinzând că loja Sfântului Andrei din Edinburgh era loja-mamă a veritabilului ordin al francmasonilor, coborâtor din tradiţia cavalerească a cruciaţilor. Demersul şi doctrina sa au fost însă respinse de ceilalţi francmasoni din spaţiul britanic, însă structura inventată de el a fost exploatată în Franţa şi Germania, unde a dat naştere acelor numeroase secte informe şi adeseori monstruoase, împopoţonate cu grade pretins scoţiene, din care, în parte, este alcătuit sistemul scoţian. Dar cât de masonică este această origine? Ei bine, este doar în parte, fiindcă Ramsay s-a născut în Scoţia şi atunci toate gradele inventate după el au primit supranumele de *scoţian*, deşi au rămas necunoscute chiar în Scoţia.

1732: Confreria din York, ce începuse să se epureze, aduce regulamentelor sale, redactate pentru *masonii operativi*, schimbări analoage noului scop al francmasoneriei.

1734: Marea Lojă din Londra constituie loje în Lancashire, Durham şi Northumberland. Aceste trei ateliere se găseau în districtul confraternităţii din York, iar aceasta din urmă, vexată de procedeul adoptat de către loja rivală, îşi separă interesele de cei din Marea Lojă din Londra. Aceasta din urmă, întărită în autoritatea şi supremaţia sa de noua direcţie filosofică imprimată instituţiei, inserează în textul constituţiei lui Anderson (aflată atunci sub tipar) următorul paragraf:

Lojele străine, aflate sub patronajul Marii Loje a Angliei, cum ar fi cele din oraşele din York, Scoţia, Irlanda, Franţa şi Italia, dau dovadă de o independenţă condamnabilă şi refuză să recunoască jurisdicţia Marii Loje de Anglia. Cu toate acestea, au primit constituţiile de înfiinţare, legile şi regulamentele de la fraţii din Marea Britanie, care au crezut de cuviinţă să le recompenseze zelul, încredinţându-le secretele confraternităţii. Aceşti ingraţi uită că splendoarea de care se bucură provine din Anglia etc.

În 1738, pe data de 27 aprilie, Marea Lojă numeşte deputaţii provinciali, înzestraţi cu puterea de a înfiinţa ateliere în oraşele aflate sub jurisdicţia lojei de York. Această măsură reînnoieşte diviziunea între lojele din sudul şi din nordul Angliei. Orice corespondenţă între acestea este întreruptă. Loja de York, încă dominată de masonii-zidari, nu îşi dă seama că, în noul regim, nu este ceea ce Marea Lojă din Londra doreşte să fie şi că, înainte de toate, ea trebuie să fie supusă şi nu are dreptul să constituie loje-fiice. Loja din York se consideră încă Mare Lojă metropolitană. Da, dar a confreriei de *masoni operativi*, şi nu a instituţiei *francmasonilor*; iată de unde provin eroarea şi neînţelegerea dintre aderenţi. Un mare număr, care s-au alăturat fraţilor nemulţumiţi (din aceştia vor fi întotdeauna), se vor separa de atelierele regulare şi vor forma la Londra adunări contrare legilor Marii Loje; pentru a se sustrage de sub autoritatea ei, vor declara că se supun autorităţii Marii Loje din York, adică rămân sau redevin membri ai confreriei de *zidari-constructori*, cât se poate de străini *francmasonilor*.

Această zâzanie nu putea decât să dăuneze progreselor masoneriei, întrucât aceşti disidenţi, în orbirea lor şi în focul pasiunii, s-au alăturat fraţilor *mărginiţi* şi copleşiţi de rutină care le reproşau celor din Marea Lojă a Angliei de a fi introdus *inovaţii* (îmbunătăţiri), de a fi *alterat* (modificat) ritualurile şi de a fi *suprimat* ceremoniile învechite, ca şi cum meseria de constructor ar fi avut legături identice cu cea a moralei şi filosofiei. Totuşi fratele I. Ward, ajuns conte de Udley, a ajuns să împace cele două părţi, cel puţin pentru moment.

1739: Împăcarea produsă în anul precedent s-a destrămat, certurile au renăscut, iar fraţii mai liniştiţi s-au retras din asociaţie, au apărut ameninţări cu secesiunea, devenind imperios necesară încetarea disputelor; problema a fost supusă plenului adunării generale. S-a stabilit acolo că, în principiu, Marea Lojă singură are dreptul de a constitui societăţi masonice în Anglia şi de a le guverna şi că Marele ei maestru trebuie să fie considerat ca un Mare maestru universal de către toate lojele din Europa. De altfel, Marea Lojă este prima putere a globului care a constituit asociaţii masonice sau loje francmasonice, întrucât acestea nu existau înainte de apariţia ei. Societăţile de muncitori zidari, mai mari sau mai mici, nu erau decât corporaţii sau bresle de meseriaşi, şi niciodată societăţi masonice, acest calificativ nepotrivindu-li-se.

Revenind la adunarea generală, s-a trimis o circulară în acest sens tuturor lojelor regulare, pentru a le invita să înceteze orice corespondenţă cu disidenţii şi lojele lor. Secesioniştii, dorind să se sustragă de sub o autoritate decisă să-şi menţină cu fermitate hotărârile, recunoscând că orice protest ar fi inutil, au încercat atunci un subterfugiu al cărui succes dovedeşte faptul că progresul filosofic pe care Marea Lojă îl realizase pentru masonerie nu instruise pe nimeni, într-atât de puternică rămâne rutina, chiar şi asupra raţiunii masonilor! Recalcitranţii, revenind asupra ideii de alterare a vechilor ritualuri şi asupra substituirii vechilor obiceiuri cu altele noi, au publicat împotriva Marii Loje a Angliei o broşură în care, după ce se plâng de vexaţiunile îndreptate contra *fraţilor* (e vorba despre lucrătorii din construcţii, zidarii), al căror unic ţel era de a păstra legile şi obiceiurile *Freemasonry* (masoneriei libere) în forma lor pură a anticei corporaţii (muncitoreşti), declară că se despart de aceşti *masoni moderni*, pentru a forma o nouă corporaţie de *masoni antici* (muncitori cu braţele) sub constituţia ritului de York, valabilă, după cum am mai văzut, pentru *muncitorii constructori*.

O parte dintre lojele regulare din Londra, seduse de această circulară, s-au separat de Marea Lojă, s-au alipit nemulţumiţilor şi au întemeiat în capitală o a doua Mare Lojă rivală, a cărei existenţă *intra muros* a rămas într-un fel de obscuritate până pe data de 27 decembrie 1813, epocă a fuziunii cu prima Mare Lojă. Cu toate acestea, Marea Lojă de Scoţia şi cea de Irlanda, unde cei mai mulţi dintre membri nu înţelegeau transformarea, s-au declarat în favoarea Marii Loje disidente şi nu au mai reluat corespondenţa cu prima Mare Lojă decât în urma unui tratat de uniune; Marea Lojă din Scoţia a semnat acest tratat în 1806, iar Marea Lojă din Irlanda, în 1808.

Aceste nefericite divizări, exercitate de către o corporaţie nefavorabilă pe atunci adevăratei masonerii, nu au oprit în loc mersul progresiv al Marii Loje de Anglia, pe atunci unica putere a ordinului masonic în lume. Ea a constituit loje în India, America şi în diferite alte state de pe suprafaţa Europei. Un membru al corporaţiei muncitoreşti care, în 1748, a reuşit să fie admis, din curiozitate, spune el, la lucrările Marii Loje, unde se pare că nu a înţeles nimic, a publicat în 1778 un pamflet contra Marii Loje, având ca titlu: *Epistolă adresată membrilor fraternităţii* (vechii fraţi), care tratează despre diferenţa ce există între vechea şi moderna masonerie, în Anglia. Dar această diferenţă nu se poate constata decât comparând cele două asociaţii, care nu au în comun decât numele, împrumutat pentru a servi drept văl noii instituţii, un văl reînnoit al Antichităţii; iată de ce, în scrierile sale, autorul Laurence Dermotte, a cărui inteligenţă nu a reuşit să se înalţe nici măcar până la a înţelege simbolismul paşilor primelor trei grade, pe care-l ridiculizează, nu a reuşit să scrie nimic bun sau adevărat despre francmasonerie. El îşi adresează sieşi nouă întrebări la care răspunde în orb; iată două dintre ele: Întrebarea nr. 4 – Un mason modern îi poate comunica în deplină încredere toate secretele unui mason antic (operativ)? Își răspunde singur: Da. Întrebarea nr. 5 – Un mason antic poate, cu aceeași încredere și fără altă formalitate, să-i comunice toate secretele sale unui mason modern? Răspunsul este Nu, căci, spune el, chiar dacă știința este întotdeauna necesară pentru a înțelege ceea ce înseamnă o artă, atunci o artă se poate uneori exercita fără a avea habar de știință.

Vedem, în acest caz, că este vorba despre arta materială a construcției, ale cărei secrete, devenite publice de multă vreme, îi sunt extrem de inutile oricărui francmason, a cărui artă de a construi case nu îi mai este și meserie. Autorul amintit mai sus mai adaugă faptul că vechii masoni (zidarii liberi) se înțelegeau pretutindeni între ei, dar vor fi neînțeleși de masonii moderni, lucru extrem de posibil și cât se poate de indiferent acestora, care au, de asemenea, limba lor universală, dar care nu au și nici nu pot avea vreo legătură cu zidarii meseriași.

Pe de altă parte, sunt oare în stare masonii operativi (zidarii, constructorii) să înțeleagă limbajul masonilor filosofi, care vorbește despre înaltele științe și despre misterele antice din care acestea provin? Să-i lăsăm pe acești muncitori să geometrizeze și să se instruiască în cadrul breslelor lor onorabile, al căror scop este de a le furniza locuințe bogaților care îi pot plăti! Și să-i lăsăm pe francmasoni să lucreze gratuit și cu mare zel în loje pentru desăvârșirea și fericirea umanității, pentru a-i lumina pe oameni și pentru a le îmbunătăți traiul tuturor, săraci sau bogați, slabi sau puternici. Una reprezintă o profesiune materială nevoită, forțată, întrucât orice om trebuie să exercite o meserie pentru a putea trăi, cealaltă este efectul unui devotament adeseori oneros și al unei abnegații voluntare. Ambele sunt „meserii” onorabile, dar nu comparabile. Cine ar îndrăzni să compare serios planul magnificei bazilici Sfântul Pavel cu schița operei nemuritoare a

lui Milton, două capodopere fără îndoială, dar pe care ar fi o nebunie să le comparăm între ele?

Cine împiedica Marea Lojă a Angliei să stabilească treptat această linie de demarcație? Era, de altfel, datoria ei să o facă. Nefăcând acest lucru, a declanșat vreme de secole o confuzie în ceea ce privește masoneria, care încă mai divizează organizația și care nu a fost lămurită decât în Franța. Marea Lojă a Angliei ar fi trebuit, în principiu, să abjure denumirea trivială (*mincinoasă* pentru membrii săi) de *freemason* și să adopte (dacă orgoliul național ar fi permis acest lucru) numele francez de *francmason*, care nu are nimic în comun cu primul nume decât terminația. Atunci demarcația devenea cât se poate de netă și orice dispută ar fi încetat. Nu putem să credem, și repetăm necontenit acest lucru, că francmasoneria ar fi reușit la Paris și ar fi prins rădăcini în Franța, dacă francezii ar fi adoptat titlul vulgar de *zidari liberi* (*maçon-libre*), titlu pe care îl purtau muncitorii constructori, încă din vremea lui Carol cel Mare și a lui Ludovic cel Pios, cu mult înaintea celor din Marea Britanie. Căci masoneria liberă (*freemasonry*) a trecut din Franța în Anglia, iar francmasoneria a trecut din Anglia în Franța; dar titlul de francmason a fost cel adoptat, întrucât indica o diferența imensă între munca și specificul celor două asociații și materialul asupra cărora lucrau.

Masonii operativi au încercat să-și imagineze un Turn al lui Babel pe care, printr-o ambiție nebunească, doreau să-l înalțe până la ceruri, pentru a se adăposti din calea unui nou potop, dar neputința materială a stârnit confuzie și i-a împrăștiat pe muncitori. Înțeleptele creaturi ale instituției noastre (francmasonice) au înălțat un edificiu de înaltă concepție, întrucât acesta îl atașează pe om de Divinitate, prin puritatea moralei, prin înțelepciunea dogmelor și prin iubirea de umanitate, pentru a îndepărta omenirea de potopul relelor care o amenință. În locul confuziei limbilor, stârnită în vremuri biblice, francmasoneria oferă o limbă universală, care îi leagă pe toți oamenii într-un singur corp, chiar și atunci când sunt răspândiți pe fața pământului. De unde provine această diferență? Din faptul că zidarii constructori se folosesc de materiale perisabile, ceea ce nu fac francmasonii, ale căror materiale sunt următoarele:

Prima piatră triunghiulară a monumentului lor simbolic înseamnă *Dumnezeu, Virtute, Caritate*. Acești lucrători ai inteligenței, animați de un spirit de *zel*, de *constanță* și de *regularitate*, lucrează sub patronajul a trei maeștri: *Fraternitatea, Toleranța, Egalitatea*. Ei au drept călăuze *rațiunea, adevărul* și *hotărârea*, iar drept doctrină, pe cea a lui Zoroastru, fondatorul lor, și pe cea a lui Confucius. Calfele își extrag pietrele lor triunghiulare din catacombele din Memphis, Eleusis și Atena, aducând un omagiu binefăcătorilor umanității, lui Triptolem, cel care i-a învățat pe oameni agricultura, lui Thales din Milet și lui Pitagora, cei care i-au învățat pe oameni înțelepciunea. Calfele străine și-au extras mai târziu pietrele lor din carierele din Upsala, Heredom și Kilwinning.

Maeștrii analizează operele naturii, clasificate în trei regnuri: mineral, vegetal și animal, reprezentate de un triunghi, imagine a lui Dumnezeu, ale cărui trei regnuri îi sunt manifestare fizică. Maeștrii știu că timpul are drept unități de măsură trecutul, prezentul, viitorul; știu că orice lucru are un principiu (nașterea), un mijloc (existența) și un sfârșit (moartea); știu că omul are suflet, spirit și corp și că este înzestrat cu trei puteri intelectuale, cu memorie, înțelegere și voință. Toate aceste materii ternare contribuie la înălțarea marelui edificiu social, ce comportă atâtea diviziuni câte ramuri educative există. Fizica distinge corpurile prin formă, intensitate și culoare; cu ajutorul prismei, ea descompune lumina și descoperă cele trei culori primordiale, galbenul, roșul și albastrul; fizica admite trei elemente: pământul, focul și aerul, apa fiind considerată a fi aer condensat. Chimia analizează corpurile, pe care le împarte în trei principii palpabile: pământ, apă, sare. Alchimia crede că universul este animat de trei principii chimice: sarea, sulful

și mercurul. Medicina constată în interiorul corpului omenesc conformația solidelor, mișcarea fluidelor, jocul pasiunilor.

Gânditorul a cercetat cele trei edificii spirituale – Vedele, Evanghelia și Coranul – care l-au ajutat să compare religiile cu Masoneria. Astfel se face că Maestrul filosof, care a studiat morala, științele exacte și științele secrete, religiile, politica, armonia sunetelor și a universului, își înalță edificiul său până la empireu, unde, fiind ajutat de astronomie, poate călători aidoma geografului pe întreg globul pământesc.

CAPITOLUL VIII

FRANCMASONERIA ÎN SCOȚIA

În Scoția, loja de Kilwinning se plângea în anul 1744 de faptul că, în listele Marii Loje din Edinburgh, ea nu se află decât pe poziția a doua, în timp ce, în calitate de cea mai veche și de lojă-mamă a Scoției, după cum pretindea, avea dreptul să fie trecută pe primul loc. Marea Lojă din Edinburgh a decretat însă următoarele:

> Având în vedere că loja din Kilwinning nu a făcut dovada niciunui titlu care să stabilească dreptul ei de înaintaș, în timp ce, dimpotrivă, loja Capelei Sfintei Marii a adus o probă ce datează din anul 1598, atunci aceasta din urmă are dreptul de a fi înscrisă prima în registrul Marii Loje.

Loja din Kilwinning a fost extrem de ofensată de această decizie. Ea își pierduse titlurile sau, mai degrabă, nici nu le avusese vreodată; dacă nu se ignora faptul că era cea mai veche corporație din Scoția, atunci ar fi trebuit să fie înscrisă prima în registru, având în vedere notorietatea ei publică, sau să se abțină de a fi înscrisă în lista lojelor, căci, contrar acestora, ea nu putea să-și justifice originea prin documente originale. Această circumstanță, care ar fi putut produce tulburări, nu a iscat însă niciun fel de efecte.

Se poate distinge limpede că Marea Lojă nu își cunoștea nici poziția, nici drepturile; alcătuirea ei, fără îndoială că nici nu-i permitea acest lucru, dar ea ocupa puterea supremă în noua instituție. Dar să ne gândim puțin: ce altceva erau aceste pretinse loje ale orășelului Kilwinning, ale capelei Sfintei Marii și altele ce intraseră în adormire în anul 1695 decât niște societăți de meseriași liberi și care s-au trezit, cu aceeași titulatură, multă vreme după aceea, în 1756, dată a introducerii în Scoția a francmasoneriei, sub autoritatea Marii Loje din Edinburgh? Este cât se poate de evident că acestea rămăseseră societăți *străine* francmasoneriei, fără nicio relație cu această nouă instituție. Nu exista deci alt mijloc de a le trece în vreun registru decât data admiterii lor la noile mistere; antichitatea unui corp de meseriași expirat, din cauza eterogenității sale, nu putea avea vreo greutate în stabilirea întâietății. Dar să continuăm cu povestea curioasei legende pe care și-a făurit-o loja din Kilwinning.

Multă vreme, această „lojă-mamă", după cum singură se intitula, și-a stabilit sediul la Edinburgh, unde s-a statornicit sub denumirea de Marea Lojă Regală și de Marele Capitol al Ordinului de Heredom de Kilwinning, abandonând administrarea și catehismul celor trei grade simbolice în sarcina Marii Loje a Sfântului Ioan, cu sediul pe atunci la Edinburgh, rezervându-și numai dreptul de a conferi gradele înalte și de a înființa capitole. Această Mare Lojă a luat titlul de *regală*, sau de *ordin regal*, pentru că odinioară regii Scoției, spunea ea, prezidau corporațiile de muncitori zidari, din care masonii scoțieni cred că se trag. Și pentru că regele Robert Bruce, fondator al *Ordre de Chardon* (*Ordinul Ghimpelui*), a protejat această corporație, și-ar fi însușit pentru el și pentru urmașii săi titlul de Patron sau Mare maestru. De la acest fapt petrecut în Scoția, regii Angliei sunt, de asemenea, îndreptățiți să poarte titulatura de Mare maestru al ordinului regal de Heredon (*afirmă mai departe legenda*). Lucrările acestei Mari Loje sunt prezidate de un deputat mare maestru, care ia titlul de guvernator, sub numele caracteristic de Wisdom (înțelepciune), nume introdus incognito în Scoția de către iezuiți.

Rezumat și lămurire: zidari-constructori străini care s-au refugiat în Scoția au fost angajați să construiască, în 1150, turnul şi abaţia din Kilwinning, în cătunul ce purta acest nume. Mărturii ale epocii susţin că limba pe care o vorbeau constructorii le era necunoscută locuitorilor ţinutului. Această măruntă comunitate s-a constituit din aceşti constructori, iar alte comunităţi care au apărut ulterior au luat numele de la o corporaţie general recunoscută, cea din Kilwinning, care a fost deci primul nucleu ce s-a format şi şi-a conferit din proprie autoritate denumirea de Lojă-Mamă, eliberând constituţii de înfiinţare breslelor de meseriaşi.

Pentru faptul că regii Scoţiei au protejat profesia de constructor (ca şi pe celelalte, de altfel), breasla şi-a adăugat la titlu denumirea *regală*, denumire ce putea fi acordată oricărei corporaţii scoţiene, nu neapărat uneia singure. Obişnuinţa de a invada a devenit pentru ea un drept de posesiune. Noi ştim că, astăzi, partizanii ei moderni scriu că, în 1314, această lojă a fost înălţată la rangul de Mare Lojă Regală de Heredom de către Robert Bruce, regele Scoţiei, care a înfiinţat cu acest prilej ordinul acestui nume (Heredom), în favoarea francmasonilor (care însă nu existau în acea vreme, a se citi „în favoarea constructorilor zidari”), care luptaseră pentru şi alături de el. Însă Loja din Kilwinning nu a reușit niciodată să dovedească cu acte această poveste scoţiană. Scriitorii așa-zis francmasoni au încercat de multă vreme să facă din Scoţia un fel de Gasconie fecundă, al cărei drapel, ornamentat cu faimosul turn, flutură pe muntele Heredom, invizibil în Scoţia.

Ce a adus însă această lojă în cadrul *noii instituţii*, atunci când, după o adormire de 41 de ani (din 1695), a fost convocată, pentru data de 30 noiembrie 1736, să ia parte la reuniunea generală, în Edinburgh, cu scopul de a organiza Francmasoneria, deja activă în Anglia, Franţa şi Irlanda? Treizeci şi două de corporaţii sau loje, răspunzând la acest apel, au constituit împreună Marea Lojă Sfântul Ioan din Edinburgh, căreia loja din Kilwinning a refuzat să i se supună, în anul următor, necerându-i

acordul, care era indispensabil în acest caz, adică validarea titlurilor de autentificare, care să constate existența legală și regulară a pretențiilor sale.

Loja din Kilwinning nu poseda de altfel niciun titlu, așa că și-a întemeiat refuzul pe intenția sa de a-și păstra supremația și independența. Supremația?! Supremația asupra cui, întrucât corporațiile muncitorești nu mai funcționau? Independența?! Păi era cât se poate de liberă să rămână corporație de lucrători zidari și constructori, dar o corporație bastardă, adică fără scrisori constitutive patentate. Iată dovada că această pretinsă „lojă-mamă” nu putea aduce, ca alte societăți, la centru, decât vechi înscrisuri referitoare la arta de a construi clădiri, cât și formulare ale întâlnirilor și primirilor în sânul breslei. Nu putea însă aduce, ca alte societăți, statute și constituții de înființare, care să dovedească faptul că s-a constituit și a activat legal, regular și că toate lucrările sale erau ori regulare, ori nule de fapt și de drept.

Apoi, mult mai târziu, ea a venit în sânul francmasoneriei, instaurată în mod regular peste tot, și s-a declarat drept Mare Lojă Regală, la Edinburgh, unde și-a stabilit sediul, dar și Mare Capitol al Ordinului H.R.M. de Kilwinning. A abandonat administrarea și cunoștințele legate de cele trei grade simbolice în favoarea Marii Loje a Sfântului Ioan; dar fără aceste grade, care aparțin exclusiv masoneriei, de ce mai este Mare Lojă? Iar ca să le dai deoparte, trebuie să le fi avut mai întâi. Dar de unde le-a luat? Din omnipotența cu care ne-a obișnuit, desigur, fără ca vreo putere regulară să i le fi acordat. În schimb, această Mare Lojă de Kilwinning și-a rezervat dreptul de a conferi grade înalte și de a înființa capitole.

În acest caz, scena e alta, dar tactica rămâne aceeași; nu mai avem de a face cu o mică adunătură de muncitori zidari care se constituie într-o lojă, apoi se declară Mare Lojă constituantă, iar mai apoi Mare Lojă Regală, ci avem de a face cu o adunătură care se stabilește în capitală și se constituie aici, din proprie inițiativă, drept *putere metropolitană și suverană*, sub titulatura de *Mare Capitol al Ordinului H.R.M. de Kilwinning.* Fiindcă suntem în continuare curioși, ne întrebăm de la ce Capitol regular și-a primit ea puterile legale pentru a se erija în Mare Capitol? Dacă ne îndreptăm privirea și spre alte pretinse capitole care s-au înființat în acele vremuri în aceeași manieră, suntem convinși că lucrul acesta s-a întâmplat din proprie inițiativă, făcând uz de propria autoritate, o autoritate care însă s-a extins și care, în ochii membrilor, a devenit cât se poate de respectabilă.

Ne mai întrebăm și care erau gradele pe care le profesau, care erau scopul și doctrina lor? Am văzut că, încă din 1649, se inventau grade politico-hiramite, nefolosite în alte loje, dar comunicate în mod secret în conciliabule, în favoarea regelui decapitat, Carol I. Ritul lui Ramsay dispunea de trei grade, care au fost repudiate la Londra în 1728, apoi a fost extins la șapte grade în 1736, epocă în care francmasoneria a fost introdusă în Scoția. O mulțime de pretinse înalte grade au luat naștere aproape peste tot, în special în Franța; a făcut ea o alegere fericită în acest tameș-balmeș? În fine, odată alegerea făcută și nomenclatura stabilită, Franța se gândea să profite din acest punct de vedere.[1]

În ceea ce privește denumirea de Ordin regal de H.R.M., aceasta a fost atribuită lui Robert Bruce, la fel cum în vremurile noastre un rit faimos, de asemenea scoțian, a fost atribuit regelui Frederic, care avea cel mai profund dezgust pentru gradele înalte. Vom face observația despre numele Heredom că folosirea lui, aproape în scop politic, nu avea cum să-i convină acestui Capitol, întrucât era sigur faptul, conform scrisorilor confidențiale ale epocii, că acest cuvânt nu a fost inventat decât pentru a servi drept paravan conciliabulelor ținute la castelul Saint-Germain-en-Laye de către partizanii care l-au însoțit la această reședință pe Carol-Edward. Aceștia corespondau în chip misterios cu

---

[1] În completare, vezi Guénon, R. (2016) – *Op. Cit*, pp. 92-95. (n. V.Z.)

prietenii lor rămași în Anglia, între 1740 și 1745, în favoarea acestui pretendent, care s-a reîntors în Scoția în anul 1745. Ceea ce dovedește că termenul Heredom (din lat. *heredium*, ereditar) servea a desemna castelul Saint-Germain, unde locuia prințul ereditar. În aceste condiții, este evident că Robert Bruce, rege al Scoției, nu avea cum să creeze în 1314 Ordinul regal de Heredom (sau al castelului Saint-Germain), întrucât acest nume nu a fost inventat decât în 1740, pentru a ascunde numele locului unde se țineau conciliabulele, sub o formă și o discreție masonică.

Să continuăm însă cu povestea acestui corp masonic, niciodată constituit legal, însă întotdeauna constituant de alte loje. Până prin 1785, masonii s-au interesat prea puțin de el, totuși, pe 5 ianuarie 1767, Marea Lojă a ordinului regal de Heredom și de Kilwinning își supune statutele unei revizuiri, pentru a le pune în acord cu spiritul și progresele înregistrate de masonerie (*deci nu erau masoni?!*). Pe 5 octombrie anul următor, loja decide că numărul membrilor, fixat inițial la 112, va trebui să crească fără limite. În 1785, loja regală iese treptat din lunga obscuritate în care intrase. Renunțând la lucrările simbolice, adică la adevărata masonerie, pe care le abandonase direcțiunii Marii Loje din Edinburgh, pentru a se ocupa doar de confecționarea de înalte grade, adică de niște ficțiuni pretins masonice, loja anunță reînceperea ședințelor, care acum sunt frecventate. Fiindcă orgoliul omenesc nu cunoaște limite, încep să vină acum pentru a primi grade înalte până și membrii Marii Loje a Scoției, ba chiar mari maeștri ai lojei, cum ar fi conții de Leven și de Melville, cavalerul Adolphe Oughton, generalisim al armatei Scoției, lordul Westhalt și cavalerul William Forbes.

Pe 1 mai 1786, această lojă înființează la Rouen un Mare Capitol de Heredom, iar fratele Matheus, de profesie negustor, este numit Mare maestru provincial pentru întreaga Franță. Am demonstrat deja cât de echivocă și de ilegală este existența acestei pretinse mari loje regale, care își extrage puterea doar din voința proprie. Cum putea ea să transmită ceea ce îi lipsea, adică *autenticitatea* și *regularitatea*, unui capitol pe care l-a înființat la Rouen și pe care l-a înzestrat cu o putere fantastică asupra întregii Franțe? Guillaume Masson îndeplinea în acea vreme funcția de deputat mare maestru guvernator, iar Murdoch, funcția de mare secretar. Tot în această epocă ni se oferă data (pretinsa dată) a emiterii statutelor fundamentale ale ritului zis *antic scoțian și acceptat*, desemnate cu titlul pompos de Marile Constituții din 1786; este încă un eveniment ce trebuie lămurit și descâlcit, într-atât de nebulos este orice fapt care se leagă de numele fictiv Heredom. Pe 4 octombrie al aceluiași an, Marea Lojă regală înființează la Paris un capitol de Heredom, pe numele lui Nicolas Chabouillé, avocat al parlamentului, în favoarea membrilor ce alcătuiau capitolul Du Choix, înființat de acesta la Paris. Pe 11 decembrie anul următor, Marea Lojă regală eliberează un atestat prin care se constată faptul că patentul unui capitol al Societății rosacruciene întemeiată de doctorul Gerbier, pretins emanată din Marea Lojă din Edinburgh în 1721, este de fapt un titlu fals. Marea Lojă regală l-a însărcinat pe secretarul general, fratele Murdoch, să-l lămurească pe fratele Matheus cu privire la acest subiect. Iată și un extras din scrisoarea sa:

> Marea Lojă regală H. D. M. sau a Sfântului Andrei, cu sediul în Edinburgh, Scoția, stabilită aici din timpuri „imemoriale" (întotdeauna, în documentele emanate de la Heredom, există unele „gasconade", care fac lectura amuzantă, din cauza proastei instruiri a autorilor; de pildă, această „imemorialitate"este destul de recentă, adică din 1736). Loja noastră a luat titlul de Lojă Regală, pentru că regii Scoției au prezidat-o în vechime, în persoană, iar ea a continuat să-l considere mare maestru pe regele Scoției, astăzi rege al Marii Britanii.

Procesele-verbale ale acestor ședințe sunt la fel de greu de descoperit ca și patentele de funcționare ale lojei. De altfel, redactarea pe care o face marele secretar este cât se poate de viciată,

întrucât Marea Lojă regală nu putea lua acest titlu, fiindcă îl avea deja, după cum afirmă marele secretar, iar regii Scoției, cărora arhitecții constructorilor le prezentau devizele de lucrări, nu aveau de unde să aibă habar de faptul că aceste acte, destul de obișnuite în asemenea cazuri, vor fi în viitor folosite de către unii ca fiind scrisori de acreditare ale Marii Loje Regale. Dar să continuăm scrisoarea, este foarte amuzantă:

> Cu mult înainte de 1720 și 1721, circumstanțe supărătoare au forțat masoneria (liberă) să rămână în obscuritate, iar Marea Lojă regală a rămas multă vreme într-o profundă adormire.

Însă istoria precedentă ne spune că doar la multă vreme după anul 1736 această lojă zisă din Kilwinning, după numele sătucului, a sosit la Edinburgh cu titlul uzurpat de lojă-mamă, atribuit probabil în timp ce era în adormire, la fel ca și înaltele grade, elaborate în timpul acestui lung somn! Mare atenție!

> În anul 1736, fratele Saint-Clair de Rosslyn a întemeiat o Mare Lojă a Sfântului Ioan la Edinburgh, căreia i-a transmis autoritatea ce fusese conferită odinioară câtorva membri ai familiei sale, pentru a ocupa funcția de mare maestru al Ordinului Sfântul Ioan.

Acestea sunt simple fantezii; autorul navighează pe apele scoțianismului, căutând să ne facă să vedem curcubee de toate culorile. Iată adevărul istoric: în anul 1736, corporațiile de muncitori patronate de Saint-Clair, intrate în adormire încă din 1695, nu s-au trezit decât pentru a se transforma, conform cerințelor vremii. William de Saint-Clair, cedând împrejurărilor, și-a dat demisia pe 24 noiembrie și, șase zile mai târziu, pe 30 noiembrie, 32 de loje au constituit Marea Lojă a Sfântului Ioan din Edinburgh. Deci nu William de Saint-Clair a fost cel care a înființat această M.L.; el a fost ales doar în funcția de mare maestru al ei. Dar să continuăm cu textul scrisorii:

> Această Mare Lojă a luat titlul simplu de Loja ordinului Sfântului Ioan, întrucât, nefiind constituită decât de un simplu

maestru, ale cărui puteri se mărgineau doar la gradul trei, ea nu putea să se ocupe decât de lucrările unei masonerii simbolice și a continuat întotdeauna lucrările în cadrul acestei limite.

În mod evident, autorul merge paralel cu adevărul: dacă Marea Lojă a luat un simplu titlu simbolic, analog regimului pe care-l profesa, acest lucru s-a petrecut din cauză că în epoca aceea nu exista încă niciun regim supramasonic recunoscut. Fructul, care îngloba marele capitol de Heredom, în care era inclusă probabil și Marea Lojă regală, în vremea îndelungatei adormiri, încă nu-și produsese semințele. Ceea ce urmează confirmă ceea ce afirmam mai înainte:

De-abia la câțiva ani după 1736, Marea Lojă regală a ieșit din noaptea ce o învăluia, unde stătuse în adormire multă vreme. Lucrările au fost apoi reluate cu „vigoare".

Dar nu *atunci*, deoarece chiar autorul a afirmat că doar *la mulți ani după aceea*, ceea ce, după tipicul scoțian, înseamnă o perioadă îndelungată de *repaus*.

Iar ea (Marea Lojă) nu s-a mai ocupat decât de lucrările ce priveau doar înalta masonerie, lăsând treburile masoneriei simbolice în seama Marii Loje Sfântul Ioan, ai cărei membri au trecut apoi în Marea Lojă regală, pentru a fi primiți aici în gradele superioare. Astfel, Marea Lojă Sfântul Ioan primește masonii în primele trei grade, iar Marea Lojă regală, care nu primește niciun membru dacă nu are gradul de maestru, îi înaintează în gradele superioare.

Dar, domnule secretar general, nu astfel se petrec lucrurile în adevărata și regulara masonerie! De aceea Marele Orient al Franței este îndreptățit să vă ceară, înainte de a demara discuțiile cu Marea Lojă regală, să vă dovediți atât existența legală, cât și de unde aveți dreptul de a înființa capitole în țările cu populație franceză, în totalul dispreț al concordatului încheiat între Marea Lojă din Franța și lojele din Anglia și Scoția, în anul 1767. Atunci când ilegalitatea este într-atât de flagrantă, ce valoare mai pot

avea, în ochii adevăratului mason, capitolele pe care această pretinsă Mare Lojă le constituie?

Observație: până în 1785, masoneria scoțiană se compunea exclusiv din cele trei grade simbolice. În acea vreme, s-a înființat la Edinburgh o autoritate masonică sub titulatura de Marea Lojă a Ordinului Regal de Heredom și de Kilwinning, care conferea un înalt grad, divizat în trei clase, cunoscut sub numele de gradul *Rosacrucian al turnului*. Acestui ordin i s-a atribuit o origine stră-veche, pretinzându-se că fondatorul și Marele său maestru a fost regele Robert Bruce, funcție în care au fost instalați apoi cea mai mare parte a regilor Scoției, dar niciun document nu vine în sprijinul acestei pretenții. Ordinul regal a întemeiat apoi capitole în străinătate, în special în Franța, prin loja Prietenilor înfocați din Rouen, care a devenit Marea Lojă provincială, constituind apoi diverse capitole în provincii, în colonii, în regatul Italiei, pe vremea lui Napoleon Bonaparte. Marea Lojă a Sfântului Ioan din Edinburgh a făcut toate eforturile pentru a se opune propagării acestei masonerii în jurisdicția sa și a reușit, dacă nu anhilarea completă, măcar limitarea ei la un număr mic de capitole. Și gradele cavalerești anglicane au invadat Scoția, în 1798, unde au fost aduse de către un sergent al miliției din Nottingham care, în acea vreme, conducea o garnizoană în Edinburgh, dar au existat puțin prozeliți, chiar și cei care s-au inițiat au renunțat la puțină vreme.

Rezultă, din cele ce am arătat mai sus, că gradele și riturile care au calificativul *scoțian* nu provin din Scoția, unde sunt absolut necunoscute și nu au fost niciodată practicate, iar chartele produse în sprijinul unei asemenea origini sunt titluri fabricate în întregime. Cu mai multe ocazii, Marea Lojă Scoțiană a dezavuat în mod public originea unor asemenea patente, presupus emanate de sub autoritatea sa, și, pentru a-i preveni pe masonii străini contra tuturor acestor înșelătorii, loja a inserat în regulamentele sale, publicate în 1836, un articol care sună astfel:

Marea Lojă a Scoţiei nu practică alte grade francmasonice decât pe cele de ucenic, calfă şi maestru, care aparţin masoneriei Sfântului Ioan.

Această notă confirmă de altfel spusele noastre. Ne-am gândit, în acest capitol, că era indispensabil, pentru a ne face binecunoscută instituţia, să intrăm în toate detaliile şi care sunt urmarea lucrărilor celor trei mari puteri masonice: Marea Lojă din Anglia; Marele Orient, care este succesorul legal al Marii Loje a Franţei, şi Marea Lojă Sfântul Ioan din Edinburgh, care, primele, au răspândit adevărata masonerie în univers. Scopul nostru este să separăm grâul de neghină, să-i luminăm pe cititori şi să-i lăsăm pe ei să judece cum trebuie să procedeze cu falsa masonerie, inventată de sectari sau speculatori îndrăzneţi care, prin produsele pe care le-au scos pe piaţă, speculând credulitatea şi vanitatea unor masoni, au forţat Marile Loje, ce au dat dovadă de lipsă de energie, să le adopte pe acestea la sânul lor, sau să sufere alături de ele exerciţiul monstruos al acestor pretinse „grade înalte”.

În capitolele următoare, vom trece în revistă instituţiile supramasonice, constituite din capriciul fondatorilor lor, instituţii cum ar fi Marea Lojă Regală din Edinburgh, instituţii dintre care unele au supravieţuit până în zilele noastre.

CAPITOLUL IX

FRANCMASONERIA ŞI IMITAŢIILE MODERNE

Francmasoneria se bazează pe trei grade fundamentale, rezumând cele trei tipuri de studii de care trebuie să fie preocupat masonul: *de unde vine* (studiul divinităţii), *cine este* (studiul asupra sinelui şi asupra perfecţionării sale), *unde se îndreaptă* (studiul transformării sale într-un viitor). În 1646, am văzut că Elias Ashmole, ajutat de iniţiaţi care, pe măsură ce numărul lor creştea, nu au încetat să observe decăderea corporaţiilor de muncitori care le slujeau drept paravan şi care, dispăruţi de pe alte meleaguri, încă erau activi în Anglia, fiind protejaţi de marea ce-i separa de continent, se va ocupa să regenereze sub acest paravan arhitectural misterele anticei iniţieri indiene şi egiptene şi să-i confere asociaţiei un nou scop, acela al uniunii, fraternităţii, perfecţionării, egalităţii şi ştiinţei, prin intermediul unei *legături universale*, bazate pe legile naturale şi pe iubirea dintre semeni.

Ashmole a creat, după tradiţii şi după documentele vechi pe care le-a putut găsi, primul grad[1], care prezintă cele mai mari similitudini cu iniţierea antică: grad în care se învaţă morala, se explică cele câteva simboluri, se arată cum s-a făcut trecerea de la barbarie la civilizaţie. Grad în care se exprimă admiraţia şi recunoştinţa faţă de Marele Arhitect al Universului, în care novicelui i se fac cunoscute principiile fundamentale ale masoneriei simbolice, cu legile şi obiceiurile sale, şi în care ucenicul este îndemnat să se consacre filantropiei şi studiului. Lucrările pentru acest grad, ca şi cele pentru următoarele două grade, în loc să se deschidă dimineaţa şi să se închidă seara, amintesc şi comemorează discuţiile pe care, în mod misterios, Zoroastru le-a avut cu discipolii şi iniţiaţii săi; Zoroastru era văzut ca fondatorul masoneriei, adică punctul de plecare, iar lecţiile sale începeau la prânz şi se încheiau la miezul nopţii, fiind urmate de o cină frugală. Trebuie să precizăm că prânzul (amiaza) începe ziua astronomică, deoarece cu un instrument de măsură, un octant, de pildă, putem cunoaşte cu o anume precizie această oră. Miezul nopţii este întotdeauna probabil, nesigur, chiar dacă-l măsurăm cu cele mai bune instrumente.

---

[1] Elias Ashmole era alchimist: simbolistica iniţierii la gradul de ucenic a fost preluată din alchimie, adăugându-se astfel noi elemente la fondul tradiţional masonic provenit din geometrie, arhitectură şi arta construirii. (n. V.Z.)

Al doilea grad, instituit în 1648 şi supus aprobării iniţiaţilor, ca şi primul, reprezintă o continuare fidelă şi progresivă a aceleiaşi analogii, fiind şi în acord cu doctrina lui Thales din Milet şi a lui Pitagora. Acest grad îl solicită pe neofit la studiul ştiinţelor naturale şi al ştiinţelor pământului, la studiul astronomiei şi al filosofiei istoriei; îl îndeamnă să cerceteze cauzele şi originile lucrurilor; să se cunoască pe sine, pentru a deveni apt de a-i conduce pe ceilalţi şi să priceapă tot ceea ce fericirea umană poate să beneficieze din partea asociaţiei masonice, cu ajutorul muncii, ştiinţei şi adevărului.

Al treilea grad, instituit în 1649, completează analogia misterelor moderne cu iniţierea antică. Cunoştinţele dobândite în acest grad pot smulge vălul care acoperă noile mistere, pot conduce către studiile filosofice şi teosofice cele mai înalte, oferă cheia miturilor poetice şi religioase ale vremurilor antice şi moderne şi completează în chip perfect iniţierea antică sau *micile mistere*. Vom vedea mai pe larg în ce constă acest lucru.

În Egipt, al treilea grad se numea *Poarta morţii*. Sicriul lui Osiris care, din cauza asasinării sale, *presupusă a fi recentă*, purta încă urme de sânge pe el, se înălţa în mijlocul *sălii morţilor*, unde avea loc o parte a recepţiei de iniţiere. I se cerea aspirantului să mărturisească dacă a luat parte la asasinarea lui Osiris; după multe alte încercări și în ciuda negării acestuia, neofitul era lovit sau se simula o lovitură la cap cu o secure. Apoi acesta era aruncat la pământ, înfășurat cu pânze ca o mumie; în jurul său se auzeau gemete, luminile scânteiau, iar presupusul mort era înconjurat cu făclii aprinse, după care era „readus la viață”.

Regăsim în ritul modern reproducerea acestei fabule egiptene, numai că, în locul lui Osiris, inventator al artelor, sau soarele, s-a substituit numele lui Hiram, care înseamnă *înălțat* (epitet care se aplică soarelui) și care era maestru în arte. Dacă este să facem o paralelă între mersul soarelui de la solstițiul de vară și această alegorie, atunci perioada descrescătoare a ultimelor trei luni este reprezentată prin persoana celor trei calfe ucigașe. Explicarea acestui fapt astronomic și instrumentele de care s-ar fi folosit asasinii pentru crima lor ne vor oferi cheia interpretării simbolismului acestui grad. Soarele, aflat la momentul solstițiului de vară, provoacă în fiecare ființă un sentiment de recunoștință; atunci Hiram, care este personificarea soarelui, îi poate oferi cui crede el de cuviință *parola sacră*, adică *viața*. Atunci când Soarele coboară în casele zodiacale inferioare, începe amorţirea naturii, iar Hiram nu mai poate oferi parola secretă calfelor care întruchipează cele trei luni moarte, neînsufleţite, ale anului.

De altfel, în alte vechi inițieri, calfele scelerate erau: hipopotamul Nilului, Python-ul grecilor (anagrama lui Typhon), mistreţul care l-a rănit de moarte pe Adonis; Uriașii care au conspirat la detronarea lui Osiris, Titanii care au dorit să escaladeze și cucerească Olimpul; geniile întunericului și ale răului; cele trei luni de iarnă; lupul scandinavilor, dragonul chinezilor, Ahriman, care îl vâna pe soare. În anumite grade, una dintre aceste calfe se numea Abi-Ramah (cel care-l răstoarnă pe tatăl). Aceşti monştri, oameni sau animale nu sunt altceva decât fenomene naturale, care par că se luptă cu tatăl evident al oamenilor, reprezentat de către soare. Cele patru elemente fundamentale joacă, de asemenea, un mare rol în viaţa omului. Apa, aerul, focul sunt cele trei calfe care îl dau morţii pe om (pe maestru). Al patrulea element, pământul, este punctul de plecare, care seamănă cu cel al braţelor deschise ale unui compas, care, după o revoluţie circulară, simbol al vieţii omeneşti, revine în acelaşi punct (în ţărână) de unde a plecat şi în care se va întoarce. Globul pământesc va suferi aceleaşi înspăimântătoare încercări din partea celor trei elemente: apa, aerul şi focul.

Revenind la alegorie, legenda spune că prima calfă l-a lovit slab pe Hiram cu o riglă de 24 ţoli, imagine a celor 24 de ore, cât durează o revoluţie diurnă; o primă evocare temporală care, după strălucirea deplină a astrului, începe să atenteze slab la existenţa sa, oferindu-i o primă lovitură. A doua calfă îl loveşte pe maestru cu un echer de fier, simbol al ultimului anotimp, figurat prin intersecţia a două linii drepte care împart în patru părţi egale cercul zodiacal, al cărui centru simbolizează inima lui Hiram; a doua evocare a timpului, care, în acest anotimp, dă o lovitură mult mai puternică existenţei solare. A treia calfă îl loveşte mortal în frunte pe maestru cu un ciocan de lemn, a cărui formă cilindrică simbolizează anul rotund, cercul, inelul; avem de a face cu o a treia distribuţie temporală, cu încheierea printr-o ultimă lovitură a ciclului solar.

Imaginea acestei legi naturale succesive, lege teribilă a vieţii şi a morţii, a trecerii timpului, lege de care s-a abuzat atât de mult, este extrem de ingenios simbolizată prin acest grad. De altfel, fiecare perioadă a acestui ciclu nu se poate înfăptui decât printr-o „crimă”, adică prin ştergerea perioadei anterioare; doar astfel germenele (fiul) ucide bobul de grâu (tatăl) în sânul pământului (mama); astfel Uranus şi-a ucis tatăl, pe Acmon; astfel Saturn şi-a ucis tatăl, pe Uranus, cel care stăpânea întunecatul Tartar, unde erau înlănţuiţi Titanii; Iuda, cel de-al doisprezecelea apostol, l-a dat morţii pe Isus Cristos, maestrul său, la fel cum a douăsprezecea lună (decembrie) ucide anul care se încheie, la fel cum ziua de sâmbătă ucide săptămâna.[1] Occidentul nostru (din vb. *occidere*, a ucide), care ucide astrele, nu are altă origine şi doar cu ajutorul acestui limbaj mistic, al *asasinatelor imaginare*, cum ar fi crima contra lui Abel, au reuşit şarlatanii să adauge gogomănii monstruoase gradului de maestru. Scriitorul Ballanche împinge lucrurile şi mai departe:

> Distrugerea este marele zeu al acestei lumi. Conform legii imuabile şi sacre, iniţiatul este obligat să-şi ucidă iniţiatorul, căci, fără acest lucru, iniţierea rămâne incompletă. Un simbol cât se poate de crud: moartea care dă viaţă!

Conform acestor interpretări, s-a ajuns la concluzia că Hiram, părintele metalurgiei, devenit eroul noii legende, cu titlul de arhitect, îl figurează pe Osiris (soarele) al iniţierii moderne şi că Isis, văduva sa, ar fi Loja, simbol al pământului (în sanscrită *loga* înseamnă lume), iar Horus, fiul lui Osiris (al luminii) şi al văduvei, este *francmason*, adică *iniţiatul* care locuieşte în loja terestră (este deci *copil al văduvei şi al luminii*). Isis reprezintă prototipul unei mulţimi de zeităţi din toate ţările şi din toate timpurile. Femeia-mamă, alăptându-şi pruncul, era o imagine evocatoare a pământului care-i hrăneşte pe oameni. În concluzie, iniţiaţii Egiptului au zugrăvit pământul sub trăsăturile unei fecioare. Pe fecioară au numit-o Isis, devenind sora şi soţia lui Osiris. Trăsăturile de soră şi soţie corespund unui pământ personificat; ea şi soarele reprezintă opera aceluiaşi autor, Terra (pământul) fiind fecundată de Soare.

Isis a fost reprezentată sub felurite ipostaze, iar divinităţile feminine ale altor popoare nu sunt altceva decât nişte Isis străine. Nouă Isis cu nouă costume diferite erau o reprezentare a celor nouă luni în care Egiptul era inundat de apele Nilului. Un flaut, o trompetă, o mască sau orice alt simbol, care se afla în mâinile lor, desemnau ce fel de ceremonii trebuiau a fi celebrate în fiecare din aceste nouă luni. Mai târziu, cele nouă Isis vor fi, la greci, patroanele ştiinţelor şi artelor, fără ca ei să ştie că Muze înseamnă *luni salvate de ape*. Fecioara magilor şi a caldeenilor: în spaţiul caldeean este reprezentat înconjurat de ceruri un copil denumit Cristos şi Isus, care stă pe braţele fecioarei celeste. Acestei fecioare, Eratostene, bibliotecarul Alexandriei, născut cu 276 de ani înaintea erei noastre, i-a dat numele de Isis, mamă a lui Horus. Fecioara din Bulkbaria: se spune că un înger (mesager) al Domnului (emanaţie a soarelui) a fecundat fecioara (Terra); ea a zămislit (fiind fecundată de soare) şi a dat naştere fructelor şi recoltelor. Ceres, adică Isis a grecilor, întruchipare a terrei, i-a dat naştere Proserpinei, simbol al seminţelor, care rămân şase luni de iarnă în pământ (locurile inferioare, infernul, unde se spune că stă Pluton, cel care a răpit-o pe Proserpina). Aceste seminţe încolţesc primăvara, pentru a da roade şi a produce recoltă în celelalte şase luni ale anului.

---

[1] În tradiţia evreiască, unde sâmbăta este ultima zi a săptămânii. (*N. tr.*)

Revenind din spaţiul mitic în cel terestru, am văzut că, după decapitarea lui Carol I, în 1649, dorind a i se răzbuna moartea, s-a imaginat, pentru conciliabule, un grad de templier prin care, simbolizând moartea violentă a nevinovatului Jacques de Molay, se îndemna de fapt la răzbunare. Chiar Ashmole, care împărtăşea acest sentiment politic, a modificat în acest scop gradul său de maestru şi l-a substituit simbolisticii egiptene, care făcea un tot unitar cu primele două grade, un paravan pretins biblic, de fapt mai mult talmudic decât biblic, disparat şi incomplet.

Pentru a explica demersul lui Ashmole, trebuie să facem iarăşi apel la mitologie. Legendele care s-au înfiripat în jurul acestui grad l-au confundat pe Hiram cu Adonhiram; nici unul, nici celălalt nu au fost arhitecţi. Solomon a fost cel care şi-a construit templul şi palatul, cel puţin Biblia nu îl denumeşte pe executorul planurilor sale. Hiram, după cum afirmă Biblia, lucra în bronz şi era plin de înţelepciune, inteligenţă şi ştiinţă pentru

a zămisli tot felul de obiecte din bronz. Versetele 15 şi 44 din *Regi* ne oferă o listă a obiectelor pe care le-a făurit, dintre care principalele sunt: cele două coloane ale templului, două bazine şi doisprezece tauri, douăzeci de socluri şi zece cuve. Al 45-lea verset adaugă: „Hiram a făcut rezervoare, cazane şi bazine; toate vasele pe care Hiram le-a făurit din porunca lui Solomon erau din bronzul cel mai curat”. După acest verset, Biblia nu mai face nicio menţiune despre acest metalurgist, care s-a reîntors probabil în Tyrul natal. Talmudul, operă a rabinilor, conceput prin secolul II al erei noastre, a fabulat pe marginea morţii sale, ceea ce nu are legătură nici cu Biblia, nici cu masoneria simbolică. În ceea ce-l priveşte pe Adonhiram, se spune în versetele 13 şi 14 că, la ordinul lui Solomon, a angajat 30 000 de muncitori, dintre care 10 000 erau trimişi în fiecare lună în Liban, pe rând, şi că Adonhiram era şeful tuturor acestor muncitori. Iată tot ceea ce se ştie despre acest neînsemnat personaj, acesta fiind bărbatul care a dat numele său masoneriei Adonhiramite. Biblia nu face nicio menţiune despre împărţirea muncitorilor în trei clase – ucenici, calfe şi maiştri – nici despre parolele de recunoaştere pentru a-şi primi fiecare plata. Totul se petrecea în acele vremuri ca şi astăzi (1853) la Paris, unde se înalţă construcţii cu la fel de mare importanţă precum cea a templului solomonian: şefii de lucrări îşi plătesc muncitorii după ce verifică pontajul zilnic.

Astfel, toate aceste fabule ce servesc drept bază pentru al treilea grad, în care neofitul soseşte cu chipul plin de încântarea unei vechi poveşti şi e implicat în acţiune brusc şi fără vreo pregătire sau logică, pot fi denumite poveşti grosolane, întrucât le putem recunoaşte falsitatea chiar în Biblie, unde poveştile nu au, de altfel, nimic de a face cu doctrina iniţiatică, fie ea antică, fie modernă. Să mai adăugăm la numărul poveştilor şi pe cea a pretinsei cooperări dintre maestrul Jacques şi şlefuitorii săi de piatră, şi pe cea a jupânului Soubise şi a dulgherilor săi, doi „colegi” imaginari ai metalurgistului Hiram, dar şi poveştile despre îndatoririle sau codurile pe care Solomon le-ar fi încredințat calfelor sale. Să mai plasăm în domeniul fabulistic, inutil instituției masonice, povestea Peșterii din Uppsala care, în 1777, a produs ritul biblic al Arcei Regale (*Royal Arche*). Nu din aceste obscure legende, în care lumina nu a pătruns niciodată, a apărut pe lume Francmasoneria.

Reîntorcându-ne la Ashmole și la ritul său, chiar dacă acesta s-a bazat pe vechiul simbolism, l-a retușat în așa fel încât partizanii Stuarților (din care făcea parte și Ashmole) să pară că își regăsesc regretele și speranțele, după cum o cerea sistemul iezuit de gândire din acele vremuri. De aceea inițialele cuvintelor sacre ale celor trei grade (J.B.M.) le reproduc pe cele ale numelui marelui maestru al templierilor, iar cele două coloane poartă, de asemenea, ca și în Biblie, inițialele J și B.[1] În templele misterioase ale Egiptului existau aceste două coloane, dar ele erau pătrate, nu de formă rotundă, orientate la fel ca piramidele și însemnau Est și Vest. Coloanele moderne, care sunt doar o reproducere, sunt rotunde din pricina relației lor cu sistemul solar și semnifică cele două solstiții; toate templele antice și moderne nu au fost și nu sunt decât un simbol al marelui templu al naturii. În Irlanda, atunci când în vremuri de restriște au fost persecutați masonii din acest regat, puterea nu s-a sfiit să „descopere” în povestea lui Hiram un semn care vorbea despre rebeliunea lor contra reformei, în favoarea religiei catolice.[2]

Tocmai am oferit un scurt periplu asupra masoneriei denumite *simbolică,* extrem de neinspirat, ca și cum pretinsele înalte grade nu ar avea vreo simbolistică sau ca și cum ar putea exista mistere fără simboluri. Credem că e de datoria noastră să-l avertizăm pe maestrul care tocmai a fost admis în acest grad, chiar dacă ar accede și în grade mai mari, că nu trebuie, mai mult decât inițiatul egiptean, să-și facă o iluzie că inițierea sa îl va

---

[1] Coloanele Jakin și Boaz. (*N. tr.*)

[2] Vezi *Istoria lui Carol I*, de Coming, Londra, 1727.

face mai învățat și îi va dezvălui întreg adevărul. Ar fi o greșeală din partea lui dacă ar lua iluziile drept realitate. Adevărul nu se învăța nici în vechea, nici în noua instituție de tip masonic. Cel mult, se ridica puțin vălul care acoperă adevărul, iar cel care știe să profite de unele documente cunoaște mai multe și mai bine decât cel care iese de pe băncile unui colegiu profan de filosofi. Preoții egipteni nu îndepărtau niciodată vălul ce acoperea statuia lui Isis (natura); nici ei nu au văzut-o vreodată fără acest văl, căci nimeni nu este demn de aflarea adevărului, dacă nu reușește, după ce a trecut de obstacole și de piedici, să îl descopere prin sine însuși. Iată de ce discipolului i se amintește de inscripția aflată pe frontispiciul templului din Delfi: *Cunoaște-te pe tine însuți.* Dacă nu descoperă în sine și prin sine adevărul, ar fi periculos să i-l dezvăluie altcineva, căci, interpretându-l prost sau incomplet, s-ar putea folosi cu neîndemânare de el. Inițiere vrea să spună *moarte* și *renaștere la altă viață*; deci omul trebuie să se instruiască întru adevăr, doar astfel se va elibera de viața cea veche.

Au existat două reproșuri grave, eufemistic spus *absurdități*, care s-au auzit în ceea ce privește ceremonia de primire în gradul de maestru, și nu fără temei: 1. un om trăiește încă, chiar dacă este acoperit de pământ, douăzeci și patru de ore, într-o stare de putrefacție avansată; 2. venerabilul îndeplinește aici rolul calfei rele care l-a ucis pe Hiram, chiar dacă este plin de dispreț și de ură față de asasin. Pentru a elimina aceste monstruozități, s-a zis, trebuie făcut apel la povestire, și nu la acțiune în această fabulă a lui Hiram sau a oricărui alt personaj împrumutat din templele egiptene, ale căror arhive nu mai există pentru a avea și noi o dezmințire a acestei povești inventate. Dar cine știe dacă modificările operate de Ashmole, la fel de mare anticar pe cât de mare alchimist, ni s-au păstrat conservate cu fidelitate? Ne îndoim de acest lucru. De aceea, de multă vreme încoace, inițiații privesc acest al treilea grad, coroană a francmasoneriei, ca pe unul a cărui simbolistică trebuie refăcută și, mai ales, completată; căci a-l întreba pe un mason ce vârstă are înseamnă a-l întreba ce grad are, iar maestrul adaugă la răspunsul său expresia *„și mai mult”*, pentru a spune că el cunoaște nu numai misterele gradului său, ci și pe cele de dinainte. În fond, ei au devenit prototipul unei mulțimi de alte grade, care nu sunt toate decât făcături. S-a spus despre acest grad:

> Nimic mai ridicol ca masoneria să-și propună simbolul templului lui Solomon ca fiind o imagine a templului moral.
>
> Solomon a fost, fără îndoială, un rege înțelept și învățat; dar istoria este plină de oameni mult mai înțelepți și mai savanți decât el. Și de unde necesitatea de a alcătui o societate particulară, misterioasă, inaccesibilă muritorilor de rând, care să se ocupe în secret de arhitectura unui templu, de înțelepciunea autorului lui, de știința muncitorilor și de dezastrul care i s-a întâmplat unuia dintre arhitecți?
>
> Să privim aceste lucruri ca fiind o alegorie iudaică și să nu facem din ea piatra de temelie a instituției noastre, care este cu mult anterioară lui Solomon, căci ar însemna să alegem o personalitate aproape modernă drept o realitate care datează de la primul din acei Zoroaștri. (Laurens, *Essai sur la Francmaçonnerie*)

Vom răspunde acestor aserțiuni că, tocmai pentru faptul că originea este absurdă și această instituție ridicolă, trebuie să căutăm un alt motiv în simbolistica acestui templu, care nu a apărut decât după Memphis și Piramide și pe care unii l-au folosit pentru inițierile secrete, apoi a fost preluat de francmasonerie, și noi vom regăsi acest motiv în scopurile înaltelor și secretelor mistere ale Ordinului, rezultatul fiind splendidul templu și magnificul palat al lui Solomon, acesta fiind inițiat în secretele naturii și folosindu-și, cu *înțelepciune*, știința sa, pentru a-și împodobi regatul și pentru a-l venera pe Dumnezeul său. Fără îndoială că și înainte de el exista o simbolistică convenabilă, dar, din acest punct de vedere, simbolistica solomoniană le convine *adevăraților inițiați*, chiar dacă ea este imperfect reprezentată pentru masonii simbolici.

Spiritul de unitate este cel ce trebuie să conducă Francmasoneria; scopul ei, care este universalitatea, nu se află decât în primele trei grade; doar în acestea se revelează unitatea masonică reprezentată printr-un singur decor. Sectele apar imediat ce alte legături vin să corupă simplitatea instituției, fapt ce s-a și întâmplat. Speculatori, șarlatani, intriganți sectari au făcut din adevărata și unica masonerie ceea ce novatori ambițioși au făcut din religie. Morala celor două instituții era astfel croită pentru a-i uni pe toți oamenii. Cine îi desparte? În religie, schismele. În masonerie, riturile. Schismele sunt semnul unui sistem care nu are drept fundament adevărul; nu există schisme în matematică, de pildă. Cele trei grade simbolice, care au drept fundament natura, nu au produs și nici nu pot produce vreo schismă. Înaltele grade (masoneria zisă „superioară”) sunt deci false și periculoase, întrucât dau naștere schismelor, dușmăniilor, proceselor, broșurilor lui Baruel, cât și altor persecuții din partea autorităților; sunt producții străine, nedemne, care, dintr-o legătură de pace, uniune și iubire, au făcut un obiect al discordiei și al urii.

Să respingem deci toate aceste rituri, fără excepții. Să adăugăm, dacă trebuie, la cel de al treilea grad *rectificat*, un al patrulea grad *administrativ*, prin care gradele precedente vor primi o ultimă justificare și în care le vor fi dezvăluite fraților care vor fi considerați demni de această cinste toate interpretările înaltelor grade din toate riturile. Nu există capitole, consilii, tribunale (în masonerie, acest ultim termen este derizoriu și deplasat) sau consistorii fără *loje*. Fie ca aceste loje să se curețe de acest venin, care le corupe sângele și care a cauzat masoneriei atâtea nenorociri, persecuții și victime. Rațiunea masonică, mult mai puternică decât vanitatea masonilor, va triumfa și va ajunge cu necesitate la acest rezultat, în interesul unității generale. Nu avem oare sub ochii noștri, ca dovadă a acestui adevăr, minunatul exemplu dat masonilor înțelepți de vechea și respectabila lojă a *Celor nouă surori* de la Paris, ai cărei membri, care s-au succedat după 1769, nu au purtat şi nu poartă în continuare decât simplul cordon de maestru? A fost singurul obiect vestimentar cu care se împodobeau un Helvetius, un Lalande, Court de Gebelin, Benjamin Franklin, Voltaire şi alţi iluştri fraţi care, doar cu această piesă ornamentală masonică, valorau mai mult decât toţi fraţii de grad 33, 90 sau 93 de astăzi.

CAPITOLUL X

INSTITUŢIILE SUPRAMASONICE SAU GRADELE ÎNALTE, ÎN ORDINE CRONOLOGICĂ

RITUL LUI RAMSAY, 1728

André-Michel de Ramsay, om de litere, născut la Ayr, în Scoţia în 1688, mort la Saint-Germain-en-Laye în 1743, după ce a fost quaker, anabaptist, anglican, presbiterian, a sosit la Cambrai, unde Fénelon l-a convertit la creştinism. Devenind apoi preceptorul fiului unui mare senior (prinţul de Turenne), a crezut că este născut pentru a instrui şi guverna întreg universul; în consecinţă, i-a oferit lecţii lui Cyrus, pentru a deveni cel mai mare rege al universului şi teologul cel mai ortodox, calităţi rare, care păreau cât se poate de incompatibile. La fel de şovăitor în masonerie ca şi în religie, a părăsit din prima calea adevărului, adică a denaturat simbolurile pentru a le calchia pe nişte fapte de care erau străine. A deschis astfel o cale funestă, pe care intrigile şi pasiunile neruşinate nu au întârziat să păşească.

Ramsay a servit cu devotament cauza şi, influenţat de iezuiţi, a încercat să lege de aceştia restabilirea catolicismului în Anglia, cu ajutorul francmasoneriei, sub paravanul templierilor. În acest scop şi în afara adevăratei masonerii, a creat, în 1728, primul său sistem, compus din gradele *scoţian, novice, cavaler al Templului*. Înşelat fiind cu privire la doctrina templieră, el pretindea că ordinul masonic s-a născut în Ţara Sfântă, în era cruciadelor, şi că aceşti cavaleri aparţineau, cei mai mulţi dintre ei, ordinului Templului, care s-au adunat atunci să reconstruiască bisericile dărâmate de sarazini. A mai pretins că aceştia din urmă, pentru a distruge plan atât de pios, au trimis emisari care, sub paravanul creştinismului, s-au amestecat printre constructori şi au încercat prin toate mijloacele să le saboteze lucrările; că, descoperind trădarea, cavalerii şi-au ales cu mai mare grijă muncitorii, instituind semne şi parole de recunoaştere, ca să se pună astfel la adăpost de amestecul cu necredincioşii.

Revenind la gradele introduse de Ramsay, acestea au fost calchiate pe cele trei grade simbolice deja existente, pentru a-i înşela mai bine pe curioşi. Numărul de trei grade a fost sporit la şapte în 1736, anul constituirii francmasoneriei în Scoţia. Ramsay a dat gradelor sale numele ţării lui şi, de atunci, aproape toate gradele care au fost inventate au primit denumirea de *scoţiene*, chiar dacă ele erau necunoscute în Scoţia; de aici vine şi denumirea masoneriei zisă *scoţiană* şi a lojelor, lojelor-mamă, marilor loje pretins *scoţiene*. Acest sistem de inspiraţie iezuito-templieră, care avea similitudini cu situaţia Stuarţilor, a fost respins de Marea Lojă a Angliei, în 1728, probabil fiindcă membrii săi erau majoritar partizani ai regelui Carol I, dar şi pentru că, pe atunci, bunul-simţ masonic refuza să recunoască drept adevărate nişte grade străine scopului iniţial şi general al francmasoneriei.

În Franţa, unde adeseori noutăţile primează în faţa raţiunii, aceste grade au fost primite, la fel ca şi altele pe care le vom vedea figurând în diverse rituri, dintre care multe au fost atribuite pe nedrept lui Ramsay, cum ar fi, de pildă, gradul de Cavaler kadosch. Ramsay îşi atribuia invenţiile sale lui Godefroy de Bouillon şi pretindea că Loja Sfântului Andrei din Edinburgh era loja-mamă a adevăratului ordin al francmasonilor, pe care îl interpreta ca fiind descendentul ordinului cavalerilor cruciaţi. Francmasoni ca urmaşi ai zidarilor constructori, se prea poate, deşi aceştia nu au format vreodată un ordin în adevăratul sens al cuvântului, ci doar o organizaţie de tip breaslă. Iată-l deci

pe creatorul acelei faimoase „Mari Loje a Sfântului Andrei de Scoţia” constituind grade, el, care nu a fost instaurat în mod legal niciodată! Ce origine!

Unele loje din Germania, imitându-le pe cele din Franţa, s-au lăsat şi ele prinse în joc; dar, mai târziu, doctrina lui Ramsay a fost modificată pe aceste meleaguri, iar gradele sale, *reformate* sau *rectificate*.

Gradul de *Ales minor*, creat la Lyon în 1743, părea a avea drept scop răzbunarea morţii lui Jacques Mabiot sau Mabiotte, un confesor fanatic şi necuviincios al lui Wilhelm Cuceritorul. Autorul cărţii *Avertismentul*, publicată în 1781, referindu-se la gradul de cavaler kadosch, pe care-l denumeşte o „făcătură neruşinată şi fanatică, pe care o mulţime de aşa-zişi masoni îl privesc ca fiind un fel de *nec plus ultra* al Masoneriei”, afirmă în continuare următoarele:

> Dacă ar fi să-l credem pe fratele baron de Tschoudy, în scoţianismul său scoţian, primul eşalon al kadosch-ilor a fost inventat la Lyon în 1743, sub titulatura de *Ales minor*, care te face să te gândeşti doar la răzbunare. Din dezvoltarea semantică a acestui titlu, s-au inventat apoi gradele de Ales al celor nouă, Ales de Perignan, Ales al celor cincisprezece, Maestru ilustru, Cavaler al ancorei sau al speranţei şi, în fine, Mare Inspector Mare Ales, sau Cavaler Kadosch.

Suveranul Consiliu şi sublima lojă-mamă scoţiană a Marelui Glob francez, printr-un decret emis pe data de 9 martie 1780, au proscris acest grad inventat, declarându-l a fi „periculos şi de o moralitate repudiabilă”.

REGIMUL REFORMAT SAU RECTIFICAT DIN DRESDA

Acest rit a fost întemeiat pe sistemul templier al lui Ramsay. Ritualul de iniţiere era divizat în două părţi: Ordinul exterior, ce de Mari Loje, atribuită corpurilor reprezentative de masoni însărcinate cu administrarea ordinului masonic, cărora însă le este interzis să practice gradele. Ritul marseillez număra 18 grade: 1. ucenic; 2. calfă; 3. maestru; 4. maestru perfect; 5. mare scoțian; 6. cavaler al vulturului negru; 7. comandor al vulturului negru; 8. rosacrucian; 9. adevărat mason; 10. cavaler al argonauților; 11. cavaler al lânii de aur; 12. ucenic filosof; 13. cavaler adept al vulturului și soarelui; 14. sublim filosof; 15. cavaler al Phoenixului; 16. adept al lojei-mamă; 17. cavaler al lui Iris; 18. cavaler al soarelui. Credem că acest rit a fost înființat la Marsilia, înainte de anul 1750.

Un mason călător, ale cărui nume și titluri au rămas necunoscute, a întemeiat, se zice, la Marsilia, în acele vremuri, o lojă-mamă, sub titulatura de Sfântul Ioan de Scoția. Există dovezi că aceasta era înfloritoare prin 1751. Din 1762, denumirea ei s-a schimbat în cea de Loja-mamă scoțiană a Franței. Dar aceasta nu trebuie confundată cu loja Sfântul Alexandru a Scoției și a Contractului social reunite, care a luat, chiar în vremea existenței lojei-mamă scoțiene a Franței, la Marsilia, titlul asemănător de Loja-mamă scoțiană a Franței și care, în nomenclatura sa, alcătuită din douăsprezece grade, a împrumutat opt dintre ele lojei pe care am amintit-o mai înainte, fără ca istoricul ei de serviciu, fratele Thory, să fi avut grijă să ofere o justificare pentru aceste două fapte cât se poate de nemasonice.

Loja-mamă scoțiană din Marsilia sau Loja-mamă scoțiană a Franței a constituit loje în Levant, în colonii, în Provence, la Lyon și chiar la Paris. Localul ei din Marsilia era unul dintre cele mai frumoase care puteau exista în Europa, în acele vremuri. Această lojă-mamă scoțiană a Franței care, după exemplul Marii Loje regale din Edinburgh, nu se revendică decât de la ea însăși, constituindu-se din inițiativă proprie, a rezistat multă vreme tentativelor de contopire la Marele Orient, ținând mult la independența sa și, mai ales, la titulatură care, în opinia ei, o

autoriza să constituie loje și capitole. În 1812, loja era prezidată de venerabilul maestru Rigordy, președintele tribunalului vămilor.

CAPITOLUL PRIMORDIAL AL ROSACRUCIENILOR IACOBIȚI DIN ARRAS (1647)

Carol-Edward Stuart, zis și Pretendentul, trecând prin Arras și dorind să recompenseze binefacerile masonilor, cât și grija lor pentru persoana sa, le-a eliberat o bulă de instituire a unui *capitol primordial*, sub titlul de *Scoția iacobită*, încredințându-i administrarea mai multor notabili ai orașului, printre care și avocații Lagneau și Robespierre (părintele Convenției). Iată textul acestei bule:

Noi, Carol-Edward Stuart, rege al Angliei, Franței, Scoției și Irlandei și, în această calitate, substitut Mare maestru al capitolului din H., cunoscut sub titlul de Cavaler al Vulturului și Pelicanului și, de când cu nenorocirea și nenorocul nostru, cunoscut și sub numele de Rosacrucian, dorind să dovedim masonilor din Arras cât de recunoscători le suntem față de bunăvoința cu care ne-au binecuvântat și de atașamentul lor față de persoana noastră, în timpul celor șase luni pe care le-am petrecut aici, în favoarea lor am creat și înființat, prin prezenta bulă, în sus-pomenitul oraș Arras, un Capitol primordial al Rosacruce, sub titlul distinctiv de Scoția iacobită, care va fi condus și guvernat de cavalerii Lagneau și Robespierre, amândoi avocați; de Hazard și cei doi fii ai săi, toți trei medici; de J. B. Lucet, tapițerul nostru regal, și de Jérôme Cellier, ceasornicarul nostru, cărora noi le permitem și le încredințăm această putere, atât pentru ei, cât și pentru succesorii lor, înzestrându-i și cu puterea de a întemeia capitole în toate orașele în care aceștia cred de cuviință, ba chiar pot crea câte două capitole într-un același oraș, dacă acesta este mai populat.

Pentru ca prezenta noastră bulă să fie legală, o semnăm cu mâna noastră și punem pecetea și însemnele puterii noastre, contrasemnând-o prin persoana secretarului nostru de cabinet, astăzi, joi, 15 februarie 1747.

Urmează semnătura regelui și a secretarului său, lordul Berkley.

Acest capitol înființat de Pretendent a dat naștere la altele, deși unui mic număr. În 1780, loja a întemeiat la Paris un capitol al Rosacruce, sub titlul de Capitolul din Arras, al văii din Paris. Acest capitol s-a alăturat Marelui Orient, pe 27 decembrie 1801.

RITUL BĂTRÂNEI NORE SAU AL SCOȚIENILOR FIDELI (1748)

În 1748, la un an de la întemeierea capitolului iacobit din Arras de către Carol-Edward Stuart, a fost înființat la Toulouse ritul Bătrânei Nore sau al Scoțienilor fideli, ca semn de recunoștință față de masonii din acest Orient, care, spun cronicile, l-au primit în mod favorabil pe sir Samuel Lockard, aghiotantul Pretendentului, în trecerea sa prin acest oraș.

Acest rit, alcătuit din nouă grade, era divizat în trei capitole, care purtau numele de consistorii. Primul capitol cuprindea gradele de: ucenic, calfă, maestru, maestru secret. Al doilea cuprindea patru grade, desemnate sub titlul de *Ales*. Sistemul era de sorginte templieră. Al treilea capitol era format din inițiați în secretele masoneriei științifice. Acest regim era administrat de un Conciliu, ai cărui membri purtau numele de Menatzchims, sau șefi supremi ai ritului. Marele Orient nu-i recunoștea acestui rit vreun scop moral sau științific precis și a refuzat, în 1804, să-l admită în sânul său. S-a mai pretins că Charta regelui Angliei era departe de a oferi caracter de autenticitate acestui rit. Ritul a continuat să fie practicat în sudul Franței până în anul 1812, care a fost, fără îndoială, anul său fatal, căci pe 8 februarie consiliul

director al riturilor a respins din nou cererea de recunoaștere a acestui regim format din loja Napoleomagne din Toulouse, iar refuzul se întemeia pe aceleași motive de mai înainte.

SUVERANUL CONSILIU, SUBLIMA LOJĂ-MAMĂ A EXCELENȚILOR DIN MARELE GLOB FRANCEZ (1752)

O instituție a înaltelor grade s-a înființat spre anul 1752, sub titlul pompos de *Suveranul consiliu, sublima lojă-mamă scoțiană a Marelui Glob francez*, care s-a numit apoi *Suveranul consiliu, sublima lojă-mamă a excelenților din Marele Glob francez*. Nu dispunem de nomenclatura gradelor sale. Acest corp masonic a publicat mai multe decrete fulminante contra noilor grade introduse peste noapte în scara masonică zisă scoțiană. Suveranul consiliu se exprimă astfel într-un decret din 9 martie 1780, printr-un text care ni s-a păstrat în mod miraculos:

Luând în considerare denunțul făcut asupra mai multor grade periculoase, factice și iluzorii, care au fost introduse în masonerie, parte din ambiție, ignoranță sau cupiditate, recunoscând faptul că gradele de Ales minor, Ales al celor nouă sau de Perignan, Ales al celor cincisprezece, Maestru ilustru, Cavaler al ancorei și al speranței nu sunt decât semnele unei morale repudiabile ce conduce către monstruozități precum Mare inspector general, sau Cavaler Kadosch, sau Cavaler ales, sau Cavaler al vulturului negru, alături de înființarea unor comanderii iluzorii și parazite, cum ar fi cea a Suveranului comandor al templului, sau cea a Scoțianului de Sfântul Andrei al Scoției, imaginate și aduse la Paris de defunctul baron de Tschoudy, care se perpetuează astăzi în directoriile scoțiene din Dresda, adoptate la Lyon, Strasbourg și Bordeaux, nu sunt decât o modificare a gradelor de mare inspector, cavaler kadosch etc., scopul și recompensele fiind aceleași; având în vedere că gradul scoțian de Sfântul Andrei, nu mai puțin periculos prin planurile sale de răspândire, prin sofismele sale, încearcă să submineze adevărata masonerie; având în vedere că așa-zisul grad Rosacruce prezintă absurdități incalificabile; având în vedere că gradul de Cavaler de Orient, cu comandorii săi de Orient, producțiuni malefice și bastarde, nu prezintă decât o falsă dezvoltare a literei masonice fără a se putea adapta la spiritul ei etc. etc., noi decretăm că sus-zisele grade vor trebui a fi suprimate și proscrise în toate lojele, recomandându-le masonilor să se conducă după adevărata lumină.

Printr-un alt decret din 27 noiembrie, același an, acest Suveran consiliu suprimă titlurile: *scoțian, irlandez, englez, scoțian saxon, african de Berlin, masoni reformați de Brunswick* etc. și restabilește vechiul titlu de *excelent*, întrucât, afirmă decretul:

> Păstrând prea multă vreme denumirile străine, sursă a unei infinități de abuzuri care aduc prejudicii bunei organizări, păcii și uniunii ce trebuie să domnească în toate lojele din Franța, înseamnă a ne expune la întemeiatele reproșuri ale masonilor înțelepți și legitimi.

Acest Suveran consiliu a pretins că are toate drepturile din partea Marii Loje franceze, în care se poate să se fi integrat sau a fost primită în sânul acesteia, pierzându-și astfel titulatura. De altfel putem citi în avertismentul care precede gradele de mare inspector, mare ales sau cavaler kadosch următoarele:

> În 1776, Suveranul consiliu, sublima lojă-mamă a Excelenților, a imprimat discursul oratorului ei, pentru ca toți maeștrii lojelor cărora le-a fost adresat textul să poată vota în ziua stabilită unirea propusă, în deplină cunoștință de cauză.

În 1772, uniunea Suveranului consiliu și a Marii Loje a fost pecetluită în adunarea constituantă. Această Mare Lojă era, fără nicio îndoială, facțiunea disidentă și turbulentă care primise propunerea făcută de fratele Gouillard pe 2 octombrie 1766, căci o notă a aceluiași Avertisment spune următoarele:

> Mulți frați masoni ignoră faptul că, în octombrie 1766, Suveranul consiliu, sublima lojă-mamă, zisă a Excelenților, a propus să se unească cu prea respectabila Mare Lojă și că suspendarea lucrărilor sale a împiedicat ducerea la bun sfârșit a acestui plan; motiv pentru care acceptarea în scris a S. A. Sérén. a supremului grad de mare maestru din 5 aprilie 1772 a fost concepută în numele Suveranului consiliu, a sublimei loje-mamă, zisă a Excelenților Marelui Glob francez și a prearespectabilei Mari Loje a Franței.

Astfel se explică acest eveniment istoric.

RITUL CAPITOLULUI D ÎN CLERMONT (1754)

În 1754, starea dezastruoasă în care se găsea instituția prin admiterea la diferitele grade a unei mulțimi de indivizi fără merite l-a determinat pe cavalerul de Bonneville, ajutat de câțiva masoni de elită, să întemeieze, în numele și sub auspiciile marelui maestru, un capitol al înaltelor grade, sub titulatura de *Capitolul din Clermont*. El a instalat sediul acestei instituții, pe 24 noiembrie, într-un foarte frumos local construit pentru acest eveniment, în Noua Franță, în apropiere de Paris.

Obosiți de disensiunile ce dezonorau lojele pariziene, în urma inamovibilității șefilor lor, masonii cei mai de vază ai Curții și orașului au venit de îndată la această reuniune particulară, care a devenit numeroasă ca asistență, dar a cărei existență a durat doar patru ani. Sistemul templier creat la Lyon în 1743 după reforma lui Ramsay a devenit regimul noului Capitol care, în principiu, nu număra decât aceste trei grade: 1. Cavaler al vulturului sau Maestru ales; 2. Cavaler ilustru sau Templier; 3. Sublim cavaler ilustru. Dar aceste grade au devenit în curând mult mai numeroase. Baronul de Hund și-a dobândit, în cadrul acestui capitol, înaltele sale grade și, odată cu ele, ideea unui regim al *strictei observanțe*, pe care l-a implementat în patria sa, Germania, la puțină vreme după aceea; dar invenția sa, născută din eroare, nu a putut să dăinuie. Vom vorbi îndată și despre acest lucru.

Întemeind acest capitol, cavalerul de Bonneville a crezut că stârpește răul, dar nu a făcut decât să-l sporească, deoarece pe vestigiile ordinului său s-a format în 1758 un nou capitol ce s-a intitulat *Consiliul împăraților din Orient și Occident*, care a jucat un lung și însemnat rol în ordinul masonic și care, din acest motiv, are tristul avantaj de a fi punctul de plecare al acestor stabilimente supramasonice.

CAPITOLUL XI

CONSILIUL ÎMPĂRAȚILOR DIN ORIENT ȘI OCCIDENT

În 1758 s-a înființat la Paris un capitol al înaltelor grade, intitulat Consiliul împăraților din Orient și Occident. Membrii săi se autointitulau *suverani prinți masoni, substituți generali ai artei regale, mari supraveghetori și ofițeri ai marii și suveranei loje a Sfântului Ioan din Ierusalim*. Au înființat loje, capitole și colegii, iar gradele lor erau în număr de douăzeci și cinci, sub titulatura de Heredom, divizate în șapte clase, a căror doctrină avea drept bază sistemul templier. Consiliul se diviza în colegii, în care erau conferite aceste grade. Iată și lista lor, cu timpul necesar dobândirii fiecărui grad.

NOMENCLATURA RITULUI ZIS DE HEREDOM, SAU AL PERFECȚIUNII:

Clasa I: ucenic (trei luni), calfă (cinci luni), maestru (șapte luni) – o stagiatură totală de cincisprezece luni.

Clasa a II-a: maestru secret (trei luni), maestru perfect (trei luni), secretar intim (trei luni), intendent al clădirilor (cinci luni), rector și judecător (șapte luni) – o stagiatură totală de douăzeci și una de luni.

Clasa a III-a: maestru ales al celor nouă (trei luni), maestru ales al celor cincisprezece (trei luni), ilustru ales șef al celor douăsprezece triburi (o lună) – o stagiatură totală de șapte luni.

Clasa a IV-a: mare maestru arhitect (o lună), cavaler al arcei regale (trei luni), mare ales fost maestru perfect (o lună) – o stagiatură totală de cinci luni.

Clasa a V-a: cavaler al spadei sau orientului (o lună), prinț de Ierusalim (o lună), cavaler de orient și de occident (trei luni), cavaler al Rosacruce (o lună), mare pontif sau maestru *ad vitam* (trei luni) – o stagiatură totală de nouă luni.

Clasa a VI-a: mare patriarh noahit (trei luni), mare maestru al cheii masoneriei (trei luni), prinț de Liban, cavaler al arcei regale (trei luni) – o stagiatură totală de nouă luni.

Clasa a VII-a: Cavaler al soarelui, prinț adept, șef al marelui consistoriu (cinci luni), Ilustru cavaler, mare comandor al vulturului alb și negru, maestru ales kadosh (cinci luni), prea ilustru suveran, prinț al masoneriei, mare cavaler, sublim comandor al secretului regal (cinci luni) – o stagiatură totală de cincisprezece luni.

Adunând toate aceste luni de stagiatură în cele șapte clase de grade, avem un total de 81 de luni. Numărul misterios al lunilor în care se făcea inițierea pentru a ajunge succesiv la ultimul grad alcătuia numărul mistic 81. 8 și cu 1 fac 9, iar 8 alăturat lui 1 dă 81, 9 ori 9 fac 81, toate numere perfecte. Un mason care și-ar fi folosit cum trebuie învățăturile din aceste 81 de luni ar fi cules, în sfârșit, se spune, Roza mistică (adică secretul templier).

În 1759, acest consiliu a constituit la Bordeaux un *Consiliu al prinților secretului regal*, care a întemeiat, de asemenea, mai multe ateliere și a eliberat charte de înființare. Așa se face că provincia, unde vârtejul nebuniei masonice era ceva mai puțin periculos pentru oamenii de bine, nu dădea înapoi în fața inovațiilor periculoase; am văzut că orașele Lyon, Arras, Marseille, Toulouse, Bordeaux luaseră deja fața Parisului.

Pe 27 august 1761, Consiliul împăraților eliberează un patent de mare inspector deputat evreului Stephen Morin, pe care afaceri comerciale îl purtau către Santo Domingo. Scopul consiliului era acela de a propaga dincolo de ocean masoneria sa, zisă de Heredom sau a perfecțiunii. Consiliul habar nu avea că șarlatani îndrăzneți, acaparând acest rit pentru a-l exploata în profitul lor, îl vor modifica la Charlestown, în Statele Unite, pentru a-l reintroduce, 43 de ani mai târziu, la Paris, adică în locul creației sale, supraîncărcându-l cu opt grade, pe care le atribuiau regelui Frederic cel Mare, care, de fapt, avea oroare de înaltele grade. Acest act, unicul remarcabil pentru epoca despre care vorbim, ne arată că, dacă este vorba despre vanitate, atunci creștinii și israeliții se înțeleg de minune. Îl vom reproduce aici, întrucât, fiind cauza principală a răului pricinuit Masoneriei, este necesar ca el să fie cunoscut.

PUTERI ÎNCREDINȚATE LUI STEPHEN MORIN, PE 27 AUGUST 1761

Întru gloria Marelui Arhitect al Universului și din bunăvoința A.S.R. Louis de Bourbon, conte de Clermont, prinț de sânge, mare maestru protector al tuturor lojelor, într-un Orient luminat unde domnesc pacea, liniștea și înțelegerea, în *anno lucis* 5761 și, după calendarul profan, 27 august 1761.

Lux ex tenebris. Unitas, concordia fratrum.

Noi, subsemnații, substituți generali ai Artei Regale, mari supraveghetori și ofițeri ai marii și suveranei loje a Sfântului Ioan din Ierusalim, stabiliți la orientul Parisului; și noi, Suveranul mare maestru al marelui consiliu al lojelor din Franța, sub protecția Marii și suveranei loje, sub numerele sacre și misterioase, Declarăm, Certificăm și Ordonăm tuturor fraților iubiți și prinților răspândiți în cele două emisfere că, în plenul adunării, din ordinul substitutului general, președinte al Marelui consiliu, ne-a fost comunicată o cerere de către fratele Lacorne, substitut al marelui nostru maestru, cavaler şi prinţ mason, cerere care a fost citită în plenul şedinţei. Anume, că prea iubitul nostru frate, Stephen Morin, mare ales perfect şi fost maestru sublim, mason, cavaler şi prinţ sublim al tuturor ordinelor masoneriei de perfecţiune, membru al lojei regale a Treimii etc., fiind pe punctul de a pleca în America şi dorind să lucreze regular întru benficiul şi sporirea artei regale în toată perfecţiunea sa, imploră suveranul mare consiliu şi marea lojă de a-i acorda scrisori-patent pentru a constitui acolo loje.

În urma raportului care ni s-a făcut şi cunoscând calităţile eminente ale fratelui Stephen Morin, i-am acordat fără să ezităm această mică satisfacţie, pentru serviciile pe care le-a adus întotdeauna Ordinului, căci zelul său de până acum ne garantează continuitatea serviciilor pe care ni le va face în viitor. Din acest motiv şi pentru alte bune raţiuni, aprobând cererea şi planurile fratelui Morin, dorind să-i acordăm dovezi ale recunoştinţei noastre, i-am acordat puteri depline de a forma şi institui o Lojă pentru a primi fraţi şi a multiplica ordinul regal al masonilor liberi, în toate gradele perfecte şi sublime. Îl atenţionăm să vegheze la respectarea statutelor şi regulamentelor marii şi suveranei loje, statute generale şi specifice care trebuie urmate şi îndeplinite întocmai şi să nu admită în sânul masoneriei sublime decât fraţi adevăraţi şi legitimi.

Îi acordăm puterea de a reglementa şi de a-i guverna pe toţi membrii care vor face parte din viitoarele sale loje, pe care le poate răspândi în cele patru colţuri ale lumii, pe unde va merge şi pe unde va rămâne, loje comasate sub titulatura de Loja Sfântului Ioan, supranumită a Perfectei armonii; îi acordăm puterea de a-şi alege cum crede de cuviinţă cei mai buni ofiţeri pentru a-l ajuta să guverneze lojele, cărora le poruncim şi îi sfătuim să i se supună şi să-l respecte.

Poruncim şi comandăm tuturor maeştrilor lojelor regulare de orice demnitate ar fi ele, răspândite pe faţa pământului şi

peste mări şi ţări, îi rugăm şi îndemnăm, în numele ordinului regal şi în prezenţa prea ilustrului nostru mare maestru, să-l recunoască astfel pe fratele nostru Stephen Morin, ca fiind un respectabil maestru al lojei Perfectei armonii, şi îl delegăm pe acesta, în calitate de mare inspector al nostru în Lumea Nouă, să reformeze observanţa legilor noastre în general etc. Îi rugăm în consecinţă pe fraţii noştri să-i acorde asistenţă şi ajutor fratelui Stephen Morin, atât cât le stă în putere, cerându-le şi altor fraţi să procedeze la fel, în special fraţilor pe care el îi va admite şi consacra în lojele pe care le va înfiinţa. Îi acordăm fratelui Morin atât sublimul grad al perfecţiunii, cât şi puterea deplină de a institui inspectori în toate locurile unde sublimele grade încă nu sunt instituite, cunoscându-i perfect marile sale cunoştinţe şi capacităţi organizatorice.

Urmează o suită de semnături ale mai marilor Ordinului, printre care îi cităm pe Chaillou de Joinville, pe Prinţul de Rohan, pe Lacorne, pe Savalette de Buckoly, pe Taupin, pe contele de Choiseuil ş.a.

Revenind la Consiliul împăraţilor de Orient şi Occident, acesta a continuat să constituie, la Paris şi în toată Franţa, ateliere, concurând în acest sens cu Marea Lojă a Franţei şi cu Marea Lojă a lui Lacorne, care susţinea acest consiliu. Oare ce părere au despre această anarhie cei care se opun unităţii puterii? În 1762, pe 21 septembrie, comisari ai Consiliului împăraţilor şi ai Consiliului prinţilor secretului regal s-au întâlnit la Bordeaux pentru a ratifica regulamentele masoneriei lor de Heredom sau a Perfecţiunii, un document de treizeci şi cinci de articole, şi să instituie, în gradele înalte, doctrina Consiliului împăraţilor. Adică, ce să înţelegem, acest corp masonic nu avea statute pe vremea aceea?

Această dată, la care s-au stipulat regulamentele ritului Perfecţiunii, denumite Marile constituţii din 1762, nu este însă confirmată de niciun document. La Bordeaux nu a rămas nicio urmă a acestui eveniment, nicio amintire consemnată a pretinsului consistoriu care ar fi hotărât aceste statute. De altfel, știm că frauda stă adeseori la căpătâiul acestor false masonerii, dar, în ciuda acestui fapt, constituțiile respective, mai mult decât echivoce, slujesc în continuare drept regulamente lojelor zise ale *ritului antic și acceptat*. Ba, mai mult, Supremul consiliu de grad 33 le invocă în decretele sale, considerându-le a fi charta primitivă a organizării ritului antic, pe care și-a atribuit o putere dogmatică.

În anul 1762, câțiva frați nemulțumiți se vor separa de acest Consiliu și, pentru a rivaliza cu el, vor institui din proprie autoritate, cum se obișnuiește de altfel în riturile de tip scoțian, un nou consiliu denumit al *Cavalerilor din Orient*. Spre anul 1780, Consiliul împăraților și facțiunea Cavalerilor din Orient sunt nevoite, pentru a-și întări rândurile, să recruteze indivizi de joasă condiție, iar în schimbul banilor acestora îi înaintau la gradul de *prinț-mason*. Adunarea unui anumit număr de Prinți ai secretului regal a format *Consiliul suprem al prinților masoni*, iar demnitarii acestui consiliu au luat titlul de mari inspectori generali.

Pe 22 ianuarie, Consiliul împăraților face cunoscut tuturor printr-o circulară că a adoptat (din proprie autoritate, ca de obicei!) titlul de *Sublima lojă-mamă scoțiană a Marelui Glob francez, mare lojă suverană a Franței*. Loja nou creată nu ignora însă faptul că acest titlu aparținea deja unei puteri masonice despre care am mai vorbit. Prin această circulară, consiliul le propune masonilor, prin subscripție, alcătuirea unei lucrări intitulate *Tratat istoric al francmasoneriei franceze*. Lucrarea nu a apărut niciodată, dacă cumva a existat vreun manuscris de felul acesta. În 1781, în sfârșit, acest Consiliu, care a dorit să rivalizeze cu Marea Lojă a Franței, cu Marele Orient și cu toate *„sublimele puteri ale înaltelor grade"*, intră într-o epocă a desconsiderării totale. Acest corp masonic, la început recomandabil, decăzuse într-atât, încât a îndrăznit să propună, prin subscripție și printr-o circulară, livrarea de informații din arhivele sale contra a șase franci bucata. Astfel, pentru

a stârni interesul, acest „sublim consiliu" a publicat informații despre gradele și conținutul arhivelor sale, în ciuda voinței unora. Inutilă și culpabilă imprudență, căci opinia publică, adică opinia tuturor francmasonilor de bun-simț, a fost că instituția trebuie abandonată și astfel a ieșit de pe scena masonică acest „sublim consiliu". Din rămășițele lor și din cele ale Cavalerilor din Orient s-a ivit un alt capitol de înalte grade care, la fel, din proprie autoritate, s-a intitulat Marele capitol general al Franței.

Iată cum s-a stins acest rit de Heredom, necunoscut de altfel în Scoția și care a încetat de a mai fi practicat în Franța, în urma abuzurilor de putere ale șefilor săi. Dar în 1803 acest rit a început să fie reluat de un anume frate Haquet, fost notar la Santo Domingo, care îl practica din proprie autoritate în loja celor Șapte scoțieni, la Paris, și care a îndrăznit să-l propună spre aprobare Marelui Orient; el cunoștea bine terenul și știa că, extrem de ocupați cu prezentul, membrii acestui corp uitaseră trecutul. Marele Orient, care era posesorul legal al acestui rit, prin intermediul Marelui capitol general și al Marii Loje a Franței, al cărei succesor incontestabil era, a crezut de cuviință să accepte acest cadou, care de fapt nu era cadou, și, pentru a-l recompensa pe fratele Haquet, l-a numit *Președintele marelui consistoriu al riturilor*.

SUVERANUL CONSILIU AL CAVALERILOR DE ORIENT

În 1762, câțiva frați nemulțumiți s-au separat de Consiliul împăraților de Orient și Occident și i-au respins doctrina, după care, pentru a rivaliza cu acest ordin, au întemeiat la Paris un nou consiliu al gradelor înalte. Acesta a fost înființat pe 22 iulie de către Pirlet, croitor de surtuce, sub titlul *Suveranul Consiliu al cavalerilor de Orient*. Ritualul a fost redactat de baronul de Tschoudy, autorul *Stelei strălucitoare*; el putea fi zărit figurând printre membrii acestei coterii care elibera, din proprie autoritate, constituții și charte de constituire. Însă acest Suveran consiliu răspândea o doctrină mult mai sănătoasă decât cea a Consiliului împăraților, întrucât instruia și concepea inițierea masonică pe tipicul misterelor egiptene. Ritul său nu era alcătuit decât din cincisprezece grade, întrucât se oprea la gradul de Cavaler al Orientului (sau al spadei).

În 1766, acest consiliu a publicat o *Adresă* către francmasonii francezi, prin care invita lojele și capitolele să nu recunoască filiația ce se pretindea că există între francmasoni și templieri și prin care proscria orice grad care ar fi avut un raport direct sau indirect cu acest sistem, sistem care era cel al Consiliului împăraților sau al ritului de Heredom, astăzi devenit *rit scoțian antic și acceptat*. Autorul Adresei și al unui *Avertisment* care precede gradele de Mare inspector, Mare ales și de Cavaler Kadosh se exprimă astfel:

> Un suveran consiliu al Cavalerilor din Orient, ale cărui demersuri tenebroase și încâlcite nu au fost cunoscute decât la multă vreme după răspândirea lor frauduloasă. Să ne bucurăm însă de eliberarea lor, căci sunt primii care și-au îndreptat fulgerele asupra acestor grade (*cele pomenite mai sus*), în 1766. Dar existența insidioasă a acestora, atentatele lor contra Marii Loje a Franței, pe care au ajuns s-o distrugă parțial, nu ne face să avem prea multă considerație pentru a le acorda respect pentru deciziile lor.

Pe 28 mai 1769 moare baronul Tschoudy, în vârstă de 40 de ani. A lăsat moștenire arhivelor Consiliului mai multe manuscrise, printre altele lucrarea intitulată *Scoțianul de Sfântul Andrei*, cu condiția ca acestea să nu fie imprimate, dar Consiliul nu a ținut cont de voința sa, le-a publicat, le-a vândut și s-a descalificat prin acest gest. În 1780, Consiliul cavalerilor din Orient și cel al împăraților au fost nevoite, vreme de câțiva ani, ca să se mențină în viață, să recruteze indivizi de orice speță, contra banilor. În 1781, cele două corpuri masonice, atinse de oprobriul general,

vor intra încet-încet într-o etapă a decadenței și vor dispărea de pe scena masonică, pentru a intra în neantul de unde s-au ivit. Din resturile lor va apărea un alt capitol al înaltelor grade, care s-a constituit prin propria autoritate, și anume Marele capitol general al Franței.

MARELE CAPITOL GENERAL AL FRANȚEI (1782)

Acest capitol al înaltelor grade, alcătuit pe ruinele Consiliilor despre care am vorbit mai înainte, la care s-au alipit frați cu așa-zise grade înalte, s-a format și constituit la Paris, în 1762, prin proprie autoritate, ca mai toate corpurile masonice intitulate „scoțiene”, cu scopul declarat de a constitui și alte loje de acest fel în Franța.

În 1785, acest capitol, în urma unor tratative și conferințe serioase, era pe punctul de a opera reunirea sa cu Marele Orient. Dar, într-una dintre adunările sale, a venit doctorul Gerbier și a susținut în cadrul Marelui capitol general faptul că, prin această alipire, independența ei va fi uzurpată (avea dreptate!), căci loja aparținea, prin dreptul vechimii, capitolului pe care îl prezida (aici mințea!). Pentru a juca acest rol de instigator, Gerbier se înțelesese cu un negustor de obiecte de decor masonice, care locuia în piața Dauphine, să-i fabrice în latinește patentul capitolului său. Iată și traducerea din latinește a textului:

> Din Orientul lumii și din Marea Lojă a Edinburgh-ului, unde domnesc credința, speranța și caritatea, în pace, unanimitate și egalitate, în ziua de 21 a primei luni Hiram, anul 5721, iar după hieroglifa postumă a Mântuitorului, anul 1688, vă salut, vă salut, vă salut!
>
> Noi, subsemnații, discipoli ai Mântuitorului, către toți cei care au sau pot avea interes, vă spunem că am creat în favoarea francezilor un Mare capitol al Rosei-Cruce, al cărui sediu suprem, în numele și sub deplina putere și autoritate a fratelui nostru

ducele d'Antin, pair al Franței, cu o reputație demnă de acest rang, va rămâne mereu la Paris, pentru a se bucura astfel de privilegiul propagării și constituirii de alte loje în interiorul Franței. În aceste condiții, noi stipulăm și întărim cu pecetea semnăturii noastre faptul că pomenitul capitol va urma în libertate geniul său natural; în consecință, să fie binecuvântat, stimat, iar credința să-l ajute să prospere.

Pe acest pergament se pot vedea pete de vin, răsturnat din neatenție, peste falsele semnături scrise în vreun cabaret, în apropiere de Grand Chatelet, unde cinaseră cei doi falsificatori. Pentru a-i conferi autenticitate unui document despre care lumea auzise vorbindu-se pentru prima dată, trebuia să se dovedească faptul că Marele capitol al Rosa-Cruce fusese legal constituit; în consecință, Gerbier pune pe masă un fel de certificat rosacrucian, de primire a unui membru, cu următorul conținut:

În numele Marelui Arhitect al Universului, supremul recompensator al virtuții, sursă pură a tuturor perfecțiunilor, adevărului și dreptății, sub auspiciile marelui maestru, fratele duce d'Antin; tuturor masonilor liberi răspândiți pe suprafața pământului și pe câmpia lichidă a mărilor, vă salut și vă urez „să știți să faceți".

Noi, mare maestru și ofițeri ai lojei Sfântul Ioan, fondată și instalată la Orientul Parisului, sub augustul titlu de Perfecta uniune, l-am inițiat în lucrările și în misterele noastre ale artei regale și l-am primit în gradul de doctor și prinț Rosacruce, pe 21 aprilie 1721, pe scumpul nostru frate Quadt, locotenent-general al armatei regelui, alegându-l astăzi drept al treilea venerabil al respectabilei loje, pentru care am eliberat prezentul certificat, în josul căruia el a semnat *ne varietur*, iar noi l-am contrasemnat prin secretarul nostru, pentru a-l autoriza să se bucure de el oriunde și pe veci, să se bucure de toate onorurile care i se cuvin în această calitate, în toate capitolele și lojele regulare.

Îndrăzneala neobrăzată cu care a fabricat aceste falsuri nu este depășită decât de ignoranța profundă a autorilor lor și de strania orbire ale celor cărora aceste documente le erau destinate.

Mai întâi, dacă este să analizăm stilul în care au fost redactate, aceste documente nu aveau cum să aparțină vreunei cancelarii de tip masonic din nicio țară din lume. Apoi mai este problema datei de 1721, care ar fi anterioară cu 4 ani introducerii francmasoneriei la Paris și, în consecință, cu 17 ani ungerii ducelui d'Antin în funcția de Mare maestru, fapte ce ar fi putut să-l lămurească imediat pe orice mason cât de cât instruit. Apoi avem de a face cu trimiterea la înaintare a unei loje imaginare, a Prefectei uniuni, care ar fi trebuit să existe cu 4 ani înainte de masoneria pariziană, fără ca aceasta să o știe. În fine, din 1695 și până în 1736, epocă a transformărilor breslelor de lucrători în loje francmasonice, a existat în acest regat o suspendare completă a reuniunilor și o absență totală a corpurilor masonice constituante.

În ciuda tuturor acestor dovezi copleșitoare de care dau dovadă cele două falsuri materiale evidente, documentele, dintre care primul are 15 false semnături, iar al doilea 12, i-au păcălit pe mai mulți membri influenți care l-au crezut sau au simulat că îl cred pe Gerbier pe cuvânt și au determinat concordatul din 24 martie 1785, care a reunit falsul Capitol al Rosacrucei cu Marele capitol general al Franței, pentru a forma împreună unul și același corp masonic. Acest Mare capitol s-a reunit apoi cu Marele Orient al Franței pe 17 februarie 1786 și, sprijinindu-se pe patentul din 1721, pe care nu-l avea de fapt decât de zece luni, a reușit să stipuleze în concordat depunerea acestui titlu în arhivele Marelui Orient.

Acest din urmă corp masonic, care avea, fără îndoială, vreun anume interes să închidă ochii asupra acestor manevre, pe care chipurile le ignora, i-a conferit calificativul de Capitol Metropolitan. Scopul secret al Marelui Orient era de a-și alipi Marele capitol general al Franței, de a cărui regularitate originară îi păsa prea puțin, căci era, fără îndoială, la fel de echivocă precum cea a Marii Loje din Edinburgh; dar dorea să se servească de aceasta ca de un buzdugan, pentru a aboli scoțianismul în Franța sau, cel puțin, să pună capăt invaziilor intolerabile și ambiției dominatoare a sectelor de tot felul, pretins scoțiene. Căci, repetăm lucrul acesta, de la reforma lui Ramsay, care, fiind scoțian, a dat ritului numele țării sale, tot ceea ce s-a inventat ulterior oriunde în lume a luat numele „scoțian”.

Marele Orient, care avusese deci motivele sale pentru a acționa astfel, a refuzat, pe drept cuvânt, orice discuție cu Marea Lojă regală sau cu lojele din jurisdicția sa, înainte ca aceasta din urmă să dovedească existența legală și cine a învestit-o cu autoritate. Marele Orient a motivat faptul, fundamentat, că această Mare Lojă nu avea dreptul să acorde asemenea atestate în țările aflate sub dominație franceză, cu atât mai puțin dreptul de a constitui acolo capitole care ar fi blocat operațiunile Marelui Orient, în totalul dispreț al concordatului încheiat între Marea Lojă din Franța și cele din Anglia și Scoția, în 1766. La aceste obiecțiuni nu era nimic de replicat, iar Marea Lojă a tăcut, așa încât lucrurile au rămas la acel stadiu.

ORDINUL STELEI STRĂLUCITOARE[1] (1766)

Baronul de Tschoudy, scriitor spiritual și caustic, este autorul *Stelei strălucitoare*. S-a născut la Metz în 1730 și a murit la Paris în 1769. Am văzut în paginile precedente că el a inventat câteva grade și ritualuri pentru Consiliul cavalerilor din Orient, unde era și membru. În 1766 a instituit, în afara acestui consiliu efemer, *Ordinul Stelei strălucitoare*, compus din grade cavalerești, care coborau în timp până la Cruciade, după sistemul templier al iezuiților. Loja sa a reînnoit în spirit, sub forme noi, doctrina lui Ramsay. Partizan iscusit al școlii iezuite, autorul atribuie fondarea masoneriei lui Petru Eremitul, acest faimos provocator al cruciadelor, născut prin secolul al XI-lea, care a condus, în 1095, prima cruciadă și care a decedat în 1110 la Liège. Situându-și originea în persoana lui Petru Eremitul, Baronul de Tschoudy ne oferă și modelul, caracterul și sorgintea asociației, o urmașă a instituțiilor religioase și cavalerești, cu care cruciadele au inundat creștinătatea.

---

[1] În ritualurile masonice care sunt utilizate în România, expresia a fost tradusă prin sintagma *Steaua înflăcărată*. (n. V.Z.)

În ceea ce privește cruciadele, sunt de precizat următoarele: Adevăratul motiv al cruciadelor împotriva Orientului rămâne încă necunoscut. Recucerirea Țării Sfinte nu este decât scopul de fațadă. Spiritul cuceritor nu este spiritul înfățișat în Evanghelii. Politica, ce nu judecă decât după rezultate, nu vede, în această întreprindere gigantescă, decât încununarea tuturor nebuniilor și sursa unei infinități de nenorociri și rele, pe care doar timpul le-a dat uitării. În fond, delirul iscat de cruciade, departe de a propaga binefacerile creștinismului, nu a făcut decât să corupă doctrina, să producă disoluția moravurilor, introducând în Occident viciile Orientului, agitând violent spiritele, expunându-le în mijlocul unui război întreprins în numele Domnului la violența războaielor religioase, care au dat frâu liber tuturor exceselor și care, multă vreme, au măcinat din interior creștinismul, întârziind progresele rațiunii (Laurens, *Essai sur la Francmaçonnerie*).

> Și cică aici ar fi originea noastră! Ceea ce ar fi cel mai straniu și contrar tuturor probabilităților ar fi să vedem o societate luminată, filosofică, esențialmente tolerantă, luând naștere în mijlocul unei armate imense, în mijlocul unei adunături de bărbați și femei pătați cu sângele crimelor lor, printre care adevăratul creștinism era la fel de rar ca și virtutea. (*Istoria cronologică a Franței*)

Scopul secret al cruciadelor (secret papal) era de a substitui, la Constantinopol, Biserica Orientală (greacă) cu Biserica Occidentală (romană) și nu, cum au crezut unii, să reconstruiască templul din Ierusalim. Creștini reconstruind un templu iudaic, ce idee!

Ordinul iezuiților fiind pe punctul de a fi desființat în Germania, iezuiții au publicat, printre alte lucrări ale partizanilor lor, și cartea *Steaua strălucitoare*, în care Baronul Tschoudy nu a întârziat să menționeze Ordinul cavalerilor binefăcători ai Orașului Sfânt, ultimul refugiu al iezuiților.

Steaua strălucitoare sau pitagoriciană este pentagonul înstelat al celor șapte înțelepți ai Greciei antice, pe care iezuiții pe care îi întâlnim la tot pasul – afirmă Bonneville – l-au murdărit cu litera G (inițiala de la General).

Baronul de Tschoudy, frate plin de zel, de spirit și de franchețe, a lăudat în cartea sa masoneria prin persoana omului pe care-l iubea cu ardoare, dar ale cărui abuzuri le-a criticat. El crede că gradele înalte sunt o ocazie pentru șarlatani de a-i stoarce de bani pe naivi; după ce ne oferă în cartea sa nomenclatura acestor grade, scrie următoarele:

> De unde vin aceste *mărfuri* (gradele înalte - *N. tr.*)? Prin ce fatalitate un asemenea drog dăunător a reușit să ia o asemenea amploare? Tot ceea ce este aperitiv sau ce înconjoară un obiect cu accesorii superflue, mai degrabă în stare să-l acopere decât să-l dezvăluie, reprezintă un viciu pe care trebuie să-l distrugem; reprezintă o rușine a rațiunii, o nălucire a spiritului și o otravă pentru inimă.

Fratele Boileau, mason entuziast, înfierează cu aceeași energie gradele scoțiene, în special pe cele „cu pumnal”.[1]

MASONERIA ADONHIRAMITĂ
(A ACELUIAȘI AUTOR)

Acest tip de masonerie există în lucrarea baronului de Tschoudy intitulată *Culegere prețioasă de texte despre masoneria Adonhiramită*. Această masonerie cuprinde treisprezece grade, iar

autorul a adăugat note curioase și observații savante la primele trei grade; această preferință justifică opinia comună a masonilor instruiți, și anume că Masoneria adevărată nu se întinde dincolo de regimul simbolic.

Iată nomenclatura gradelor adonhiramite: 1. ucenic; 2. calfă; 3. maestru; 4. vechi maestru; 5. ales al celor nouă; 6. ales de Perignan; 7. ales al celor cincisprezece; 8. mic arhitect; 9. mare arhitect; 10. maestru scoțian; 11. cavaler de Orient; 12. rosacrucian; 13. noahit sau cavaler prusian.

Baronul de Tschoudy nu a lucrat în cadrul masoneriei decât pentru a propaga sistemul iezuit, de aceea le-a dedicat acest rit masonilor *Instruiți* (a se citi *Iezuiților*). Însă Baronul Tschoudy nu a fost singurul care și-a imaginat sisteme misterioase și grade sub forme masonice.

---

[1] Probabil, o referință la gradele ce aveau titulatura „cavaler”. (*N. tr.*)

CAPITOLUL XII

MASONERIA FILOSOFICĂ

RITUL ALEȘILOR COHEN SAU AL PREOȚILOR (1754)

Acest rit, denumit mai întâi cu numele autorului său, Martinez de Pasqually, a fost înființat în 1754 de acest șef al sectei martiniștilor. Se crede că Martinez de Pasqually a fost un portughez evreu. După modelul lui Swedenborg, a înființat o școală cabalistă, zisă a *Coënilor* sau *Cohenilor* (*preoți*, în ebraică) cu filiale la Marsilia, Toulouse, Bordeaux etc., dar și la Paris, în anul 1767, care nu a funcționat decât 8 ani. A murit la Port-au-Prince (Republica Dominicană), în 1779; operele sale principale sunt: *Proteu, Axiomele, Roata, Lumea*. Regimul lui era alcătuit dintr-o serie de nouă grade, împărțite în două clase, după cum urmează: Clasa I: ucenic, calfă, maestru, mare ales, ucenic Cohen. Clasa a II-a: calfă Cohen, maestru Cohen, mare arhitect, cavaler comandor.

Scopul ritului său consta în regenerarea omului și reintegarea în primordiala sa inocență și în drepturile pe care le pierduse prin păcatul originar; este sistemul lui Swedenborg și al tuturor marilor mistificatori ai epocii. Partizanii săi, aleși cu mare circumspecție, studiau cunoștințele supranaturale și aveau în general opinii diferite în materie de religie mistică. Acest ordin era pe vremuri răspândit în Germania, căci puteai întâlni în multe dintre orașele țării societăți ce erau denumite cu numele de Lojele Cohenilor.

RITUL LUI PERNETY SAU ILUMINAȚII DIN AVIGNON (1766)

Acest rit, creat de Pernety în 1766, a fost practicat și la Avignon în 1778, după care a fost transferat în anul următor la Montpellier sub numele de Academia adevăraților masoni. Antonine Joseph Pernety, benedictin, scriitor ascet, alchimist, literat și călător, s-a născut la Roanne în 1716 și a murit la Valence (provincia Dauphine) în 1801. De la el ne-au rămas câteva lucrări: *Dicționar hermetic, Istoria unei călătorii în insulele Malvine*, scrisă împreună cu Bougainville, pe care Pernety îl însoțea în calitate de capelan. Academia adevăraților masoni se compunea din partizani ai sistemului lui Zinnendorf de la Societatea celor doi vulturi și din Societatea Apocalipsa, care au fost în mare vogă, o vreme, în sudul Europei, dar se baza și pe alte sisteme practicate în societățile Iluminații zodiacului, Frații negri sau Aleșii Coheni (societate cabalistică).

Masoneria lui Pernety este de sorginte hermetică și a fost ajutat la înființarea ei, la Avignon, de către contele de Grabianca, cel care, în 1787, a organizat aici o societate zisă swedenborgiană. Această nouă sectă, care practica toată secretomania unei loje, a devenit foarte curând de domeniu public. Cu mult înainte de această epocă, în oraș lumea bună se ocupa cu doctrinele mistice, iar sectarii erau cunoscuți sub numele de Iluminații din Avignon. După câte se spune, un fost venerabil al lojei-mamă din comitatul Venaissin a fondat această Academie la Montpellier, unde se practicau următoarele șase grade: adevărat mason, adevărat mason pe calea cea dreaptă, cavaler al Cheii de aur, cavaler al lui Iris, cavaler al argonauților, cavaler al Lânii de aur.

Fără îndoială că din rămășițele acestei Academii a luat naștere *Capitolul cavalerilor Lânii de aur*. În acest capitol aveau loc inițieri în ultimele cinci grade pomenite mai sus. Tot acest Capitol, urmaș al Academiei din Montpellier, a înființat pe 5 martie 1785, la Saint Pierre de la Martinique, o Academie a adevăraților masoni, care a fost, pe 18 iunie anul următor, instalată de către fratele Goyer de Jumilly. Iată un pasaj din discursul său, care este cât se poate de în acord cu principiile acestei societăți:

Să luăm în mână dalta lui Hermes pentru a grava pe coloanele noastre elementele filosofiei naturale; îi chem în ajutorul meu pe Nicolas Flamel Filaletul și Cosmopolitul și pe ceilalți maeștri ai noștri, pentru a vă dezvălui principiile misterioase ale științelor oculte. Aceasta mi se pare a fi, iluștri cavaleri, înțelepți academicieni, datoria ce mi-a fost impusă la ceremonia instalării instituției dumneavoastră. Fântâna contelui Trevisan, apa pontică, coada păunului sunt fenomene care vă sunt familiare etc..

Academia a luat mai târziu denumirea de Academia Ruso-Suedeză, ceea ce ne face să credem că ea s-a asociat cu capitolele alchimiste ce existau în acele vremuri, în orașele acestor state. Deja la Varșovia exista o societate denumită Academia anticilor sau a secretelor, care a fost înființată de colonelul Toux de la Salverte, pe baza principiilor unei societăți ce fusese înființată prin secolul al XVI-lea la Roma (și care avea același nume) de către J.B. Porta, celebru fizician născut la Napoli în 1540 și mort în 1615. Și această Academie se ocupa cu studiul științelor oculte, dar s-a dizolvat în vremea tulburărilor din Polonia.

RITUL LUI BENEDICT CHASTANIER (ILUMINAȚII TEOSOFI, 1767)

Chastanier, mason francez, a înființat la Londra, în 1767, o societate secretă pur teosofică creștină, al cărei obiect de activitate era să propage sistemul lui Swedenborg. Secta a devenit însă imediat

publică. A înființat societatea Iluminaților teosofi și, modificând ritul lui Pernety, a înființat șase grade care se numeau astfel: ucenic teosof, calfă teosof, maestru teosof, scoțian sublim sau al Ierusalimului celest (teosof luminat), frate albastru, frate roșu.

RITUL FILALEȚILOR SAU AL CĂUTĂTORILOR ADEVĂRULUI (1773)

Ritul Philaleților (*Philalethes* – din gr. *philos*, prieten, și *aletheia*, adevăr) a fost înființat la Paris, în 1773, în loja Prietenilor reuniți (formată în acest scop), de către frații Savalette de Langes, gardian al vistieriei regale, Court de Gebelin, Saint-James, vicontele de Tavannes, președintele d'Hericourt, prințul de Hessa și de alți masoni. Scopul moral al Philaleților consta în perfecționarea omului și apropierea sa de ființa divină de la care emană, conform principiilor lui Martinez de Pasqually sau ale martinismului; regenerarea omului și reintegrarea în primordiala inocență a vârstei de aur, cât și în drepturile pe care le-a pierdut în urma comiterii păcatului originar.

Acest rit era împărțit în 12 clase sau *camere de instrucție*, împărțite și ele în două subdiviziuni de câte 6 grade, care purtau numele de *mica* și *marea masonerie*:

- Mica masonerie: ucenic, calfă, maestru, ales, scoțian, cavaler al Orientului.
- Marea masonerie: rosacrucian, cavaler al templului, filosof, sublim filosof, inițiat, Philalet sau maestru al tuturor gradelor.

Această societate dispunea de arhive excelente, iar tot ceea ce biblioteca sa conținea mai bun și mai prețios în materie de opere mistice a fost descoperit la un librar din Paris, în 1806, și cumpărat pentru *arhivele ritului scoțian filosofic*, după cum indică Anuarul instituției pe anul 1809. Acești masoni și-au imprimat regulamentele, un catehism despre originea Philaleților in folio, și mai multe Anuare, printre care cel în care opt loje franceze și străine figurează ca urmând doctrina și regimul Philaleților, pe care abatele Baruel i-a denumit *avortonii lui Swedenborg*. În 1783, la moartea fondatorului, Philaleții au încetat să se mai adune. Pe 15 februarie 1785, Philaleții au convocat la Paris un Convent fratern, al cărui scop era să cerceteze, prin zece articole din *Proponenda*, următoarele:

Art. 1: Care este natura esențială a științei masonice și care este caracterul său distinctiv?

Art. 2: Ce epocă și ce origine i se pot atribui, în mod rezonabil, masoneriei?

Art. 3: Ce societăți, ce corpuri masonice și ce indivizi sunt de presupus că au precedat în antichitate masoneria și care sunt corpurile prin care ea a supraviețuit de-a lungul timpului, până în zilele noastre?

Art. 4: Care societăți, corpuri masonice sau indivizi pot fi presupuși a fi, în acest moment, adevărații moștenitori?

Art. 5: Este orală sau scrisă tradiția care a conservat societatea masonică?

Art. 6: Are știința masonică vreo relație cu societățile cunoscute sub numele de *științe oculte sau secrete*?

Art. 7: Cu care dintre aceste științe are masoneria cele mai multe relații și care sunt aceste relații?

Art. 8: La ce fel de avantaje trebuie să ne așteptăm de la știința masonică?

Art. 9: Care este cel mai bun regim masonic de urmat astăzi, nu ca organizare generală, ci ca fiind cel mai capabil să le insufle discipolilor zeloși cunoștințe utile progresului în adevărata știință masonică?

Art. 10: De ce, de comun acord, toți masonii își denumesc LOJĂ adunările și locul unde acestea se țin? Care sunt originea și adevărata definiție a cuvântului „lojă", a cuvântului „templu", alt nume acordat, de către tradiție, locului unde se ține adunarea? Care este semnificația sintagmei „a deschide și a închide lucrările"? Care este definiția cuvântului „scoțian" sau „de Scoția", pentru marile grade; a cuvântului „venerabil", acordat de francezi maeștrilor lojei, și al celui de „maestrul catedrei", dat de către germani?

Acest convent a început pe 24 august 1784, într-o reuniune a membrilor din cea de a doua clasă, iar prima circulară a fost semnată și trimisă pe 24 septembrie, prin care se anunța deschiderea unui alt convent pe data de 15 februarie 1785. Pe 26 octombrie 1784, s-a luat hotărârea ca Marele Orient să nu fie chemat la reuniune, chiar dacă exista o cerere făcută în acest sens, într-o ședință precedentă. Pe 13 noiembrie, Savalette de Langes a fost numit președinte al conventului, iar baronul de Gleichen, comandorul ordinelor din Danemarca, împreună cu marchizul de Chef de Bien, au fost numiți secretari, unul pentru limba germană, celălalt pentru spațiul francez.

S-au trimis *Proponenda* și cea de a doua circulară celor două sute optzeci de frați convocați, printre care figurau pe listă frații Duchanteau (Touzay), profesor de teosofie, și Eteilla, profesor de magie, din Paris. Pe 28 decembrie s-au citit, la comisariatul conventului, scrisorile prințului Ferdinand de Brunswick și Lunebourg, ale fraților Mesmer, profesori de magnetism la Paris, și ale lui Saint-Martin, prin care aceștia făceau cunoscut faptul că refuză să participe la lucrările adunării. În ianuarie 1785, masonii elvețieni au deliberat în Zürich despre răspunsurile pe care trebuie să le dea *Proponendei* de la conventul din Paris. Au hotărât că nu trebuie să ia parte la adunările conventului.

Pe data de 27 a aceleiași luni, marchizul de la Rochefoucault și doctorul Lafisse, fiind invitați în calitate de societari ai Lojei-mamă a ritului scoțian filosofic să ia parte la lucrări, această societate le-a interzis în mod expres membrilor săi să asiste la acest convent, sub pretextul că frații din asociația respectivă nu au voie să ofere informații în nume personal despre dogmele practicate și că documentele trebuie să vină doar din partea șefului ritului, dacă acesta găsește de cuviinţă că trebuie să le trimită. Am văzut deja că sistemul interdicţiilor funcţiona în Germania, Elveţia şi Franţa. Acest an a devenit celebru pentru sărbătorile masonilor, prin deschiderea acestui prim convent filosofic. La deschidere au fost invitaţi toţi masonii instruiţi, indiferent de ritul de care aparţineau, convocarea fiind generală, atât pentru Franţa, cât şi pentru străinătate. Deschiderea lucrărilor conventului a avut loc pe 15 februarie de către fratele Savalette de Langes, care a ţinut lucrările sub formă de lojă, pentru gradul de ucenic.

Pe 10 martie 1785, Joseph Balsamo, zis contele de Cagliostro, a fost şi el invitat să ia parte la lucrări şi să-şi dezvolte doctrina, ca fiind inventatorul unei masonerii egiptene. Îndrăzneţ şi imprudent, Cagliostro, care îşi spunea, de asemenea, contele de Felix, a răspuns că acceptă invitaţia. A promis că va dezvălui adevărul şi că *va înfăţişa, prin acte şi efecte vizibile, pe Dumnezeu şi spiritele intermediare care există între om şi divinitate*, dar că cerea înainte de toate ca biblioteca şi bogatele arhive ale lojei Filaleţilor să fie arse în flăcări, pentru că sunt cărţi ce nu spun adevărul. Recunoscând însă imediat pericolul imprudenţei de care a dat dovadă cerând acest lucru, a invocat în ajutorul lui influenţa numelui său, dar aceasta nu i-a folosit pentru a-l apăra de investigaţiile masonilor fideli şi savanţi. Conventul, primind scrisoarea cu promisiunile sale, l-a forţat să le ducă la îndeplinire, stabilindu-se chiar şi o corespondenţă între ambele părţi. Cagliostro şi-a multiplicat cererile, a căutat să scape prin diverse subterfugii, s-a înconjurat cu o aură de misticism şi cu o demnitate artificială. Acest fel de apărare nu a impresionat însă pe nimeni; nemaiputând să scape propriilor promisiuni, a dat înapoi, lăsând în inimile membrilor conventului impresia şi convingerea supărătoare că el a dorit să înşele elita masoneriei, la fel cum a făcut şi în alte domenii, abuzând de oamenii simpli şi creduli.

Pe 26 mai, lucrările conventului s-au încheiat. Comisia intermediară a fost convinsă că, dacă asistenţa a fost puţin numeroasă, acest lucru s-a datorat probabil locului reuniunii (Paris), care nu a convenit multora dintre persoanele invitate; în consecinţă, comisia l-a delegat pe fratele Tassin de l'Etang la Lausanne, pentru a-i convinge pe masonii din acest oraş să găzduiască Conventul Philaleţilor, atunci când acesta se va relua, Elveţia părându-le majorităţii membrilor locul cel mai convenabil. Pe data de 16 iulie, comitetul directorial elveţian a deliberat asupra propunerii şi a decis că nu poate consimţi la această ofertă. A persistat în prima sa rezoluţie, lăsându-le totuşi membrilor săi posibilitatea de alegere, dacă să ia parte, în mod izolat, la noile lucrări ale conventului, oriunde s-ar reuni acesta, în Prusia, sau în altă parte a Germaniei.

Conventul le-a adresat masonilor o a treia circulară pentru a-i informa despre lucrările din 1785 şi pentru a anunţa o prorogare a adunării pentru data de 15 iulie 1785 (dar care a avut loc abia pe data de 8 martie a anului următor). În această circulară, convocatorii se exprimau astfel:

> Credem că am anunţat cu sinceritate că scopul, dorinţa şi speranţa convocatorilor, ale tuturor fraţilor prezenţi la primele lucrări şi ale unui mare număr dintre cei de la care am primit memorii sunt de a profita de reuniunea luminilor şi de zelul fraţilor, pentru a încerca să elaborăm, conform trăsăturilor ştiinţei cunoscute de noi, şi pentru a răspândi apoi în toată Europa o nouă asociaţie philaletă, redactând ceea ce ştim despre maso- nerie, dar, mai ales, reformând-o şi purificând-o în aşa fel încât să formăm un corp de masoni sau de oameni ai dorinţei, capabili să descopere adevărul, dispuşi să sacrifice totul pentru a merita acest adevăr şi demni, atât cât slăbiciunea omenească poate îngădui, de a poseda acest adevăr. Mărturisirea inimilor noastre este cu atât mai rezonabilă cu cât noi credem, mai mult ca oricând, că acest adevăr există, că majoritatea masonilor acestui secol nu îl caută, nu îl merită şi nu-l vor descoperi niciodată, fapt care, fără îndoială, constituie *greşeala masonilor, şi nu a Masoneriei*.

Pe 8 martie 1787 a avut loc deschiderea celei de-a doua adunări a conventului de la Paris, la hotelul fratelui Savalette de Langes, pe strada Saint-Honoré. După nouăsprezece reuniuni, dintre care multe au fost memorabile prin cuvântările unora ca frații Gerber sau Lenoir (1762-1839), conventul s-a văzut nevoit să suspende *sine die* acele conferințe care, ridicând știința masonică la un nivel încă necunoscut până atunci, ar fi trebuit să facă gloria ordinului, cu condiția ca ele să învingă aversiunea și indiferența obișnuite ale masonilor pentru învățăturile serioase. Pe 15 martie, Eteilla a fost invitat să ia cuvântul, din cauza reputației sale de mare specialist în științele oculte; acesta ținea la Paris cursuri publice de magie și își exercita cu mare îndemânare profesia de cartofor. Pe 3 aprilie, prințul de Hessa-Darmstadt trimite conventului un memoriu și un plan de reformă a francmasoneriei. Pe 24 aprilie, s-a citit un raport curios despre un somnambul care, în crizele sale magnetice, i-a oferit lui Lenormand evoluțiile cele mai interesante despre teosofie și metafizică; la acest raport era atașat procesul verbal cu toate spusele somnambulului. Acest al doilea convent a luat sfârșit pe 26 mai 1787. Iată un extras din scrisoarea fratelui Savalette de Langes, pentru a determina închiderea lucrărilor:

> Frații mei, lipsa de zel a puținilor membri convocați care, mai degrabă din politețe și prietenie decât dintr-un veritabil interes, vin rareori să asiste la lucrările conventului îmi dovedește, spre marele meu regret, că este nu numai înțelept, dar și necesar să renunțăm la acest convent. Propun deci sistarea lucrărilor, închiderea... etc.

A fost numită o comisie intermediară pentru continuarea lucrărilor, care s-a reunit pe data de 8 iunie, fiind singura și ultima reunire de acest gen. Zorii revoluției franceze nu au prea ajutat la această supărătoare stare de lucruri. Se simțea deja că interesul general trebuia să primeze în fața interesului individual, iar în această mare și importantă mișcare socială, masonul a trebuit să dispară în fața cetățeanului.

OBSERVAȚII DESPRE PRINCIPALELE CONVENTURI MASONICE

Cu ocazia conventului Filaleților, ale cărui intenții erau excelente, vom mai aminti alte câteva conventuri la care nu am întâlnit aceeași puritate a principiilor. Primul convent filosofic a fost instituit pe 26 noiembrie 1777 la Paris, de către Loja-mamă a ritului scoțian filosofic, iar deschiderea sa a avut loc pe data de 26 decembrie. Acest convent avea ca scop ținerea de cursuri despre istoria și dogmele francmasoneriei, pentru instruirea membrilor ordinului. Orice mason, indiferent de ritul de care aparținea, avea dreptul să fie admis la aceste cursuri, chiar să vină cu lumina sa proprie, conformându-se însă regulilor stabilite. Primul care a conferențiat a fost Court de Gebelin, care a ținut, în șapte ședințe, o dizertație despre alegoriile cele mai veridice ale gradelor masonice. Reuniuni de acest gen au avut loc și în Germania.

În 1778, pe 12 august, 25 noiembrie și 27 decembrie, au avut loc pregătirea, deschiderea și închiderea lucrărilor conventului Galilor, la Lyon, sub președinția fratelui de Willermoz.

Promotorii conventului din Lyon puteau să aibă bune intenții, dar le-a fost imputată lipsa de delicatețe în mijloacele pe care le-au folosit pentru a ajunge la o reformă. Au nemulțumit o mulțime de lume, au iscat o groază de divizări și neînțelegeri; s-au folosit de intrigi în legătură cu ducele Ferdinand de Brunswick, pe care doreau să-l pună în fruntea Regimului (reformat sau rectificat); în fine, și-au permis să facă tot felul de presupuneri și au avansat destule fapte controversate, ceea ce a făcut un mare rău opiniei publice.

> Scopul lor principal era să reformeze ordinul masonic, fapt de care însă aceştia nu s-au ocupat; şi-au umplut mai tot timpul cu cârpirea ritualurilor, care nu era decât un motiv accesoriu al reuniunii; au lăsat în urma acestei cârpăceli şi mai multe încâlceli şi puerilisme. Noile lor catehisme sunt slăbuțe, confuze şi lipsite de substanță; sistemul lor fiscal este nedrept şi prost întocmit. (Thory, *Acta Latomorum*)

În sfârşit, trebuie să mai spunem că acest convent a dat, primul, exemplul unei abjurări a sistemului templier. Un autor german a spus despre acest subiect:

> Abjurația conventului de la Lyon a fost făcută din ordinul poliției, care a declarat că se va opune propagării oricărui sistem ce va aminti de Templieri şi de moravurile lor; dar această abjurare nu a fost decât simulată, iar frații au rămas în legătură cu lojele *Strictei Observanțe*[1] ale Germaniei. (*Das Ganze aller Gewerbe*, p. 74)

Membrii directoriilor scoțiene, helvetice, germane şi romane, care asistaseră cu un an înainte la conventul din Germania, au luat parte şi au influențat conventul din Lyon.

Conventul din Wilhelmsbad. Pe 9 septembrie 1780, a fost trimisă prima circulară de convocare tuturor Marilor loje scoțiene ale Europei la conventul de la Wilhelmsbad, localitate aflată în apropiere de Hanau. O a doua circulară anunța deschiderea lucrărilor pentru data de 15 octombrie 1781, iar o a treia reprograma conventul pentru Paştele anului 1782; în fine, o a patra circulară a fixat deschiderea definitivă a lucrărilor pe data de 16 iulie 1782. Lucru care s-a şi adeverit, la această ultimă dată s-au deschis lucrările, în prezența ducelui Ferdinand de Brunswick.

În acest convent, pregătit cumva de cel al Galilor din Lyon, în 1778, care fusese convocat sub pretextul unei reforme generale a ordinului masonic, s-au pus zece întrebări, principalele încercând să afle dacă ordinul masonic trebuie considerat

---

[1] Guénon, R. (2016) – *Op. cit.* pp. 164-181. (n. V.Z.)

ca o societate pur convențională sau dacă nu cumva trebuie dedusă originea sa dintr-un ordin mult mai vechi, şi care ar fi acela? Dacă ordinul avea superiori generali existenți pe atunci? Care erau acei superiori? Cum trebuiau a fi interpretați? Dacă aveau capacitatea de a comanda sau numai de a instrui? Niciuna dintre aceste întrebări nu a fost elucidată; adunarea s-a mărginit să constate că masonii nu sunt succesorii Templierilor. S-a înființat un ordin al Binefacerii (Ordinul cavalerilor binefăcători ai Cetății sfinte din Ierusalim), iar ducele Ferdinand de Brunswick a fost numit în fruntea lojelor reformate.

Un lucru remarcabil s-a petrecut la a optsprezecea şedință, atunci când loja scoțiană *Frederic au Lion d'Or* a trimis conventului un memoriu însoțit de o scrisoare a lui Frederic de Brunswick, în care loja se oferea să comunice noi cunoştințe, să-i dezvăluie pe superiorii majori necunoscuți, să trimită sub formă de manuscris marele ritual păstrat de frații clerici etc. Conventul însă a declarat că adunarea a renunțat la toți superiorii necunoscuți şi ascunşi, că a hotărât noi ritualuri şi, în fine, că vechile ritualuri erau inutile pentru reformă.

Este absolut sigur că acest convent nu a avut alt scop decât să îndepărteze de francmasonerie sistemul templier[1] şi să-l pună pe ducele Frederic de Brunswick în fruntea lojelor reformate; conventul a mai avut grijă să-i îndepărteze pe toți cei pe care-i ştia că manifestă opinii contrare; acestora li s-a refuzat intrarea la reuniuni, în special deputaților din capitolul şi din Loja-mamă *Croissante-aux-Trois-Clefs*, din Ratisbonne, cât şi marchizului de Chef de Bien (*eques a capite galeato*), ca reprezentant al lojei *Prietenilor reuniți*, din Paris (*De conventu generali Latomorum*, p. 138).

---

[1] Masoneria îi face pe oameni liberi, Templul creează stăpâni absoluți şi servitori. Formele sale absurde de organizare fac această instituție nedemnă de respect şi de stimă. Constituția sa înjoseşte natura umană, a cărei demnitate este redată în masonerie. Vechii templieri erau intoleranți şi persecutori, vechii inițiați recomandau toleranța şi înțelegerea. Masoneria este la fel de departe de Templu precum sclavia de libertate, deci cum pot exista templieri în Masonerie?

RITUL PRIMITIV SAU PHILADELFII DIN NARBONNE (1780)

Acest rit a fost înființat la Narbonne, pe 19 aprilie 1780, de pretinșii superiori generali majori și minori ai Ordinului Liber și Acceptaților masoni (aceștia erau termenii folosiți de patentele constituționale pentru acest rit). El a fost atașat lojei Philadelfilor (gr. *philos*, amic, și *adelphos*, frate), sub titulatura de *Prima lojă a Sfântului Ioan reunită la ritul primitiv, a țării Franței*, unde și-a dobândit rangul masonic pe 27 decembrie 1779, în ziua depunerii cererii.

Loja Philadelfilor a tipărit în 1790 un fragment bizar intitulat *Noțiune generală despre caracterul și obiectul ritului primitiv*, o broșură de 51 de pagini, unde găsim informații precise și detaliate despre sistemul practicat de acest regim. Este format din trei clase de masoni ce cuprind zece grade.

- Clasa I: ucenic, calfă, maestru; grade întâlnite în toate riturile.
- Clasa a II-a: maestru perfect, ales, arhitect, sublim scoțian, cavaler al spadei, cavaler de orient, prinț de Ierusalim; în primul capitol Rosacrucian se predau cunoștințe care, în anumite rituri, aveau drept scop să fixeze cultul masonic și venerarea unei mulțimi de respectabili frați; în al doilea capitol Rosacrucian, inițiatul era depozitarul unor documente istorice foarte curioase prin apartenența lor și prin varietate.
- În clasa a III-a exista al treilea capitol Rosacrucian, ce se ocupa de toate cunoștințele masonice, fizice și filosofice, ale căror producții puteau influența fericirea și bunăstarea materială și morală a omului temporal. La al patrulea și ultimul capitol Rosacrucian al acestei de a III-a clase, denumit și al Fraților Rosa-Cruce ai Marelui Rosariu, inițiatul studia asiduu cunoștințe particulare de ontologie (despre existența ființei umane), de psihologie, de pneumatologie, într-un cuvânt studia acele aspecte ale științelor denumite oculte sau secrete. Scopul acestor studii consta în reabilitarea și reintegrarea omului intelectual în rangul și drepturile sale primordiale.

Ritul primitiv a fost adăugat Marelui Orient prin loja Philadelfilor, în urma raportului favorabil al directoratului riturilor, din anul 1806. Nu se mai practică astăzi în Franța și diferă de cel care este practicat în zilele noastre în Belgia.

Loja bunei prietenii, constituită pe 9 februarie 1770 în regimul *Ritului scoțian primitiv din Edinburgh* (unde niciun rit nu poartă acest nume) și reconstituită de Marele Orient al Franței pe 24 iunie 1808, profesează acest rit și nu a încetat niciodată, după cum afirmă, să corespondeze direct cu corpul șefului de ordin metropolitan constituant. Nu trebuie confundat acest rit inform, care are 33 de grade, cu ritul filosofic înființat la Narbonne.

Vom mai aminti faptul că unele circulare anunțau în anul 1818 organizarea unui rit scoțian primitiv, care fusese introdus la Namur în 1770, de Marea Lojă metropolitană din Edinburgh, autoritate masonică adeseori invocată de șarlatani, chiar dacă inexistentă din punct de vedere legal. Acest rit de inspirație modernă este alcătuit din treizeci și trei de grade, luate, în marea lor majoritate, din seria scoțiană zisă de Heredom. Autorul principal al acestei scări masonice este fratele Marchot, un avocat din Nivelles. Jurisdicția sa nu pare să fi depășit vreodată zidurile Namurului, unde activa loja Bunei prietenii. Loja Adevăraților prieteni ai uniunii, din Bruxelles, posedă un areopag de douăzeci și nouă de grade din acest rit.

Iată și nomenclatura acestui sistem bastard în care predomină, sub vălul templier, gradele iezuiților: 1. ucenic; 2. calfă; 3. maestru; 4. maestru perfect; 5. maestru irlandez; 6. ales al celor nouă; 7. ales al necunoscutului; 8. ales al celor cincisprezece; 9. maestru ilustru; 10. ales perfect; 11. mic arhitect; 12. mare arhitect; 13. sublim arhitect; 14. maestru în perfecta arhitectură; 15. maestru al arcei regale; 16. cavaler prusian (noahit); 17. cavaler de orient; 18. prinț de Ierusalim; 19. venerabil al lojelor; 20. cavaler de occident; 21.

cavaler de Palestina; 22. prinţ suveran rosacrucian; 23. sublim scoţian; 24. cavaler al soarelui; 25. mare scoţian de Sfântul Andrei; 26. mason al secretului; 27. cavaler al vulturului negru; 28. cavaler kadosch; 29. mare ales al adevărului; 30. novice al interiorului; 31. cavaler al interiorului; 32. perfect al interiorului; 33. comandor al interiorului.

RITUL MARTINIST

Louis-Claude, marchiz de Saint-Martin[1], ofiţer al regimentului din Foix, teosof celebru, alias *filosoful necunoscut*, s-a născut la Amboise, în 1743. Hrănit spiritual cu sistemele lui Pasqually şi Swedenborg, a inventat o filosofie aparte, de o spiritualitate pură, care raportează totul la Dumnezeu, pe care a predicat-o cu succes la Paris. De la el ni s-au păstrat lucrările: *Despre erori şi despre adevăr* (lucrare de sorginte mistică), *Raporturile dintre Dumnezeu, om şi univers; Omul-dorinţă; Domnia omului-spirit; traduceri* din câteva lucrări ale lui Böhme. În ritul care-i poartă numele, a modificat doctrinele maestrului său Martinez de Pasqually (ritul Aleşilor Coheni). În panoplia gradelor lui Saint-Martin, ca şi în toate lucrările sale de altfel, vom întâlni tot felul de superstiţii ridicole şi de credinţe absurde. Denumim „loje martiniste" acele loje care profesează ritul lui Martinez de Pasqually şi al lui Saint-Martin. Ultimul era alcătuit în mod primitiv din zece grade împărţite în două temple, dintre care primul cuprindea şapte grade, iar al doilea, trei grade.

- Primul templu: ucenic, calfă, maestru, vechi maestru, ales, mare arhitect, mason al secretului.

- Al doilea templu: prinţ de Ierusalim, cavaler de Palestina, kadosch sau om sfânt.

---

[1] Vezi Gelu Voican Voiculescu – *Introducere* la Guénon, R. (2016) – *Op. cit.* pp. 24-26. (n. V.Z.)

Ritul a fost redus la şapte grade în regimul ce purta numele de Scoţianismul reformat de Saint-Martin, răspândit în Germania şi Prusia: ucenic, calfă, maestru, maestru perfect, ales, scoţian, înţelept.

RITUL SCOŢIAN FILOSOFIC

Acest rit face parte din masoneria universală prin cele trei grade simbolice de rit scoţian antic şi acceptat, care formează temelia sa, chiar dacă se află în afara sistemului prin ritual. Ar fi deci două rituri în unul singur. Înţeleagă fiecare ce poate din această contradicţie şi cum poate simbolismul să fie în afara unui sistem, dacă într-adevăr reprezintă baza acestuia! Acest rit, care este la fel de asemănător cu ritul hermeneutic din Montpellier, a fost modificat de fratele Boileau, un medic din Paris, unul dintre adepţii cei mai distinşi ai lui Pernety, recunoscut în Franţa drept mare maestru al masoneriei hermetice. El a instalat în 1776 loja Contractul social, altădată Saint-Lazare, la Paris, fiind ajutat de comisarii Marii Loje a comitatului Venaissin.

Nomenclatura sa arăta astfel: gradele 1, 2, 3 se numeau Cavaler al vulturului negru, sau Rosacrucian de Heredom şi de Turn (divizate în trei); 4. cavaler al Phoenixului; 5. cavaler al soarelui; 6. cavaler al lui Iris; 7. adevărat mason; 8. cavaler al argonauţilor; 9. cavaler al Lânii de aur; 10. mare inspector, perfect iniţiat; 11. mare inspector mare scoţian, 12. sublim maestru al inelului luminos.

Observăm că, împreună cu cele trei grade simbolice, numărul gradelor acestui rit s-ar fi ridicat la cincisprezece. Pe 17 octombrie 1783, o bulă emisă de Marele maestru al lojelor reunite din Saxonia inferioară, Livonia şi Curlandia, l-au numit pe fratele Boileau Mare superior naţional al lojelor şi capitolelor regimului scoţian filosofic din Franţa, cu puterea de a instala la timpul potrivit atât un tribunal suprem, cât şi tribunale teritoriale, ai căror membri, sub titulatura de mari inspectori comandori, erau însărcinați cu menținerea purității dogmei și cu înalta administrare a corpurilor masonice. Dar din ce autoritate își primiseră constituția și ritul aceste loje reunite? Nimeni nu știe. Oricum ar fi stat lucrurile, Boileau a înființat pe 17 octombrie, la Paris, Tribunalul suprem, cu toate drepturile și îndatoririle ce i s-au încredințat. I-a acordat titlul de Mare superior național baronului de Bromer, care a fost ales președinte al tribunalului, titlu pentru el și succesorii săi legitim aleși.

Tribunalele teritoriale supuse tribunalului suprem, din cadrul Ordinului scoțian filosofic. De la constituirea Tribunalului suprem, s-au înființat în Franța doar cinci tribunale regionale, pe lângă loja-mamă a acestui rit, și anume cel din Douai, pe lângă loja Perfectei uniuni; cel din Puylaurens, pe lângă loja Perfectei prietenii; cel din Toulouse, pe lângă loja Înțelepciunii și Uniunii; cel din Angers, pe lângă loja Tatăl de familie; cel din Dunkerque, pe lângă loja Prietenie și Fraternitate. Două alte tribunale de acest gen, aflate în străinătate din 1814 erau cele din Anvers, atașat lojei Elevii Minervei, și cel din Bruxelles, pe lângă loja Păcii. Aceste tribunale nu trebuie confundate cu capitolele sau tribunalele de grad 33 ale ritului scoțian antic și acceptat. Riturile, ceremoniile, atribuțiile și decorațiile membrilor acestor capitole nu au niciun raport cu cele din tribunalele ritului filosofic.

ACADEMIA SUBLIMILOR MAEȘTRI AI INELULUI LUMINOS (1780)

> Fără bogății, fără putere, masoneria a văzut nascându-se din sânul ei mii de novatori, cărora nu le-a putut reprima excesele. De aici crearea unei multitudini de grade și chiar de rituri care i se potrivesc mai mult sau mai puțin. (*Dicționar masonic*, p. 2)

Academia sublimilor maeștri ai inelului luminos a fost întemeiată în Franța în 1780, de către fratele Grant, baron de Blaerfindy, instructor scoțian, după doctrina pitagoriciană. Această academie este, fără îndoială, una dintre numeroasele fiice ale vechii masonerii. În 1784, a fost atașată lojei Perfectei uniuni, la Douai. Era împărțită pe trei grade, primele două fiind consacrate studiului părții istorice, în care era indicat Pitagora drept fondator al masoneriei, iar acum se pretindea că se reînvie tradiția școlii sale (Pitagora habar n-avea de francmasonerie, el își profesa doctrina lui secretă și îi iniția pe discipolii de elită în științele oculte, practicate în marile mistere egiptene). Al treilea grad era consacrat studiului dogmei.

LOJA-MAMĂ A RITULUI SCOȚIAN FILOSOFIC

Această asociație a avut întotdeauna grijă să-și ascundă originea. Ea a denumit *rit* colajul său de grade hermetice, care nu au nimic *scoțian* în ele, nici *filosofic*, întrucât se spune *piatra filosofală,* și nu *piatra filosofică*; titlul ei întreg ar fi trebuit să fie *Loja-mamă a ritului filosofal*. A fost înființată la Paris, pe data de 2 aprilie 1776, sub titulatura de Contractul social. Instalarea ei s-a petrecut pe 5 mai anul următor, fiind realizată de comisarii comitatului Venaissin. Această lojă fusese constituită în 1766 sub numele de Saint-Lazare, de către Marea Lojă disidentă (facțiunea Lacorne), alcătuită din frații excluși din Marea Lojă a Franței, pe 5 aprilie și 14 mai ale aceluiași an. Și-a reînnoit, sub numele de Contractul social, constituțiile de înființare, prin Marea Lojă a Franței. Apoi s-a pus sub pulpana ocrotitoare a Marelui Orient, în vremea revoluției masonice din 1772, constituindu-se din nou sub titlul de Sfântul Ioan al Scoției Contractului Social, după care a luat, cu ajutorul „titlurilor derizorii și iluzorii”, calitatea de Lojă-mamă scoțiană, fără a ști ce este aia „scoțian”, nici ceea ce acest termen substituie, afirmă un scriitor al epocii. Această pretinsă lojă-mamă a dovedit, prin pana fratelui Thory, că în masonerie, ca și în lumea profană, aroganța este adescori de partea celor parveniți.

Pe 21 mai, Marele Orient refuză să o înscrie în registru cu titulatura de „lojă-mamă”. Ordinul de a renunța la acest titlu este emis pe 9 decembrie, sub amenințarea de a fi radiată din lista lojelor regulare. Pe 18 august este emis un act de încorporare a Marii Loje a comitatului Venaissin în Marea Lojă a ritului scoțian filosofic din Franța. Pe 20 februarie 1777, marea adunare a capitolului ia o hotărâre ce le interzice lojelor și capitolelor regimului să practice sau să recunoască atât gradul de „cavaler al Templului”, cât și toate celelalte grade care aveau legătură cu sistemul masonic, fie al strictei-observanțe, fie de Dresda.

Pe 18 mai, după un an de discuții și de rezistență, Marele Orient radiază această asociație din registrul general al ordinului, din cauza titulaturii de Lojă-mamă scoțiană a Franței. Pe 4 octombrie 1780, loja îi încredințează fratelui Montausier puteri de deputat pentru a înființa în Santo Domingo și în insulele franceze masonerii filosofice sau hermetice. Pe 5 noiembrie 1781, toate contestațiile existente dintre Marele Orient și această lojă-mamă sunt conciliate printr-un concordat încheiat între comisarii celor două corpuri; loja-mamă renunță la a mai folosi acest titlu față de Marele Orient și consimte a-l elimina din corespondența sa, folosindu-l doar în ceea ce privește relațiile cu lojele filosofice. Îi este permis dreptul de a constitui loje în străinătate, dar obține și permisiunea de a folosi exprimarea *agréger* în locul celei de „a constitui”, pentru instituțiile pe care ea le-ar putea înființa în Franța.

1782: Scoțianismul se răspândește până și la gradele simbolice, întotdeauna pentru a le domina; în favoarea acestui regim, se întemeiază la Paris, pe 7 iulie, loja Sfântul Alexandru de Scoția care va servi drept refugiu, în 1801, lojei Contractul social; ea va lua, de asemenea, și titlul de Marea Lojă Scoțiană a Franței, sub numele de Sfântul Alexandru al Scoției și al Contractului social

reunite. Pe 27 iulie 1785, loja-mamă decide că nu mai recunoaște ritul egiptean al lui Cagliostro și că va adresa o circulară lojelor și capitolelor regimului filosofic, pentru a le invita să se ferească de inovatorii în ale masoneriei, care sunt cu atât mai periculoși cu cât îi îndepărtează pe adevărații masoni de la misiunea lor și, având în vedere că fratele Devisme, unul dintre membri, a fost găsit că face parte din loja Înțelepciunea triumfantă, din Lyon, care aparține de ritul egiptean, loja-mamă a decis ca el să vină la Paris și să dea socoteală despre comportamentul său.

Pe 10 martie 1788, fratele Thory este numit *custode pe viață* al cărților, manuscriselor și pieselor aflate în arhivele generale ale ordinului filosofic. Pe data de 7 mai, loja-mamă numește o comisie care să examineze cartea lui Nicolas Bonneville, intitulată *Iezuiții alungați din Masonerie și pumnalele lor sparte de către masoni.* Comisarii își prezintă raportul pe data de 21 mai, în care prezintă această scriere drept *o producțiune zămislită de un spirit pervers, o otravă pregătită să devină un flagel distrugător al masoneriei* etc. Ori nu au înțeles cartea, ori, fără să-și dea seama, au intrat sub influența gândirii de tip iezuit. Pe 28 iunie, pe baza concluziilor marelui orator, loja-mamă hotărăște ca această carte să fie arsă în *sala pașilor pierduți*. Pe 22 octombrie, Loja-mamă scoțiană împrumută templul și oferă sprijinul ei lojelor noului rit scoțian zis antic și acceptat, adunate aici pentru a organiza o Mare Lojă a acestui regim și pentru a rivaliza în putere cu Marele Orient. (Acest procedeu este, poate, *scoțian*, dar în niciun caz *filosofic*.)

Dar iată ce a făcut mai important această lojă: l-a inițiat, pe 24 noiembrie 1808, pe Askeri-Khan, ambasadorul Persiei la curtea Franței. După primirea sa, neofitul i-a predat lojei-mamă sabia de Damasc cu care era înarmat, spunând:

Domnilor, vă făgăduiesc prietenia mea, fidelitate și cinste. Mi s-a vorbit, și nu mă îndoiesc de adevărul vorbelor, despre faptul că francmasonii sunt buni, caritabili, plini de iubire și se atașează de suveranii lor. Vă rog să acceptați un dar din partea mea. Primiți această sabie de care m-am folosit în 27 de bătălii; sper ca acest omagiu să vă convingă de sentimentele pe care mi le-ați inspirat și de plăcerea pe care o resimt aparținând ordinului dumneavoastră!

Pe 23 noiembrie 1809, arhivele generale ale ordinului s-au îmbogățit cu bizara colecție de idoli indieni din celebrul cabinet al baronului de Horn. Pe 14 decembrie anul următor, nepotul său a donat un manuscris mitologic indian, scris pe treizeci de foi de lemn alb, un sigiliu cu trei rânduri de scriere sanscrită.

Iată și opinia fratelui Bezuchet despre loja-mamă a ritului scoțian filosofic:

> Dl Thory, unul dintre membrii săi, s-a străduit să confere o mare însemnătate acestui atelier; a făcut cunoscute lucrările acestuia ori de câte ori a avut prilejul, cu lux de amănunte; l-a pus în mod constant în acord cu preceptele Marii Loje și Marelui Orient, uneori deasupra acestor foruri. Timpul, acest etern judecător, și bunul-simț al masonilor în general au făcut dreptate vanităților sale de istoric, și chiar în cazul operei sale: loja sa, fiind atinsă de o lâncezeală mortală, a încetat dintr-o dată să mai existe.
>
> Loja-mamă scoțiană avea niște arhive pe cinste, un depozit plin cu cărți și manuscrise și o rară colecție de medalii, toate piese de o mare valoare primite din partea donatorilor. Fratele Thory era custodele acestora; odată loja dispărută, a păstrat aceste obiecte pentru sine. A murit și el și se spune că văduva lui a devenit custodele acestor prețioase obiecte; dar când această doamnă va deceda și ea, moștenitorii, care nu au niciun drept legitim asupra acestor obiecte, vor fi și ei custozii acestor documente dăruite de membrii lojei, sau, poate, chiar proprietarii lor? Această problemă privește autoritatea masonică din Franța, sau chiar tribunalul, dacă într-o zi cineva va reclama dreptul de proprietate asupra lor. (*Tratat istoric al ordinului francmasonic*)

Registrul atelierelor constituite de Loja-mamă scoțiană de rit filosofic, din Paris, indică un număr de șaptezeci și patru de asemenea instituții. Prin prezentarea pe care am făcut-o până acum, am remarcat faptul că gradele hermetice ocupau un loc primordial în majoritatea riturilor, pentru că, în fond, nu există inițiere completă fără studiul științelor oculte. Într-o altă lucrare[1] vom vorbi despre Masoneria ocultă și despre cea hermetică, demne de a fi în atenția unui mason instruit. Înainte de a trece în revistă cele câteva rituri care au apărut în Franța după anul 1800, vom arunca o privire către masoneria așa-zisului frate Enoch, care de fapt nici nu este o masonerie propriu-zisă.

RITUL SAU MASONERIA FRATELUI ENOCH (1773)

Acest regim nemaifolosit vreodată era compus din patru grade: manipulant (scopul inițierii: prietenia, binefacerea); muncitor (scopul: fidelitatea datorată suveranului); maestru (scopul: supunerea față de Ființa supremă); arhitect (scopul: perfecționarea tuturor virtuților). Fratele Enoch, care s-a făcut în 1773 istoricul ritului inventat de el, a încercat să-l acrediteze și să-l răspândească, cu ajutorul poveștii care urmează:

Este cât se poate de sigur faptul că Ludovic cel Pios, împăratul Germaniei și rege al Franței, a acceptat funcția de mare maestru, în anul 814, la sărbătoarea Sfântului Ioan de iarnă. Flatat de fidelitatea supușilor masoni (practicanți) care i-o acordau, a dorit să recompenseze acest atașament al lor printr-o favoare particulară. A poruncit ca, în toate lojele din regat, la primirea în gradul de muncitor, al doilea maestru să-l înzestreze pe candidat cu o sabie pe care acesta urma să o poarte în lojă, pentru a-l apăra cu ea pe regele său și patria. A pus mâna pe mistrie, a primit inițierea în cele patru grade (care nu au fost inventate decât în 1778, adică la 959 de ani după anul 814) și a fost ales mare maestru.

---

[1] Vezi Jean-Marie Ragon, *Masoneria ocultă și inițiere hermetică*, trad. Gabriel Doru Avram, Ed. Herald, București, 2011. (*N. tr.*)

Enoch adaugă apoi următoarele:

> Alți suverani au continuat să cinstească ordinul cu aceleași privilegii, în așa fel încât toți maeștrii poartă în lojă o sabie.

După care Enoch își definește astfel „masoneria”:

> O societate sfântă și pioasă, de oameni prieteni, care are drept temelie discreția, drept scop slujirea lui Dumnezeu, fidelitatea față de rege și caritatea față de aproapele său, iar drept misiune să înalțe un edificiu alegoric virtuților pe care le propovăduiește, cu anumite semne pentru ca frații să se recunoască între ei.

Pentru a defini atât de inexact masoneria, fratele Enoch avea fără îndoială vreun oarece motiv metaforic, precum acela potrivit căruia, în vremea lui Adam, arhanghelul Mihail ar fi fost cel care ar fi prezidat prima lojă, cu demnitatea unui mare maestru al ordinului, probabil din pricină că sfântul Mihail, alungându-l pe diavol, este simbolul binelui (al luminii), care îl înfrânge pe geniul răului (tenebrele sau ignoranța). Atunci când păstrătorii doctrinelor antice cred că trebuie să acopere cu un văl simbolic vreo corporație de masoni liberi, contra spionajului care se poate insinua printre frații rău intenționați, fratele Enoch mai presupune faptul că atunci ei își „zideau” sau își „acopereau” lucrarea, și iată cum descrie el această „lucrare”, tot niște invenții de ale sale:

> Existau pietre triunghiulare mari și mici; fiecare dintre ele avea înscrisă câte o literă. Aceste pietre alăturate alcătuiau cuvinte cum ar fi *caritate, binefacere*. Se înălța astfel un *zid vorbitor*. Manipulanții (ucenicii) alegeau și cărau pietrele; muncitorii (calfele) le așezau după mărime, în așa fel încât să construiască zidurile sau coloanele; maeștrii examinau, ordonau și corectau greșelile muncitorilor; arhitecții dădeau ordine maeștrilor și rezolvau dificultățile ivite pe parcurs; marele maestru (venerabilul), primul și al doilea maestru (primul și al doilea supraveghetor) lucrau să îmbine la unghiuri zidurile; maestrul de ceremonii veghea peste tot la buna rânduială a lucrării. Masonii de fiecare grad le ofereau masonilor de grad inferior explicația acestor lucrări și astfel se făcea instruirea lor.

Naivitatea acestei povești îl face pe cititor să nu mai dorească să afle continuarea.

CAPITOLUL XIII

ORDINE ȘI RITURI INTRODUSE ÎN FRANȚA DUPĂ ANUL 1800

ORDINUL SACRU AL SOPHISIENILOR (1801)

Acest ordin, fondat în anul 1801 la Paris, în loja Fraților artiști, de către fratele Cuvelier de Trie, venerabil al lojei, avea pretenția că se trage direct din vechile mistere egiptene, sub titulatura de Ordinul sacru al Sophisienilor, întemeiat în epoca piramidelor. Acest ordin își datorează însă apariția câtorva generali francezi, care au făcut parte din expediția egipteană pe vremea lui Napoleon Bonaparte, după care a fost înglobat în loja Artiștilor.

Ordinul era plasat sub auspiciile lui H (Horus) și era împărțit în trei clase: 1. aspiranții, care trebuiau să fie muți, adică să răspundă doar prin „da" sau „nu"; 2. inițiații și 3. membrii marilor mistere. Regulamentul aspiranților era structurat în optsprezece articole și avea această deviză: *Studiul este fratele lui Horus.* Ultimul articol era conceput astfel:

> Filantropia care îi caracterizează pe francmasoni fiind prima virtute a unui Sophisian, nimeni, în piramidele republicii franceze, nu este primit la gradul de aspirant dacă nu recunoaște *accacia* (salcâmul) și dacă nu lucrează în *camera din mijloc*.

Iată și alcătuirea ordinului: Mare Isiarh, organ al tribunalului suprem; doar el singur era purtătorul parolei. Semnul său

era un soare cu deviza: *Non lucet omnibus*. Purta bastonul augural. Patru Isiarhi sau Filiisiarhi, ofițeri permanenți, care purtau și ei bastonul augural. Șase ofițeri superiori, un Harpocrate, care purta urna și era prinț al ofițerilor subalterni, doi Horufili, care purtau săbii lungi, adjuncți ai lui Harpocrate, un Hermourus, care purta o spadă fără teacă, comandant al exteriorului lojei, un Trophador, însărcinat cu cheltuielile pentru bufetul lojei, un Nomarc, care purta emblema lojei. Urmau apoi alți șapte ofițeri superiori, dintre care un Aghatos, care purta o pungă pentru eventualele danii, și șase Sosis, custozi al ordinului. Mai existau și zece ofițeri subalterni, dintre care doi Agathofili, supleanți ai lui Aghatos, doi Cerices sau Mercuri, care purtau caduceul și se aflau sub ordinele lui Hermorus, doi Diactoros, care purtau un buzdugan, fiind armurieri și, în fine, patru Pastofori, însărcinați să poarte Arca, ai cărei paznici erau.

Podoabele, onorurile și ceremonialul cu care erau însărcinați ofițerii acestor diferite clase erau următoarele:

- Primul ordin – Arca sfântă, tribunalul Isiarhilor, Marele Isiarh care, singur, avea dreptul să poarte spada în mâna dreaptă, cu vârful atingând pământul; mâna stângă îi acoperea ochii, cu arătătorul întins pe tâmpla stângă, cu capul înclinat umil, cu piciorul drept în spate.
- Al doilea ordin – Isiarhul singur, Agathos și Sosis împreună: spada în mâna dreaptă, cu vârful atingând pământul; mâna stângă pe inimă.
- Al treilea ordin – Sosis singur, Harpocrate în fruntea ofițerilor subalterni și Nomarhul: mâna stângă la inimă, mâna dreaptă pe mânerul săbiei.

Toate anunțurile și ordinele date se făceau prin fluierături, al căror număr era strict reglementat; în acest scop, Hermorus avea legat la gât un fluier de abanos de care nu se putea servi decât pentru a semnala ceea ce se petrece la exterior. Harpocrate avea un fluier de argint pentru a-i repeta Marelui Isiarh semnalele din exterior sau pentru a-i transmite lui Hermorus ordinele tribunalului. Marele Isiarh avea un fluier de aur pentru a da comenzile.

Închiderea ședințelor: Marele Isiarh anunța că Arca este depusă la locul ei și acoperită cu vălul religios; apoi dădea semnalul de închidere, prin șapte fluierături, iar ședința lua sfârșit.

RITUL MISRAIM, ZIS RITUL EGIPTEAN, SAU RITUL IUDAIC (1805 ȘI 1814)

Acest rit este o autocrație. Un singur om, care are titlul de Suveran mare maestru absolut, guvernează atelierele ritului. Această anomalie profană ne aduce aminte de *dreptul divin*. Acest regim, care nu are nimic masonic, decât împrumuturile din riturile deja cunoscute, nu este mai puțin masonic prin formele sale. Într-o epocă în care se punea problema reducerii celor treizeci și trei de grade introduse de ritul scoțian, reduse de fapt la cinci în practică (adică primele trei grade simbolice, plus gradele de rosacrucian și kadosch), apare și *misraimismul*[1], cu cele nouăzeci de grade ale sale, divizate în patru serii, care, la rândul lor, se împart în șaptesprezece sub-clase: prima serie, denumită *simbolică*, cuprindea gradele de la 1 la 33, divizate în șase clase; a doua serie, zisă *filosofică*, cuprindea gradele de la 34 la 66, divizate în patru clase; a treia serie, zisă *mistică*, cuprindea gradele de la 67 la 77, divizată în patru clase, iar a patra serie, zisă *cabalistică*, cuprindea gradele de la 78 la 90, divizate în trei clase.

Suveranii mari maeștri absoluți, puteri supreme ale ordinului cu nouăzeci de grade, își arogau dreptul de a guverna toate riturile care nu erau, după cum afirmau aceștia, decât *ramuri detașate din arborele misraimit*; ar trebui să-i felicităm pentru imensa întindere a științei lor și pentru extraordinarul lor talent cu care, probabil, erau înzestrați pentru că reușeau să guverneze și să administreze *toate riturile existente pe globul pământesc*. În acest rit monstru, pentru alcătuirea căruia autorii săi au săpat adânc în puțurile scoțianismului, martinismului, hermetismului și reformelor masonice, majoritatea gradelor sale au fost importate din Italia în Franța, în anul 1814. Iată ce ne spune autorul *Istoriei pitorești a francmasoneriei*, care a practicat acest regim:

În anul 1805, câțiva frați clevetitori, nefiind admiși în structura Supremului consiliu scoțian, care se înființase în acel an la Milano, și-au imaginat un regim misraimit. Un anume frate Lechangeur a fost însărcinat să îmbine toate elementele masonice, să le claseze, ordoneze și să redacteze un proiect de statut. La început, postulanții nu puteau ajunge decât la gradul 87. Celelalte trei grade ce completau sistemul erau rezervate *superiorilor necunoscuți*. Până și numele acestor din urmă grade le erau necunoscute gradelor inferioare.

Cu acest tip de structură, ritul Misraim s-a răspândit în regatele Italiei și în Napoli. A fost adoptat în special de către un capitol rosacrucian, denumit Concordia, care își avea sediul în Abruzzi. În subsolul unei diplome eliberate în 1811 de către acest capitol fratelui B. Clavel, comisar de război, apare semnătura unuia dintre șefii actuali ai ritului, fratele Bedarride, care nu deținea în acea vreme decât gradul 77. Frații Lechangeur, Joly și Bedarride sunt cei care au adus misraimismul în Franța, în 1814.

În concluzie, Parisul a auzit vorbindu-se pentru prima dată de ritul Misraim în anul 1814.

În 1816, 11 frați ai ritului, extrem de nemulțumiți și de scandalizați de traficul în care impostorii transformaseră această masonerie și în scopul lăudabil și dezinteresat de a-i pune capăt, au luat hotărârea de „a purifica Arca” și de a crea o nouă supremă putere a ritului: au format astfel un Consiliu Suprem de grad

---

[1] Misraim este numele pe care evreii îl dădeau țării Egiptului, de aceea misraimit înseamnă egiptean. (*N. tr.*)

90. Membrii însărcinaţi cu acest lucru au fost fratele Ragon, venerabil fondator al lojei Trinosofilor; fratele Gaboria, suveran maestru absolut de grad 90, din Napoli; fratele Decollet, şef al administrării monetăriei şi medaliilor; fratele Mouttet, secretar al Societăţii academice a ştiinţelor, sub preşedinţia fratelui Joly, autorizaţi să creeze, să stabilească şi să constituie în Franţa ritul Misraim, în cele patru serii ale sale şi în toate gradele componente, în virtutea puterilor ce le-au fost delegate la Napoli, în 1813, de către puterea constituită în această capitală.

Aceştia au declarat, prin statutul pe care l-au conceput, că nu recunosc în Franţa altă autoritate masonică legală decât Marele Orient şi, pe data de 8 octombrie, au supus aprobării acest regim, cerere care a fost admisă. Din ambele părţi au fost numiţi comisari care să analizeze cererea, iar discuţiile s-au prelungit. Ofiţerii Marelui Orient, consultaţi în particular, au promis adeziunea lor; fratele Langlace, având funcţia de orator, a anunţat formal acest lucru într-un discurs pe care l-a pronunţat pe 24 iunie 1817, ziua sărbătorii solstiţiului; dar manipulatorii din sânul Marelui Orient au judecat altfel, iar ritul Misraim a fost respins de la aderare pe 27 decembrie, anul următor. Prezentatorii, care doreau să înzestreze Marele Orient cu acest rit, pentru ca nimeni să nu mai comită abuzuri, au renunţat pentru totdeauna la acest lucru şi au declarat dizolvat Supremul consiliu de grad 90.

Nu vom mai oferi rezumatul celor patru grade (87-90) care le-a fost trimis fiecăruia dintre cei cinci membri ai comisiei de examinare, care purta titlul *Arcana arcanorum*; acesta poate fi citit în *Cursul interpretativ al iniţierilor*. Acest rit (cel al fraţilor Bedarride) nu este, de la gradul 1 la 66 inclusiv, decât o compilaţie făcută după ritul inform zis antic şi acceptat de treizeci şi trei de grade şi diversele grade inventate în Franţa şi în străinătate după anul 1730. Ritul nu începe deci în mod real decât de la gradul 67 şi nu se bazează pe subiecte biblice, cu care adevărata masonerie nu are de fapt a face, chestiune care nu are

niciun raport cu Egiptul, a cărui istorie este mult anterioară. Iată de ce noi denumim acest rit *iudaic*. Gradele ritului, adică între 67 şi 90, au fiecare caracteristicile sale.

RITUL MEMPHIS, ZIS ORIENTAL (1839)

Ritul egiptean de Misraim, colecţie bizară de diverse rituri şi grade, dintre care niciunul nu este egiptean, se pare că i-a inspirat pe fraţii Marconis şi Mouttet, care au încercat să instituie în 1839, la Paris, apoi la Marsilia şi Bruxelles, un nou rit zis de Memphis, compus din 91 de grade, ale cărui nomenclatură şi statut ocupă spaţiul a 240 de pagini, pe care cei doi le-au publicat în acel an sub titlul de *Hierofantul*. În această broşură se spune că ritul de Memphis îi recunoaşte ca fondatori imediaţi pe cavalerii Palestinei sau fraţii Rosacrucieni din Orient. Oricum ar sta lucrurile, autorii, într-o nouă carte cu titlul *Sanctuarul*, tipărită ulterior, au adăugat acestui rit, deja monstruos, un al 92-lea grad, transmis, fără îndoială, de alţi câţiva succesori ai cavalerilor din Palestina, modificând astfel prima lor nomenclatură. O să reproducem în *Manualul masonic* noua listă, pentru curiozitatea tuturor celor interesaţi. Ordinul era împărţit în trei serii, care se subdivideau în şapte clase, după cum urmează:

- Prima serie cuprindea 3 clase, de la gradul 1 la 35, în care se învăţau morala, se oferea explicaţia simbolurilor, membrii erau îndemnaţi să fie filantropi şi li se făcea cunoscută prima parte a istoriei ordinului. Cu mici variante în titlu, în câteva dintre parole şi atingeri, aceste grade erau cele din regimul scoţian. Ca îmbrăcăminte de şedinţă s-a optat pentru o tunică albastră.
- A doua serie cuprindea două clase şi jumătate, de la gradele 36 la 68. Aici se învăţau ştiinţele naturale, filosofia istoriei şi se explicau miturile poetice ale antichităţii. Scopul era de a-i îndemna pe membri să cerceteze cauzele şi originile lucrurilor şi

să-și dezvolte un simț umanitar. Și în această serie vom descoperi grade binecunoscute, dar care nu sunt nicidecum *orientale*.

- A treia serie cuprindea atât jumătate din clasa a șasea și pe a șaptea, gradele 69-92, cât și ultimul grad. Se făcea cunoscută întreaga istorie a ordinului, membrii se ocupau de înalta filosofie, studiau miturile religioase la diferitele vârste ale umanității și se adânceau în studiile filosofice cele mai îndrăznețe.

Ordinul nu cerea plată decât pentru primele șapte grade, celelalte, până la 92, erau acordate gratis și pe merit. Ordinul îi primea în gradele corespondente pe masonii din toate riturile. Acest rit, ca și cel scoțian, a greșit considerând masoneria drept un cult; lucrul acesta poate fi valabil în cazul masoneriei iezuito-templiere, care nu a fost niciodată o veritabilă masonerie. Ritul de Memphis celebra sărbătoarea ordinului în fiecare an la echinocțiul de primăvară, sub numele de Deșteptarea naturii (ca și misraimiții). Banchetul era obligatoriu și se ținea în catehismul primului grad (cel de ucenic scoțian). Existau șapte închinări (toasturi) obligatorii, iar denumirea simbolică a ustensilelor folosite la masă sunt aceleași ca și la riturile scoțiene și franceze.

Ordinul Memphis se folosea de trei tipuri de decor obișnuite și simbolice: Marea stea a lui Sirius; decorația legiunii cavalerilor de Eleusis; decorația legiunilor cavalerilor redutabili de Sadah; decorația simbolică a Lânii de aur. Guvernarea ordinului era exercitată de cinci consilii supreme: 1. Sanctuarul, în care se afla arca venerată, tradițională (ca și la Sophisieni); 2. Templul mistic, mare empireu al suveranilor prinți de Memphis; 3. Colegiul liturgic; 4. Suveranul mare consistoriu general al sublimilor prinți de Memphis și 5. Supremul mare tribunal al marilor apărători ai ordinului.

După părerea noastră, titlul de *rit* nu trebuie acordat decât unui sistem simplu, unic și deloc multiplu, ale cărui doctrină și dogmă sunt dezvoltate, fără întrerupere și amestec, într-o serie foarte limitată de grade bine structurate. Înseamnă a abuza de acest titlu dacă se procedează la o compilație monstruoasă de grade de tot felul, inventate în afara adevăratei masonerii, așa cum este cazul cu cele treizeci și trei de grade scoțiene, cu cele nouăzeci ale ritului Misraim și cu cele nouăzeci și două ale ritului Memphis, care nu sunt și nu pot fi rituri. Mai degrabă putem denumi *rit general* colecția noastră de aproape 400 de manuale masonice care, chiar dacă este numeroasă, nu e deloc mai informă și mai ridicolă, ca rit, decât cele trei adunături de grade pe care tocmai le-am citat mai înainte.

ORDINUL NOAHIȚILOR FRANCEZI (1816)

Masoneria napoleoniană. Teroarea din 1815 domnea încă atunci când acest ordin, care a avut mulți partizani, a fost înființat la Paris, în 1816. Întemeierea sa este datorată prietenilor fideli ai împăratului Napoleon I. Ordinul era împărțit în trei grade: cavaler, comandor, mare ales (cu trei subdiviziuni: judecător secret, perfect inițiat, cavaler al coroanei de stejar). La fiecare grad întâlnim aluzii ușor de recunoscut. Vom cita câteva:

Inițierea de Gradul I

Aclamație (urare):
Toți: Glorie Arhitectului! (adică lui Napoleon)
Catehismul:
Întrebare: Sub ce maestru ai lucrat?
Raspuns: Sub arhitectul Phaleg.
Întrebare: Cine era Phaleg?
Răspuns: Un abil constructor pe care cunoștințele sale masonice l-au făcut să fie numit la conducerea lucrărilor turnului Babel. El a lucrat 14 ani ca ucenic, calfă și maestru (din 1790 până în 1804) și 10 ani ca arhitect.

Întrebare: Ce este acest turn?

Răspuns: Un vast edificiu ce trebuia să-i pună pe oameni la adăpost de un nou potop.

Întrebare: Unde era situat?

Răspuns: Într-o câmpie aflată între doi munți și două lacuri.

Întrebare: Câte etaje avea turnul?

Răspuns: Opt.

Întrebare: Care sunt parolele?

Răspuns: Adam, Eva, Noe, Lameh, Neemia, Phaleg, Oubal, Orient (cele opt inițiale compun cuvântul NAPOLEON).

Întrebare: Ce vârstă ai?

Răspuns: Nu am trăit decât 10 ani (de la 1804 la 1814).

Închiderea lucrărilor şedinţei:

Întrebare: Ce oră este?

Răspuns: Ora la care muncitorii turnului au fost împrăștiați.

(Urma apoi salutul final: „Să-l păstrăm în inimi! Loja este ascunsă. Glorie arhitectului!")

Iniţierea de gradul II

(*aspirantul purta o urnă acoperită de un văl*):

Întrebare: Cum te numești?

Răspuns: Fidelis.

Întrebare: De unde vii?

Răspuns: Insulae (dintr-o insulă).

Întrebare: Ce ai văzut acolo?

Răspuns: Salixium (o salcie).

Întrebare: Ce aduci cu tine?

Răspuns: Urna (o urnă).

Întrebare: Ce conține ea?

Răspuns: Cineres Phalegi (cenușa lui Phalegi).

Urma apoi închiderea lojei cu întrebarea și răspunsul următoare:

Întrebare: Ce oră este?

Răspuns: Șase ceasuri fără zece minute, Consummatum est!

Marele maestru al acestui ordin era generalul Bertrand, aflat pe atunci în insula Sfânta Elena și care nu putea să se bucure de această onoare. În lipsa lui, ordinul a fost condus de un suprem comandor și de doi locotenenți. Acest ordin avea masonică doar forma, iar existența sa a fost extrem de discretă, vreme de mai mulți ani, după care a dispărut.

RITUL PERSAN FILOSOFIC

Putem citi următoarele dintr-o notă a autorilor ritului:

Sub un cer magnific și într-o țară atât de fertilă, atât de desfătătoare, încât aici a fost socotit a fi leagănul speciei umane și paradisul terestru, între izvoarele Tigrului și ale Eufratului, care ne amintesc de atâtea măreții și atâtea ruine, se înalță bogatul și puternicul oraș Erzerum, antrepozit al comerțului cu Indiile, plin de negustori din toate națiunile Europei și Asiei. Această trecătoare continuă a străinilor instruiți și independenți, vecinătatea Persiei, cu amintirile reînnoite mereu de către călători, cu doctrina lui Zoroastru, cu cea a brahmanilor, a lui Confucius, cu teorii moderne amestecate cu principiile vechii filosofii, totul a contribuit pentru ca unor înțelepți din Erzerum să le vină ideea de a înființa un prea frumos sistem masonic.

Acest sistem era compus din șapte grade: 1. ucenic audiant; 2. calfă adept, scutier al Binefacerii; 3. maestru, cavaler al soarelui; 4. arhitect omnirit, cavaler al filosofiei inimii; 5. cavaler al eclectismului și adevărului; 6. maestru bun păstor (acest grad era un complement al primelor cinci); 7. venerabil mare ales (era mai puțin un grad, cât o demnitate). Primele trei grade alcătuiau ordinul simbolic, următoarele două, ordinul capitular, iar ultimele două, ordinul areopagit. Nu se putea trece de la un grad la altul fără a poseda cunoştinţe istorice, filosofice şi masonice, care făceau obiectul gradului precedent. Autorul *Dicţionarului masonic* spune cu privire la acest subiect:

> Dintre masonii europeni şi asiatici care au primit iniţierea, câţiva au întemeiat şi ţin în mare secret o lojă-mamă a unui rit particular, sub titulatura de *Copiii luminii primordiale, întru gloria sublimului ordonator al lumilor şi pentru perfecţionarea morală a familiilor.* Aceşti masoni, care ţin în cel mai mare secret o lojă-mamă a unui nou rit, au comis greşeala de a le comunica prea grabnic misterele lor unor oameni indiscreţi. S-a încercat deci a se înfiinţa la Paris aceasta nouă masonerie, dar se pare că nu s-a reuşit.

Este chiar ultima inovaţie a altor grade pe cele trei grade primordiale; numele acestor grade este însă modern şi are o origine cât se poate de pariziană, şi nu persană.

Putem, fără îndoială, să profesăm masoneria primordială cu costume europene, dar dacă, printr-un hazard care nu stă în firea lucrurilor, Egiptul, sau alt ţinut clasic al iniţierii primordiale, ar produce astăzi un rit masonic, acesta nu ar putea fi decât reproducerea riturilor antice; şi cum tipurile bazate pe natură sunt invariabile, Hiram ar dispărea pentru a face loc lui Osiris, sau unui arhetip persan, sau indian, şi mai vechi încă. Iar această masonerie reînnoită, mult mai raţională decât cea existentă, din cauza schimbărilor pe care forţa circumstanţelor a silit-o să le facă, pentru a-şi perpetua principiile sub un nou văl, această masonerie reînnoită deci, şi care îşi va păstra întreg parfumul primitiv şi formele seculare, va prinde cu siguranţă rădăcini şi la Paris, şi oriunde în lume. Dar, pentru a produce asemenea grade, ne trebuie o vastă instruire iniţiatică, despovărată de prejudecăţi sau de obişnuinţele pe care le avem, mai mult sau mai puţin, fără să o ştim şi, mai ales, trebuie să lăsăm deoparte costumele moderne pentru a le reîmbrăca pe cele antice.

Oare când vom vedea noi această capodoperă înfăptuindu-se? Încercările infructuoase făcute în anii din urmă de către unii conducători de loje experimentaţi demonstrează dificultatea acestei întreprinderi, în acelaşi timp în care dovedesc că aparatul lor teoretic, pe care îl cred complet, este departe de a valora simplitatea ritualurilor, adevărate canavale, dar foarte ingenioase, care, în mâinile unui venerabil priceput, pot primi, în funcţie de persoana care trebuie iniţiată, o variată broderie, seducătoare şi întotdeauna nouă, care interesează, place şi instruieşte.

CAPITOLUL XIV

MASONERIA ENGLEZĂ

RITUL DE YORK SAU MASONERIA ARCEI REGALE

Lojele întotdeauna atât de înțelepte ale Angliei nu au reușit nici ele, ca și alte națiuni de altfel, să se ferească de invazia gradelor înalte. Ele au fost martorele înființării la Londra, în 1777, a unui nou rit denumit *Masoneria Arcei Regale*. Acest sistem neînsemnat și cât se poate de biblic era alcătuit din patru grade: 1. *Maestru de marcă*[1]; 2. gradul de *Fost maestru* sau de *Excelent mason*; 3. *Prea excelent maestru* sau *mason*; 4. gradul *Sfintei Arce regale*.

Primul grad se sprijină pe o alegorie destul de neinteligibilă, referitoare la o cheie de boltă care ar fi aparținut arcadei principale a templului lui Solomon, și pe o alegorie a unei comori ascunse care cuprindea simbolurile vechii legi. Regăsim același conținut la Uppsala, în masoneria suedeză.

Al doilea grad oferea instrucțiuni pentru constituirea și instalarea lojelor, pentru recepții, pentru punerea pietrei de temelie a edificiilor publice, pentru consacrarea templelor masonice și pentru funeraliile fraților. Acest grad avea ca scop pregătirea masonilor pentru a se achita cu regularitate de funcția de președinte de lojă.

Al treilea grad este extras din acest pasaj din *Paralipomena*, cap. VII: „Solomon terminându-și rugăciunea, focul coborî din cer și mistui arderea de tot și jertfele, iar slava Domnului se revărsă în casa lui. Toți copiii lui Israel se prosternară cu fața la pământ, îl slăviră pe Domnul, că acesta este bun, iar mila lui, nesfârșită".

În fine, în al patrulea grad, se comemorau nenorocirile poporului evreu pe vremea captivității sale la curtea lui Nabucodonosor, reîntoarcerea sa în Țara Sfântă, datorită regelui persan Cirus, cât și ridicarea celui de al doilea templu, prin grija lui Zorobabel.

Se crede că acest rit a fost inventat în Scoția de către iezuiți, care l-au adus în Anglia, unde a primit numele de Ritul de York, al cărui ultim grad, *Holy Royal Arche* (Sfânta Arcă Regală), simbolizează Biserica creștină. Însă doar cu ajutorul fraudei a fost supranumit *rit de York* sau *rit al masonilor antici* (masoni operativi). Acești lucrători nu aveau decât o singură inițiere, cea de *meșter*, cu totul diferită de cea a francmasoneriei.

Este deci o glumă să atribuim această făcătură vechilor bresle de muncitori-zidari, în ciuda regulamentelor Marelui capitol al Arcei regale, revizuite în anul 1807, și a Concordatului din 1813, care recunoaște cele patru grade pe care tocmai le-am indicat, chiar dacă cel de al patrulea grad este primit ca fiind dependent de maestrul simbolic și chiar dacă are adunările sale denumite capitole și ofițerii săi proprii. Constituțiile ritului de York datează de la înființarea lumii, Adam fiind primul mason etc., cunoaștem... Acest rit este de fapt o continuare a legii iudaice, lege anti-masonică, ceea ce îl face străin adevăratei masonerii și pare a fi fost inventat pentru a stabili un fel de tranziție între adevărata masonerie și masoneria zisă scoțiană, umplând astfel o lacună. În fond, masoneria primordială sau simbolică, singura pură, singura adevărată, este doctrina religiei naturale și a moralei divine care decurge din aceasta. Masoneria zisă a ritului de York profesează o filosofie iudaică, care reprezintă o alterare a religiei primitive, în ciuda principiilor sale democratice. Masoneria zisă scoțiană nu este, împreună cu amestecul inform de mozaism, decât doctrina creștină *masonificată*, pusă în schema unor grade de către unii masoni ambițioși.

---

[1] Într-unul dintre ritualurile pe care le deținem despre acest grad, neofitul inițiat era autorizat să-și lase *marca* – o bijuterie, un medalion – atunci când avea nevoie urgentă de ajutor; se mai precizează următoarele: „Acest grad este cunoscut la Alger și, dacă se întâmplă să fiți arestat, sau dacă sunteți nevoit să mergeți cu afaceri pe acolo, ca să vă faceți cunoscut, le arătați marca dvs. și veți beneficia de toate serviciile de care aveți nevoie".

Masoneria americană profesează ritul de York sau al Arcei regale în cinci grade, în timp ce ea nu cuprinde decât patru grade; dar ce importanță mai are numărul, atunci când gradele au o bază atât de puerilă? Masonii americani spun că doctrina evanghelică ajută la învățarea legii naturale pe care le-a lăsat-o moștenire regimul patriarhal, a filosofiei raționale pe care evreii au adus-o din Egipt și a legii pregătitoare pe care a promulgat-o Moise, în așteptarea Regeneratorului suveran al neamului omenesc. Acești masoni supun interpretării proprii doctrina mozaică a marelui legislator, la fel cum modifică și doctrina primordială. Astfel că ritul de York, esențialmente mozaic, este pentru scoțianism, care este esențialmente creștin, ceea ce masoneria simbolică, sau legea naturală, este pentru ritul de York, iar în opinia acestora, gradele celor trei rituri se leagă unele de altele, în același sens în care creștinismul se leagă de legea mozaică și, prin aceasta, de legea naturală.

Masoneria nu are decât trei grade. Anterioară religiilor cunoscute, ea își continuă înaintarea pașnică și neîntreruptă, întrucât scopul ei inalterabil este îmbunătățirea vieții oamenilor, fără distincție de clasă, climat, opinii filosofice, politice sau religioase. Înaltele grade ale altor rituri, asemănătoare religiilor, îi divizează pe oameni, căci, dacă ar fi să eliminăm din doctrinele lor tot ceea ce nu se află pe calea adevărului, ce ar mai rămâne? Orice om care ar profesa înaltele grade ar fi un sectar intolerant, la fel ca și religia pe care o reprezintă, dacă nu ar fi fost regenerat înainte prin doctrina simbolică comună tuturor riturilor, care

profesează dogma binefăcătoare și sublimă a toleranței universale și înglobează în sânul ei universalitatea masonilor.

Autoritatea, care, în 1717, s-a separat de masonii operativi, care le-a schimbat obiceiurile, a introdus, împreună cu noua dogmă, un nou ceremonial, avea pe atunci dreptul să considere a fi de prisos opera lui Ashmole, cu condiția să o facă bine. Ashmole însemna Zoroastru și Piramide, adică antica inițiere; Arca regală înseamnă templul lui Solomon. Solomon și templul său nu sunt inițiatorii, ci produsele inițierii: Solomon, în calitate de inițiat în Egipt, iar templul său ca o imitație a celui din Memphis. De aceea, înseamnă a ne rătăci de tot în labirint, încercând să facem din aceste rituri, adică produse, un punct de plecare inițial.

Ritul de York, prezent la reuniunea riturilor, în 1804, a fost respins de Marele Orient, după cum afirmă Thory, „fără îndoială, din motive care nu țin de francmasonerie". Poate că lucrul s-a întâmplat din cauza prezentatorului său, fratele Hacquet, care îl profesa la Paris, în loja celor Șapte scoțieni.

Laurence Dermott menționează Arca regală în al său *Ahiman Rezon*, publicat în 1756. Alți autori au susținut că Arca regală engleză nu este altceva decât Arca regală franceză, zisă Arca regală a lui Enoch, sau ritul Cavalerului celei de a 9-a arce, dintr-o serie zisă scoțiană, care ar fi trecut Canalul Mânecii, în Anglia. Regulamentul organic al Marii Loje din Edinburgh (1736) ne aduce la cunoștință faptul că existau în Scoția multe corporații ce aveau această denumire ca titulatură distinctivă, cum ar fi Arca regală din Glasgow, în 1755, Arca regală din Stirling, în 1759 etc., atunci când ele s-au adresat acestei Mari Loje pentru a obține noi constituții de confirmare. Putem citi în *Orientul*, p. 366, despre masoneria Arcei regale următoarele:

Reiese dintr-o scrisoare, adresată de un frate Marii Loje din Irlanda, faptul că, în 1813, această ramură a arborelui masonic era de abia cunoscută după nume în acele ținuturi, iar autorul scrisorii o dovedește prin faptul următor: în același an

1813, răposatul duce de Sussex a îndeplinit nobila misiune de a restabili unitatea riturilor, ceremonialul și lucrările în toate Marile Loje ale Imperiului britanic. În acest scop, au fost trimise scrisori Marilor Loje din Scoția și Irlanda. Marea Lojă din Scoția a primit această inițiativă cu toată atenția pe care o merita și a promis că problema va fi analizată mai târziu cu toată grija. Ca o paranteză, aceste angajamente nu au avut niciun efect, căci și astăzi doar cele două Mari Loje, de Scoția și de Irlanda, întrețin între ele anumite raporturi și relații amicale, dar continuă să difere complet de Marea Lojă din Anglia, în ceea ce privește sistemul de lucrări.

Pentru a reveni la subiectul nostru, în 1813, Marele maestru al Marii Loje din Irlanda, care era pe acea vreme contele de Donoughmore, a dorit să obțină legământul ilustrului său coleg, Marele maestru al Angliei, cu privire la instaurarea uniformității masonice pe teritoriul Marii Britanii. În consecință, i-a propus să declare că masoneria nu admitea decât trei grade, inclusiv în Arca regală. Atunci s-au auzit voci din toate părțile, care i-au cerut venerabilului să le spună ce este cu această instituție „masonică" a Arcei regale căreia, în acele vremuri, nici măcar nu i se bănuia existența în Irlanda. Mai mult, era cât pe ce ca marelui maestru al Irlandei să i se acorde un vot de cenzură pentru că a luat sub patronajul său ceea ce era considerat a fi un *grad intrus*.

Corespondentul citează această întâmplare ca o dovadă a spiritului de ignoranță și rutină care, în acea epocă, îi caracteriza pe masonii irlandezi și adaugă faptul că, din nefericire, lucrurile s-au schimbat foarte puțin de atunci.

Totul dovedește că acest rit este de inspirație modernă și că istoria *„secretă"* a originii sale este apocrifă; fapt care nu-l împiedică să fie unul dintre riturile cele mai respectate în Anglia și în Statele Unite ale Americii. Iată din ce plămadă sunt alcătuiți masonii și oamenii!

Mai există și alte regimuri pretins masonice; ele își găsesc locul lor în *Analele inițiatice*, cu documentele care le privesc. Vom oferi o prespectivă istorică a principalelor regimuri zise masonice care au fost practicate în Germania.

CAPITOLUL XV

DIVERSELE REGIMURI CREATE ÎN GERMANIA

Francmasoneria a debutat în Germania prin Hamburg. Prima lojă datează din 6 decembrie 1737. Nu vom vorbi aici despre atelierele regulare, în care de obicei lucrările erau conduse cu înțelepciune și demnitate, ci vom oferi o trecere în revistă a stabilimentelor sau regimurilor extra-masonice.

CONFRERIA FRAȚILOR DIN MORAVIA A ORDINULUI FRANCMASONILOR RELIGIOȘI SAU ORDINUL SEMINȚEI DE MUȘTAR

Primele inovații introduse la masonii germani, amatori de senzațional, datează din 1739. Din acea perioadă datează adevărata întemeiere a Confreriei fraților din Moravia, ale cărei mistere se bazează pe un pasaj din Evanghelia lui Marcu (4, 30-32), prin care Isus Cristos compară împărăția lui Dumnezeu cu un bob de muștar, care, chiar dacă este cea mai mică dintre toate semințele, crește într-o plantă viguroasă, cu crengi mari, pe care păsările cerului se pot odihni, la umbră. „Și zicea (Isus): Cum vom asemăna împărăția lui Dumnezeu, sau în ce pildă o vom închipui? Cu grăuntele de muștar care, când se seamănă în pământ, este mai mic decât toate semințele de pe pământ; Dar, după ce s-a semănat, crește și se face mai mare decât toate

legumele și face ramuri mari, încât sub umbra lui pot să sălășluiască păsările cerului".

Scopul asociației era propovăduirea Evangheliei, sub vălul masonic. Frații purtau drept podoabă un inel de aur și drept colier o panglică verde, de care atârna o a doua bijuterie, ce întruchipa un arbore de muștar peste o cruce de aur, cu aceste cuvinte: *Quod fuit ante? Nihil.* (Ce a fost înainte? Nimic.) Deviza ordinului era următoarea: *Keiner unser lebt ihm selber* (Niciunul dintre noi nu trăiește pentru sine). Această deviză era gravată pe inelul de aur.

Conform statutului, frații trebuiau în fiecare an să țină o mare adunare în capela castelului Guadenstadt din Silezia și să celebreze, printre altele, două sărbători anuale, pe 15 martie și 16 aprilie. Această confrerie exista în Germania înainte de introducerea gradelor templiere ale lui Ramsay. N.L., conte de Zinzerdorf (pe care unii autori l-au confundat cu Zinendorf), născut la Dresda în anul 1700, mort în 1760, adoptând principiile fraților din Moravia, a întemeiat, împreună cu unii dintre ei, în 1721, un fel de mănăstire la Herrhut, de unde provine și secta Herrhuterilor.

ORDINUL SFÂNTUL IOACHIM, MASONERIE CREȘTINĂ, BOEMIA, 1756

Acest ordin, după cât se cunoaște, a fost înființat în Boemia, spre anul 1756. Candidații la inițiere făceau jurământ pentru a crede în Sfânta Treime și pentru a nu valsa (dansa) niciodată. Nu erau admise decât persoane nobile. În nota 15 a *Eseului despre secta Iluminaților*, carte atribuită marchizului de Luchet, se poate citi că Jean-Henri, baron Ecker de Eckosen, consilier intim de legație, era „mare cruciat al Ordinului temporal al Fundației cele mai înalte sau a divinei Providențe". Acest ordin se prenumea de câțiva ani, cel puțin din 1786, Ordinul Sfântul Ioachim, extrase din statutul său fiind consemnate într-un *Jurnal eclectic*.

Putem afla informaţii despre ceremoniile de primire a neofiţilor. Procesiunea care se forma se îndrepta spre capela ordinului, iar candidatul rămânea în sacristie; cavalerii intrau în capela în care preotul ţinea un discurs. După aceea, era introdus candidatul, care era întrebat dacă s-a prezentat din proprie voinţă şi dacă se gândeşte serios să intre în rândurile ordinului; după ce acesta răspundea afirmativ, i se cerea să se gândească cu maturitate la acest lucru şi era condus înapoi la sacristie. Readus în capelă, era supus unui alt interogatoriu, după care rostea jurământul de credinţă şi primea veşmântul-uniformă al ordinului; la sfârşit se cânta un *Te Deum*.

CLERICII MASONI
AI STRICTEI OBSERVANŢE

O sectă importantă prin rolul pe care l-a jucat este cea a Clericilor masoni ai Strictei observanţe, o corporaţie de cabalişti, alchimişti şi necromanţi. Acest titlu bizar (clerici francmasoni), care ascunde o sumedenie de idei incoerente, a atras atenţia opiniei publice spre mijlocul secolului al XVIII-lea. În Germania s-a înfiinţat o societate de masoni reformaţi, fraţi mai apropiaţi de adevăratul spirit al instituţiei decât francmasonii obişnuiţi. Studiul cabalei, al pietrei filosofale şi al necromanţiei, adică al invocării spiritelor, le ocupa în principal timpul, întrucât, spuneau ei, toate aceste cunoştinţe formau un sistem global şi erau scopul anticelor mistere, a căror urmaşă este francmasoneria.

Într-una dintre aceste societăţi *acromatice* a fost iniţiat, la Viena, cu cel mai mare fast posibil, mareşalul de Richelieu, ambasadorul Franţei, sub regimul regelui Carol al VI-lea. Recepţia a avut loc într-o adunare nocturnă, iar misterele *mystagogiei*[1] au fost celebrate cu cea mai mare solemnitate. Spectacolul a făcut atâta vâlvă, încât a suscitat interesul public, a stârnit atâtea ironii încât nici măcar Ludovic al XV-lea nu l-a cruţat pe ambasador. Curtea din Viena a publicat un edict contra magiei (*Iezuiţii alungaţi din francmasonerie*, p. 76).

Latina era limba folosită în şedinţele lucrărilor acestei organizaţii; membrii săi recunoşteau religia catolică, apostolică şi romană ca fiind singura şi unica religie. Şefii lojei purtau îmbrăcămintea episcopilor catolici. Fraţii erau costumaţi cu robe lungi, albe, cu o cruce roşie în partea stângă, iar pe cap aveau o pălărie roşie de formă hexagonală. Pentru a fi admis în acest ordin, trebuia să deţii toate gradele cavalereşti ale Strictei observanţe, adică să fii templier. Scopul acestora era să invoce şi să comande spiritelor, să caute piatra filosofală şi să instaureze împărăţia de o mie de ani. Se spune că însuşi baronul de Hund a trebuit să treacă la religia catolică pentru a fi admis în rândurile ordinului. Superiorii cunoscuţi erau, în 1788, baronul de Raven, la Rumfeld, în Mecklembourg; consilierul privat Duffel, la Zel, şi predicatorul Starck, la Konigsberg, devenit prim predicator al curţii din Darmstadt.

Acest soi de şarlatanism a cucerit Parisul, dar a intrat pe fir Cagliostro şi a manipulat în aşa fel lucrurile încât lumea i-a uitat repede pe Clericii francmasoni ai strictei observanţe. Aceşti clerici aveau ceremoniile lor, semnele de recunoaştere şi cifrele specifice. Ei alcătuiau un corp distinct şi aparte şi doreau să dirijeze stricta observanţă. Deţineau o mare influenţă asupra altor secte masonice, dar pretenţiile lor exagerate au distrus ordinul. Profesorul Woigt din Leipzig le-a dezvăluit misterele magice şi cabalistice, în cartea *Acte istorice*, lucrare ce a apărut la Weimar, dar şi în *Jurnalul francmasonilor*.

---

[1] Demersul care conduce progresiv către misterele sacre. (*N. tr.*)

CAPITOLUL XVI

MĂRTURII DESPRE SISTEMELE MASONICE DIN GERMANIA

Înainte de a începe discuţiile propriu-zise despre Stricta observanţă şi de a analiza riturile diverşilor reformatori germani, credem că este util să-i luminăm pe cei ce nu cunosc faptele referitoare la aceste tentative reformatoare, oferindu-le pentru început remarcabilele păreri ale unui discipol de-al lui Zinnendorf, cunoscute sub titlul: *Mărturii despre diferitele sisteme masonice din Germania*.

„Susţin şi desfid pe oricine ar dori să-mi combată aserţiunile că nimeni nu poate da relaţii despre ordinul masonic, despre originea lui, despre istoria şi scopul său, nici oferi explicaţia hieroglifelor şi secretelor lui, fără a lăsa o impresie de nesiguranţă, de incertitudine. Fiecare îşi arogă dreptul de a explica, după bunul său plac, simbolurile şi doctrina acestei societăţi, de aici derivă toate aceste diferite sisteme care au divizat ordinul. Atunci când, la începutul secolului trecut, masoneria a trecut din Anglia în Franţa şi apoi în Germania nu se cunoşteau decât primele trei grade. Lumea se mulţumea să urmeze ceremonialul cu o veneraţie tăcută, să lase neexplicate hieroglifele; să recunoască Marea Lojă din Londra drept loja supremă a tuturor masonilor şi să privească această instituţie ca pe o reuniune de bărbaţi chemaţi să facă acte nobile şi caritabile.

Cu toate acestea, la puţină vreme după aceea, a început să se răspândească zvonul că ar mai fi şi alte grade, în special un grad de Cavaler al Sfântului Andrei de Scoţia. Pe vremea aceea, chiar veneau călători din Anglia şi Scoţia care pretindeau că au primit acest grad şi care ne-au lăsat mărturii scrise, cu ajutorul cărora s-a contrafăcut un grad scoţian cu acelaşi nume, care se acorda în câteva loje, ceea ce a atras atenţia asupra evoluţiei hieroglifelor masonice.

Au existat aventurieri care au scos profit din această curiozitate şi s-au slujit de ordinul cel mai respectabil din lume, pentru a parveni. Deja iezuiţii au comis mari abuzuri contra francmasoneriei din Anglia şi Scoţia, afirmându-se ca o organizaţie ostilă ordinului. Principalii şefi ai acestei coterii trăiau şi ţeseau intrigi la curtea Pretendentului, pe care-l făceau să creadă că toate aceste maşinaţiuni nu se făceau decât cu scopul de a-l repune pe tronul Angliei. Ei îşi ascundeau însă adevăratele planuri, răspândind în Anglia şi Franţa ideea că francmasoneria nu era decât o continuare a Ordinului templierilor, deoarece clericii francmasoni deţineau înalta ştiinţă a acestor cavaleri, iar comorile lor, încă ascunse, vor apărea imediat ce Ordinul, care îl avea pe Pretendent drept mare maestru, va fi destul de puternic pentru a-i apăra pe aceşti clerici.

Totuşi, fiindcă iezuiţii nu puteau scoate ceva profit dintr-o asemenea invenţie în Germania, au recurs atunci pentru această ţară la o altă înşelătorie şi au introdus prin emisarii lor povestea că adevăraţii superiori ai francmasonilor trebuiau căutaţi într-o veche fraternitate încă existentă, aşa-zisa societate Rosacruciană. Atunci au început să se răspândească printre francmasoni gustul pentru senzaţional, o goană după grade înalte, cât şi această credinţă în superiorii necunoscuţi. Vechii fraţi, cei care deţineau adevăratele cunoştinţe, s-au retras în umbră, abandonând o societate care lucra într-un mod atât de puţin demn de instituţia sa. Fiindcă iezuiţii nu se manifestau pe faţă şi nu aveau altă intenţie decât să semene zâzanie în francmasonerie, pentru a pescui apoi în ape tulburi, şi fiindcă ei răspândeau aceste zvonuri şi inovaţii pentru a vedea cum le întâmpină publicul francmasonic, au început să pătrundă în societate, de pretutindeni, tot felul de escroci și aventurieri care, prin tot felul de fabule și istorii, au început să ridice castele în Spania, introducând noi grade masonice, iar în final s-au dat ei înșiși drept *superiorii necunoscuți*, care erau atât de căutați. În timpul războiului de șapte ani, a sosit în Germania, printre alții, un comisar francez care avea cu sine buzunarele pline de decorații și conferea, la alegere, patruzeci și cinci de grade fabricate în Franța. Iată cât de mare era anarhia în care se afla masoneria, atunci când o altă schismă a venit s-o dezbine.

Iezuiții, crezând că a sosit momentul să ia frâiele unei societăți pe care au viciat-o atât de mult, au introdus pe scena istoriei un bărbat despre care nu puteai să afirmi, la drept vorbind, dacă era un înșelat sau un înșelător, dacă știa pentru cine lucrează, sau dacă nu cumva era instrumentul unor oameni pe care nici măcar el nu-i cunoștea. Acest bărbat a fost baronul de Hund, care a mers pe ideea prefabricată că Masoneria nu era altceva decât continuatoarea ordinului templierilor. A pretins că a fost ales templier în Franța de către un englez, în prezența secretarului Pretendentului care, el însuși, era marele maestru al ordinului. A mai spus că îi fusese prezentat Pretendentului în această calitate de templier și că, de atunci, încetase să se mai ocupe de ordin și să mai corespondeze cu superiorii săi (clericii), până în momentul în care M. de Marschall, marele maestru provincial al celei de a șaptea provincii, i-ar fi transmis această demnitate pe patul de moarte; că era deci autorizat să continue și să propage acest ordin templier, cât și francmasoneria. Cu toate acestea și în ciuda asigurărilor pe care le-a dat, el nu avea pentru a-și legitima pretențiile decât o diplomă scrisă cu caractere necunoscute. Aliații lui i-au fabricat o listă interminabilă cu pretinșii mari maeștri și, chiar dacă lucrurile nu se sprijineau pe niciun document istoric, au aplicat toate hieroglifele masonice sistemului lor, iar acolo unde ritul și ceremoniile nu se pretau la acest lucru, au născocit altele.

În continuare însă lumea nu cunoștea locul în care preoții ordinului se ascundeau, alături de cunoștințele și comorile lor. Publicul larg nu cerea să afle mai multe, mulțumindu-se cu ce i se povestea. S-a încercat racolarea regilor în acest sistem, iar mulți s-au lăsați antrenați de această himeră, care le oferea o perspectivă atrăgătoare: regii căutau acum comori și putere, supușii lor căutau decorații și protecție, borfașii se bucurau de noul lor statut de cavaleri, iar vizionarii se vedeau deja, în perspectivă, alături de ființele celeste. Toate celelalte sisteme au fost acuzate de erezie și invalidate; se înființau peste tot loje și capitole și, mai ales, se primeau în ele, fără nici cea mai mică atenție acordată moralității, oameni de diverse condiții și cu putere de influență, dar și preoți, atât pentru a fi siguri că nu vor fi izgoniți a doua oară din rai, cât și pentru a acapara bogății și pentru a-și procura o oarecare stimă în ochii publicului. Iată, *acesta este întreg sistemul anti-masonic al Strictei observanțe*!

Doctorul în drept Zinnendorf a fost și el făcut cavaler templier, dar, văzând cât de puțin regular lucrau acei oameni și neputându-se sluji de planurile lor prost întocmite, s-a despărțit de acel sistem și, pretinzând că se află în relație cu adevărații și înțelepții clerici, în Suedia, a înființat un nou sistem, cu nouă grade. Primele trei erau sub protecția Marii Loje din Londra căreia, singură, i-a recunoscut dreptul de a instala la Berlin o Mare Lojă de Germania. În ceea ce privește celelalte șase grade, ultimul fiind incomplet, novatorul și-a condus discipolii pe calea moralei și a științelor, îndemnându-i să practice virtutea, caritatea și cultivarea propriilor capacități mentale. Câteva loje, rămase fidele vechii observanțe, au primit repede în sânul lor mulți indivizi pentru banii lor, cu care sponsorizau tot felul de ceremonii; se jucau cu simbolurile masonice fără să le înțeleagă; dădeau mese copioase, cu mâncăruri și băuturi alese și, uneori, împărțeau pomeni: iată cum se prezentau vechile loje engleze sau *the late-observance*. În Franța, lumea se amuza cu circa cincizeci de grade masonice, până când unii hermetici entuziaşti au pătruns în unele dintre aceste loje. În Suedia, regele dădea de înţeles tuturor că era hotărât să-i restabilească public pe templieri şi că a obţinut de la adevăraţii preoţi ai ordinului secretul marilor arte magice. Prin acest mijloc, el spera probabil să atragă mulţi templieri germani pentru a se stabili în Suedia şi a susţine cu banii lor săracul lui regat; a sperat însă zadarnic lucrul acesta. Printr-un hazard providenţial, această înşelătorie a fost dată în vileag, iar *Capitolul iluminat* şi-a pierdut imediat renumele de *adevărat* şi *înţelept*.

În acele vremuri, diferitele ramuri ale ordinului Rosacrucian începuseră să se răspândească; fiecare dintre acestea dorea să pună mâna pe masonerie. Nu ne pronunţăm despre opinia pe care trebuie să ne-o facem faţă de această societate. Cei care doresc să obţină mai multe date pot consulta o lucrare germană intitulată *Compasul înţelepţilor*. Cel care, după ce a citit această carte, va simţi imboldul să se iniţieze în acest ordin va vedea cum stau lucrurile pe acolo doar după 6 ani. Pentru oamenii instruiţi, este cunoscut faptul că nu au existat niciodată adevăraţi rosacrucieni şi că acest nume doar ascunde o alegorie inventată de Valentin Andrea, prin a sa *Fama fraternitatis* şi prin *Reformarea generală a lumii întregi*, cărţi pe care vizionarii şi aventurierii şi le-au însuşit pentru scopurile proprii. Sistemul confuz al filosofiei hermetice este cunoscut de toţi cei care au studiat un pic de istorie filosofică. Dar devine şi mai evident, prin scrierile rosacruciene germane, faptulcă ei nici măcar nu descifraseră sensul şi spiritul acestui sistem şi nu mai există îndoială că aceste societăţi, în rândurile cărora existau membri respectabili, fuseseră induse în eroare de către aventurieri ignoranţi, care nu puteau să înveţe nimic pe nimeni, ci care doreau, din contră, să înveţe, să-şi bage nasul peste tot şi să devină stăpânii tuturor lojelor masonice.

Fiindcă, mai devreme sau mai târziu, orice înşelătorie se trădează singură, astăzi putem privi toate aceste fapte cu seninătate; din nefericire însă, înclinaţia generală a oamenilor pentru senzaţional şi mai ales în Germania, moda alchimiştilor, de care au ştiut atât de bine să profite iezuiţii, susţinuţi de rosacrucienii germani, toate acestea s-au înrădăcinat atât de adânc, încât un mare număr de persoane au ajuns să se lase târâte pe drumul presărat cu himere speculative.

Să revenim însă la Stricta observanţă, întrucât a fost predominantă o vreme. Iezuiţii şi emisarii lor sperau că nu va mai fi vorba nici de secrete, nici de comori, de îndată ce le vor închide gura antagoniştilor, oferindu-le rente principalilor membri, din fondurile colectate cu ocazia primirilor în ordin. Numai că iezuiţii s-au înşelat. Masonii de rând cereau mereu, şi înainte, şi după decesul baronului de Hund, să fie puşi în legătură cu preoţii ordinului, cu acei superiori necunoscuţi, după cum li se promisese. De aceea nu mai era alt mijloc decât cel de a-i face să apară în scenă pe actorii care trebuiau să-şi joace rolul. Mulţi s-au pretat la această comedie care, după aceea, a atentat serios la statutul de instituţie a înţelepciunii, a instrucţiei şi a dezinteresului de care unii autori masonici făceau paradă în scrierile lor. S-au ivit şi nişte clerici ai ordinului şi câţiva profeţi, de pildă la Wiesbaden. Cu toate acestea, cum lumea se vedea a fi înşelată din toate părţile şi cum adevăratul scop al Strictei observanţe devenea cât se poate de clar, lumea a deschis în sfârşit ochii şi chiar s-a gândit să trimită pe cineva în Italia pentru a se informa la curtea Pretendentului dacă acest baron de Hund şi alţi autori erau ceea ce pretindeau a fi. Ar fi fost înţelept ca acest demers să fi fost făcut cu 12 ani mai devreme, înainte ca atâta amar de lume să fie dusă de nas; dar se pare că lucrurile fuseseră în aşa fel întocmite încât totul să fie întors cu susul în jos. La curtea Pretendentului, s-a aflat că toată povestea cu templierii nu era decât o invenţie şi o minciună gogonată. A fost imposibil să se ţină multă vreme în secret o dezvăluire atât de tristă, care nu a întârziat să apară şi pe calea tiparului. Iezuiţii însă nu s-au pierdut cu firea, au ţesut alte planuri care au eşuat repede, întrucât lumea masonică nu mai era atât de credulă.

În mijlocul unei asemenea încurcături şi pentru a scăpa de înjurăturile şi de reproşurile fraţilor, şefii Strictei observanţe au convocat la Wilhelmsbad un ultim convent, de la care masonii cu cap au ştiut dinainte la ce trebuiau să se aştepte. Cei doi regi care au fost promotorii înflăcăraţi ai acestui convent aveau, fără îndoială, intenţiile cele mai curate şi mai dezinteresate faţă de ordin; dar, fiindcă joca de-a templierii trebuia să înceteze o dată şi fiindcă pe această joacă se baza puterea superiorilor necunoscuţi, foarte puţini masoni au dorit să-i mai asculte şi să li se supună. Aceştia nu puteau oferi nicio explicaţie a simbolurilor şi hieroglifelor masonice, întrucât nu o aveau. În ceea ce priveşte sumele enorme de bani pe care le-au încasat vreme de 12-14 ani, nu puteau să ofere o contabilitate reală, banii fiind administraţi cu mare neglijenţă, chiar dacă cu probitate.

Pe de altă parte, masonii s-au cam săturat de-a joaca cu simbolurile şi nimeni nu se putea aştepta la ceva bun din partea unei asemenea imense hoarde de masoni, dintre care majoritatea fuseseră primiţi fără vreo selecţie, iar şefii se aflau în fruntea bucatelor doar din raţiuni politice. Se spera deci, la acest convent, că îşi vor face apariţia masoni străini care îşi vor etala comorile lor de cunoştinţe; însă cei care le posedau cu adevărat nu doreau să le dea pe asemenea mâini murdare, nici să se înhame voluntar la un asemenea jug. S-au propus acolo câteva himere mistice, dar, cum lumea nu avea de a face decât cu viziuni sau fabule fără fundament, fraţii le-au respins şi nu mai exista altă cale decât inventarea unui nou sistem. Tocmai din acest impas s-a născut sistemul *Cavalerilor binefăcători ai Oraşului sfânt Ierusalim*.

Ar fi deci inutil să încercăm să dovedim că această masonerie a Strictei observanţe nu a reuşit nicicum să-i facă pe oameni mai buni, mai înţelepţi şi mai fericiţi; ea s-a ocupat doar cu diversele jocuri şi s-a dovedit a fi rizibilă şi demnă de a fi dispreţuită de

toată lumea, fiindcă a devenit un teatru unde au evoluat tot felul de actori, de pierde-vară şi de şarlatani".

Am găsit că această disertaţie este destul de interesantă şi de instructivă pentru a fi reprodusă aici în întregime.

STRICTA OBSERVANŢĂ

A fost a treia inovaţie masonică a iezuiţilor, care întreţinea în cugetul adepţilor periculoasa speranţă de a intra în posesia bogăţiilor vechilor templieri. Istoria cronologică a marilor ei maeştri nu este altceva decât istoria conducătorilor iezuiţilor. Ideea primordială a continuităţii neîntrerupte a ordinului templierilor este atribuită marchizului de Lernay, care a expus-o mai întâi într-o lojă din Berlin. Prinţul de Clermont era marele maestru şi, cu ajutorul numelui său, iezuiţii au reuşit să introducă pe piaţa masonică acest nou sistem.

P. C. înseamnă *patres clarae montani*. În acest sistem nu se foloseau decât şase grade, al şaptelea era clerical, iar existenţa lui era ocultată. Frânghia prinsă de gâtul candidatului la iniţierea în gradul de cavaler scoţian îi simboliza pe protestanţi, care erau văzuţi ca nişte criminali les-majestate. Un frate nu putea avansa în grad decât după un anumit termen fix de timp, doar dacă nu obţinea cumva o dispensă din partea Marelui Capitol. Această Observanţă s-a format printr-o sciziune introdusă în francmasonerie, din motive neînsemnate, dar cărora noi le vom acorda importanţă. Din această sciziune s-a născut Stricta observanţă (*observentia stricta*). O altă sciziune în sânul Strictei observanţe, survenită la Viena în 1767, a dat naştere facţiunii *Late-observance* (observanţa târzie). Fiecare dintre aceste ramuri a avut grade simbolice şi înalte grade particulare.

Friedrich Wilhelm al II-lea, rege al Prusiei, a refuzat în anul 1786 să mai acorde protecţia sa regală francmasoneriei pe teritoriul regatului său, dacă aceste două sisteme nu se reunesc; ceea ce au și făcut, cel puțin în aparență, întrucât nu a existat niciodată un act de uniune, fiecare păstrându-și organizarea internă și continuând, ca și în trecut, să-și asmută membrii contra facțiunii rivale. Cel care dorea să se alăture Strictei observanțe era obligat să semneze actul de obediență inventat de baronul Hund[1], prin care aspirantul promitea voluntar și *sine nulla reservatione* că:

1. Îi va datora supunere absolută Marelui maestru provincial al celei de a șaptea provincii (care era baronul de Hund), cât și tuturor superiorilor numiți sau care urmează să fie numiți de către el.

2. Se va supune integral instrucțiunilor acestor superiori, mai ales în ceea ce privește lojele din Observanța târzie; va face și îndeplini întocmai poruncile superiorilor, fără a avea vreodată pretenția să cunoască intenția sau scopul acestora.

3. Va păstra în cel mai mare secret și nu va dezvălui nimănui, din afara cercului Strictei observanțe, tot ceea ce știe; nu va întreține nicio corespondență masonică fără permisiunea superiorilor; le va aduce toate scrisorile pe care aspirantul le va primi și va aștepta instrucțiunile lor asupra răspunsurilor pe care trebuie să le dea.

4. Se va supune voluntar pedepselor care i-ar putea fi aplicate de către superiori.

Aspirantul trebuia să promită toate acestea, sub amenințarea faptului că altfel va pierde orice semn și milă din partea lui Dumnezeu. Numărul înaltelor grade este aproape necunoscut, întrucât putea fi schimbat în diverse feluri și era prezentat sub diverse denumiri, chiar în interiorul unei singure fraze. Membrilor cu înalte grade nu le era permis să se inițieze în înaltele grade ale unei alte societăți secrete fără încuviințarea superiorilor; cavalerilor cu grade înalte le era interzis să se întrețină cu cei care aveau grade inferioare lor.

Această organizare administrativă cât se poate de prost întocmită era opera fraților Schubarth și Kleefeld. *Clericii* fuseseră introduși în ordin de către doctorul Starck. Publicul a luat cunoștință despre acest sistem prin publicarea unui opuscul german, sub titlul *Piatra de încercare și Stânca scandalului*. S-a crezut că, pentru a neutraliza răul pe care această lucrare l-a cauzat renumelui ordinului în ochii publicului mason, cea mai bună metodă este să se convoace un convent general; acesta a fost adevăratul și primul motiv al conventului din Wilhelmsbad.

SISTEMUL STRICTEI OBSERVANȚE

Ordinul Strictei observanțe a fost definitiv implementat în Germania de către fratele Charles Gathel, baron de Hund, senior de Altengrotkau și Lipsca, care fusese inițiat mason în Frankfurt pe Main, în anul 1742, apoi inițiat la Paris, în 1754, în înaltele grade ale Capitolului de Clermont. Acest inovator, însuflețit și influențat de gândirea lui Ramsay, potrivit căreia *orice adevărat mason este un cavaler templier*, ordin ce subzistă în continuare, în opinia sa, a divizat noua sa masonerie în mai multe grade și și-a răspândit ordinul, după exemplul templierilor, pe un vast teritoriu, divizat în nouă provincii, care cuprindeau toate ținuturile Europei. Sistemul lui Ramsay fiind cunoscut în Germania înaintea înființării Capitolului de Clermont și, în consecință, admiterea baronului s-a făcut în cadrul ordinului superior sau templier la Paris, acest lucru înseamnă că a descoperit un predecesor în persoana baronului de Marschall. Regimul templier cuprindea pe vremea aceea șase grade: ucenic, calfă, maestru, care erau gradele simbolice, apoi gradele de maestru scoțian, novice și Templier, care era împărțit sub denumirile de *eques*, *socius* și *armiger*. Între 1763 și 1770, baronul de Hund a adăugat un al şaptelea grad sub numele de *eques professus*. Mult mai târziu, şi-a adjudecat o ramură a clericilor francmasoni, care se ocupau cu magia naturală şi divină, cu chimia şi alchimia. Partea istorică a acestui sistem se mărgineşte la continuitatea secretă a Ordinului Templului. Iată istoria oficială pe care ne-o comunică aceştia:

---

[1] Karl Gotthelf, baron von Hund (1722-1776) a întemeiat în anul 1751 Ordinul Strictei Observanțe Templiere; elementul de noutate al Ordinului l-a constituit doctrina sa ezoterică prin care se proclama conducerea acestei organizații ezoterice de către Superiorii necunoscuți; a se vede și Guénon, R. (2016) – *Op. cit.* pp. 164-198 (n. V.Z.)

În anul 1303, doi cavaleri ai ordinului templier, Noffodel şi Squin de Forian, au fost pedepsiţi pentru crimele lor. Ultimul şi-a pierdut comanderia din Montfaucon. Ei i-au cerut Marelui maestru provincial noi comanderii şi, cum acesta i-a refuzat, l-au asasinat la reşedinţa sa de ţară din apropiere de Milano, ascunzându-i trupul în grădină, sub nişte tufişuri. S-au refugiat apoi la Paris şi au acuzat ei înşişi ordinul de crimele cele mai oribile, fapt ce a dus la pierderea ordinului şi la supliciul marelui maestru, Jacques de Molay, care a fost ars de viu în 1314.

Marele maestru provincial de Auvergne, Pierre d'Aumont, a fugit împreună cu doi comandori şi cinci cavaleri. Pentru a nu fi recunoscuţi, s-au deghizat în masoni, şi-au schimbat numele şi s-au denumit Mabeignac (de aici derivă denumirea de maestru Mac-Benac). Au acostat în insula scoţiană Mull, unde l-au întâlnit pe marele comandor Hamptoncourt, George Harris, împreună cu mulţi alţi fraţi, şi au luat hotărârea de a reinstaura pe acele meleaguri ordinul.

La Saint-Jean, în 1312, aceştia au înfiinţat un capitol. Aumont a fost numit Mare maestru. Pentru a scăpa de persecuţii, au adoptat semne de recunoaştere şi parole specifice, după modelul masonic, şi s-au intitulat masoni liberi şi acceptaţi, pentru a arăta prin acest mijloc faptul că sunt cu desăvârşire liberi şi că au acceptat să respecte alte obiceiuri[1]. În 1361, reşedinţa marelui

---

[1] Chiar şi această singură explicaţie ne arată falsitatea acestei istorii: marele maestru Jacques de Molay a fost executat în 1314, iar Aumont nu putea să fugă în Scoţia, dacă faptele relatate sunt exacte, decât în 1315; atunci cum a putut el să înfiinţeze un capitol în 1312? Dar nu sunt singurele erori de care este împănat iezuitismul templier scoţian.

maestru a fost transferată la Aberdeen şi astfel ordinul a reuşit să se perpetueze şi să se răspândească în Italia, Franţa şi Germania.

Astfel sună istoria oficială a ordinului. Saxonia inferioară a fost declarată provincie de Marele maestru Carol Stuart, Pretendentul, şi proclamată ca atare în 1745. În ceea ce priveşte capitolul de la Aberdeen, marele priorat i-a fost încredinţat lui Kessler, din Sprengeisen, în anul 1750. Catehismul celui de-al patrulea grad (mare scoţian) conţinea printre altele acest interogatoriu:

Întrebare: Câte simboluri deţine un maestru scoţian?

Răspuns: Patru: leul, vulpea, maimuţa şi şoimul.

Întrebare: Ce semnificaţie au aceste simboluri?

Răspuns: Un maestru scoţian trebuie să aibă următoarele calităţi: inimă de leu, şiretenia unei vulpi, înţelepciunea unei maimuţe, viteza unui şoim (pasăre de pradă).

Exista şi un tablou ilustrativ, desenat cu alb pe fond verde. La colţuri se găseau cele patru animale indicate mai sus, iar în mijlocul tabloului era un sicriu deasupra căruia se afla o stea cu opt raze. Ordinul afirma că acest grad înseamnă *restabilirea Ordinului templierilor de către Aumont*, pe insula scoţiană Mull, fapt care însă nu este decât o aluzie la restabilirea ierarhiei iezuite.

În gradul al cincilea, cel de novice, priorul sau comandorul, care era în acelaşi timp şi şeful diocezei, conducea ceremonia de primire în locul Marelui maestru provincial, având titlul de *superior* şi ocupând un fotoliu cu însemnele Marelui maestru. Pe timpul ceremoniei de primire a novicilor, se stingeau toate luminile şi se aprindea o singură lampă, spunându-se: *facem lucrul acesta în memoria celor care au fost şi nu mai sunt*. După depunerea jurământului, se reaprindeau trei lumânări şi se spunea: *facem acest lucru în memoria celor care au fost, care nu mai sunt şi care au înviat din nou*. Neofitul era obligat, după primirea care se făcea în numele Marelui maestru, să sărute mânerul spadei superiorului, care îi spunea că tocmai a intrat într-un noviciat de trei ani, în timpul căruia trebuie să se arate demn pentru a fi avansat, printr-o ascultare oarbă a superiorilor săi. I se declara pe față noului primit că aici nu este vorba despre masonerie, ci despre Ordinul templului, în care de fapt își începe noviciatul.

Al șaselea grad, cel de cavaler templier, era împărțit în trei subgrade: *eques, socius* și *armiger*. Ceremonialul se ținea după următorul tipic: se deschidea capitolul, aspirantul își lepăda șorțul dublu, verde, iar *comisarius ordinis*, care îndeplinea funcția de prior, îl punea să depună jurământul în limba latină. Instalarea noului recrut avea loc, de asemenea, în latinește. I se spunea, printre altele, oferindu-i-se casca: *Ordo te clibano contra hostes olim fidei, nunc ordinis ut eo magis intercepias per duelum*. Noul cavaler punea atunci pe masă un dar pentru *proeses*, apoi îngenunchea în fața mesei pentru a primi din mâinile oficiantului crucea roșie a Ordinului și un inel de aur, pe care trebuia să-l poarte la degetul mic al mâinii drepte. Primea însemnele ordinului și un fel de *marcă*, sau *motto y afferante* (care avea legătură cu însemnele ordinului. De altfel, membrii Strictei observanțe își abandonau numele de familie și semnau cu această marcă, sistem adoptat de scoțienii din ritul de Kilwinning).

Primirea în gradul de *armiger* era puțin diferită; în loc de *eques*, el era denumit *frater*. O a treia ceremonie de primire era cea a *sociorum et amicorum ordinis*. Ceremonia își avea importanța ei. Dacă neofitul era o persoană aleasă, intrarea în sala de recepție era făcută fie flancat de scutieri, fie de cavaleri, fie de comandori. În loc să jure o ascultare oarbă, acesta promitea prin jurământ doar stimă și devotament celor care-l primesc în rândurile lor. După primire, neofitul era condus la locul său, spunându-i-se: luați-vă în primire locul pe care ordinul superior vi-l acordă de preferință, pentru a-i oferi, în caz de nevoie, sfaturile dumneavoastră bune și influența de care dispuneți.

Fie și numai această din urmă ceremonie și ne putem da seama de originea ordinului; căci adevăratul ordin al templierilor nu cunoștea de fel acest *amici socii*; de fapt, aceștia nu sunt alții decât cei care alcătuiau clasa secundă a ordinului iezuiților. Această clasă era alcătuită din preoți și laici, care trăiau în rândul lumii, și care-i slujeau pe iezuiți, mai ales pe lângă curțile regale; ei se numeau *jesuito in voto*, căci juraseră să îmbrace haina ordinului, de îndată ce le va porunci *pater generalis*.

Urma apoi primirea acelor *fratres servientes*, a *socii* și a *amici ordinis*. Baronul de Prinzen a fost primul care a întemeiat un astfel de rit, la Berlin, rit ce nu a întârziat să se răspândească. În 1763, baronul de Hund a sosit la Neuvierden, în Pusac, și s-a declarat Mare maestru al celei de-a șaptea provincii, căci întreaga Germanie era divizată în provincii ale ordinului. Un anume Johnson, care pretindea că deține instrucțiuni mult mai extinse decât cele ale baronului de Hund, a sosit la puțină vreme după aceea la Iena, ca Mare prior al ordinului. Pe vremea sejurului său la Altemburg, i-a extenuat zi și noapte pe frații cavaleri și pe nobilii care locuiau la moșiile din apropiere și care erau membri ai ordinului. Aceștia erau obligați să urce pe cal la primul ordin care li se dădea, chiar și noaptea, sub amenințarea că, altfel, vor fi închiși în camerele obscure, dacă întârzie la conventurile templierilor, de la Altemburg.

Baronul de Hund îl recunoștea pe Johnson ca Mare prior al ordinului și îi acorda ascultare. Dar toate acestea nu erau decât înșelătorii, căci însuși Hund îl acreditase pe acest aventurier, care era de fapt un evreu pe care-l chema Leicht sau Leucht, pentru a-și dezvolta sistemul, a-i conferi mai multă autenticitate și a trage maximum de profit posibil. La scurtă vreme însă, fie că a socotit că Johnson putea deveni periculos, fie că se temea ca acesta să nu dezvăluie dedesubturile poveștii sale, chiar Hund a fost acela care a declarat că acest om nu este decât un aventurier. La puțin timp după aceea, Johnson a fost arestat la ordinul consilierului intim Fritsch, proaspăt partizan al baronului Hund, membru al Strictei observanțe și, pe atunci, tutore al prințului minor de Weimar. Johnson a fost întemnițat la Wartburg (un vechi castel fortificat, în apropiere de Eisenach) și întreținut pe cheltuiala Strictei observanțe; a murit subit pentru că, se spune, tocmai se apropia majoratul tânărului duce de Weimar, iar oamenii din umbră care l-au fabricat pe acest Johnson se temeau de oarece dezvăluiri din partea lui.

În urma acestei afaceri, Fritsch a cerut la conventul din Brunswick rambursarea sumei de 3 000 de rixdali, ca fiind cheltuielile de întreținere ale lui Johnson din perioada întemnițării. Fiindcă entuziasmul pentru acest ordin începuse să se cam răcească, pentru a-l revitaliza, s-a încercat instaurarea unui fel de taxă, *tontine*, prin care membrii gradelor înalte erau spoliați de sume cuprinse între 300 și 1 000 de rixdali, dar, fiindcă acest plan nu a avut sorți de izbândă, i s-a adăugat ordinului o ramură clericală. Iezuiții au recurs la această nouă invenție, pentru a deturna atenția amatorilor de secrete. Starck, profesor la Rostock, iar după aceea predicator la curtea din Koenigsberg, apoi la cea din Darmstadt, a fost șeful acestei ramuri, ai cărei membri cei mai activi erau baronul de Raven, la Ranefeld, în Mecklemburg, și consilierul curții de apel Veffel, la Zell. Acești *clerici* făceau parte din cea de a șaptea provincie a ordinului.

Cu toate că un mare număr de curioși a fost sedus de acest ordin, dorind să profite de cunoștințele clericale, conventul ținut la Kohlo, în 1772, pentru a-i alipi pe clerici Strictei observanțe, nu a dat roadele așteptate. S-a ținut un alt convent, unde a apărut un nou impostor care se numea Gugomos (ca și Schropfer, cu ceva vreme înainte), care a venit cu noi șarlatanii, dar care a dat bir cu fugiții la puțină vreme după aceea.

Ducele de Brunswick a convocat, la sfârșitul anului 1782, un nou convent la Wilhelmsbad, pentru *a descoperi adevăratul scop al masoneriei*. Rezultatul acestui convent a fost că toți cavalerii au

recunoscut că nu erau adevărați cavaleri templieri. Au convenit ca, pe viitor, să nu primească în ultimul grad masonic decât o informare istorică despre ordinul templier. În acest scop, au alcătuit noi caiete masonice. Nimic nu a mai fost ca înainte; însă una dintre ramurile Strictei observanțe a continuat să fabrice templieri, alta se ocupa cu alchimia, iar o a treia aștepta liniștită să i se spună ce să facă din partea superiorilor. Cu toate acestea, baronul de Hund a murit ca bun catolic, abjurându-și religia inițială în favoarea catolicismului roman, având mereu pe lângă el un călugăr capucin.

Apoi au survenit circumstanțe ridicole în ceea ce-l privește pe cavalerul Stuart, Pretendentul, la tronul Angliei. Acest cavaler, sosit în Germania pentru a-și căuta soție în persoana prințesei de Stolberg, a fost primit templier în secret de către Hund și recunoscut tot de acesta din urmă drept Mare maestru al ordinului. Pentru a-l recompensa, Pretendentul i-a acordat lui Hund un patent de Mare maestru provincial pentru Germania, pe care l-a antedatat. Acest patent a fost singura probă pe care Hund a putut s-o prezinte la conventul din Kohlo, pentru a-și dovedi legitimitatea. Sărmanul cavaler Stuart era amețit de bucurie, de parcă își pierduse rațiunea, căci a primit asigurări că ordinul nu va avea liniște până ce nu îl va pune în posesia vreunei țări importante, fie ea și în America. Apoi Pretendentul a fost asigurat că va constitui pe lângă el o partidă importantă, care va avea un mare număr de suverani. Așa încât, atunci când a sosit la Roma, și-a făcut o intrare solemnă, fiind precedat de crainici care-l proclamau rege, cerând să i se acorde onorurile cuvenite unei fețe regale. Numai că papa, ceva mai înțelept decât el, a refuzat acest lucru. Întreaga Europă a râs de această poveste, pe care au publicat-o toate gazetele, fără ca totuși să se cunoască adevăratele motive ale acestei afaceri.

Sistemul templier s-a răspândit, de asemenea, în Alsacia și Lorena, sub protecția ducelui de Chartres; dar, din cauza temerilor unor conflicte cu poliția, membrii săi, reuniți la conventul din Lyon, și-au preschimbat numele în Cavalerii binefăcători ai Orașului Sfânt. Saint-Martin, afirmă *filosoful necunoscut*, și Willermoz, din Lyon, au fost principalii promotori ai acestei schimbări de nume, care nu avea nici el nimic masonic într-însul. Au fost fabricate mai multe grade mistice, al căror spirit a fost divulgat prin scrierile acestui ordin, cum ar fi arhivele mitico-hermetice, arhivele erorilor și adevărului etc.

Iată distribuția pe provincii a Ordinului, înainte de conventul din Wilhelmsbad: 1. Provincia de Aragon; 2. de Auvergne; 3. de Occident sau de Languedoc; 4. de Lyon; 5. de Bourgogne; 6. de Marea Britanie; 7. de Saxonia inferioară, Elba, Oder, Polonia prusacă, Livonia și Curlandia; 8. de Germania superioară, Pad, Tibru, Italia și Sicilia; 9. de Grecia și arhipeleagul grecesc.

Iată acum felul în care erau distribuite provinciile după acest convent: 1. Provincia Germaniei inferioare, a Poloniei și a Prusiei (i s-a dat acest rang, întrucât a fost prima care a început să funcționeze); 2. Provincia de Auvergne; 3. de Occident; 4. de Italia și de Grecia; 5. de Bourgogne și Elveția; 6. Provincia Germaniei superioare; 7. Provincia Austriei și Lombardiei; 8. Provincia Rusiei; 9. Provincia Suediei.

Au fost radiate din registre provinciile de Aragon și de Lyon, întrucât nu mai erau în activitate, cât și cea a Marii Britanii, căci nu mai spera nimeni că se va alipi. Fiecare provincie se împărțea în priorate, în prefecturi, comanderii, loje scoțiene (iezuite), loje simbolice, unde masoneria este un cult. Toate provinciile, după decesul baronului de Hund, au fost subordonate Marelui maestru general, ducele Ferdinand de Brunswick; însă fiecare provincie a avut Marele său maestru provincial; cea de a șaptea provincie l-a avut drept Mare maestru pe baronul de Hund.

Statutul de funcționare cuprinde șaisprezece articole și poartă titlul: *Statutele ordinului ilustru al Strictei observanțe*, confirmându-ne ideea pe care trebuie să ne-o facem despre natura și scopul ordinului. Să cităm câteva dintre aceste articole:

Art. I: Chiar dacă regulile stabilite pentru Ordin, în primele vremuri ale existenței sale, reprezintă încă o obligație pentru fiecare dintre frații noștri, mai ales când trebuie să se supună, prin jurământ, atunci când sunt primiți, este la fel de adevărat că aceste obligații au suferit anumite restricții și că ele nu sunt aplicabile decât în cazul în care pot fi respectate în mod convenabil, în funcție de diferențele religioase, de moravuri și guvernare politică din diversele țări în care trăim. Deci numai sub acest raport frații ordinului trebuie să considere aceste reguli, care rămân întotdeauna pentru ei un monument respectabil al antichității, iar după aceste restricții ei trebuie să caute să execute întocmai obligațiile contractate.

După cele afirmate mai sus, nu s-ar pune problema unui atașament absurd față de aceste reguli, nici față de vechile posesiuni. Căci primele erau *specifice*, iar celelalte nu erau decât *ocazionale*; de altfel, șefii Ordinului nu au avut niciodată idei suficient de ficționale pentru a spera să reintre într-o zi în posesia averii foștilor frați.

Art. 6: Cum Ordinul a crezut că este înțelept să se ascundă sub mantia francmasoneriei, sub pulpana căreia noi am supraviețuit în siguranță atâția ani, prudența ne îndeamnă să nu aruncăm încă acest văl; cel puțin nu trebuie să facem acest lucru în zilele noastre, poate niciodată; în orice caz, nu înainte de a găsi că acest văl nu ne mai ajunge sau a devenit inutil, pentru a ne feri de curiozitățile unora. Dimpotrivă, trebuie să continuăm să implementăm sistemul nostru tot pe calapodul francmasoneriei, ca pe o piatră fundamentală. Ea trebuie să ne furnizeze oamenii pe care noi să putem să-i folosim, pentru a ne pune în practică bunele intenții.

Șarlatanii scoțianismului, care știu să citească printre rânduri, vor înțelege, desigur, ceea ce trebuie! Ramsay, baronul de Hund şi partizanii lor minţeau când avansau ideea că orice adevărat mason este templier, căci, dimpotrivă, ei cunoşteau faptul că orice templier trebuia, ca să existe, să fie mason. Oare un adevărat mason care citeşte acest articol, al cărui sens dezvăluie la fiecare pas această operă a diavolului, mai poate el rămâne într-un asemenea ordin, nemaicontând titlul sub care se ascunde acesta, fără a fi deopotrivă mason sperjur şi fals frate?

Art. 13: Eforturile noastre pentru a ne făuri o viaţă bună şi un Ordin prosper trebuie să ne aducă bunăvoinţa regilor care râvnesc la prosperitatea regatelor lor. Atunci când vom strânge fonduri prin activitatea noastră şi prin mijloacele indicate, va trebui cu necesitate să avem grijă (după ce vom plăti avansul fraţilor care au contribuit la binele ordinului şi vom plăti demnitarii, în funcţie de vechimea lor) să folosim toate fondurile excedente pentru a cumpăra terenuri şi pentru a întemeia acolo instituţii ce vor contribui în acelaşi timp la binele particular al Ordinului şi la cel al statului. Instituţii gen fabrici şi aşezăminte caritabile, încurajarea anumitor ramuri comerciale şi fabrici indigene, cât şi altele de acest gen reprezintă lucruri ce ne pot asigura bunăvoinţa regilor şi aprobare din partea opiniei publice; şi niciodată beneficiile pe care ordinul şi membrii le vor avea nu vor fi râvnite, atâta vreme cât vom demonstra că noi nu lucrăm doar în interesul nostru, ci că avem, de asemenea, în vedere, ca să spunem aşa, bunăstarea întregii ţări unde activăm.

Acest statut, care era deja în vigoare în 1767 şi care nu era destinat publicării, dezvăluie perfect sistemul Strictei observanţe: interesul particular al Ordinului, ascuns sub masca intereselor statului, în orice colţ al lumii. Un asemenea tip de societate care, prin absorbţiile de care se folosea atât de lucrativ, ar fi acumulat zilnic moşteniri şi capitaluri, mobile şi imobile, pe care interesul şi relaţiile le-ar fi dublat în scurtă vreme, care ar fi acumulat bunuri într-o progresie geometrică, ar fi sfârşit, într-o perioadă chiar mai scurtă decât credem, să pună mâna pe toate posesiunile din această lume, transformându-se într-un soi de Tubalcain[1], care ar fi, în plus, şi stăpânitorul muncitorilor, ca fiind singurii garanţi ai industriei universale pe cele două emisfere. Atunci, această societate ar fi şi stăpânitoarea sufletelor, a trupurilor şi a bunurilor oamenilor; visul dominaţiei universale ar fi astfel împlinit, fapt ce ar fi convenit mult mai bine membrilor sectei decât pretinsa recuperare a bunurilor şi averilor vechilor Templieri, o idee scoasă la înaintare, pentru a-i amuza pe naivi şi a-i înşela.

Ne putem face acum o idee despre pericolul unei asemenea formidabile asociaţii, care, în ambiţia ei nemăsurată, ar găsi că visurile ei sunt prea seducătoare şi frumoase pentru a renunţa la ele. Pentru a nu îngroşa prea tare volumul nostru, am eliminat câteva documente extrem de interesante, pe care doar o să le amintim:

Actul de ascultare al fraţilor Strictei observanţe, aşa cum a fost el trimis de la Berlin în 1772, copii fiind trimise la Londra şi Marelui Orient al Franţei, pe 6 octombrie 1771.

Actul de reuniune şi supunere al membrilor clericali ai noilor templieri faţă de marele maestru provincial, baronul de Hund şi faţă de conciliul provizoriu al Strictei observanţe.

Actul de afirmare şi de recunoaştere al aceloraşi clerici, în număr de patru, făcut la prefectura din Eckhorst, pe 2 iulie 1767.

Alcătuirea capitolului general al Clericilor din cea de a şaptea provincie.

Alcătuirea capitolului provincial al celei de a şaptea provincii şi a celor nouăsprezece prefecturi ale sale.

O listă cu 62 de personaje marcante, cu *mărcile* fiecăruia.

Statutele ordinului, redactate de cancelarul provinciei şi publicate, în 1767, de conciliul provincial, din care am oferit câteva extrase mai sus.

---

[1] Tubalcain este considerat în Biblie inventatorul ştiinţei prelucrării metalelor, adică a metalurgiei. (*N. tr.*)

Aceste documente pot fi găsite în cartea *Fastes initiatiques* (*Sărbători inițiatice*).

CLERICII DIN OBSERVANȚA TÂRZIE, 1767

Înalta Observanță și Exacta Observanță. O sciziune survenită la Viena în anul 1767, în sânul Strictei observanțe, a dat naștere Observanței târzii (*Late-observance*). Această nouă societate îl avea, printre alții, drept șef pe baronul de Raven, în Mecklemburg, pe predicatorul Starck, la Koenigsberg. Aceștia se autoflatau că dețin, ei singuri, secretele asociației și cunoșteau *caverna misterioasă* unde se aflau îngropate bogățiile vechilor templieri. Acest regim era compus din 10 grade: ucenic, calfă, maestru, frate african, cavaler de Sfântul Andrei, cavaler al vulturului sau maestru ales, maestru scoțian, mag suveran, maestru provincial al ordinului rosacrucian, mag sau cavaler al clarității și luminii. Cel de al zecelea grad se împărțea și el în cinci subgrade: cavaler novice de anul 3, 5 și 7; cavaler levit; cavaler preot.

Acest rit, după cât se spune, ar fi avut mare succes până prin 1800, epocă în care loja-mamă Royal York a prieteniei, din Berlin, a declarat că renunță la sistemul înaltelor grade pentru a nu mai folosi decât primele trei grade simbolice. Aceeași sciziune a mai produs Înalta Observanță, în care membrii se ocupau cu alchimia, magia, cabala, divinația, invocarea spiritelor etc., și Exacta Observanță, unde catehismul ținea de primele două observanțe, având ca bază iezuitismul și catolicismul.

CAPITOLUL XVII

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN AFRICA SAU FRAȚII AFRICANI

(1767)

Acest Ordin era format din frați instruiți care se conduceau după principii sănătoase. Lojele lor din Europa sunt acum toate închise, excepție făcând poate cea din Constantinopol (care se cheamă *Berlin*). Un singur Mare maestru al lor a fost cunoscut publicului: consilierul de război Koppen. Gradul întâi al acestei masonerii oferă o instruire mai vastă și mai completă decât toate gradele laolaltă din sistemul scoțian. Frații arhitecți africani afirmau că lojele Sfântului Ioan neglijau marele scop pe care și l-au propus și că acolo nimeni nu se putea instrui cu adevărat, iar în ceea ce privește Stricta observanță, acest ordin nu cunoștea scopurile continuității ordinului masonic.

Frații africani se ocupau cu studiul simbolisticii hieroglifelor, mai ales al celor referitoare la francmasonerie, pe care încercau să le înțeleagă just. Făceau un mister din scopul lor, până ce inițiatul ajungea la gradul 7, care nu putea fi obținut decât cu mare osteneală, perseverență și discreție. Ocupațiile secundare ale membrilor țineau de științe, în special de istorie și antichitate, pe care le considerau a fi cercetări indispensabile pentru adevăratul francmason. Primul grad, după cele simbolice, se numea *arhitect*, sau *ucenic în secretele egiptene*. Acești frați se numeau „africani", întrucât studiile lor începeau cu istoria egiptenilor, în misterele cărora descoperiseră germenii francmasoneriei, chiar dacă au atribuit originea ei unei epoci mult mai târzii, nicidecum epocii cruciadelor, care nu le oferea nicio deslușire.

Ceremonialul pe care îl țineau Frații africani era modest și nobil. Ei nu făceau mare caz de decorații, șorțuri masonice, panglici și cordoane, bijuterii etc., dar iubeau un anume lux și făceau apel la inscripții sentențioase cu un sens sublim, dar ascuns. În adunările lor, se citeau tratate și se comunicau rezultatele cercetărilor lor. Banchetele pe care le țineau erau simple, unde domnea decența și în care se pronunțau doar discursuri instructive și științifice. Recepțiile se țineau fără nicio contribuție, iar frații zeloși care ajungeau într-o poziție materială jenantă erau ajutați. Frații arhitecți africani au publicat în Germania multe documente importante despre francmasonerie.

Acest ordin a fost întemeiat în Prusia, în 1767, cu aprobarea regelui Frederic al II-lea, zis cel Mare. Gradele de care se folosea ordinul, în număr de unsprezece, erau împărțite în două temple, după cum urmează: Primul templu – ucenic, calfă, maestru; Al doilea templu – gr. 4: arhitect sau ucenic al secretelor egiptene (*manes musae*); gr. 5: inițiat în secretele egiptene; gr. 6: frate cosmopolit; gr. 7: filosof creștin (*Bossinius*); gr. 8: maestru al secretelor egiptene, *aletophilot* (prieten al adevărului); gr. 9: *armiger*; gr. 10: *miles*; gr. 11: *eques*. Ultimele trei erau considerate grade superioare.

Marele capitol a oferit în fiecare an, în timpul vieții împăratului Frederic al II-lea, o medalie de aur de cincizeci de ducați drept premiu pentru cel mai bun tratat sau discurs. În anul 1806, nu mai exista decât un singur capitol din acest sistem masonic, cel denumit Berlin (la Constantinopol).

Originea ordinului. Când a ajuns împărat, Frederic al II-lea, văzând că francmasoneria nu mai era ceea ce fusese, dar gândind la ce-ar putea fi, a conceput planul unui *Ordin interior* care putea ține loc în același timp drept *Academie masonică*. A ales un anumit

număr de masoni în stare să-i înțeleagă ideile și i-a însărcinat cu organizarea acestui corp masonic. Printre aceștia, au figurat frații Stahl, de Gone, Meyerotto și Du Bosc. Au întemeiat acest ordin cu numele unei societăți ce nu mai exista – *Arhitecții din Africa* – și au redactat statute conforme cu vederile regelui, care, la rândul său, a acordat privilegii, ba chiar a înălțat în 1768, în Silezia, cu ajutorul arhitectului său, Meil, o clădire specială destinată Marelui capitol, dotându-l cu fonduri suficiente, cu o bibliotecă aleasă și cu mobilier de lux; totul era de o eleganță demnă de acest ordin și de regele care l-a patronat.

Acest Ordin, care nu a avut niciodată pretenții de guvernare, profesând toleranța și principiile primordiale ale francmasoneriei, făcând din istoria lui studiul de căpătâi, a prosperat în liniște și a beneficiat de o totală libertate. Principalele puncte din statutul de funcționare menționau că nu trebuie să se teamă decât de Dumnezeu, că trebuie să-și respecte regele și să fie discret, să profeseze o toleranță generală față de toate sectele masonice, fără însă a se afilia vreuneia. Din acest motiv nu au fost niciodată supuși actului de obediență emis de baronul Hund, în ciuda tuturor solicitărilor care le fuseseră înaintate. Atunci când primeau noi aspiranți, Frații arhitecți dădeau dovadă de prudența cea mai severă. Se zice că ducele Ferdinand de Brunswick a fost refuzat la inițiere, întrucât se amesteca în afacerile sectelor.

Frații arhitecți africani se ocupau cu cercetări active asupra istoriei misterelor, a societăților secrete și a diferitelor lor branșe, cultivau științele, în special matematicile. În timpul lucrărilor lor, ținute adeseori în limba latină, domneau moralitatea, bunul-simț, instrucția solidă, fără ostentație. Biblioteca și arhivele lor, datorită protecției regelui și a altor persoane de vază, cum ar fi prințul de Lichtenstein, au acumulat comori uriașe, la Viena, constând în manuscrise și documente, cu care nicio altă frăție masonică nu se poate lăuda.

ORDINUL CAVALERILOR BINEFĂCĂTORI AI ORAŞULUI SFÂNT IERUSALIM DIN PALESTINA, DENUMIŢI ŞI CAVALERII LUI CRISTOS SAU AI TEMPLULUI LUI SOLOMON, SAU CAVALERII SFÂNTULUI MORMÂNT (1782)

Acest Ordin a fost înfiinţat la Lyon în 1782 de către fraţii din loja Cavalerilor binefăcători. Era profesat martinismul (ritul lui Martinez de Pasqually) şi dobândise o mare influenţă asupra lojelor din Germania, cele ale Strictei observanţe, în care ultimul grad, sub-divizat în trei părţi, se intitula: Cavaler al Oraşului sfânt sau al binefacerii. Marele maestru al acestui ordin a fost numit Ferdinand de Brunswick, ordin al cărui regim este de tip iezuitic, ascuns sub vălul francmasoneriei. În *Biblioteca societăţilor secrete* putem citi următoarele:

Cavalerii binefăcători alcătuiau la început lojele reunite din Germania, care s-au contopit după aceea cu Stricta observanţă şi l-au recunoscut drept superior pe ducele de Chartres, devenit după aceea duce de Orleans. Doctrina lor, chiar dacă se îndepărta de cele profesate în alte ţări civilizate, nu este totuşi nouă. Multe dintre ideile sale, oricât de singulare ar părea, fuseseră deja folosite în vechime de către anticii filosofi, mai ales în ceea ce priveşte sistemul numerelor. Aderenţii la această filosofie formau acea sectă masonică ce s-a răspândit în Franţa şi Germania, inoculând grave erori în mintea unor tineri masoni fără experienţă. Această sectă a exercitat o mare influenţă la conventul din Wilhelmsbad, obţinând după aceea succese uriaşe. I se atribuie, de asemenea, o origine iezuită, întrucât literele C.H.B. (cavalerii binefăcători) ne dau cifrele 3, 8, 2, care împreună fac 13, număr ce indică a treisprezecea literă a alfabetului lor, adică N, care vrea să spună *Nostri* (al nostru).

Noviciatul Ordinului. Neofitul se numea Mac-Menack; la ceremonia de primire în Ordin, i se agăţau la gât o sfoară roşie şi un semn al crucii format din nouă noduri, în memoria celor nouă cavaleri fondatori ai ordinului; aceste semne trebuiau întotdeauna să fie purtate de novice. Acestuia i se cerea să răspundă la următoarele trei întrebări:

„*Prima întrebare* – Templul înălţat de Solomon, în Oraşul sfânt, fiind arhetipul general al francmasoneriei, credeţi că a fost ales în mod arbitrar sau că există relaţii între acesta şi instituţia masonică, şi care ar putea fi aceste relaţii?

Întrebarea a doua – În urma studiului pe care a trebuit să-l faceţi despre simbolurile şi emblemele masoneriei şi în urma instrucţiunii morale pe care aţi primit-o în gradele precedente, ce idee vă faceţi despre originea istorică şi despre scopul esenţial al instituţiei masonice?

A treia întrebare – Dacă masoneria se referă la câteva cunoştinţe rare şi esenţiale, credeţi că stă în puterea oamenilor să comunice toate cunoştinţele şi, în cazul contrar, care ar fi adevăratele mijloace pentru a şi le procura?”.

Explicarea emblemelor de pe blazon. Cele *7 grade* îi desemnează pe cei 7 gentilomi fondatori ai ordinului. Cele *două coloane*, împodobite cu flori de crin, sunt dedicate lui Hugues de Payens şi lui Geoffroy de Saint-Omer, amândoi francezi, primii institutori ai ordinului. Literele J.B. se referă la Jacobus Burgundus (Jacques Bourguignon Molay), conform obiceiului de a li se adresa cavalerilor cu numele lor de botez şi de baştină. Cifra 9 se referă la cei nouă cavaleri care au compărut la comitetul din Troyes şi la cel din Sens, în 1310, pentru a apăra interesele ordinului. *Meşa* este simbolul cordonului pe care-l poartă novicii în semn de obedienţă. *Mozaicul de pe podea* este imaginea stindardului negru şi alb pe care-l purtau cavalerii în lupte şi la ceremonii. *Cele trei porţi ale templului* simbolizează cele trei îndatoriri ale cavalerilor: *obedienţă, sărăcie şi castitate*; de ultima îndatorire au fost scutiţi de către marele maestru Harris, al doilea restaurator al ordinului; de aceea a treia poartă este reprezentată *închisă*. *Crenguța de acacie* (salcâm) de pe mormântul lui Hiram amintește de cea pe care cavalerii, deghizați în muncitori-zidari, au pus-o pe mormântul lui Jacques de Molay, atunci când i-au transferat cenușa pe muntele Herodom, în Scoția (*unde, de fapt, acest munte este necunoscut*). Cele *61 de flăcări sau lacrimi* în jurul mormântului amintesc de cei 61 de cavaleri care au fost arși de vii la Paris. Al patrulea grad se numește „scoțian”, pentru că a fost reprodus și păstrat în insula Mars (probabil Mull), în Scoția, de către Aumont, primul restaurator al ordinului cavalerilor templieri. De aceea scoțienii poartă cordonul verde, simbol al speranței în reînvierea ordinului.

Pentru a înțelege toate acestea, trebuie să facem un scurt apel la istorie și la Ordinul iezuiților, care s-a amestecat atât de tare în treburile francmasoneriei. Acest ordin al iezuiților a fost înființat la Paris, în 1534, de către Ignațiu de Loyola și a fost aprobat de papa Paul al III-lea, în 1540, sub denumirea *Clericii companiei lui Isus*. Ei bine, cum putea Aumont să reproducă în Scoția, în 1315 sau 1316, și să păstreze un grad pe care iezuiții încă nu-l inventaseră, căci nu figurau încă drept ordin, și a cărui parolă de grad era de fapt anagrama numelui lui Aumont, și anume Notuma? Mai mult, lucrările pentru acest al patrulea grad se încheiau în numele superiorilor lojelor reunite, iar acei superiori nu existau în acele vremuri. Aspirantul, al cărui nume de scenă era Gabaon, era presupus a fi scăpat din captivitate pentru a restabili gloria templului. El era adus în fața a două tablouri ce reprezentau interiorul templului evreilor. Întreaga recepție de primire se rezuma la explicarea acestor două tablouri. I se spunea neofitului că templul din Ierusalim era marele arhetip al masoneriei, ce și-a extras originea din chiar acest templu (*absolut eronat*), ale cărui reînnoiri succesive simbolizau persecuțiile pe care le-a încercat masoneria (*adică ordinul iezuiților*). I se mai spunea neofitului că povestea morții și asasinării lui Hiram (*adică a lui Jacques*

Bourguignon Molay) este o ficțiune ingenioasă, care ascunde mari adevăruri pentru masoni.

Cu aceste interpretări forțate, cu povești mincinoase pline de anacronisme au fost întemeiate aproape toate aceste rituri, a căror pretinsă „istorie oficială” este înghițită pe nemestecate de scriitorii masoni, care nu ajung să facă măcar o istorie romanțată a francmasoneriei, tot sforțându-se să-i scrie „istoria adevărată”.

Să continuăm însă cu descrierea simbolurilor folosite de ordin: *phoenixul* reprezenta simbolul novicelui, fiind și cea mai veche emblemă a masoneriei, imaginea onoarei care nu piere decât pentru a renaște și a ordinului care a murit în flăcări și a renăscut din propria-i cenușă. *Pelicanul* indica marele număr de frați pe care ordinul îi hrănea ca pe copiii săi, fiind ospitalier și dedicat carității fraterne. *Neofitul deposedat de orice obiect metalic* amintea de spolierea bunurilor ordinului și de jurământul de puritate al cavalerilor. *Cele trei călătorii* reprezentau cele trei *caravane* sau *pelerinaje* pe care cavalerii trebuiau să le facă în Țara Sfântă, înainte de a primi crucea ordinului.

Codul ordinului. Codul general al regulamentelor ordinului a fost hotărât la conventul național al Galilor, în luna noiembrie 1778 (care corespunde anului 465 al erei secrete a ordinului noului templu, adică numărul anilor scurși din 1313), și închis la Lyon pe 10 decembrie 1778. „Astfel, spune ritualul, ordinul masonic ce subzistă astăzi cuprinde trei epoci care nu trebuie uitate niciodată: 1. Ordinul primordial; 2. Templierii; 3. Francmasonii. Ordinul primordial : Instituția cavaleriei există înainte de David, iar această existență nu poate fi contrazisă, întrucât David a fost făcut scutier de către Saul, iar istoria ne face cunoscut faptul că împărații și regii erau aleși cavaleri de către episcopi și prelați, înainte de a fi încoronați. Ordinul Templierilor: Garimon, patriarhul Ierusalimului, primind în 1118 cele trei jurăminte din partea celor doi viteji cavaleri, Hugues de Payens și Geofroy de Saint-Omer, din provincia Auvergne, institutori ai Ordinului, în ziua Sfintei Treimi, le-a încredințat toate cunoștințele vechiului ordin, sau vechea cavalerie. Baudoin, pe atunci rege al Ierusalimului, le-a donat o parte a palatului său, aflat în apropiere de vechiul templu al lui Solomon, ceea ce a făcut să i se acorde acestei locuințe și tuturor celor asemănătoare denumirea de Templu, iar membrilor ordinului, denumirea de Templieri. Din acest motiv s-a considerat întotdeauna Templul lui Solomon ca fiind imaginea ordinului. Gilbert Norfolk, nobil breton; Philibert de Saint-Maur, Hilderbrand, Canis de Scala, nobil german; Jacques Dufort de Duras, nobil lyonez; Martin de Rhodes, din Provența; Guillaume de Gamache, nobil catalan, Hugues al VI-lea, din Île-de-France – aceștia sunt cavalerii care s-au alăturat primilor doi cavaleri pomeniți mai sus. Ordinul francmasonilor: Jacques de Molay, al douăzecilea Mare maestru, fiind condamnat să piară în flăcări, Beaujon, nepotul său, a primit de la el toate cunoștințele despre ordin. I-a adus în secret onorurile funerare cuvenite și a fost ales după aceea Mare maestru, în ziua de Sfântul Ioan, 1313 (*Aici începe și romanul iezuitico-templier scoțian pe care gradele desprinse din ordin și autorii fără spirit critic l-au răspândit peste tot*). Pierre Aumont, maestru provincial din Auvergne, i-a succedat lui Beaujon, iar acestuia, Geirges Harris, care i-a scutit pe cavaleri de cea de a treia îndatorire, cea a castității".

Noviciatul ordinului templier, care a servit drept model acestui din urmă ordin, are mari legături cu el.

EXTRAS DIN RITUALUL AFLAT ÎN FOLOSINȚA COMANDORULUI INTERN, PREȘEDINTE AL CAPITOLULUI

Comandorul deschide astfel lucrările: „În numele Dumnezeului atotputernic, maestru al universului și cu permisiunea superiorilor noștri legitimi și cu consimțământul fraților mei, deschid această adunare.

Primul senior (supraveghetor) îi răspunde: Ați deschis adunarea conform vechii observanțe și cu consimțământul tuturor fraților, deci ea să fie deschisă!"

Se sting lumânările, rămânând aprinsă doar o lampă micuță, iar comandorul spune: „Fie ca întunericul să îndepărteze orice ochi curios și indiscret". Aspirantul odată introdus în sală, comandorul își termină astfel alocuțiunea pe care i-o adresează: „Umanitatea reprezintă chemarea la arme la care cavalerii se raliază; vă cer să fiți plini de zel, să aveți moravuri sănătoase, vă cer ascultare și discreție; vă cer sacrificarea unei părți a averii voastre și a libertății proprii, pe care le veți folosi pentru caritatea și utilitatea publică; este voința dumneavoastră fermă și liberă de a pătrunde în această întreprindere a noastră".

La aceste cuvinte, neofitul îi va răspunde după tipic, iar Marele maestru își continuă discursul: „Vălul tăcerii să cadă deci, iar umbrele masonice care vă înconjoară să dispară, astfel veți cunoaște prea respectabilul nostru Ordin care și-a perpetuat existența prin francmasonerie". Odată jurământul fiind depus, comandorul îl face pe neofit cavaler, cu formule latinești, și îl proclamă astfel spunând: *În numele Tatălui care te-a creat, al Fiului care te-a răscumpărat și al Sfântului Duh care te-a sanctificat* etc.

După ce îi face istoricul ordinului, comandorul spune: „Să ne deghizăm în masoni pentru a ne ascunde mai bine adevăratul statut și pentru a supraviețui. Pentru a ascunde scopurile noastre de dușmani, să luăm drept emblemă numele, obiceiurile și instrumentele masonilor, care ne-au slujit vreme de două sute de ani. *Transierunt vetera et cuncta facta sunt*".

Toți cavalerii își leapădă veșmintele, se costumează în masoni, se înarmează cu diverse instrumente masonice și fac turul incintei în care are loc recepția. După această scenă ridicolă, care era suficientă dacă era doar povestită, comandorul oferă explicația phoenixului și a pelicanului, apoi închide capitolul în același mod în care l-a deschis (a se vedea *Manualul general*).

EXTRAS DINTR-UN DISCURS ISTORIC

Lectura era făcută la catedră de către fratele lector superior. După un scurt expozeu al nenorocirilor și instituției ordinului, acesta continua astfel: „Iată ce au spus istoricii despre procesul intentat Templierilor. Noi, care suntem descendenții lor, avem o tradiție bine stabilită a nenorocirilor care au dus la distrugerea Ordinului și iată care a fost adevărata cauză: *bogățiile lor și mijloacele pe care le folosiseră pentru a le dobândi*. Vă voi vorbi despre toate acestea. Hugues de Payens și primii templieri lucrau să repare locuința ce le fusese dăruită de Balduin al II-lea și răscoleau printre ruine pentru a face rost de materiale, când au dat peste un cufăr din fier ce conținea, printre alte obiecte prețioase, *procedeul pentru a deține marea operă*, știință pe care Solomon și confidenții săi o posedau în întregime și care fusese învățată de la maestrul Hiram-Abif, pe care un alt Hiram, regele Tyrului, prieten și aliat al lui Solomon, i-l trimisese. Toți istoricii ne spun că templul lui Solomon era monumentul cel mai măreț al antichității. Bogățiile pe care le-a folosit pentru a-și decora templul sunt imense și s-a dovedit faptul că toate comorile din minele din Peron au fost folosite la înălțarea templului. Aceeași poveste ne spune că Solomon s-a folosit de minele din țările care îi erau supuse. Regele Tyrului i l-a trimis pe maestrul Hiram Abif împreună cu toate materialele necesare construirii templului, maestru care poseda secretele naturii".

Aici se cuvine o precizare (făcută de Laurens), ce privește personalitatea lui Solomon: „Principala cauză care l-a făcut pe Solomon să treacă drept fondatorul francmasoneriei este credința amatorilor de senzațional că acest rege poseda cunoștințele Cabalei și ale transmutării metalelor și că sistemul francmasonic nu este altceva decât studiul acestor două domenii. Motivele pentru a justifica această credință sunt cunoștințele profunde și aproape supranaturale atribuite acestui rege celebru, cât și bogățiile imense pe care le-a folosit la construirea templului din Ierusalim și a magnificelor sale palate. Dar textele sacre nu fac nicio mențiune a acestei științe extraordinare, ci se mărginesc să spună că, în afara unei mari înțelepciuni, Solomon poseda la perfecție cunoștințe despre natură. Bogățiile lui Solomon, chiar dacă imense, nu aveau o sursă necunoscută sau secretă: *Paralipomena (Cartea Cronicilor)* vorbește despre faptul că tatăl său îi lăsase 100 000 de talanți de aur și un miliard de talanți[1] de argint, destinate construcției templului din Ierusalim (I *Paralip.* 22,14). *(Sigur, nu înțelegem de unde a reușit David să facă rost de o avere atât de uriașă. Nu cumva avem de a face aici cu una dintre acele exagerări atât de frecvente din Biblie, pentru a ne face să înțelegem măreția templului și a palatelor pe care le-a construit?)* Profiturile imense aduse de flota pe care o expedia o dată la trei ani la Ofir, în insula Malacca, din Indiile orientale, sau în Chersonese d'Or (probabil actuala insulă Sumatra) a antichității, în participație cu regele Hiram, erau o sursă fecundă de bogății, conform scrierilor sfinte. Acest comerț îi aducea 450 de talanți de aur, o dată la trei ani".

Să ne întoarcem însă la discursul fratelui orator superior: „Hugues de Payens și primii templieri au profitat de descoperirea lor și au dobândit astfel mari bogății. Au transmis acest secret la 13 dintre membrii lor și, din acel moment, doar capitolul general poseda secretul, care a fost ales depozitarul lui. Jean de Montfaucon și complicii săi nu fuseseră încă inițiați în ultimele mistere, căci comportamentul lor i-a împiedicat să fie inițiați. Dar acești mizerabili cunoșteau scopul lucrărilor ordinului și le-au dat de știre papei Clement al V-lea și regelui Filip cel Frumos.

---

[1] Talantul (latină: *Talentum*, din greaca veche: τάλαντον „scală, balanță") a fost una dintre unitățile vechi de măsură a masei, precum și unitățile corespunzătoare de valoare echivalente cu aceste mase a unui metal prețios. Acesta avea aproximativ masa de apă necesară pentru a umple o amforă. Un talant grecesc, sau un talant attic, avea 26 kg, un talant roman avea 32,3 kg, un talant egiptean avea 27 kg și un talant babilonian avea 30,3 kg. Palestina Antică a adoptat talantul babilonian, dar a revizuit mai târziu masa. Talantul greu comun, utilizat în timpul Noului Testament, avea 58.9 kg. Unele dicționare indică pentru talant greutatea de 34,5 kilograme.

Acești doi capi au conspirat la distrugerea ordinului, pentru a pune mâna pe bogățiile lor și în speranța de a le smulge secretul". (*Această distrugere a ordinului fusese în realitate decisă de rege cu mult înainte ca arhiepiscopul de Bordeaux să devină papă sub numele de Clement al V-lea, întrucât a fost clauza secretă a alegerii sale.*)

Pentru a oferi și mai multe lămuriri cu privire la comoara templierilor, vom oferi un pasaj din N. Bonneville:

„Este absurd să se creadă, zice acesta, că Templierii fabricau aur. Sursa și originea bogățiilor lor și ale vastelor posesiuni pe care le dețineau s-au datorat curajului de care au dat dovadă, cuceririlor de teritorii făcute uneori cu prețul vieții, spiritului lor de întreprinzători și avidității. Dacă ar fi deținut secretul fabricării aurului, templierii ar fi atunci și mai de disprețuit pentru faptul că și-au încălcat de atâtea ori cuvântul de cavaleri, mânați în luptă pentru un pumn de arginți și pentru a fi autorii atâtor cruzimi doar pentru aur. Dacă ar fi posedat ei secretul fabricării aurului, ar mai fi dat atâtea ocazii de a se face urâți din cauza jafurilor și grosolăniilor lor? Să ne amintim doar de plângerile patriarhului din Ierusalim, căruia i-au refuzat plata dijmei; să ne amintim de cei 1 800 de bizantini și de bunurile pe care le-au refuzat episcopului de Tyberias; să ne amintim de sângele rece de care au dat dovadă față de Leon, rege al Armeniei, și de posesiunile pe care le aveau în regatul său, estimate la o valoare de 20 000 de bizantini, dar și de drepturile uzurpate lui Henric al III-lea, regele Angliei, și de toate acele jafuri de care îi acuză în mod deschis istoria, și vom vedea cum se sparge în bucăți povestea vreunui creuzet magic, în care templierii și-au fabricat aurul, cel puțin dacă nu vrem cumva să-i credem pe templieri mai vinovați decât sunt". (*Iezuiții alungați din masonerie*)

Să continuăm povestea fratelui lector:

„Trei dintre strămoșii noștri, care dețineau marele secret, au descoperit mijlocul de a scăpa de urmărirea generală și particulară care s-a declanșat contra lor. Au rătăcit multă vreme, din regat în regat. S-au oprit în sfârșit în niște peșteri, în apropiere de Heredom, în Scoția, unde au primit adăpost și ajutor din partea Cavalerilor Sfântului Andrei al Ghimpelui, vechi prieteni și aliați ai strămoșilor noștri. Acești trei templieri au făurit o nouă alianță cu cavalerii Sfântului Andrei și le-au transmis acestor oameni înțelepți tradiția pe care v-o dezvălui acum și secretul lor, care fusese și el știut de cavalerii Sfântului Andrei, pe vremea cruciadelor. Astăzi cavalerii de Sfântul Andrei sunt frații noștri, căci ordinele noastre sunt reunite, și ei posedă adevăratul secret. Ei sunt cunoscuți în rândurile noastre sub numele de *Cavaleri mari rosacrucieni* sau *membri ai Marelui capitol*.

Cavalerii Sfântului Andrei și frații din acest ultim grad sunt singurii care pot spera să ajungă la acest eminent grad și doar ei au noțiuni sigure despre adevărata fericire, fiind inițiați în *marile și ultimele mistere* pe care le dețin toți conducătorii Marelui nostru capitol, care este și *scopul fizic* al *masoneriei alegorice*, în care ordinul a trecut. Veți cunoaște, de asemenea, și scopul moral; veți îmbrățișa și urma cariera care vă va conveni. Fiindcă numărul inițiaților a crescut, pentru a ascunde scopul instituției lor, s-au imaginat aceste alegorii cu Ordinul franc-masonilor, care a fost creat în anul 1340, după distrugerea ordinului templier la Heredom, în Scoția; iar toți cei care atribuie originea masoneriei pe vremea construcției templului lui Solomon habar n-au ce vorbesc, nu cunosc adevărata istorie (*Lucrul e la fel de adevărat pe cât de adevărat este că masoneria a fost întemeiată în anul 1340!*).

Primele grade: ucenic, calfă și maestru, care au fost într-adevăr create la instituirea Ordinului (*tocmai am demonstrat contrariul*), pentru a servi drept grade de încercare celor din interiorul ordinului, sunt singurele adevărate, pe care masonii instruiți trebuie să le recunoască; celelalte (din ritul scoțian) au fost instituite de oameni de spirit care au dorit să aprofundeze ritul și care au încercat să interpreteze alegoriile primelor trei grade, dar care s-au înșelat. Există chiar grade care sunt cât se poate de străine masoneriei și pe care cupiditatea unora le-a inventat, pentru a stoarce banii celor care au vrut să le aibă.

Vedeți, așadar, frații mei, că etapele pe care le-ați parcurs în această lojă nu au servit decât ca să vă încerce și să vă pregătească pentru a primi favoarea de a fi admis în rândurile noastre și că în Ordinul nostru, răspândit pe tot pământul, coexistă alegoriile masoneriei. Veți fi extrem de prudenți pentru a vă da seama cât de necesar este să vă ascundeți demersurile și chiar numele nostru. Din acest motiv, noi am adoptat titulatura Cavalerilor binefăcători (sau ai Binefacerii) ai Orașului Sfânt Ierusalim, din Palestina. Întreg pământul mișună de masoni; puțini știu să descifreze alegoria care-i stăpânește; puțini sunt demni să cunoască acest adevăr.

Iată, frații mei, adevăratele secrete care vă sunt dezvăluite. Mai este necesar să știți că ordinul nostru a încercat în acest secol să reapară în toată lumina sa, dar epoca a fost marcată de un eveniment pe care nici prudența, nici înțelepciunea nu l-au împiedicat (*este vorba despre Revoluția franceză din 1789*). Vă voi da instrucțiuni verbale. Mari suverani ne susțin, unii dintre ei sunt frații noștri.

Avem două scopuri, unul fizic, celălalt reprezintă o lucrare filosofică morală; într-o bună zi, trebuie să reintrăm în posesia bunurilor noastre și să facem în așa fel încât ordinul să se bucure de toate titlurile de glorie pe care nedreptățile i le-au smuls. Pregătim acest eveniment de mai bine de două secole, cu o înțelepciune care face ca secretul să rămână impenetrabil în ochii muritorilor de rând".

Acest scop, departe de a fi moral, ar trebui să le apară cavalerilor ca fiind o adevărată himeră.

CAPITOLUL XVIII

SWEDENBORG

Unul dintre cei mai iluștri reformatori ai riturilor masonice a fost savantul Swedenborg, născut la Stockholm, dintr-un tată episcop luteran din Uppsala, oraș al Suediei, care figurează printre legendele masonice. Swedenborg s-a născut în 1688 și a murit la Londra, pe 29 martie 1772. Deținea vaste cunoștințe de filosofie, metafizică, mineralogie și astronomie; în operele sale a teoretizat despre Dumnezeu, despre infinit, spirit, materie și creație, lăsându-ne scrieri despre toate aceste științe, deținând și profunde cunoștințe ale limbilor vechi. A făcut cercetări extrem de savante asupra misterelor masonice. A crezut și a scris că doctrina lor trimitea la cea mai îndepărtată Antichitate, fiind o emanație a Egiptului, perșilor, magilor, evreilor și grecilor. Swedenborg s-a dorit a fi întemeietorul unei noi religii, a reformat-o pe cea romană, iar reforma sa a obținut un strălucitor succes în Germania și Anglia, unde existau orașe ce numărau între 14 000 și 15 000 de adepți ai săi. Pentru acest lucru, a scris *Ierusalimul ceresc*, sau *Lumea spirituală*; reforma sa a fost impregnată cu idei pur masonice.

În acest *Ierusalim ceresc* se găsește parola secretă pe care chiar Dumnezeu i-a transmis-o, precum odinioară lui Moise; această parolă secretă este Iehova, pierdută pe pământ, dar pe care Domnul îl invită s-o redescopere în ținuturile locuite de tătari, țară care este încă, și în zilele noastre, guvernată de patriarhi, dorind să spună prin acest lucru, la modul alegoric, faptul că aceste populații se apropie cel mai mult de starea primitivă a perfec-

CAPITOLUL XXIV

DESPRE REFORMAREA SIMBOLISMULUI MASONIC

În capitolele precedente am vorbit despre:

1. Numeroasele rituri și grade care, de la Ramsay încoace, au fost impuse masoneriei de către novatori inspirați de șarlatanie, orgoliu și speculație;

2. Sistemele, mai mult sau mai puțin filosofice, pe care reformatori animați de dorința de a lucra mai bine decât înaintașii lor le-au introdus în special în Germania;

3. Anomalia existentă în cadrul adevăratei masonerii a existenței ritului de Heredom, de douăzeci și cinci de grade, al cărui sistem este templier și de origine necunoscută.

4. Adăugarea frauduloasă a încă opt grade total incoerente în cadrul ritului de Heredom, pentru a rezulta un regim nou, sub falsa denumire de Ritul scoțian antic și acceptat de treizeci și trei de grade, adăugare ce a fost rezultatul unei origini mincinoase, astăzi dovedite.

Toți au dorit să adauge, să amelioreze, să inoveze, dar nu au produs decât o făcătură informă peste anticul simbolism masonic, care nu are nevoie decât să fie remaniat, mai ales în ce privește cel de al treilea grad, alterat din motive politice la sfârșitul secolului al XVII-lea. Am fost de părere că toate aceste sisteme, al căror neajuns este că nu sunt masonice, ar trebui exilate în bibliotecile lojelor, doar pentru a ajuta la instruirea generală a fraților care, poate, vor găsi câteva semințe bune în tot acest talmeș-balmeș, iar frații, după ce vor afla despre toate aceste aberații și tentative

neputincioase, vor putea să fie vindecați de boala imitației. Îi vom pune pe masonii instruiți să se inspire din lucrurile bune pe care le pot descoperi, pentru a retușa în mod convenabil primele trei grade, care sunt și trebuie să reprezinte întreaga masonerie, pentru a le conferi completarea regulară cerută de natura lor, fapt pe care gradele înalte au încercat în van să-l realizeze, căci autorii lor, în loc să meargă la origini, s-au oprit la jumătatea drumului, din rațiuni sectare, nevorbind decât de cruciade, care sunt un fel de mizilic pentru francmasonerie, sau de Templul lui Solomon, o imitație a templului din Tyr, care și acesta nu era decât o reproducere a templului din Memphis, simbol al templului etern al naturii.

Vom reproduce un eseu destul de bun ce a fost alcătuit în scopul lăudabil de a completa gradul de maestru. Nu aprobăm în întregime această lucrare, dar, fiindcă am întâlnit în câteva pagini mai multe idei cu adevărat masonice decât în întreg ansamblul sutelor de grade așa-zis scoțiene, considerăm că este util să consultăm acest eseu, care are drept titlu *Maestrul decorat*. În orice caz, lectura instrucțiunilor despre aceste grade nu poate decât să fie pe placul tinerilor masoni, care vor găsi aici un supliment fructuos al instruirii lor. Tot ceea ce veți citi în continuare a fost deja spus, dar nu a fost prezentat, ca în cazul de față, ca un corp doctrinar suficient de ortodox.

MAESTRUL DECORAT ÎN TREI GRADE

Primul grad

Prima cameră, zisă secretă sau a meditației

Pentru cele două primiri sunt necesare două camere ce comunică între ele. Prima cameră, tapetată în negru, este iluminată de o lampă sepulcrală. Frații din această cameră sunt îmbrăcați în negru. Ca decorații: un soare de argint; în centr un triunghi de aur într-o coroană de salcâm. Preşedintele, după ce s-a asigurat că această cameră este acoperită atât la interior, cât şi la exterior, spune: „La ordin, fraţi! Faceţi semnul (*de oroare*), prin bătaie (*surdă*). Camera secretă este deschisă". Primire: un frate însărcinat cu introducerea îl aduce pe candidat şi bate în uşă cu semnul maestrului. Cerere: „Vedeţi cine loveşte în uşă!" Răspuns: „Un maestru simplu, având numele Gabaon". Cerere: „Fie ca mormântul lui Hiram să i se deschidă". (Candidatul este introdus cu paşii specifici mersului de maestru.) Întrebările pe care le omitem sunt cele ale gradului de maestru.

Întrebare: Ce semnifică cele cinci aspecte perfecte ale gradului de maestru?

Răspuns: Alăturarea picioarelor înseamnă că eu trebuie să alerg în ajutorul fraţilor mei; flexiunea genunchilor înseamnă că trebuie să-l venerez pe Marele Arhitect al Universului; alăturarea mâinilor, că trebuie să le dau ajutor fraţilor mei; punerea mâinilor pe umeri, că trebuie să-i luminez pe fraţii mei cu sfaturile mele; sărutul fratern reprezintă o imagine a uniunii tandre şi intime care trebuie să domnească între noi.

Întrebare: Ce bunuri le-a lăsat copiilor lui Hiram atentatul care i-a privat de tatăl lor?

Răspuns: Speranţa.

Întrebare: Pe ce se bazează această speranţă?

Răspuns: Pe puterea şi pe bunătatea Marelui Arhitect al Universului.

Întrebare: Gabaon, primiţi ca un gaj al stimei maeştrilor secreţi această cheie care vă permite să intraţi în rândul lor. Ea descuie tabernaculul misterelor masoneriei. Rămâneţi câteva momente în mormântul lui Hiram şi meditaţi la moartea sa.

Se retrag cu toţii, cu excepţia fratelui introducător care rămâne cu candidatul, fără să-i vorbească.

Al doilea grad

A doua cameră, zisă a perfecţiunii

Această cameră, tapetată cu verde, este luminată de douăzeci şi şapte de lumini; una pe fiecare altar, şapte la sud, cinci la nord şi douăsprezece la est. Camera este decorată cu arbuşti, cu ghirlande şi flori. În mijloc, un trepied pe care se află un vas unde arde focul; pe altarul Maestrului, o cutie cu cenuşă. Fraţii sunt îmbrăcaţi în robe albe.

Întrebare: Venerabile frate prim supraveghetor, ce faceţi aici?

Răspuns: Am venit să-l ador pe Marele Arhitect şi să perfecţionez templul.

Întrebare: Ce aduci cu tine?

Răspuns: Zel, fervoare şi constanţă.

Întrebare: Unde cauţi materiale pentru isprăvirea templului?

Răspuns: În inima fraţilor mei.

Întrebare: Eşti maestru decorat sau maestru simplu, secret şi perfect?

Răspuns: Cunosc triunghiul, cercul şi cuadratura sa.

Întrebare: De ce nu mai suntem înconjuraţi de întuneric? De ce frunţile noastre nu mai au urma durerii?

Răspuns: Opera s-a împlinit, ziua îi urmează nopţii, iar viaţa, morţii. Să-i mulţumim deci celui care ne copleşeşte în fiecare zi cu binefacerile sale.

Venerabilul îi cheamă la ordin pe fraţi, spunându-le să se ridice în picioare, apoi să-l invoce pe Iehova, iar fraţii răspund Amin! Prea respectabilul aruncă cenuşă din casoletă, toată lumea se întoarce spre răsărit, îşi coboară genunchiul drept, înclină capetele şi se reculege un moment. Închiderea se realizează prin ordinul respectabilului de a face toţi semnul de admiraţie, prin ridicarea mâinilor și a privirii spre cer, prin baterea a trei lovituri și prin aclamația *Vivat!*, rostită de trei ori.

Al treilea grad

Fratele introducător îl aduce pe aspirant la ușa camerei verzi, zisă a perfecțiunii, și îl pune să ciocănească de trei ori.

Întrebare: Vedeți cine bate la ușă!

Răspuns: Este un maestru simplu și secret, pe care-l cheamă Moabon și care vrea să treacă din camera de meditație spre cea de perfecțiune.

Întrebare: Întrebați-l de unde vine?

Răspuns: Din loja ucenicilor, unde a șlefuit piatra brută, simbol al ignoranței; din loja calfelor, unde și-a ascuțit instrumentele pe piatra cubică cu muchii ascuțite, simbol al emulației; din camera de mijloc, zisă a revelației, unde a lucrat cu rigla, simbol al geniului, și din camera secretă sau de meditație, unde, după examinarea cunoștințelor sale masonice, prea respectabilul i-a dat o cheie ce descuie tabernaculul misterelor.

Întrebare: Atunci să fie introdus Moabon! Moabon, ești oare maestru secret?

Răspuns: Am trecut de la echer la compas, mi-am amestecat lacrimile cu cele ale fraților mei, am meditat în morminte.

Întrebare: Ce cauți?

Răspuns: Secretul maeștrilor.

Întrebare: Cum îl vei descoperi?

Răspuns: Cu ajutorul acestei chei.

Întrebare: Unde o ții ascunsă?

Răspuns: Într-un cufăr de coral, cu fețe de fildeș.

Întrebare: Din ce metal este făurită cheia?

Răspuns: Din niciun metal, fără a fi astfel mai puțin prețioasă.

Întrebare: De ce întârzii să te servești de această cheie?

Răspuns: Aștept să-mi arătați cum să mă folosesc de ea.

Întrebare: Consimt, dacă veți consimți și dumneavoastră să reînnoiți, la picioarele acestui altar, angajamentele pe care le-ați asumat deja în cadrul Ordinului.

Răspuns: Ordonați, prea respectabile maestru!

(Candidatul depune jurământul, iar președintele îi spune):

„Primește, Moabon, odată cu sărutul, semnul legământului fratern cu care v-ați întovărășit cu noi, semnele perfecțiunii și supranumele de Johaber".

Proclamație: Venerați frați, primul și al doilea supraveghetor, faceți cunoscut pe coloanele voastre faptul că arhitectul Hiram a fost înlocuit în lucrările masonice de Iohaber, fiul său, emulul și răzbunătorul său, care ne va ilumina de acum înainte cu strălucitoarele sale lumini.

Instruire:

Întrebare: De unde vii?

Răspuns: Din loja ucenicilor, unde... (*vezi mai sus*) și din camera perfecțiunii, unde m-am slujit de această cheie.

Întrebare: Ce reprezintă această cheie?

Răspuns: Munca ce ne conduce spre știință, meditația care ne conduce spre perfecțiune.

Întrebare: Ce denumire acorzi principalelor ornamente ale templului?

Răspuns: Binefacere, virtute, prietenie, știință.

Întrebare: Ce reprezintă gradul de ucenic?

Răspuns: Reprezintă copilăria masonului; am analizat predispozițiile și caracterul pentru a cunoaște ce pot obține mai departe. S-a procedat față de ucenic prin încercări fizice și morale, înainte de a obține acest grad.

Întrebare: Ce face un ucenic mason?

Răspuns: Rătăcește în întuneric, fulgerele se abat peste capul său, săbii ucigașe se văd împrejurul său; traversează mările și flăcările, apoi elementele naturale dezlănțuite se opresc, iar lumina apare dintre nori.

Întrebare: Explică toate aceste simboluri!

Răspuns: Întunericul este simbolul prejudecăților care întunecă judecata profanilor; fulgerele și zgomotul armelor reprezintă catastrofele ambiției, minciuna și ignoranța care-l stăpânesc pe omul de bine; apa și flăcările îl purifică pe neofit de greșelile și viciile unei lumi perverse, iar apariția luminii semnifică intrarea sa într-o lume nouă, unde stăpânesc virtutea și adevărul.

Întrebare: Ce semnificație are gradul de calfă?

Răspuns: Tinerețea masonului; maeștrii lasă calfele să evolueze singure, arătându-le o încredere care să le stimuleze întru facerea binelui.

Întrebare: Ce face o calfă?

Răspuns: Cu ajutorul a cinci călătorii misterioase, se îndreaptă spre sanctuar, acolo unde steaua strălucitoare îi luminează inima și o însuflețește cu ambiții nobile.

Întrebare: Explică tot acest simbolism!

Răspuns: Cele cinci călătorii simbolizează cele cinci etape ale vieții: neofitul primește, în fiecare dintre ele, sfaturi înțelepte. Cu ajutorul ciocănelului și al cleștilor învață să-și iubească meseria; cu ajutorul compasului și al riglei învață să fie drept și ordonat; cu ajutorul levierului învață să aibă tărie de caracter, iar cu ajutorul echerului, faptul că operele sale trebuie să aibă o perfectă regularitate; prin libertatea mâinilor află că doar având o inimă lipsită de prejudecăți poate ajunge în sanctuarul templului. Litera G îi arată calfei că atât știința, cât și virtutea reprezintă adevărata cale, iar steaua strălucitoare îi spune că îl așteaptă o recompensă glorioasă pentru munca depusă.

Întrebare: Ce reprezintă gradul de maestru?

Răspuns: Un edificiu împărțit în trei părți distincte.

Întrebare: Care sunt acestea?

Răspuns: Camerele de revelație, de meditație și de perfecțiune.

Întrebare: Ce este o cameră de revelație?

Răspuns: Camera din mijloc, unde calfa află primul aspect al măiestriei, adică revelații importante.

Întrebare: Ce este camera de meditație?

Răspuns: Camera neagră sau secretă, denumită și mormântul lui Hiram, unde maestrul simplu află al doilea aspect al măiestriei, venind să mediteze aici asupra revelațiilor primite și căutând cheia tabernacolului misterelor.

Întrebare: Ce este camera perfecțiunii?

Răspuns: Camera verde sau consiliul maeștrilor decorați, unde maestrul simplu și secret află al treilea secret al măiestriei, folosindu-se de cheia tabernacolului misterelor masoneriei.

Întrebare: Ce reprezintă gradul de maestru simplu?

Răspuns: Reprezintă atât vârsta matură a masonului, cât și arhetipul ceremoniilor misterioase ale tuturor cultelor vechi și moderne.

Întrebare: Ce face un maestru simplu?

Răspuns: Află adevărurile plăcute, dar triste, ce nu se pot afla decât într-o inimă discretă, hotărâtă și măreață, adevăruri ce ar tulbura mintea unui copil sau tânăr, indivizi care nu au trecut încă prin încercările nefericirii sau fericirii.

Întrebare: Ce reprezintă gradul de maestru secret?

Răspuns: Reprezintă etapa intermediară între vârsta matură și bătrânețe.

Întrebare: Ce face un maestru secret?

Răspuns: Reflectează, calculează și cere. Se întristează și speră.

Întrebare: Ce reprezintă gradul de maestru perfect?

Răspuns: Reprezintă bătrânețea masonului.

Întrebare: Ce face un maestru perfect?

Răspuns: Dobândește experiența umană și experiența lucrurilor; ajunge la momentul în care a dobândit certitudini și, ajuns la apogeul înţelepciunii filosofice, părăseşte calea pentru a se aşeza între înţelepciune şi adevăr.

Întrebare: Care este secretul masoneriei?

Răspuns: Îl voi împărţi în cinci părţi distincte.

Întrebare: Care este prima parte?

Răspuns: Expunerea religiei naturale, universale şi imuabile, cu ajutorul maximelor şi al simbolurilor.

Întrebare: Care este a doua parte?

Răspuns: Secretul operaţiunilor pe care le face natura.

Întrebare: Ai descoperit acest secret?

Răspuns: Departe de mine orgoliul să cred aşa ceva; dar explic prin cuaternar şi monadă ceea ce Marele Arhitect le-a lăsat oamenilor să ghicească. Cuaternarul simbolizează mişcarea, care este cauza; fermentaţia, care este mijlocul; putrefacţia, care este efectul; moartea şi viaţa, care sunt rezultatele. Alăturând cuaternarul monadei, care reprezintă materia sau subiectul, simbolizăm cele cinci elemente ale generării ale căror operaţiuni sunt exprimate simbolic prin camera din mijloc, care, în acest sens, este matricea unde se înfăptuieşte misterul reproducerii fiinţelor.

Întrebare: Care este a treia parte?

Răspuns: Perfecţionarea templului, adică perfecţionarea inimii umane, a cărei alegorie este reprezentată de templu.

Întrebare: Care este a patra parte?

Răspuns: Victoria întunericului şi a iernii asupra soarelui şi cea a soarelui asupra întunericului şi a iernii, simbolizate de moartea şi învierea lui Hiram (simbolul Soarelui), reprezentantul lui Solomon, cel mai puternic şi mai înţelept dintre monarhi (simbol al Domnului), conservator al templului (simbol al pământului) şi maestru al lucrătorilor (simbol al oamenilor); Hiram este lovit şi ucis de trei calfe scelerate (simbol al celor trei luni de iarnă), scos din mormânt şi răzbunat de nouă maeştri virtuoşi (simbol al celor nouă luni de primăvară, vară şi toamnă, în care apar florile, recolta şi fructele).

Întrebare: Care este a cincea parte?

Răspuns: Triumful greşelilor şi pasiunilor asupra adevărului şi virtuţilor şi triumful adevărurilor şi virtuţilor asupra greşelilor şi pasiunilor, simbolizate, de asemenea, prin moartea şi învierea lui Hiram (simbol al adevărului şi virtuţii), arhitectul care a fost lovit şi ucis de trei calfe scelerate (simbol al ambiţiei, minciunii şi ignoranţei), a fost scos din mormânt şi răzbunat de nouă maeştri virtuoşi (simboluri ale virtuţilor şi datoriilor masonice).

Întrebare: Care este scopul ceremoniilor având legătură cu mersul astrelor, cu vicisitudinile anotimpurilor şi cu aspectele naturii?

Răspuns: De a-i aduce un omagiu Marelui Arhitect, celebrând minunile puterii şi înţelepciunii sale, şi de a inocula în inima iniţiaţilor, prin aceste reprezentări spectaculare, iubirea, veneraţia şi recunoştinţa ce i se datorează.

Întrebare: Ce semnificaţie au însemnele maestrului simplu, secret şi perfect sau ale maestrului decorat?

Răspuns: Cele trei vârfuri ale triunghiului semnifică trecutul, prezentul şi viitorul; întreg triunghiul semnifică eternitatea sau pe Dumnezeul veşnic. Cele trei unghiuri semnifică forţa, înţelepciunea şi frumuseţea, atribute ale lui Dumnezeu. Mai semnifică şi sarea, sulful şi mercurul, principiile lucrării divinităţii. Cele trei unghiuri reprezintă, de asemenea, şi cele trei regnuri ale naturii, împărăţia Creatorului, şi cele trei etape ale revoluţiei perpetue: naştere, viaţă şi moarte, revoluţie guvernată de Dumnezeu, fără ca acesta să fie guvernat. În concluzie, triunghiul este simbolul divinităţii. Coroana în formă de cerc ce înconjoară triunghiul simbolizează imensitatea, puterea infinită a Marelui Arhitect, iar soarele este un simbol al unităţii şi binefacerii sale.

Întrebare: De ce afirmă maestrul decorat că el cunoaşte cercul, triunghiul şi cuadratura cercului?

Răspuns: Pentru că, efectiv, cunoaşte semnificaţia acestor simboluri. Primele două au fost explicate. Al treilea ne reamintește despre cele patru datorii ale perfecțiunii: iubirea fraternă, îndoiala în ceea ce nu putem demonstra, să facem doar ceea ce am dori să ni se facă nouă înșine, să așteptăm ceasul de pe urmă, cu toată încrederea în bunătatea lui Dumnezeu.

Întrebare: Care este originea masoneriei?

Răspuns: Inteligența umană, evoluând, a dat naștere unei mulțimi de lucruri bune și rele; oamenii au înălțat deopotrivă altare adevărului și minciunii; înțelepții au fost nevoiți să se adune în mare taină pentru a-i înălța un cult fidel acestei zeități proscrise pe pământ. Astfel a luat naștere Inițierea sau cultul alegoric, pe malurile Gangelui, ale Nilului, în Grecia și în Italia. Moise, crescut în creuzetul înțelepciunii egiptene, a modificat cultul și l-a încredințat evreilor; cruciații și pelerinii l-au adus în Europa.

Întrebare: Ce dovezi ne oferi în favoarea acestei îndelungate tradiții?

Răspuns: Similitudinea care există între toate religiile și legendele: Vinayunyen al indienilor, Osiris al egiptenilor, Adonis, Hercule și Bacchus ai grecilor; Attis al frigienilor, evreul Hiram și Cristos nu sunt decât unul și același personaj alegoric.

Întrebare: Ce semnificație are semnul de maestru simplu, secret și perfect?

Răspuns: Oroarea în camerele de revelație și meditație și admirația în camera perfecțiunii.

Întrebare: Ce semnificație are numărul șapte?

Răspuns: Șapte planete, șapte metale, etapele septenare ale omului.

Întrebare: Ce semnificație are numărul doisprezece?

Răspuns: Cele trei calfe și nouă maeștri din legenda lui Hiram; cei doisprezece apostoli ai lui Isus Cristos, cele douăsprezece luni ale anului, cele douăsprezece munci ale lui Hercule, cele douăsprezece triburi ale lui Israel.

Întrebare: Cum te numești?

Răspuns: În camera din mijloc, Gabaon; în mormântul lui Hiram, Moabon, în camera verde, Iohaber.

Întrebare: De ce te strigă „copil al văduvei"?

Răspuns: Pentru că omul este un copil al pământului, pământ ce este văduva soarelui în anotimpul hibernal.

Întrebare: Care sunt îndatoririle oricărui mason adevărat?

Răspuns: Să-l slăvească pe Dumnezeu, să-și iubească frații, să-i aducă un omagiu adevărului.

Această instruire este urmată de un destul de lung discurs al oratorului, pe care lucrarea *Albina masonică* (1831) îl reproduce împreună cu ritualul. Am extras de acolo următorul pasaj: „Întrucât masoneria reprezintă religia naturală, universală și imuabilă; întrucât măiestria în cele trei aspecte ale sale – revelatoriu, de meditație și de perfecțiune – este încununarea edificiului și întrucât sunteți maestru simplu, secret și perfect, iată-vă investit cu marele sacerdoțiu al cultului care nu a pătat niciodată sângele oamenilor, care ascunde credința în Dumnezeu prin ceremonii ingenioase ce dau știre despre minunățiile sale și care întărește în inimi iubirea pentru virtute printr-un sistem de simboluri expresive și emoționante. Misiunea dumneavoastră este cea de a călători pentru a răspândi lumina și pentru a reuni ceea ce este separat".

Închiderea lucrărilor se face prin întrebarea: „Venerabile frate prim supraveghetor, ce vârstă aveți?", la care se răspunde: „Ca maestru simplu, am 7 ani; ca maestru secret, 81 de ani, iar ca maestru perfect, nu mai număr anii". Apoi prearespectabilul întreabă: „Care este condiția noastră?", la care se răspunde: „O pace profundă, căci încercările au trecut și nu avem decât să ne reculegem". Apoi președintele anunță că va închide camera perfecțiunii, lovește de trei ori cu ciocănelul, iar supraveghetorii îi răspund prin același număr de lovituri, după care președintele spune: „Slavă Domnului!" Toți frații repetă, bătând de trei ori: „Omagiu adevărului! Iubire pentru frații noștri!." După aceea, lucrările Consiliului sunt declarate închise.

Vedem bine că această tentativă de completare a ceremoniei pentru gradul de maestru a fost destul de bine concepută pentru a trebui ținută în întregime, ca un fel de ghid la îndemâna fraților dispuși să încerce să se perfecționeze în cadrul acestei reforme.

CAPITOLUL XXV

ORDINUL JUDECĂTORILOR FILOSOFI NECUNOSCUȚI

Ritul următor, denumit *Ordinul judecătorilor filosofi necunoscuți în două grade*, aparține sistemului iezuito-templier, continuat prin *Ordinul lui Cristos*. Este interesant prin faptul că putem cunoaște prin el mijloacele folosite de un Ordin puternic pentru a alege, atrage și reține adepții. Introducerea nu este deplasată în discursul unui orator al Lojei, în ziua inițierii. Există un adevăr în judecata emisă asupra înaltelor grade și a ritului scoțian antic și acceptat. Se dezvăluie aici faptul că templierii moderni și iezuiții au îmbrăcat vălul masoneriei pentru a se putea propaga mai bine. Interpretările asupra conținutului câtorva grade, făcute din punctul de vedere templier, nu sunt deloc lipsite de interes. Se rezumă aici multe dintre gradele referitoare la Ordinul Templului și de aceea am găsit că este bine să le reproducem aproape în întregime. Acest ritual remarcabil nu reține din masonerie decât forma: însemnul adeptului este un pumnal, semnificând ceea ce se poate face cu el, adică răzbunarea; în fine, este vorba despre un înalt grad care, după cum se afirmă, este singurul adevărat, celelalte fiind greșite; doar astfel fabricanții tuturor acestor rituri înțelegeau să-și facă dreptate reciproc.

ORDINUL FILOSOFILOR NECUNOSCUȚI, CU DOUĂ GRADE

Primul grad, cel de novice.

Introducere

Neamul omenesc se bucura în pace de fericirea vieții; condusă după legile simple ale naturii, zilele se scurgeau, senine.

În acele vremuri fericite, domnea inocența și totul păstra în sine echilibrul pe care Creatorul l-a zămislit. Fericirea era generală și perfectă, nimic nu mai putea fi adăugat, căci nicio grijă încă nu stârnise lacrimile cuiva. Vârsta de aur înflorea, iar Pandora nu-și deschisese încă a ei cutie fatală. Dar liniștea și pacea nu au dăinuit; imediat ambiția, o mamă necurată, a zămislit monstrul care va da naștere altora și va conduce umanitatea spre moarte.

Infernala tiranie, demnul rod al unei asemenea mame, s-a instaurat pe acest pământ altădată atât de fericit, unde a început să domnească; tirania s-a străduit să supună totul și a reușit. Ascunzându-și abominabilele planuri sub aparența protecției și a bunăvoinței, i-a sedus ușor pe oamenii simpli și drepți; izbânda a fost dincolo de așteptări, fiind chiar mirată de progresele înregistrate întru supunere; nimic nu a oprit tirania, care s-a depășit pe sine. Cu ajutorul recompenselor distribuite cu mare știință a crescut numărul adulatorilor; acest număr a devenit uriaș; tirania a știut bine cum să se impună tuturor, cum să-i înlănțuiască pe oameni și nu a ezitat apoi să-și scoată masca, pentru a-și arăta chipul hâd. Abia atunci lumea și-a dat seama de înșelătorie, dar era deja prea târziu; lanțurile erau bine legate, fericirea dispăruse și rămăsese doar speranța de a renaște cândva. Secolul de fier l-a înlocuit pe cel de aur, viciul a reușit să supună virtutea, toate eforturile de a se reîntoarce la fericirea vârstei primordiale fiind zadarnice. Era vorba despre acea vârstă preafericită pe care o regretăm, de acea vârstă pe care poeții o cântă ca fiind cea mai fericită dintre toate timpurile, în care artele înfloreau, iar arta distrugătoare a Bellonei nu era încă cunoscută.

Cu toate acestea, nu pierdusem orice speranță; în mijlocul sclaviei generale, câțiva înțelepți s-au sustras puterii despotice și au reușit să se elibereze. Acești filosofi întreprinzători au păstrat cu fidelitate comoara prețioasă ce li s-a încredințat și, din eră în eră, au transmis-o până în zilele noastre. Fie ca mana acestor iluștri strămoși să sporească și să aplaudăm eforturile pe care

Ordinul nostru le reînnoiește neîncetat pentru a înfăptui marea operă ce ne-a fost lăsată moștenire.

Tocmai în ideea de a ne reaminti de acele vremuri fericite, pentru a nu uita nici lecțiile istoriei, nici evenimentele nefaste, tripla putere a înălțat un tabernacul susținut de 26 de coloane de fier, purtând fiecare numele uneia dintre literele alfabetului filosofilor. Aceste coloane sunt destinate să primească inelele de aur pe care trebuie să le ofere adepții în ziua inițierii lor, în așa fel încât prima coloană, denumită Abraxas, să primească toate inelele trimise de frații al căror nume încep cu litera A și așa mai departe.

Prin precizia acestor corespondențe, lumea masonică va vedea ziua în care, prin numărul infinit al lucrătorilor săi, se va înălța un altar ale cărui coloane vor fi din metalul cel mai pur, chiar dacă baza lor este din fier, fapt ce va simboliza în acele timpuri marea epocă a regenerării. În acea epocă binecuvântată, Ordinul va distribui recompensele sale fraților ale căror nume se vor afla în Sfânta Sfintelor și care vor fi cunoscuți prin hieroglifele inscripționate pe inelele lor, după ce-au contribuit la înălțarea unui templu etern, care va fi dezvăluit capitolelor ce au o vechime de nouă ani de la instalare. Iată scopul acestui grad sublim. Noii inițiați să se pătrundă de principiile ascunse în acest grad; marile și sublimele adevăruri conținute aici vor contribui și ele pentru a-i consola de atacurile dușmanilor lor și pentru a sădi în inima lor raza de speranță a unui adevăr mai bun.

Instruire preliminară

După ce ne-am asigurat de calitățile morale ale fratelui pe care dorim să-l inițiem, după ce am evaluat capacitățile acestuia... etc. Trebuie ca el să fie cel puțin rosacrucian, să fie deja instruit în arta regală și să aibă predispoziții să primească învățăturile ce îi vor fi oferite. Fiindcă neofitul nu avea știință despre existența sublimului nostru grad, a dorit să fie admis doar din pricina celor câteva informații care i-au parvenit din partea fraților și prietenilor; trebuie evitat să mergem înaintea viselor sale, ci acesta trebuie lăsat să dorească mai multă vreme să fie instruit. Odată admiterea lui decisă, îndrumătorul îi va spune că misiunea sa a luat sfârșit și îi va face un semn de recunoaștere pentru cel care va veni să-l preia și pe care va trebui să-l urmeze.

Primirea

Sala de primire se află la subsol, un loc în care se coboară printr-o trapă practicată în tavan, cu ajutorul unei scări care este apoi luată și care se va pune la loc după ceremonia de inițiere. Sala subterană nu va fi luminată decât de o singură lampă; pe pereții tapetați cu negru sunt următoarele hieroglife: în partea de sud: A. 1. o piatră; B. 2. un cap de taur; C. 3. un crocodil. D. 4. o medalie; în centru, soarele; în jurul lui, cele șase planete și inscripția: *Sol solus in medio*; E. 5. o harpie, jumătate femeie, jumătate șarpe, ținând două torțe aprinse; F. 6. o stea strălucitoare cu cinci colțuri. În partea de nord: G. 1. o mistrie într-un cerc strălucitor; H. 2. o sabie frigiană, cu mâner de aur, pe care scrie cu litere de aur cuvântul Adonai; J. 3. o mână dreaptă cu pumnul închis, cu arătătorul indicând spre cer; K. 4. bustul lui Ianus pe un piedestal pătrat; L. 5. luna plină. În partea de est: M. 1. capul strălucitor al unui țap; N. 2. un vas cu un lichid albicios; O. 3. un cap de câine; P. 4. un piedestal pătrat imitând marmura; Q. 5. un cap al lui Ianus quadrifons; R. 6. o roată pe care se află un geniu al răului și un amoraș care-și oprește alergarea. În partea de vest: S. 1. un șarpe încolăcit; T. 2. un soare cu nouă raze foarte luminoase; U. 3. O armă făurită din agat; V. 4. un caduceu; X. 5. figura lui Xantus, cu fruntea strânsă într-o diademă, amplasată deasupra unei uși pictate; Y. 6. capul lui Argus; Z. 7. o coasă. Fiecare dintre aceste figuri este precedată de litera care, conform scriiturii gradului, corespunde numărului hieroglific indicat în acest tabel:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
a	i	x	l	c	g	f	p	s	n	r	h	
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
j	c	k	z	v	t	m	q	d	b	o	y	r

Membrii capitolului sunt îmbrăcați în robe negre cu capișon pentru a le ascunde fețele. Neofitul e coborât în subteran cu ajutorul scării, este dezlegat la ochi, pentru a vedea obiectele ce-l înconjoară și pentru a putea medita asupra semnificației lor. Președintele rupe tăcerea, îl întreabă despre toate gradele și îi spune:

„Preaiubitul meu frate, multitudinea gradelor, adeseori incoerente, pe care a trebuit să le obții pentru a ajunge în acest loc sunt, putem acum să-ți spunem cu sinceritate, tot atâtea jucării pe care conducătorii noștri supremi care ne-au inițiat le-au lăsat la îndemâna copiilor mari, condamnați să vegeteze pe canapelele aurite ale unei Masonerii care nu mai este masonerie decât cu numele.

Dacă ai meditat uneori asupra divergențelor care există în mulțimea de grade inferioare, ai remarcat, fără îndoială, faptul că scopul Ordinului constă în a cerne multitudinea ignorantă și a o purifica în creuzetul ei pe adevărații masoni, de a-i pregăti pentru dezvăluirea secretului esențial al asociației, fără pericolul ca acesta să fie dezvăluit, de a le încredința acest secret care trebuie să se transmită din eră în eră, până în momentul în care divina Treime va porunci înfăptuirea Marii Opere.

Gradul pe care urmează să-l primești, prea demnul nostru frate, este prima treaptă a adevăratei scări filosofice; acum îi ignori existența și doar prin convingerea noastră intimă ne-am dat seama de eminentele tale virtuți, după care, în unanimitate, am decis să faci parte din rândul nostru. Deșirând vălul cu care erau acoperiți ochii tăi, îți oferim cunoașterea artei sublime care duce spre descoperirea adevăratei pietre filosofale, căutată în zadar de masonii vulgari. Aceștia, în profunda lor rătăcire și în delirul celei mai rele cupidităţi, interpretând *ad litteram* limbajul mistic al înţelepţilor, doresc să obţină un metal, obiect al dorinţelor lor, risipindu-şi astfel averea şi viaţa în căutări infructuoase. Această cupidă pasiune, setea de aur, este departe de scopul nostru şi noi ne ferim ca oameni mânaţi de asemenea curiozitate să ne pătrundă secretele. Ne alegem adepţii doar din rândul duşmanilor unei asemenea orgoliu nebunesc, ai unei asemenea cupidităţi zadarnice sau ai unei ambiţii culpabile.

Dacă, în lojele simbolice, noi folosim cutume extraordinare, dacă folosim un limbaj adeseori bizar, nu facem acest lucru decât pentru a separa cu mai multă uşurinţă, în pepinierele noastre, grâul de neghină şi pentru a evita cultivarea buruienilor. Tu eşti, de multă vreme, subiectul observaţiilor şi aprecierilor noastre; ai meritat atenţia noastră, iar paşii îţi vor fi feriţi de acum încolo de obstacole. Trebuie să te simţi cu atât mai mândru că ai fost ales să pătrunzi pe calea cunoştinţelor artei sublime, cu cât adepţii selecţionaţi sunt puţini ca număr.

Dar, înainte de a merge mai departe, îţi facem cunoscute câteva obligaţii. Nu mai există simbolism în rândurile noastre, vălul iluziilor nu ne mai acoperă ochii, doar adevărul singur dictează cuvintelor mele. De îndată ce vei depune noul jurământ, vei înceta să-ţi mai aparţii, chiar viaţa ta întreagă va deveni proprietatea Ordinului. Supunerea cea mai absolută, întreaga abnegaţie a voinţei tale, executarea promptă şi fără a te gândi prea mult la ordinele ce îţi vor fi transmise, acestea sunt de acum încolo principalele tale îndatoriri. Pedepsele cele mai cumplite le sunt rezervate şi aplicate sperjurilor, căci ce mai reprezintă un sperjur în ochii Ordinului? Cel care, chiar în lucrurile cele mai mărunte, va nesocoti poruncile pe care le primeşte de la şeful său sau va refuza să le execute va fi pedepsit cu asprime, căci nu tolerăm nesupunerea în sânul ordinului nostru sublim.

Trebuie însă să clarific un aspect în ceea ce priveşte conştiinţa ta şi să te asigur că niciodată ordinele pe care le vei primi nu vor fi contrare îndatoririlor pe care le ai faţă de societate. Departe de acest lucru, căci asociaţia noastră nu doreşte decât să îmbunătăţească traiul oamenilor şi evită cu grijă tot ceea ce ar putea aduce atingere drepturilor lor. În scurt timp, fratele nostru, vei cunoaşte mai multe despre Ordinul nostru sublim şi vei fi convins că majoritatea masonilor evoluaţi, prin ceea ce gândesc, chiar în virtutea înaltelor descoperiri ale artei masonice, înşelaţi fiind de o ştiinţă goală de conţinut, sunt încă departe de adevăr.

Dispunând de ajutorul nostru, vei trece peste un obstacol pe care, singur, niciun muritor nu-l poate depăşi. Ritualul iniţierii tale îţi va derula prin faţa ochilor marea carte a vieţii. Contemplarea ei, copleşindu-te de fericire, ne va asigura de sinceritatea şi recunoştinţa ta. Învaţă să citeşti codul nostru sacru şi, de îndată, alăturându-ţi efortul cu cel al fraţilor noştri, te vei bucura imediat de fericirea generală, singura recompensă pe care o aşteptăm de la modestele noastre lucrări. Prin urmare, eşti încredinţat, fratele meu, că Ordinul masonic al ritului scoţian se află în posesia artei regale şi că doar el, singur, cunoaşte marele secret al Masoneriei? *(I se răspunde, după care oratorul continuă.)*

Gradul pe care îl vei obţine este *nec plus ultra* al Masoneriei şi prin el se dezvăluie adevărata faţă a Ordinului; de-abia acum hieroglifele pe care le-ai văzut pentru diferitele grade vor fi explicate şi dezvăluite pe de-a-ntregul. Nu mai este loc de declamaţii, de spectacol, pentru a te impresiona; va fi folosit doar adevărul pentru a te atrage de partea noastră. Sarcina ta, pe viitor, constă în a-i instrui pe oameni şi a recompensa virtuţile pe care le vei descoperi la aceştia. Vei învăţa cum să legi mâinile şi picioarele uzurpatorilor drepturilor omului; vei învăţa să guvernezi şi să-i domini pe oameni, nu prin teamă, ci prin virtute. Trebuie, într-un cuvânt, să i te consacri în întregime unui Ordin care şi-a asumat sarcina să-l readucă pe om la demnitatea sa primordială, prin domnia virtuţii. Trebuie ca guvernul secret al Ordinului, dar nu mai puţin puternic, să le conducă pe celelalte guverne spre acest nobil scop, fără a se lăsa dezvăluit altfel decât prin opinia şi asentimentul universal al societăţii.

Fraţii noştri sunt în număr considerabil; suntem răspândiţi până şi în ţările cele mai îndepărtate, toţi conduşi de o forţă invizibilă. Lucrăm împreună la marea regenerare şi, astfel reuniţi trup şi suflet, nimeni nu poate împiedica punerea în practică a acestui plan arhitectural care ne-a fost încredinţat de divina Treime. Printr-o asiduitate constantă şi în cea mai profundă taină, am schiţat deja numeroase lucrări; va trebui să le desăvârşim pentru fericirea umanităţii.

Opreşte-ţi, dragul meu frate, privirea asupra imensului ogor pe care ţi-l dezvăluim acum; vreau să devii colaboratorul nostru demn şi să depui toate eforturile tale pentru a ne ajuta; alături de noi, nu există lucrare fără recompensă. În noi trebuie să vezi o parte a legiunilor necunoscute, unite de legături indisolubile, pentru a lupta contra oprimării virtuţilor. Sublimele cunoştinţe pe care le propovăduim se datorează bunăvoinţei conducătorilor noştri, care au vrut să ni le dezvăluie pentru a activa emulaţia noastră şi pentru a ne angaja spre noi cercetări. Imită-ne exemplul, frate drag, şi fă în aşa fel încât să meriţi stima *iluştrilor necunoscuţi* care ne guvernează. Eşti decis, frate, să fii demn de a veghea împreună cu fraţii tăi la apărarea drepturilor naturii şi ale Ordinului nostru? (*I se răspunde.*)

Pasul pe care îl faci astăzi este cel mai important din viaţa ta. Primindu-te în rândul Ordinului nostru, aştept de la tine două demersuri nobile, mari şi demne de titlul glorios de *judecător-mare-inchizitor-necunoscut*. Dacă te vei dovedi bun, onest şi ascultător, vei răspunde aşteptărilor şi spiritului nostru; dar, dacă ai de gând să fii doar un sperjur şi un frate mincinos, atunci nu te înrola în rândurile noastre, căci vei fi blestemat şi nefericit; răzbunarea noastră te va ajunge peste tot. Meditează, încă mai este timp, îţi voi înapoia obiectele de metal, retrage-te dacă îţi repugnă să intri în rândurile noastre. Te avertizez însă că asta nu

este o probă lipsită de temei şi că vorbesc cu toată seriozitatea. Îţi repet, meditează bine, aştept ultimul tău cuvânt." (Dacă neofitul ezită, i se acoperă ochii şi este condus afară din localul pe care nu trebuie să-l vadă; dacă acceptă, îngenunchează la picioarele suveranului comandor care-l iniţiază, cu pieptul dezgolit şi cu mâna stângă strângând un pumnal al cărui vârf se sprijină pe inimă, mâna dreaptă ţinând mâna stângă a preşedintelui, în această postură pronunţând jurământul.)

Jurământul

Eu, . . ., jur să mă supun prea perfectei şi sfintei Treimi, marelui comandor preşedinte judecător suprem al Tribunalului necunoscut, suveranului mare prinţ al ultimului grad şi, atât cât va depinde de mine, să nu admit niciun frate nedemn în acest grad sfânt. Promit să lucrez pentru triumful Ordinului nostru; să-l apăr contra tuturor falselor sisteme care ar încerca să pătrundă în sânul lui. Mă angajez în special să-i ajut pe fraţii mei judecători filosofi, să le apăr nevinovăţia, cât şi pe cea a oricărui alt semen acuzat pe nedrept. Jur să nu apăr niciodată cauza vreunui tiran şi să intervin în favoarea mai marilor zilei.

Promit să mă lupt cu curaj pentru regenerarea societăţii, pentru virtute şi pentru libertatea tuturor fraţilor; să ajut la îndepărtarea superstiţiilor şi la distrugerea celor care uzurpă drepturile oamenilor, care se bucură astăzi de bunurile pe care ni le-au luat. Jur să nu pun niciodată interesul meu în faţa binelui general, să urmez întru totul preceptele Ordinului. Mă oblig, de asemenea, şi promit solemn să-i împărtăşesc marelui comandor care m-a iniţiat toate descoperirile pe care le voi face şi să mă confesez lui începând din această zi.

Mă oblig să-i respect pe toţi fraţii mei de acelaşi grad, ca fiind cei mai sinceri prieteni ai mei, demni de cel mai mare respect, care se află deasupra masonilor obişnuiţi. Mă oblig să fiu condus de bunăvoinţă în relaţiile cu ei şi să nu am preocupări străine. Mă angajez să-mi îndeplinesc cu sfinţenie toate îndatoririle mele domestice, sociale şi civile. Dumnezeu să mă ajute, întru fericirea vieţii mele şi odihna sufletului meu!

Cel care-l iniţiază apasă vârful pumnalului pe piept, până ce iese o picătură de sânge, apoi spune:

Iată-te, frate demn, intrat în galeria oamenilor iluştri. Ai făcut primul pas indicat celor care resimt adevărata dorinţă de a ajunge la înaltele cunoştinţe ale masoneriei scoţiene (iezuite). Din acest moment, eşti considerat a fi Postulant în cariera de judecător filosof necunoscut. Din acest moment, fereşte-te să mai îngenunchezi în faţa egalului tău, cu atât mai puţin în faţa celor care pretind a-ţi fi superiori. Gândeşte cu maturitate şi aminteşte-ţi că aparţii acum marii instituţii care lucrează întru fericirea umanităţii. (*Apoi, ţinând în mâinile sale mâinile candidatului, continuă:*) În virtutea puterilor ce mi-au fost transmise şi pe care le-am meritat datorită lungilor mele călătorii, discreţiei, zelului şi perseverenţei mele, te primesc şi te confirm regular *Novice judecător filosof necunoscut, mare inspector general*; să fii demn întotdeauna de această înaltă favoare! (*Îl ridică pe aspirant şi-i spune în continuare:*) Tot ceea ce ai auzit până acum, prea demn frate, nu este pentru a-i recruta pe cei care, ca şi tine, au aspirat la gradul pe care am dreptul să-l confer, nici pentru a le inspira o ardoare indiscretă; aceştia trebuie să aştepte în tăcere ziua iluminării. Încrederea este semnul cel mai autentic al unei prietenii sincere; trebuie să sporim rândurile fraţilor noştri, dar cu discreţie; trebuie să evităm ca acest grad să aparţină tuturor, vulgului, iniţiind prea uşor o persoană pe care am crezut-o prietenă; trebuie ca aspirantul să fie pus la încercare mai întâi şi să ne asigurăm bine de discreţia celui pe care-l admitem în rândul nostru. Există mulţi chemaţi, dar puţini aleşi!

Jurământul pe care l-ai depus te instruieşte cu privire la primele noţiuni ale acestui grad, care este ultimul al masoneriei. Dacă, asupra a ceea ce am spus, sau a ceea ce tu ai spus, doreşti să faci vreun comentariu, vorbeşte, fratele meu, te conjur pe ceea ce este mai sfânt să-ţi deschizi sufletul faţă de mine; este de datoria mea şi în interesul Ordinului să-ţi îndepărtez toate bănuielile şi toate ezitările. (Dacă există obiecţii, iniţiatul le combate şi le risipeşte; dacă acestea sunt chestiuni grave, se face apel la puterea supremă, iar primirea neofitului este suspendată; dacă nu există obiecţii, i se comunică neofitului parolele, semnele etc. şi este invitat să se pregătească de studiul pe care trebuie să-l facă vreme de 3 ani, atât cât durează noviciatul său.)

CONŢINUTUL STUDIULUI

Gradul de novice judecător filosof necunoscut

Fiindcă scopul Ordinului este perfecţionarea societăţii, prima sa grijă se îndreaptă către selecţionarea membrilor săi. Toţi iniţiaţii sunt folosiţi pentru depistarea şi examinarea masonilor care sunt demni de a fi admişi în rândurile filosofilor necunoscuţi. De aceea trebuie să deschidă bine ochii la cei din jurul lor, să-i urmărească pe oameni de la şi chiar înainte de a fi admişi în masonerie, care reprezintă prima filieră a încercărilor. Dar nu trebuie să neglijeze observarea comportamentului şi a demersurilor fraţilor deja iniţiaţi în sublimul grad de judecător filosof, fraţi pe care-i cunoaşte, şi de a raporta acest lucru comandorului iniţiator cu care trebuie să păstreze relaţia de ascultare şi supunere pe care i-a promis-o, lui şi Ordinului din care face parte, conform jurământului depus.

Judecătorul filosof trebuie să-şi facă o preocupare din arta de a cunoaşte şi analiza înclinaţiile oamenilor, prin comportamentul lor exterior, prin gusturi, felul de a fi, sentimentele şi chiar prin modul în care se îmbracă. Ar trebui în acest sens să citească Lavater şi lucrările doctorului Gall şi să se familiarizeze cu ştiinţa fizionomiei.

Vom oferi aici câteva învăţături ce se pot desprinde din alegerea culorilor pentru îmbrăcăminte, presupunând că această alegere nu este determinată de Stat, de funcţia civilă sau de modă. Există mai întâi culorile primare care sunt, în general, în ceea ce priveşte alegerea, o dovadă de sinceritate, denotând un caracter mai puternic. Culorile false, adică cele provenind din amestec, reprezintă semne ale indiferenţei, frivolităţii sau superficialităţii, care, adeseori, provin atât din educaţie, cât şi din caracterul celui care le poartă. Aceste impresii sunt susceptibile să varieze adeseori, dar se poate stabili totuşi caracterul celui care poartă asemenea culori.

Despre culorile primare

Galben-auriu: culoarea Soarelui (în evreieşte, *shemesh* înseamnă soare sau *hamah*, căldură); un semn al măreţiei sufletului, al inteligenţei pătrunzătoare.

Albastru: culoare consacrată lui Jupiter (Tsedek); semn al magnanimităţii, promptitudinii, emulaţiei pentru tot ceea ce este bun şi drept.

Alb: culoare consacrată Lunii (*jareah* sau *lebanah*, din cauza albeţei sale); un semn al pudorii, al timidităţii. Dacă cineva poartă o haină albastră peste straie albe, vom spune că acela caută adevărul; dacă haina este de orice altă culoare peste straie albe, putem să credem că avem de a face cu un caracter întunecat, ambiţios şi avar.

Roşu: culoarea zeului războiului, Marte (Maadim, din cauza roşeţii sale). O haină albastră peste straie de culoare roşie indică o

ambiţie nemăsurată, spirit revoluţionar, înclinaţie spre cruzime, insensibilitate.

Verde: culoare consacrată lui Venus (*nogah*, strălucitoarea). Indicatorul unui caracter dificil de satisfăcut, al unui spirit nerăbdător, plin de amor-propriu, care trădează uşor un partid, dacă nu obţine ceea ce cere.

Purpuriu: culoare dedicată lui Mercur (*hohab*, rapid în alergare). Semn al inteligenţei, promptitudinii, supleţei, dar fără delicateţe; ambiţie ilegitimă, dorinţă şi invidie.

Negru: culoare consacrată lui Saturn (*shabethai*, cel care se odihneşte). Semn al taciturnului, al reflecţiilor profunde, al curiozităţii şi bârfei.

Culorile combinate

Purpuriu şi albastru: mare liberal, pofticios.

Purpuriu şi roşu-aprins: gurmand, crud, dominator, mândru, predispus la deznădejde.

Roşu violaceu: tardiv, surd, habar n-are de politică.

Culoarea cărnii: libertin.

Roz: inconstant, ambiţios şi risipitor, arogant, dispreţuitor.

Liliachiu: ignorant şi avar.

Roşu pământiu: sangvin.

Azuriu: prieten al oamenilor.

Culoarea cafelei: ipocrit veritabil.

Maroniu gălbui: om rău.

Violet: şiret, şicanează lumea.

Măsliniu: uşor de emoţionat, varsă lacrimi repede, lasă privirea în jos atunci când i se cere un serviciu.

Galben luminos: coţcar.

Galben-pal: bănuitor.

Verde-deschis: incapabil de mari realizări.

Gri-perlă: risipitor, dezordonat,, nerăbdător.

Gri căprui: fin, subtil.
Gri albicios: inimă rea, răutăcios, imbecil, intrigant.
Verde-turcoaz: activ şi sincer.
Alb azuriu: spirit elevat, geniu aplecat spre ştiinţele înalte.

Totuşi, nu putem să nu spunem că, în general, culoarea indicată de gustul predominant nu e un indiciu foarte important al înclinaţiilor indivizilor. Cu toate acestea, regula nu este infailibilă şi trebuie confirmată de alte observaţii. Un om care nu poartă decât un semn al adevăratului său gust denotă sinceritate şi înclinaţie către virtute. Dacă nu există alegere, acesta este un semn al unui caracter fals sau nesigur. Dacă gustul tău este determinat de alţii, atunci e semn de slăbiciune şi de înclinaţia către reflecţii amare.

După cum am mai spus, culorile pe care le alege un individ nu sunt de ajuns pentru a ne face o idee justă despre caracterul său; acesta mai trebuie analizat şi prin prisma obiceiurilor zilnice; trebuie analizate cu fineţe trăsăturile feţei. Omul se află în faţa noastră, examinează-l! Este brunet, are tenul roşu, este palid la faţă, albicios sau gălbui? Are o privire fixă sau rătăcitoare, o privire vie sau, dimpotrivă, una dulceagă? Este languros, vivace sau abătut? Te priveşte în faţă, îndrăzneţ, sau dintr-o parte? Poate suporta cu hotărâre privirea altcuiva? Are o mină de om intimidat? Priveşte în sus sau în jos? Are fruntea ridată şi cum? Orizontal sau vertical? Are o figură nobilă sau comună, e manierat, se simte bine în pielea sa? Cum îşi poartă capul? Drept sau aplecat? Vorbeşte normal sau dezordonat şi bâlbâit? Atunci când vorbeşte, îşi agită mâinile, dă din cap sau îşi mişcă trupul? Se apropie de cei cărora le vorbeşte, îi ia de braţ, de guler? Este un mare vorbitor sau este taciturn? Cum merge? Drept sau şovăitor? Cui i se datorează educaţia pe care a primit-o? Părinţilor sau altcuiva? A fost în călătorii? În ce ţări? Este constant şi ferm în hotărârile sale? Înseamnă ceva piedicile pentru el? Cum am

putea să-l atragem de partea noastră: prin laude sau prin chestii josnice, cum ar fi femeile, banii sau prietenii dubioşi? Îi place să glumească? Pe socoteala cui? Îi place să mănânce bine? Este sobru, gurmand, senzual, bea cu moderaţie sau bea mult? Cum se comportă atunci când se îmbată? Este moale, bleg sau, dimpotrivă, iute la mânie? Este vesel sau trist? Mai trebuie să ştim dacă subiectul pe care-l avem în vizor doarme mult sau puţin; dacă este visător, somnambul, dacă vorbeşte în somn; dacă este greu de trezit din somn, ce fel de impresii îi provoacă o trezire bruscă? Toate aceste observaţii trebuie notate cu grijă de către judecătorul filosof necunoscut, pentru a putea realiza apoi o dare de seamă exactă despre subiectul pe care l-a avut sub observaţie.

După această schiţă a obiectelor de studiu, comandorul iniţiator se pronunţa astfel: Prin toate cunoştinţele pe care le-ai primit, sper că ai dobândit cea mai înaltă înţelepciune. Mai rămân multe alte cunoştinţe pe care nu ţi le pot dezvălui acum, dar pe care le vei obţine în cei 3 ani de noviciat, termen ce poate fi scurtat drept consideraţie şi recunoaştere a bunelor servicii pe care le vei aduce Ordinului în general şi unora dintre fraţii noştri în particular. Mai rămâne să-ţi ofer originea Scării simbolice, despre care o să primeşti explicaţii mai amănunţite, atunci când va veni timpul.

ORIGINEA SCĂRII SIMBOLICE

Masonii instruiţi nu ignoră faptul că Ordinul lor a fost primul din lume şi că doctrina sa este chintesenţa tuturor asociaţiilor civile, cât şi a principiilor morale ale tuturor cultelor; că din sanctuarul masoneriei au ţâşnit razele de lumină ce au luminat universul. Aceşti masoni instruiţi mai ştiu şi faptul că, în vremurile primordiale, nu erau cunoscute decât cinci grade ale cunoaşterii, că numărul de douăzeci şi cinci sau de treizeci şi trei de grade, care constituie esenţa scoţianismului, reprezintă doar efectul inovațiilor unor oameni prea orgolioși, căci este limpede că, din 33 de grade practicate astăzi, 25 sunt *apocrife* și nu merită nicio încredere. Iezuiții care și-au însușit sistemul ierarhic al masoneriei au îmbogățit scara de la două la șapte grade. Acești maeștri abili au reușit cu ușurință să-și introducă inovațiile în rândul masonilor adonhiramiți care, fără să le analizeze temeinic, și le-au însușit ca fiind adevăratul simbol al științei mistice. Iată scara: 1. Iakin; 2. Tubalcain; 3. Boaz; 4. Schibboleth; 5. Mac-benac; 6. Ghomel; 7. Nekam. Iezuiții interpretează inițialele acestor cuvinte ca reprezentând cele șapte grade ale Ordinului lor, adică: Initiatio, Temporalis, Beneplacitus, Scholasticus, Magister; Generalis, Noster.

Dacă ești un frate zelos, așa cum vreau să cred, vei citi biografia lui Ignațiu de Loyola și a instituției iezuiților și vei recunoaște acolo nu numai scara simbolică, ci și recepția de inițiere a masonilor adonhiramiți; ca și ei, novicele face trei călătorii; el nu este nici gol, nici îmbrăcat; are sânul stâng dezgolit, genunchiul drept dezgolit, are încălțat doar un picior etc. De ce iezuiții au calchiat sistemul lor organizatoric pe scara masonică? Nu cumva pentru că i-au recunoscut excelența, iar această scară gradată era aptă să-i formeze pe oameni cum doreau ei și să ajungă la această unitate de acțiune pe care o descoperim la Ordinul nostru sublim?

Credem că povestea la care face aluzie fratele inițiator este cea pe care o extragem din *Dicționarul filosofic* și pe care o redăm mai jos:

Ignațiu de Loyola. „Dacă vrei să dobândești renume, să fii un mare întemeietor, trebuie să fii complet nebun, dar cu o nebunie ce se potrivește secolului în care trăiești. Trebuie să posezi în nebunia ta un fond rațional, care te ajută să-ți canalizezi extravaganța și să fii un lider care emite păreri cu mare hotărâre. Se poate să fii spânzurat, dar, dacă nu se întâmplă lucrul acesta, atunci ți se vor ridica altare. Oare, întreb eu, există un om mai demn de acest lucru decât Sf. Ignațiu sau Sf. Inigo, Biscanianul, căci acesta este adevăratul său nume? Capul i-a fost împuiat cu mituri și legende, precum Don Quijote de la Mancha, mare cititor al romanelor cavalerești. Iată-l, deci, pe biscanianul nostru făcându-se mai întâi cavaler al Fecioarei Maria, zăngănind armele în onoarea patroanei sale. Sfânta Fecioară i-a apărut în viziune și i-a acceptat serviciile; i-a apărut de mai multe ori; i l-a adus pe fiul ei. Diavolul, care stă mereu la pândă și care prevede tot răul pe care iezuiții vor să i-l facă, a făcut mare zarvă în casă, a spart toate geamurile; biscanianul l-a alungat cu crucea în mână, iar diavolul a fugit prin perete, lăsând o mare spărtură, care este arătată și în ziua de astăzi curioșilor, la 50 de ani după eveniment. Familia sa, observându-i nebunia, a vrut să-l închidă și să-l țină sub control. Dar el s-a lipsit de familia sa, fugind ca și diavolul, fără să știe unde merge. A întâlnit un maur și a vorbit cu el despre Imaculata Concepțiune. Maurul, care și-a dat seama cu cine stă de vorbă, și-a luat și el picioarele la sănătoasă. Biscanianul nu știa dacă să-l ucidă pe maur sau să se roage Domnului pentru el; l-a lăsat pe calul său să ia această decizie, iar armăsarul, mult mai înțelept decât el, s-a îndreptat spre grajd. Omul nostru, după această aventură, a luat hotărârea să meargă în pelerinaj la Bethleem, cerșind, ca să se hrănească. Nebunia i s-a accentuat pe drum; dominicanilor le-a fost milă de el, la Manrese; l-au ținut la ei câteva zile, dar i-au dat drumul, fără să-l poată vindeca. El s-a îmbarcat la Barcelona și a ajuns la Veneția; a fost alungat de aici, a revenit la Barcelona, cerșindu-și pâinea, având mereu extaze, în care îi apăreau Fecioara Maria și Isus Cristos. În sfârșit, i s-a dat de înțeles faptul că, pentru a merge în Țara Sfântă să-i convertească pe turci, pe ortodocșii Bisericii grecești, pe armeni și pe evrei, trebuie să înceapă prin a studia un pic de teologie. Ignațiu biscanianul nici nu a cerut altceva, dar, pentru a cunoaște teologia, trebuie să înveți un pic de gramatică și puțină latină, lucru care nu l-a deranjat deloc; a intrat la colegiu la vârsta de 33 de ani, iar lumea își bătea joc de el și nu a învățat nimic. Era disperat că nu putea pleca să-i convertească pe păgâni, dar diavolului i s-a făcut milă de el de această dată, i-a apărut în viziune și i-a jurat că, dacă își vinde lui sufletul, îl va face cel mai învățat dintre preoții Bisericii lui Dumnezeu. Ignațiu însă nu a dorit să devină ucenicul unui asemenea maestru, s-a întors la clasă, unde era bătut din când în când cu biciul, dar pedeapsa asta nu l-a ajutat să devină mai învățat. Dat afară din colegiul din Barcelona, persecutat de diavol pentru refuzul de a-l servi, abandonat de Fecioara Maria, care nu mai apărea pentru a-l ajuta pe cavalerul ei, nu s-a descurajat. A pornit să străbată țara (Spania) împreună cu pelerinii Sfântului Iacob; a predicat pe străzile mai multor orașe, a fost închis în beciurile Inchiziției. Eliberat de acolo, a fost încarcerat la Alcala; a fugit însă la Salamanca, unde a fost iarăși prins și închis. În sfârșit, văzând că nu poate fi profet în țara sa, Ignațiu a luat hotărârea de a pleca să studieze la Paris; a făcut această călătorie pe jos, precedat de un măgar ce-i căra bagajul, cărțile și scrierile. Cel puțin Don Quijote avea un cal și un scutier, Ignațiu nu a avut nimic. La Paris a beneficiat cam de același tratament ca și în Spania; a fost mătrășit de la colegiul Sainte Barbe și chiar era pe punctul de a fi biciuit la nu știu ce ceremonie. Vocația sa mesianică l-a făcut însă să plece la Roma. Cum se face că un asemenea individ extravagant s-a bucurat în sfârșit, la Roma, de oarece considerație, că și-a făcut discipoli și a fost fondatorul unui ordin atât de puternic, în care au pătruns oameni stimabili, este și astăzi un mister. Tot ce știm este că era entuziast și avea charismă. A descoperit la Roma entuziaști ca și el, care i s-au alăturat; aceștia însă, având ceva mai multă minte, l-au adus cumva pe linia de plutire, astfel că el a devenit ceva mai normal spre sfârșitul vieții și chiar și-a pus ordine în felul cum se comporta. Se prea poate ca profetul Mahomed să fi fost la fel de nebun ca Ignațiu de Loyola, atunci când a avut primele viziuni cu arhanghelul Gavril, cel care i-a inspirat religia, și poate că Ignațiu, dacă era în locul lui Mahomed, ar fi înfăptuit tot atât

de mari realizări ca și profetul, căci acesta din urmă era la fel de ignorant, de vizionar și de curajos. Se spune că aceste lucruri se întâmplă o dată în viață; totuși nu a trecut multă vreme de când un provincial englez, mult mai ignorant decât spaniolul Ignațiu, a întemeiat cultul denumit al quakerilor, societate cu mult superioară celei înființate de Ignațiu. În zilele noastre, contele de Sinzendorf a înființat secta Moravilor, iar răzvrătiții din Paris erau cât pe ce să o pună de-o revoluție. Au fost cât se poate de nebuni, e drept, dar nu au avut tot atâta charismă ca Ignațiu de Loyola".

Să revenim acum la sfaturile fratelui inițiator:

Masonii sunt oare mai puțin constanți decât acești oameni a căror superioritate suntem nevoiți s-o recunoaștem, pe care și-au câștigat-o și cu ajutorul căreia ar fi putut să aducă fericirea generală, dacă nu și-ar fi folosit atuurile doar pentru a domina? Masonii, având un scop mult mai rafinat, vor avea oare mai puțin succes dacă își vor pune în practică întregul zel, dacă se vor folosi de toată lumina lor? Noi nu credem și faptul ne încurajează, stimulându-ne în eforturile pe care le facem pentru luminarea oamenilor asupra adevăratelor lor interese, recomandându-le să practice toate virtuțile sociale. Ești chemat, fratele meu, să ne ajuți întru înfăptuirea acestei opere într-adevăr divine. Iată adevărata piatră filosofală cu care toate metalele sunt preschimbate în aur; doar prin reunirea tuturor cunoștințelor se poate ajunge la arta regală pe care dorim s-o punem în slujba societății, folosind și dirijând pasiunile oamenilor și pe fiecare în funcție de mijloacele și capacitățile de care dispune.

Acestea sunt lecțiile pe care le-am primit de la strămoșii și predecesorii noștri, de la nefericiții cavaleri templieri, de la care ne revendicăm. Dacă Europa ar fi luminată, dacă vremea ignoranței barbare și a superstițiilor ar dispărea pentru totdeauna, lor trebuie să le datorăm această binefacere, să le purtăm o mare recunoștință. De aceea suntem mândri să le succedăm și nu dorim să-i lipsim de gloria ce le revine. Și, cum dumneata, frate, ai intrat ca și noi în Ordinul lor, nu cred că este lipsit de interes să-ți fac un scurt rezumat al funestei catastrofe care i-a lovit în modul cel mai nedemn și mai puțin meritat.

ISTORIA PRESCURTATĂ A DISTRUGERII ORDINULUI CAVALERILOR TEMPLIERI

După moartea lui Benedict al XI-lea, survenită pe 31 iulie 1304, cardinalii s-au reunit pentru a alege un nou Papă, divizându-se în două facțiuni, una franceză, cealaltă italiană. Filip cel Frumos, regele Franței, avea însă planurile sale care nu puteau fi înfăptuite fără ajutorul papei ce urma să fie ales. Emisarii săi semănau discordie pentru a-i favoriza planurile; regele a trimis mesageri să-l contacteze pe Bertrand de Gotha, pe atunci arhiepiscop de Bordeaux, și, în înțelegerea avută cu el, l-a informat despre planurile sale și despre puterea pe care o are de a-l alege papă; cerea în schimb, dacă urma să fie ales, să execute șapte propuneri pe care i le-ar fi făcut cunoscute, mai puțin a șaptea pe care urma să i-o spună exact în momentul punerii ei în aplicare.

Ambițiosul prelat a acceptat condițiile regelui. Filip i-a făcut cunoscute atunci primele șase condiții și, după ce i-a cerut și obținut jurământul că va îndeplini și a șaptea condiție, i-a luat drept ostatici pe frații și nepotul lui Bertrand, după care acesta a fost ales Papă sub numele Clement al V-lea. Papa și-a stabilit sediul la Lyon, unde a dus la îndeplinire primele șase condiții impuse de rege; atunci când a sosit momentul favorabil pentru executarea celei de a șaptea, Filip i-a dezvăluit faptul că trebuie să se alieze cu el pentru a-i extermina total pe Cavalerii Templieri, pe întreg cuprinsul spațiului creștin.

Motivul acestui plan crunt a fost acela potrivit căruia, cu ceva vreme înainte de moartea papei Benedict al XI-lea, a avut loc o răscoală la Paris, ocazionată de deprecierea monedei, în urma unui

edict dat de regele Filip. Poporul a jefuit și distrus casa lui Etienne Barbet, șeful monetăriei, după care s-a îndreptat spre palat, unde s-a dedat la diverse jafuri. Regele i-a suspectat pe Cavalerii Templieri, pe care îi invidia pentru bogățiile lor, că au stat la baza acestor dezordini. De atunci regele Filip a jurat să îi dea pierzaniei și nu-i mai lipsea decât un pretext. Fiindcă atunci când ai autoritate și forță totul este simplu, a născocit cu ușurință un pretext.

Pentru aceasta, a găsit doi aventurieri, Gérard Habé și Benoît Mahuc, pe care i-a momit cu bani, propunându-le să se infiltreze în rândul Cavalerilor Templieri, pentru a-i acuza ulterior de cele mai mari crime. Cei doi mizerabili, având o înfățișare plăcută, cu titluri și calități aparente recunoscute, au fost admiși în sânul ordinului. La puțină vreme după aceea însă, ei au acuzat întreg ordinul de cele mai mari abominațiuni și au cerut să iasă din cadrul lui; exact ce se aștepta de la ei. Fiindcă răufăcătorii care folosesc trădarea sunt primii care se tem de ea, regele Filip i-a ucis pe cei doi denunțători după ce i-a supus la torturi inimaginabile și, sub pretextul oferit acum de aceștia, i-a arestat într-o singură zi pe întreg teritoriul Franței pe Cavalerii Templieri, pe data de 13 octombrie 1307, la 2 ani după acuzațiile aduse de cei doi trădători. Actele, titlurile, comorile și bunurile lor au fost capturate de rege; la fel a procedat și Carol de Anjou în Provence.

Cavalerii arestați în Franța au fost întemnițați în castelul Melun pentru a fi judecați. Papa a trimis câțiva comisari pentru a-i judeca pe Jacques de Molay, Marele maestru, și pe șaisprezece mari cavaleri, printre care Guy, fratele Delfinului din Viena, Hugues Peralde și Théodore Basile de Menoncurt. Marele maestru și tovarășii săi au fost arestați și torturați cumplit, pentru a-i forța să mărturisească crimele de care erau acuzați și pe care de fapt nu le înfăptuiseră. Torturile neizbutind, au fost arși de vii cincizeci și șapte de cavaleri într-o zi și cincizeci și nouă a doua zi, continuând așa până la decimarea ordinului.

Jacques Molay şi cei trei cavaleri, Guy, Peralde şi Menouncourt, nu au fost incluşi printre victimele acestor prime execuţii, papa rezervându-şi dreptul de a-i judeca el însuşi. Au fost arestaţi toţi cavalerii, dar nu toţi au fost condamnaţi la moarte. Jacques Molay şi cei trei importanţi cavaleri, după ce au stat 7 ani în temniţă, au fost în sfârşit arşi de vii pe data de 11 martie 1314. Au stârnit compasiunea şi lacrimile celor care au asistat la autodafe, prin hotărârea şi fermitatea eroică de care au dat dovadă, susţinându-şi până la capăt nevinovăţia, care a fost apoi demonstrată printr-un eveniment memorabil. Pe punctul de a-şi da sufletul, Marele maestru şi-a ridicat privirea către Domnul şi a spus:

Lasă-ne, Doamne, să medităm asupra relelor îndurate din cauza nedreptăţii şi a cruzimii; iartă-le lor, Doamne, acuzaţiile mincinoase care au dus la pieirea întregului ordin şi fă ca într-o zi lumea să-şi amintească mai bine de cei care se nevoiau să trăiască pentru Tine. Sperăm de la Tine să ne răsplăteşti chinurile şi moartea pe care le-am îndurat, pentru a ne bucura de prezenţa ta divină şi de fericirea ta.

Apoi, adresându-se poporului, a spus:

Voi, care ne vedeţi murind în flăcări, să ştiţi că suntem nevinovaţi; căci vă spun vouă că papa Clement al V-lea, în termen de patruzeci de zile, şi Filip cel Frumos, în termen de un an, se vor înfăţişa la judecata de apoi a Domnului, pentru a da seamă de sângele nevinovat pe care l-au vărsat.

Marele maestru şi cavalerii au fost suiţi în grabă pe eşafod pentru ca poporul să nu aibă timp să se răscoale. Profeţia lui Jacques de Molay s-a îndeplinit întocmai, papa Clement a murit pe data de 20 aprilie 1314, iar Filip cel Frumos, pe 29 noiembrie 1314, la Fontainebleau, la vârsta de 46 de ani. (Această profeţie ne aminteşte de cea întâlnită la Cicero: Alexandru, asistând la execuţia unui indian condamnat să fie ars de viu, Calamus, suit pe rug, a strigat cu putere: „Oh, frumoasă plecare din viaţă; trupul meu, mistuit de flăcări, îmi va lăsa sufletul să se înalţe liber

în regatul luminii pure". Alexandru l-a întrebat ironic dacă mai avea ceva de spus. „Da, i-a răspuns indianul, te voi revedea în curând". La câteva zile după aceea, Alexandru a murit la Babilon. Iată şi un alt eveniment: Nicocreon, tiranul din Cipru, a pus să-l arunce pe filosoful Nearchos într-o groapă cu var; acesta, calm şi surâzând cu dispreţ, i-a zis monarhului: „Nu pe Nearchos o să-l arzi în var, ci nedemna scoarţă care-l înconjoară".)

Preailustre frate, în ceea ce priveşte această profeţie şi toate evenimentele remarcabile legate de această cumplită persecuţie, le poţi citi în istoria oficială, vei descoperi acolo tot felul de detalii interesante.

Îmi mai rămâne acum să-ţi spun de ce masonii trebuie să acorde atât interes acestei ilustre societăţi şi de ce noi îi privim pe Cavalerii Templieri ca fiind predecesorii şi învăţătorii noştri; dar nu-mi este permis deocamdată să merg până într-acolo cu revelaţiile; îţi voi spune totuşi, căci am voie, că, după noviciatul tău, totul ţi se va revela. Acum însă trebuie să-ţi vorbesc despre regulamentul ordinului nostru, pentru a şti la ce să te conformezi. Vei acorda o mare atenţie acestui regulament, căci încă nu-mi este permis să ţi-l încredinţez prin scris, deci va trebui să ţi-l întipăreşti bine în memorie.

REGULAMENTUL ORDINULUI JUDECĂTORILOR FILOSOFI NECUNOSCUŢI

Art. 1: Începând din ziua iniţierii la sublimul grad de judecător filosof necunoscut, adeptul nu-l va mai recunoaşte drept conducător decât pe judecătorul-comandor care l-a iniţiat.

Art. 2: Un aspirant trebuie, înainte de a fi admis, să-i dea fratelui preparator suma de 300 franci, plus 60 pentru diplomă, bani pe care acest frate îi va depune acolo unde trebuie.

Art. 3: Iniţierea nu este decât preambulul unui noviciat ce durează 3 ani, care nu pot fi scurtaţi decât pentru servicii importante aduse Ordinului și prin autorizație specială din partea Puterii supreme. Odată încheiat al treilea an, novicele va fi recompensat pentru răbdarea, perseverența și buna sa conduită. Va fi admis în rangul suprem al comandorilor și se va bucura de prerogativele acestui grad. Îi vor fi eliberate certificatul sau diploma (plătite în avans).

Art. 4: Din al doilea an, novicele poate prezenta un candidat, de calitățile căruia este sigur, în urma observațiilor indicate mai sus; în al treilea an, va putea prezenta oricâți candidați dorește, care par a fi demni de această favoare.

Art. 5: În afara banilor pomeniți mai sus, fiecare candidat dăruiește comandorului un inel de aur, în interiorul căruia se inscripționează pe de o parte numele și prenumele novicelui împreună cu data inițierii, iar de altă parte, numele fratelui preparator care l-a prezentat. Acest inel este trimis supremei Puteri de către comandorul inițiator și este depus pe coloana ce îi este alocată.

Art. 6: Pe durata noviciatului, cel inițiat nu-i poate cunoaște decât pe fratele preparator și pe comandorul care l-a inițiat, căruia îi va face cunoscute cererile și propunerile pentru capitolul sub a cărui supraveghere se află. Admis la rangul de comandor, este apoi admis în capitol și își poate cunoaște frații membri. De acum încolo, el este cel care are sub observație pe cei care urmează să se inițieze. I se oferă explicația literii E, inscripționată pe inima vulturului (Eternitate, adică Exterminare).

Art. 7: Orice judecător sau novice trebuie să poarte asupra sa însemnul (pumnalul).

Art. 8: Orice novice, intrând în Ordin, își alege un nume caracteristic, pe care-l păstrează toată viața, sub care corespondează cu superiorii. Orice judecător-comandor fiind autorizat să elibereze certificate de primire, trebuie să posede un sigiliu al ordinului, care să aibă un semn distinctiv ce-l identifică pe posesor, un specimen de acest gen fiind depus în arhivele Puterii supreme.

Art. 9: Cinci judecători comandori, reuniți într-o localitate unde încă nu există capitol, pot să înființeze unul cu aprobarea Puterii supreme, care va fi acordată gratuit, mai puțin cheltuielile de expediție și de timbru, fixate la suma de douăzeci de franci. Orice capitol în care numărul fraților este mai mic de cinci, fie din cauza morții sau a absențelor prelungite sau a schimbării de domiciliu, se autodesființează de drept și nu mai poate funcționa în calitate de capitol.

Art. 10: Președintele oricărui capitol este numit pe viață de Puterea supremă din trei candidați pentru această funcție. Niciun capitol nu poate depăși numărul de optsprezece membri, incluzându-l aici și pe președinte.

Art. 11: Prioritatea capitolului se bazează pe vechime; astfel, primul capitol înființat într-o provincie sau într-un departament, oriunde s-ar afla, devine metropolitan și are sub comanda sa pe toți cei care vor veni să se stabilească în acel district.

Art. 12: Acolo unde există un capitol, niciun judecător nu poate acționa din proprie inițiativă, în afara pregătirii candidaților; dar, pentru inițiere, trebuie ca întreg capitolul să fie consultat și să-și dea consimțământul. Dacă nu există capitol, judecătorul va supune această problemă ultimului capitol de care el a aparținut, iar acesta, mai departe, va solicita aprobarea Puterii supreme.

Art. 13: Orice judecător răspunde de acțiunile sale în fața capitolului; nu are voie să se abată de la obligațiile sale și să se sustragă de la pedepsele ce ar putea fi pronunțate împotriva sa, în caz de vină.

Art. 14: Orice capitol care dorește să se constituie trimite capitolului cunoscut lista cu membrii, iar acesta o trimite la rându-i Puterii supreme, apoi trebuie în același timp să verse la trezoreria Ordinului suma de trei mii de franci.

Art. 15: Orice constituție a capitolului emană de la Puterea supremă; metropolitanii pot și ei elibera constituții, dar întotdeauna în urma unei autorizații a Puterii supreme, fără concursul căreia nu se poate face nimic important.

Art. 16: Orice capitol este responsabil, față de Puterea supremă, de actele fiecăruia dintre membri; de aceea doar acesta are dreptul de jurisidicție asupra lor.

Art. 17: Orice judecător sau novice trebuie să se prezinte la convocarea făcută pentru binele Ordinului, existând doar motive extraordinare de dispensă, pe care trebuie să le comunice imediat șefului direct, a căror validitate va fi examinată de acesta. Dacă scuza prezentată i se pare dubioasă, se va supraveghea comportamentul suspectului; dacă lipsește și de la al doilea apel, va fi adus cu mandat pentru a fi supus la încercarea judecății, iar dacă refuză, va fi considerat un sperjur și condamnat ca atare. Judecata este condusă de președintele capitolului, dacă este vorba despre un judecător-comandor, și de comandorul inițiator, dacă este vorba de un novice indisciplinat. Dacă cel condamnat se căiește și se supune pedepselor pronunțate împotriva lui, se poate și chiar trebuie diminuate pedepsele, uneori putând fi chiar iertat. În caz contrar, verdictul va fi executat în toată rigoarea lui.

Art. 18: Sperjurul este eroarea cea mai gravă pe care o poate comite un filosof necunoscut. A nu-ți respecta jurământul depus înseamnă a fi sperjur; pedepsirea acestei crime îl va ajunge pe cel vinovat în orice parte a lumii ar dori să se ascundă.

Art. 19: Este interzisă tipărirea constituțiilor și a regulamentelor Ordinului, sub aceeași pedeapsă aplicată sperjurului.

Art. 20: Este permisă doar lecturarea regulamentelor în fața adepților, după următoarea regulă: 1. novicelui, de la art. 1 la nr. 23; judecătorului comandor de la art. 24 la 34; 3. capitolelor nou instalate, de la art. 35 până la (spațiu liber) etc. Regulamentele sunt depuse în tabernacul, a cărui pază este încredințată Puterii supreme, și vor fi comunicate tuturor membrilor Ordinului în ziua marii regenerări.

Art. 21: În cazul în care un membru al ordinului, prin funcțiile pe care le deține, fiind depozitarul întregului sau al unei părți din regulament, le va pierde, îi va informa de îndată pe superiorii săi, iar aceștia vor informa Puterea supremă, pentru a face uz de toate mijloacele posibile pentru a le recupera. În toate cazurile însă copiile sau extrasele care le vor fi înmânate celor în drept nu vor avea titlu sau vor fi scrise cu hieroglife; autenticitatea lor va fi atestată doar de timbrul autorității care le-a remis.

Art. 22: În cazul unei boli grave a unui membru posesor al secretelor Ordinului sau al unei părți din aceste secrete, el va aduna într-un pachet sigilat documentele ce privesc Ordinul și-l va trimite la adresa judecătorului-comandor aflat cel mai aproape de reședința sa, pentru a fi transmise mai departe, într-un alt plic, capitolului de care aparține sau Puterii supreme. Acest pachet cu documente va fi încredințat unor oameni pe fidelitatea cărora se poate conta.

Art. 23: Marea sărbătoare a Ordinului se ține la Sfântul Ioan de vară. Se sărbătorește, de asemenea, și Sfântul Ioan de iarnă, dar această sărbătoare este mai puțin solemnă și nu este obligatorie. În ziua sărbătorii, novicii trebuie să-i facă o vizită de curtoazie judecătorului-comandor care i-a inițiat.

Aici se termină, frate, articolele pe care am voie să ți le comunic. Lucrează neîncetat pentru a te arăta demn de alte cunoștințe și pentru a te ridica la rangul de judecător-comandor și astfel vei primi binemeritata recompensă pentru zelul și lucrarea ta.

AL DOILEA GRAD
GRADUL DE JUDECĂTOR-COMANDOR

Preambul

Novicele care, după 3 ani de postulanță, a fost considerat demn de a fi ales în funcția de judecător-comandor este avertizat despre acest lucru de către comandorul care-l iniţiază. Pentru a se asigura de modul în care gândeşte, iniţiatorul îl întreabă pe novice ce părere şi-a făcut despre Ordin. Îi va cere să aştearnă pe hârtie gândurile sale despre tot ce-a văzut, a auzit, a aflat despre sacrele mistere; îi mai cere în scris un jurământ de a se supune la toate ordinele pe care le va primi în noua sa calitate. I se vor mai adresa şi câteva întrebări cu caracter filosofic, cerându-i-se, de asemenea, răspunsul în scris. Iniţiatorul va face uz de toate mijloacele pentru a-şi da seama despre capacităţile şi opiniile novicelui.

Toate răspunsurile în scris ale novicelui vor fi trimise capitolului din care face parte, iar acesta le va remite Puterii supreme care va da verdictul în ceea ce priveşte admiterea la gradul superior. În cazul în care răspunsurile novicelui nu întrunesc aşteptările Ordinului, totul se limitează prin a i se comunica partea a doua a istoriei Cavalerilor Templieri, începând de acolo de unde rămăsese la gradul întâi, după care i se spune că nu mai sunt alte secrete şi i s-a revelat totul. Dacă, dimpotrivă, novicele dă dovadă de calităţi remarcabile, va fi admis în gradul superior, după cum vom vedea în continuare. Novicele este prevenit că trebuie să se îmbrace în robă neagră, necesară pentru a asista la lucrările capitolului. Este dus la lucrările capitolului, luându-se aceleaşi măsuri de precauţie ca şi în cazul iniţierii la gradul întâi.

Primirea în grad

Odată introdus în sală, preşedintele îi spunea novicelui:

Respectabile frate, ai observat, de când ai fost admis în Ordinul judecătorilor filosofi necunoscuţi, cât de necesar este să înveţi să cunoşti oamenii şi cât de indispensabilă e filosofia pentru a realiza acest lucru. De la iniţierea ta, s-au scurs 3 ani; în aceşti ani ai dobândit cunoştinţe comparabile cu cele obţinute de discipolii lui Pitagora, care erau obligaţi în această perioadă să

păstreze cea mai desăvârşită tăcere, să observe natura în efectele ei, pentru a ajunge cu mai mare uşurinţă la cauza primordială a lucrurilor. Pe timpul noviciatului te-ai familiarizat cu toate datoriile impuse de Ordinul nostru şi cu o parte a regulamentului său. Ai reuşit astfel să afli care sunt scopurile şi misiunea Ordinului, acum trebuie să afli mai multe.

În faţa ochilor tăi se află un tabernacul, de aur; este înconjurat de douăzeci şi şase de coloane împodobite cu capiteluri bogat ornate, operă de căpătâi a tot ce are mai bun şi mai somptuos ştiinţa arhitecturii. Aceste douăzeci şi şase de coloane reprezintă tot atâtea seminţii care veghează şi înconjoară Sfânta Sfintelor, în care sunt depuse oracolele naturii. De multă vreme, s-a încercat în zadar să se înalţe un templu consacrat studiului sfintei filosofii, acest ţel nu poate fi atins decât de noi, prin solida instituţie a ordinului nostru. Fiecare dintre aceste seminţii îşi cunoaşte copiii; veghează la educaţia lor filosofică; prin grija fiecărei seminţii, aceşti copii ajung să se perfecţioneze în arta atât de grea a adevăratei înţelepciuni. Vei pătrunde astăzi, frate, în sânul celei de a doua seminţii şi va trebui să te desăvârşeşti în arta pe care o profesează meseriaşii necunoscuţi, ale căror mijloace îşi au sorgintea în sfânta filosofie. În noua carieră care se deschide în faţa ta, vei avea misiunea să-i instruieşti şi călăuzeşti pe călătorii solitari care caută adevărata ştiinţă. Dacă vei remarca la aceştia o atitudine călduţă şi o slabă dorinţă de a se instrui, abandonează-i în trista lor ignoranţă, căci studiul ştiinţelor noastre cere un suflet elevat şi entuziasm pentru frumuseţile naturii, capacităţi de care spiritele slabe nu sunt capabile.

Înainte de a aprofunda acest subiect, este indispensabil, fratele meu, să depui un nou jurământ, care să mă asigure de totala ta discreţie. Acest jurământ te va face mult mai drag inimilor noastre decât până acum. Vrei să ne oferi acest nou angajament de fidelitate faţă de Ordin şi faţă de fraţii tăi? (Se așteaptă răspunsul candidatului; dacă acesta consimte, îngenunchează la fel ca și în cazul recepției la gradul de novice.)

Jurământul:

Jurați și promiteți pe ce aveți mai scump pe lume că veți practica milostenia și că nu veți dezvălui niciodată numele persoanei care v-a inițiat, nici locul, nici modul în care s-a desfășurat ceremonia! (la fiecare interpelare, aspirantul răspunde:) Da, jur și promit!

Jurați și promiteți să fiți modest în acțiuni; să nu inițiați niciodată în acest grad niciun frate, fie el și prietenul vostru cel mai bun, fără consimțământul capitolului nostru, sau cel puțin a doi dintre frații noștri, dacă vă aflați departe de capitol, sau fără să aveți o autorizație specială emanată de la Puterea supremă!

Jurați și promiteți să dați dovadă întotdeauna de un comportament calm; să le acordați ajutor fraților noștri, în special judecătorilor filosofi, în Ordinul în care veți dobândi un grad în plus; să-i ajutați la nevoie, să-i îngrijiți dacă sunt bolnavi și să nu ridicați mâna asupra lor sub niciun pretext!

Jurați și promiteți că întotdeauna adevărul va sta la baza vorbelor voastre; că veți păstra cu sfințenie secretul acestui Ordin și că nu veți conferi decât cu mare circumspecție gradul de *judecător filosof ales mare comandor necunoscut*!

Jurați și promiteți că veți activa pentru propagarea Ordinului, că veți acționa pentru paza și siguranța lui; că veți face, veți spune și veți scrie, în toate locurile și toate timpurile, ceea ce vi se va porunci de către mine sau de către superiorii voștri, având certitudinea că nu veți fi înșelat și că ordinele care vă vor fi remise emană de la o Putere legitimă, căreia i-ați jurat ascultare, chiar dacă ea vă este în prezent necunoscută și se poate să vă mai fie necunoscută încă multă vreme! Jurați că veți respecta în persoana mea pe reprezentantul șefului suprem al Ordinului, judecător filosof, primul lucrător al marelui laborator!

Jurați și promiteți să aveți o fire răbdătoare, să nu fiți părtinitor și să nu admiteți în acest grad decât oameni liberi în acțiunile și voința lor!

În sfârșit, jurați și promiteți să păstrați neștirbite secretele pe care vi le încredințez; să nu-i iertați niciodată pe trădători și să-i pedepsiți cu verdictul pe care Ordinul îl rezervă acestora; să aveți un profund respect pentru masonii cu grade înalte, atenționându-i pe aspiranți că în ordinul nostru nu intră decât masoni de gradul 30. Jurați și promiteți să nu faceți excese cu băutura, cu mâncarea și femeile, cauzele cele mai obișnuite ale indiscreției și slăbiciunilor. Jurați și promiteți să-i considerați pe Cavalerii de Malta ca fiind cei mai crunți dușmani ai noștri, ca fiind uzurpatorii drepturilor noastre, spoliatorii averilor noastre, ai titlurilor și funcțiilor cavalerilor filosofi comandori, templieri, adică ai strămoșilor și predecesorilor noștri, ai căror urmași legitimi suntem! Jurați, prea drag frate? (Răspunsul va fi același): Da, jur și promit!

Dacă aspirantul a jurat, președintele îl pune să repete după el cuvintele: Înțelepciune, Prudență, Justiție, Bunătate etc., iar aspirantul se va conforma, ridicând doar genunchiul stâng. Comandorul-președinte îi spune în continuare: Prin cele șapte condiții pe care tocmai vi le-am impus în numele Ordinului, în virtutea puterilor care mi-au fost încredințate și pe care le-am meritat prin lungile mele călătorii, prin discreție, zel și perseverență, vă primesc în mod regular în rândul membrilor *judecătorilor filosofi mari inspectori generali, mari comandori necunoscuți*. Să nu uitați niciodată acest titlu glorios!

Explicația Scării simbolice:

Cred că nu ai uitat, fratele meu, primul aspect moral al hieroglifei Scării, despre care ți s-a oferit o explicație în ziua inițierii tale. Voi mai adăuga la ceea ce știi faptul că masonii obișnuiți sunt, în această privință, afundați în eroare. Această Scară este propria noastră creație; este arhetipul mistic al Ordinului nostru; este alcătuită din două scări ce ne amintesc despre alianța dintre Filip cel Frumos și papa Clement al V-lea și puterea pe care au dobândit-o astfel, îndreptată contra nefericiților noștri predecesori. Reunirea acestor două scări prin cele șapte grade, care formează ansamblul, ne oferă o justă idee despre condițiile pe care Filip i le-a impus lui Bertrand de Gotha (Papa Clement), pentru a-l întrona pe scaunul Sfântului Petru.

Aceste șapte grade reprezintă și cele șapte puncte ale jurământului pe care l-ai depus în fața mea, în același mod în care regele Franței a acționat cu arhiepiscopul Bertrand, pentru a-l sili să participe la distrugerea ordinului Cavalerilor Templieri. Fiindcă te-ai angajat și ai jurat să porți o ură neîmpăcată dușmanilor acestui Ordin, vei depune toate eforturile pentru distrugerea lor totală, pentru a reintra în posesia drepturilor pe care ni le-au uzurpat.

Morala

După atâtea eforturi, fratele meu, meriți o recompensă mult mai mare decât toate cele care ți-au fost oferite până acum, și anume revelarea secretului tuturor simbolurilor masoneriei. Amintește-ți de primele grade în care ai fost inițiat; vei vedea că aspirantul la gradul de calfă trebuie să țină mistria într-o mână, iar dacă această formalitate nu este îndeplinită în toate lojele, faptul se datorează doar profundei ignoranțe în care trăiesc cei mai mulți dintre venerabilii care practică arta regală. Amintește-ți de gradul de *ales* și vei vedea că, la inițiere, aspirantul trebuie să țină în mână un pumnal, iar pentru gradul de Cavaler al Orientului trebuie să țină în mână o spadă.

Ia aminte la răspunsul pe care l-ai dat în acest din urmă grad suveranului maestru pentru interpretarea visului. Este vorba despre vocea Marelui Arhitect care, de multă vreme, vă cheamă să stăpâniți Orientul și vă poruncește să-i eliberați pe prizonieri. Ia în considerare leul care este gata să te devoreze, căci este imaginea soartei ce-ți este rezervată dacă rămâi surd la Vocea care ți-a glăsuit.

Instrucțiunile pe care le-ai primit sunt mijloace propice pentru a destrăma vălul ignoranței și pentru a cunoaște adevărul în toată goliciunea lui, ceea ce reprezintă scopul unic al Ordinului nostru. Prin sfârșitul acestui vis, vei cunoaște soarta rezervată celor care se vor dovedi suficient de ticăloși să nu-și respecte jurămintele și să nu execute ordinele primite de la Puterea supremă.

Astăzi, fratele meu, te poți lumina prin propriile tale cercetări; ți se deschide pentru studiu un vast domeniu, ai cheia științelor, căci vălul s-a destrămat încă din prima zi a inițierii în misterele noastre. Amintește-ți și meditează asupra a ceea ce ai învățat din acel moment încoace; gândește-te la morala pe care ai studiat-o și, fără îndoială, vei dobândi întreaga știință pe care o dețin și eu. Atunci te vei convinge singur despre scopul masoneriei.

Să revenim la gradul de cavaler al Orientului; într-o mână ține spada, în alta mistria. Prin acest simbol trebuie să înțelegi masoneria după persecuție. Înainte de persecuție, masonii activau fără mistere; dar atunci când au început să fie persecutați, vânați de pretutindeni, spada a devenit necesară pentru a se apăra în mod just și o purtau întotdeauna asupra lor; acest fapt este reprezentat alegoric prin simbolul arătat. Dar dacă examinezi forma mistriei și a crucii ce servește drept ornament întregii cavalerii, vei recunoaște și forma pumnalului, necesar pentru a ne apăra de atacurile neașteptate; dacă vei fi atent atât la întrebările și răspunsurile pentru acest grad, cât și la culoarea verde-deschis alocată acestui grad, vei recunoaște categoria de bărbați de care Ordinul nostru are nevoie. Imediat vei resimți, împreună cu noi, speranța de a veni ziua marii regenerări, de a-i vedea pe judecătorii filosofi reintegrați în drepturile lor, lucru care nu se poate întâmpla fără forță, curaj, perseverență și fermitate, calități pe care le cerem tuturor celor pe care-i admitem să împărtășească sublimele noastre lucrări.

Prin acest rezumat, ai putut vedea câtă grijă avem pentru alegerea noilor noștri frați și va trebui să înțelegi că, în lipsa locului în care să ne construim fizic templele, noi le înălțăm în inimile noastre. Vei recunoaște, frate, că noi ne-am dat seama că posezi toate calitățile pe care le căutăm, întrucât te-am admis în rândurile noastre. Sperăm că acest lucru este întru fericirea ta și prosperitatea Ordinului.

CONTINUAREA POVEȘTII CAVALERILOR TEMPLIERI

Respectabilul ordin al Cavalerilor Templieri, după persecuții, s-a conservat cel mai bine în Portugalia. Regele Denis, supranumit Liberalul, care domnea pe atunci în acel ținut, a fost singurul suveran care a refuzat să-i persecute pe Templieri; dimpotrivă, el i-a protejat, le-a păzit bunurile și a perpetuat ordinul sub titulatura de Cavalerii lui Cristos. Dacă, în vremea noviciatului tău, nu ai obținut toate datele cu privire la distrugerea Ordinului Templierilor, acum va trebui să mă asculți cu atenție; vei descoperi nu numai cum a fost distrus acest Ordin ilustru, dar și cum se face că interesele masonilor sunt atât de strâns legate cu ale lor. Vei vedea că, în fond, toți masonii sunt Templieri, lucru pe care nu este înțelept să li-l aducem la cunoștință.

Vestea persecuției Cavalerilor Templieri a ajuns în Cipru, acolo unde ordinul își avea sediul central. În absența Marelui maestru, arestat în Franța, cavalerii au fost învinși de către turci, care i-au deposedat de orașul Sfântul Ioan de Acra, cât și de multe alte fortărețe. O parte a averilor cavalerilor a fost dăruită de papa Clement V cavalerilor Sfântului Ioan de Ierusalim, pe data de 22 mai 1312, la închiderea lucrărilor Conciliului din Vienne[1], care fuseseră începute pe data de 16 octombrie 1311. Acești cavaleri sunt și astăzi în posesia bunurilor spoliate de la Templieri, acesta fiind adevăratul motiv al urii Cavalerilor vulturului negru și alb, adică judecătorii filosofi necunoscuți, contra Ordinului de Malta.

Fiindcă numărul Templierilor care au scăpat de ascuțișul sabiei și de persecuții era foarte mic și, pentru a se răzbuna contra crimelor neașteptate, având nevoie să-și recupereze pierderile, au admis în sânul ordinului lor oameni cu merite recunoscute, pe care îi căutau și îi racolau dintre masoni. Cunoscând toate virtuțile acestei categorii de distinși frați, s-au gândit că cel mai bun lucru este să-i câștige de partea lor, oferindu-le inițierea în Ordinul Templier, fapt acceptat cu mare grabă de cei solicitați. În schimb, masonii au admis Templieri la inițierea în misterele lor. Cavalerii Templieri supraviețuitori persecuțiilor le-au povestit noilor lor frați despre atrocitățile barbare pe care le-au îndurat, cât și despre adevăratele cauze ale înspăimântătoarei persecuții care se abătuse asupra lor. Le-au spus despre hotărârea lor secretă de a recupera pierderile umane prin admiterea de noi membri, pentru a reconstrui Ordinul și pentru a intra în posesia bunurilor furate; le-au cerut ajutorul acestor noi frați, pentru a-și atinge scopurile propuse.

Masonii au fost de acord cu planurile lor generoase și au acceptat cu entuziasm oferta ce li s-a făcut. Au convenit că, în locul crucii de pe veșmintele Templierilor, să adopte ca simbol un vultur cu două capete, cu o coroană deasupra și, pentru a se pune la adăpost de arestări sau perfidii, a fost de mare importanță să ascundă secretul ordinului lor tuturor celor care nu trecuseră probele la care erau supuși și de care nu erau siguri pe deplin, chiar după ce parcurgeau diverse grade ale masoneriei. Au mai hotărât faptul că, pentru a evita surprizele neplăcute, trebuie să adopte semne și parole care au oarecare legătură cu istoria ordinului.

---

[1] Vienne este o localitate în Franța străbătută de râul cu același nume; a nu se confunda cu Viena, capitala Austriei. (*N. tr.*)

Atunci când ai primit gradul de maestru mason, ai vărsat lacrimi pe mormântul simbolic al lui Hiram Abif; ai fost indignat de fapta ucigașilor săi, în special contra lui Abiram. Nu avem de a face oare cu felul în care s-au comportat Filip cel Frumos și ceilalți doi scelerați care li s-au alăturat pentru a distruge Ordinul Templului? Nu au fost ei oare ucigașii prea respectabilului nostru mare maestru? Acele trei infame calfe nu-ți stârnesc în inimă dorința de răzbunare, la fel cum s-a întâmplat în cazul celor trei ucigași ai lui Hiram? Gradele prin care ai trecut pentru a cunoaște faptele istorice din Biblie nu te fac să stabilești o analogie între moartea lui Hiram și sfârșitul tragic al lui Jacques de Molay, Marele maestru al Templierilor, judecător filosof, mare comandor al Ordinului? Nu este pregătită pentru răzbunare inima ta și nu resimți implacabila ură contra celor trei trădători care trebuie uciși pentru a răzbuna moartea lui Jacques de Molay? Iată, frate, care este adevărata masonerie ce ne-a fost transmisă ca moștenire. Fii bine-venit deci în rândul unor bărbați a căror bravură și moravuri ireproșabile alcătuiesc toată doctrina noastră.

Iată-te acum intrat în rândul masonilor zeloși care lucrează pentru răzbunarea comună. Trebuie însă să nu te îndoiești de puterea invidiei și a persecuției, căci nu poți scăpa de flagelul lor decât îndeplinindu-ți cu scrupulozitate obligațiile și îndatoririle și ascunzând vulgului înaltul destin ce-ți este rezervat. Fiindcă ai atins ultimul grad al iluminării pe care l-ai meritat pe bună dreptate, prin calități și moravuri, sper că vei justifica încrederea pe care mi-am pus-o în tine și că niciodată Ordinul nu-mi va reproșa admiterea în sânul său a unui membru inutil sau dăunător lui. Nu am ezitat să te lămuresc asupra adevăratelor motive ale comportamentului nostru față de tine și despre

scopurile Ordinului în general și asupra avantajelor prețioase pe care le poți obține.

Îmi place să cred, fratele meu, că, alăturându-te nouă prin legăturile sacre ale prieteniei cele mai sincere, vei dobândi perfecțiunea binemeritată de zelul tău, care este baza sublimului grad de judecător filosof mare comandor necunoscut, dacă te vei supune întru totul instituției noastre. Te afli acum în rândul aleșilor chemați să înfăptuiască marea operă. Numele tău este, începând de astăzi, depus în urna celor aleși, iar acțiunile tale te vor conduce spre fericirea sperată și la care aspirăm cu toții. Amin!

Judecătorul președinte îl îmbrățișează pe noul judecător și îi comunică adevăratele parole etc.

DIALOGURI DE RECUNOAȘTERE:

Întrebare: Sunteți mare comandor judecător filosof necunoscut?

Răspuns: Fratele meu, cunosc doar *Abatos, Mendes* și *Crocodile*.

Întrebare: Cui i-ați fost prezentat pentru a deține aceste cunoștințe?

Răspuns: Tronului Atotputerniciei, pe care stătea așezată justiția.

Întrebare: Ce-ați trăit în întuneric?

Răspuns: Superstiția, uzurparea, tirania, ipocrizia, barbaria; cinci furii gata să sacrifice inocența.

Întrebare: Ce-ați decis să faceți din acest punct de vedere?

Răspuns: Am promis pe cuvânt de onoare, cu riscul vieții și averii mele, să răzbun nevinovăția ucisă.

Întrebare: Ce vi s-a cerut înainte de a deveni adept?

Răspuns: Un jurământ în acest sens, pe care am promis să-l respect și pe care o să-l repet cu dumneavoastră.

Întrebare: Cine vă poate apăra contra dușmanilor?

Răspuns: Fermitatea caracterului meu, promptitudinea lucrării mele, forța însemnelor, împotriva cărora nimic nu are putere.

Întrebare: Unde porți această bijuterie prețioasă?

Răspuns: În inimă.

REGULAMENTUL (CONTINUARE)

Art. 24. Un capitol constituit poate înfiinţa alt capitol, dar cu autorizaţie din partea Puterii supreme.

Art. 25. Jumătate din suma taxelor pentru eliberarea statutului şi pentru iniţiere va fi vărsată la trezoreria generală a Ordinului, înfiinţată pe lângă Puterea supremă; cealaltă jumătate va fi vărsată la trezoreria capitolului, pentru a fi repartizată ca ajutoare fraţilor aflaţi la nevoie şi pentru a acoperi cheltuielile de funcţionare a capitolului.

Art. 26. Trezorierul are datoria de a da seamă de conturi, să facă un bilanţ în fiecare an la solstiţiul de vară, care va fi examinat în şedinţă, atât ce a rămas în casă, cât şi ce a fost cheltuit.

Art. 27: În locurile unde nu există capitole, sau la mai puţin de cinci leghe depărtare de orice capitol, jumătate din suma pentru iniţiere, care ar fi urmat să fie depusă la trezoreria capitolului, îi va reveni judecătorului comandor iniţiant.

Art. 28. Îi este interzis oricărui judecător-comandor să facă iniţieri în afara domiciliului său decât în cazul unor situaţii speciale, atunci când capitolul sau Puterea supremă îl autorizează. În acest caz, îi va fi plătită o sumă pentru deplasare.

Art. 29. Niciun capitol nu trebuie să păstreze înscrisuri ale operaţiunilor înfăptuite, acestea fiind trimise de îndată Puterii supreme prin căile ce vor fi indicate, pe bază de protocol de primire-predare, iar documentul va fi păstrat doar de preşedintele de capitol.

Art. 30: Orice capitol veghează la respectarea disciplinei interioare, dar regulamentul trebuie supus întotdeauna aprobării Puterii supreme, care are căderea să reformeze sau să modifice articolele, dar nu mai poate ulterior să aducă modificări fără concursul sau cererea capitolului respectiv.

Art. 31: Pentru a încuraja zelul membrilor unui capitol, se pot acorda drepturi de prezenţă, dacă situaţia financiară a trezoreriei o permite.

Art. 32: Pedepsele aplicate fraţilor ce se fac vinovaţi de anumite delicte sunt: avertismentul verbal, admonestarea, radierea din rândul membrilor şi chiar pedepse mai grave în cazul în care crima acestora este de natură să compromită Ordinul. Sentinţele de această natură nu pot fi executate fără confirmarea judecăţii Puterii supreme.

Art. 33: Orice pedeapsă va aplica un capitol membrilor săi, acesta este obligat să informeze Puterea supremă despre numele fratelui pedepsit.

Art. 34: În general, tot ceea ce poate informa Puterea supremă asupra moralităţii şi comportamentului membrilor Ordinului trebuie să fie consemnat într-o dare de seamă sau informare ce îi va fi adresată de către preşedintele capitolului, o dată la trei luni.

ALFABETUL FILOSOFIC ŞI HERMETIC

Peştii, A. 1. Abatos, numele unei stânci separate de insula Phile, pe Nil, care folosea altădată judecătorilor necunoscuţi drept adăpost.

Capricornul, B. 22. Bacchis, alegorie ce va fi aplicată după iniţiere.

Vărsătorul, C. 14. Crocodilul, simbol al tiranilor şi persecutorilor Templierilor.

Triunghiul, D. 21. Danae, numele unei monede, simbol al celui mai mare mijloc de seducţie folosit de persecutorii Templierilor.

Compasul, E. 5. Echidna, numele uneia dintre furii, care ne aminteşte de instigarea pentru a comite răul pe care l-au suferit Templierii şi de numele uzurpatorilor bunurilor şi drepturilor lor.

Crucea, F. 7. Focul, imagine a dorinţei juste de răzbunare, a dorinţei de glorie, a speranţei triumfului şi victoriei.

Taurul, G. 6. Gnosia, pentagonul, indicând partea de unde trebuie să pornească demersurile noastre.

Săgetătorul, H. 12. Harpé, pumnalul.

Steaua polară, I. J. 2. 13. Ianus, figură ce ne amintește că nu trebuie să ne abatem de la calea înțelepciunii și timpului.

Saturn, K. 15. Krodo sau Codrus, prima divinitate a saxonilor. În Saxonia și Brabant există mulți frați de-ai noștri; mai sunt trei la Moscova, la Kremlin, a căror inițială este K.

Balanța, L. 4. Luna, simbolul ignoranței. Mai este însă și inițiala dafinului (*laurier*, în fr.), a cărui sevă, luată cu moderație, te euforizează, iar în doze mari te ucide.

Scorpionul, M. 19. Mendes, zeu al Orientului, acolo unde Templierii erau extrem de puternici; inițiala numelui Marelui nostru maestru, Molay, asasinat și ars de viu, ai cărui răzbunători suntem.

Soarele, N. 10. Naphté, nume de pește, hieroglifă exprimând dragostea de pace și ordine.

Luna, O. 23. Orthus, câine, emblemă a fidelității; activitate susținută în toate actele și demersurile noastre.

Berbecul, P. 8. Puteal, piedestal sacru pe care se află cenușa victimelor nevinovate și pe care trebuie arsă și cenușa tiranilor.

Pătratul, Q. 20. Quadriformis, ceea ce înseamnă a folosi toate figurile, toate mijloacele pentru a reuși. Mai semnifică și exterminarea dușmanilor noștri răspândiți în cele patru colțuri ale lumii.

Linia dreaptă (—), R. 11. Roata destinului ce veghează scurgerea anilor. Vă va fi ușor să opriți timpul celor care s-au încununat cu laurii victoriei. Evită delatorii, teme-te de ei mai presus de orice!

Linia oblică (/), S. 9. Șarpele, animal suplu care se pliază și se repliază în iarbă, care, în lumina soarelui, își preschimbă culoarea precum cameleonul. Îl înșală pe păstorul care-l urmărește, se încolăcește, sare și astfel se pierde prin frunziș. Astfel trebuie să fie și judecătorii filosofi necunoscuți.

Gemenii, T. 18. Titan, soarele, singurul Dumnezeu, autor al binelui și răului. Judecătorul necunoscut este soarele, Dumnezeu,

care trebuie să guverneze peste toate, să domine lumea și să aducă fericirea speciei umane.

Crucea răsturnată, U. V. 28. 17. Urnă, tabernacul ce închide în sine destinele oamenilor; simbolul inimii noastre, care ascunde secretul ce trebuie să revitalizeze universul. Wodan, emblemă a comerțului. Promptitudinea în executarea ordinelor asigură aproape întotdeauna succesul într-un demers oarecare.

Crucea sfântului Andrei (X), X. 3. Xanthus, fluviu care s-a opus împreună cu Scamandru și Simois înaintării grecilor, prin revărsarea apelor lor. La fel, cele trei coloane ale Ordinului se opun cu toată puterea lor tiraniei.

Crucea dublă, Y. 3. Ochi (*Yeux*, în fr.); ca și Argus, nu trebuie să închidem niciodată ochii atunci când facem prozeliți și novici; ca o altă Gorgona cu aripile pline de ochi, trebuie să pătrundem adânc cu privirea atunci când alegem oamenii potriviți să răspândească în lume spiritul de libertate și de înțelegere. Judecătorul necunoscut trebuie să fie deopotrivă vigilent cu sine însuși și cu alții; în casa lui, să fie tată și ministru; în toate locurile, să fie director de conștiință; să ofere un exemplu de om îndrăgostit de glorie și să electrizeze sufletele aspiranților.

Jupiter, Z. 16. Zancle sau Coasa timpului, simbol al morții; este timpul care taie aripile victoriei; este judecătorul necunoscut care, prin justa sa mânie sau prin recunoștința-i fără margini, știe întotdeauna care este clipa pedepsei sau a recompensei.[1]

Remarcăm în acest ritual multe pasaje ce indică lucrări hermetice și care dovedesc faptul că ocupația adepților era studiul naturii, sub numele de *știința secretă*. Vom vorbi altundeva despre această știință și despre *științele oculte*, ca fiind cele care au determinat, în Egiptul antic, apariția înaltei inițieri sau *Marile mistere*. Nu credem că un mason studios se poate dispensa de aceste cunoştinţe pentru a-şi face o idee şi pentru a fi capabil să înţeleagă vechile hieroglife. Mai trebuie să remarcăm părerea judecătorilor necunoscuţi, în acord cu ceea ce am scris şi noi despre înaltele grade şi, în special, despre scoţianism. Dar scoţianismul este iezuitic şi templier; cu toate acestea, judecătorii necunoscuţi care cunoşteau secretul acestui regim, pe care-l practicau, au scris următoarele:

---

[1] Notă: acest alfabet diferă un pic de cel publicat de Tacxsi.

Nu am recunoscut niciodată decât cinci grade de cunoaştere; numărul de 25 sau de 33 de grade ce alcătuiesc scoţianismul nu este decât efectul inovaţiilor sau vanităţii unora, căci se ştie că, din 33 de grade practicate astăzi, 28 sunt *apocrife* şi nu merită nicio încredere.

Ce părere au despre aceste cuvinte adepţii actuali ai scoţianismului?

CUPRINS

Studiu introductiv 5
Bibliografie 59

Ortodoxie masonică **61**

Capitolul I. Introducere 63
Capitolul II. Ordinul Masonic 72
Capitolul III. Instaurarea francmasoneriei în Franţa 77
Capitolul IV. Marea Lojă a Franţei 83
Capitolul V. Suspendarea lucrărilor Marii Loje 89
Capitolul VI. Marele Orient al Franţei 97
Capitolul VII. Francmasoneria în Anglia 102
Capitolul VIII. Francmasoneria în Scoţia 110
Capitolul IX. Francmasoneria şi imitaţiile moderne 121
Capitolul X. Instituţiile supramasonice sau gradele înalte, în ordine cronologică 133
Capitolul XI. Consiliul împăraţilor din Orient şi Occident 145
Capitolul XII. Masoneria filosofică 160
Capitolul XIII. Ordine şi rituri introduse în Franţa după anul 1800 184

Capitolul XIV. Masoneria engleză 196
Capitolul XV. Diversele regimuri create în Germania 202
Capitolul XVI. Mărturii despre sistemele masonice din Germania 206
Capitolul XVII. Ordinul arhitecților din Africa sau Frații africani (1767) 227
Capitolul XVIII. Swedenborg 241
Capitolul XIX. Ritul scoțian 271
Capitolul XX. Înființarea unui Suprem consiliu de grad 33 la Paris 291
Capitolul XXI. Despre fratele Pyron 306
Capitolul XXII. Diverse opinii asupra ritului scoțian și gradelor înalte 315
Capitolul XXIII. Universalitatea și unitatea Francmasoneriei 320
Capitolul XXIV. Despre reformarea simbolismului masonic 326
Capitolul XXV. Ordinul judecătorilor filosofi necunoscuți 339